

НУКІОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Куплен. 1893 г.

№ 1009+

С любезнѣи и съ моимъ
Мастеромъ Ильиномъ въ
г. Ростовѣ на Дону
въ Западномъ кв.
Краснѣйшіи любви и почета
Ходоромъ Федоровѣ
Ильинскому

1817.
25. Август.

Бѣлгородъ

Н. Н. КУПОВА

N° 3917.

A. Menedikoff.

430

38 $\frac{9}{180}$

Q. HORA¹⁷
TII FLACCI CAR.
MINVM LIBER
PRIMVS.

AD MECOENATEM, ALIVM
alio studio teneri, se autem scriben-
dorum Lyricorum versum.

Ode I. Monocolos. Sunt enim omnes versus Cho-
riambici Asclepiadi Tetrametri Acatalecticci, qui
constant ē spondeo, & duobus choriambis, & Pyr-
rhicio, vel iambo hoc modo:

Mecas - - nas atauis - oo - édite re - oo - gibus oo
O & - præsidium & - oo - dulce decus oo - meum oo.

-- -oo- -oo- oo
---oo- -oo- oo

ECOENAS atauis éditere
gibus,
O & præsidium, & dulce de-
cus, meum:
Sunt quos curriculo puluerem
Olympicum
Collegisse iuuat, metaq; seruidis
Euitata rotis, palmaq; nobilis
Terrarum dominos, euehit, ad aeos.)

Ex libris admodum reverend. Hunc

Q. HORATII FLACCI

Hunc si nobilium turba Quiritum Romani
 Certat, ter geminis tollere honoribus.
 Illum si proprio condidit horreo.
 Quicquid de Lybiciis uertitur areis,
 Gaudetem patrios findere sarculo, *milyta*
 Agros, Attalicis conditionibus,
 Nunquam dimoueas, ut trabe Cypria
 Myrtorum pauidus nauta secet mare.
Luctantem Icareis fluctibus Africum
 Mercator metuens, ociū, & oppidi
 Laudat rura sūi, mox reficit rates
 Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est, qui nec ueteris pocula Massici,
 Nec partem solidō demere de die,
 Spernit, nunc iridi, membra sub arbuto,
 Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ,
 Multos castra iuvant, & lituo tube
 / Per mistus sonitus, bellisq; matrili us
 Deteftata manet sub Ione frigido
 Venator teneræ coniugis immemor:
 Seu uisa est catulis cerua fidelibus,
 Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
 Me doctarum hederæ præmia frontium
 Dijs miscent superis: me gelidum nemus
 Nympharumq; leues cum Satyris chori
 Secernunt populo: si neq; tibias
 Euterpe cohabet: nec Polyhymnia

Lesbo

CARMINVM LIB. I.

Lesbo um refugit tendere barbiton.
 Quod si me Lyricis uatibus inseris,
 Sublimi feriam sidera uertice.

Al. neuo
 polyhym-
 na. Sice-
 nim Bon-
 fi. legit.

Prouerbi.
 alinimiri
 & consulatu (vt voluit Acron) nō pro plausu popu hyperbo-
 li, quo principes in theatrum excipiebantur (vt vo le dicitur
 Iuit Porphyrio, & Porphyriōnem secutus Manci- Celū ver-
 nellus) nō pro valde geminatis ac maximis (vt Lā- rice attin-
 dinus, & Landinum secutus Mancinellus) non pro gere aut
 pretura, consulatu & dictatura (vt idem Lādinus) digito. In
 sed pro omnibus honoribus: qui à turba Quiri- eos qui lō
 tum & plebe Roma na proueniabant: ac tergemi- gē supra
 ni ordinis plebei equestris & senatoriū hominibus mortaliū
 gradatim mandabantur. Matthi. Bonfinis.

conditio-
 nē dñs ic
 pximos
 dum sunt vtilitates, gratisimq; ob id (vt Sene arbitrant.
 ea scribit) magnorum fluminum capita veneran Eras. in p-
 tur: ob id item subita & ex abdito vasti amnis e- uerb. Cæ-
 ruptio, aras habet. Stagna quoque quæ vel ope lum digi-
 citas, vel immensa altitudo sacrauit, coluntur. Cœ to attin-
 lius lib. 1.4. cap 38.

Stratus, nunc.) Aquarium infinitè propemo. pximos
 dum sunt vtilitates, gratisimq; ob id (vt Sene arbitrant.
 ea scribit) magnorum fluminum capita veneran Eras. in p-
 tur: ob id item subita & ex abdito vasti amnis e- uerb. Cæ-
 ruptio, aras habet. Stagna quoque quæ vel ope lum digi-
 citas, vel immensa altitudo sacrauit, coluntur. Cœ to attin-
 lius lib. 1.4. cap 38.

Me doctarum.) Vsus est diuinus planè poeta
 eiusmodi verbis (vt mea fert sententia) non arro-
 gantie vitio, sed vt apertius & clarius sus mentis
 conceptum exprimeret. Solent enim qui rem ali-
 quam inmodicè appetunt, eo dicendi genere fre-
 quenter vti, vt si dicat cupidus nimis, & iuuenis &
 amans, si amica potia, beatus sum: non quod reue-
 ra sit, sed quod subiungi beatus videatur. Matthias
 Bonfinis.

Dijs miscent superis.) Hoc est, beatam me & ce
 lebrem reddent. Allusit autem Horat. ad prouerbiū
 quod vulgo dicitur: In cœlo esse, pro eo quod est su
 pramoda fortunatū esse ac gloriosum. Eras. Rot.

B 2 AD

Petrif Regum en. Lublin

HAYKOBAY

20

Q. HORATII FLACCI

AD AVGVSTVM CAESAREM.

C. Cæsar is cædē deos voluisse vlcisci, multis pro
digis territa Roma, & populo metuente, ne iterū
diluvium, quod sub Deucalione, vniuersum morta
lum genus absorbeat.

Ode II. Diclos Tetra strophos. Primi quis tres
versus sunt Hendecasyllabi Sapphic, Pentametri,
Acatalecticci, qui constant ē trochœ, spōdeo, dacty-
lo, & duobus trochœs, vel spondeo ultimo, sic:

Tam sa- u tis ter- ris niuis- uu atq; - u dira --
Grandi- unis mi- sic pater- uu et ru- u bente-
Dexte- ora sa- cras iacu- uu latus- u arces-
Quartus autem quisq; est Adonius, Dimeter, a
talecticus, ex dactylo & spondeo, vel trochœ, sic
Terruit - uu urbem -

- u - - uu - u --
- u - - uu - u - u
- u - - uu - u --
- uu - u

Xenophō I Am satiis terris, niuis, atq; dira
in equino Grandinis misit pater: et rubente
cis hæc tra Dextera sacras, iaculatus arces,
dit: Inun- ditiones
pures Terruit urbem
fuere. Terruit gentes, graue ne rediret
Prima no Seculum Pyrrhæ noua monstra questæ,
monestris Omne cum Protheus pecus egit altos
sub prisco Ogige, se-
cunda Ni. Piscium et summa genus hastulmo,

Mundus & bellum

CARMINUM LIB. I.

Nota quæ sedes fuerat columbis,

Et superiecto pauidæ natarunt

Aequore dame.

Vidimus flatum, Tyberim retortis

Littore Hetrusco, violenter undis,

Iræ deictum, monumenta regis,

Templaq; Vestæ.

Iliæ dum se, nimium querenti

Iactat ultorem, uagus et sinistra

Labitur ripa, ioue non probante.

Uxorius amnis.

Audiet ciues acuisse ferrum,

Quo graues Persæ melius perirent:

Audiet pugnas uitio parentum,

Rara iuuentus,

Quem uocet diuīsum populus ruentis

Imperi rebus: prece qua fatigent;

Virgines sanctæ minus audientem

Carmina Vestam?

Cui dabit parteis scelus expandi

Iuppiter: tandem uenias precamur

Nube candenteis humeros amictus.

Augur Apollo.

Siue tu mauis Erycinar idens:

Quam locus circunuolat, et Cupido.

Siue neglectum genus, et nepotes

Respicis autor.

B 3 Heu

Bibliotheca Academiæ

21
liaca men-
strua sub
Aegyptijs
Hercule
& Prometheo: bi-
mestrīs au-
tē sub Ogi-
ge Attico,
trimestris
in Thessa-
lia sub
Deucalio-
ne, & Pha-
ronica
sub Pro-
theo Ae-
gyptio in
raptu He-
lene. Quia
ergo sub
Deucalio-
ne Pyr-
rho, nec
non sub
Protheo
diuersis tē-
porib. ca-
tacismi
fuere, in
hoc loco
nunc poe-
ta coniū-
xit. Jacob
Bononiens
sis. Melius
sic legitur
q; condon-

22 Q. HORATII FLACCI

Heu nimis longo satiate ludo,
Quem iuuat clamor, galeæq; leues,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.

Siue mutata iuuenem figura,
Alcs in terris, inutris almae
Filius Maie patiens uocari
Cæsar is ultor:

Seru in cœlum redet, diuq;
Latet inter sis populo Quirini:
Nœne te nostris uitios iniquum
Ocy or aura
Tollat, hic magnos, potius triumphos,
Hic ames dici pater, atq; princeps:
Neus sinas Medos equitare multos
Te duce Cæsar.

IN VERGILIVM ATHENAS
nauigantem.

Ode III. Dicilos, Distrophos. Primus quisq; ver
sus est Choriambicus Glyconius, Trimeter, Acata-
lecticus, constans è spondeo, choriambo, &
Pyrrhichio, vel iambo sic:

Sic te - v diuia potens - vv - Cypri v-
Secundus vero quisque Choriambicus Asclepi-
deus

CARMINVM LIB. L 23

deus Tetrameter, Acatalecticus, è spondeo, duobus
choriambis, & Pyrrhichio, vel iambo sic:
Sic fra -- tres Helena - vv - lucida si - vv - dera vv

-- - VI - V -

-- - vv - - VO - vv

Sic te diuia potens Cypri,
Sic fratres Helena, lucida sidera,
Ventorumq; regat pater,

Obstrictis alijs, præter Iapiga

Nauis, quæ tibi creditum

Debes Vergilium, finibus Atticis

Reddas in columnem precor-

Et serues animæ dimidium meæ.

Illi robur, & es triplex

Circa pectus erat, qui fragilcm, truci

Commisit pelago ratem

Primus: nec timuit, precipitem Africum

Decertantem Aquilonibus:

Non tristeis Hyadas, nec rabiem Noti.

Quo, non arbiter Adriæ

Maior, tollere, seu ponere uult freta.

Quem mortis timuit gradum?

Qui siccis oculis monstrantia,

Qui uidit mare turgidum, &

Infameis scopulos Acroceraunia.

Ne quicquam deus abscidit

B 4 Prus

HAIKOBA

24 Q. HORATII FLACCI

Prudens Oceano dissociabili,
Terras: si tamen impie
Non tangenda rates transiliunt uada.
Audax omnia perpeti,
Gens humanaruit per uetitum nefas.
Audax lapeti genus,
Ignem fraude mala gentibus intulit.
Post ignem ætheri domo
Subdustum, macies, & noua febrium
Terris incubuit cohors:
Semoiq; prius tarda neceſſitas
Lethi corripuit gradum,
Expertus uacuum Dædalus æra,
Pennis non homini datis.
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum est.
Cœlum ipsius petimus stultitia: neq;
ra potest Per nostrum patimur scelus
oia. Hanc
sententia
Laertius
Periandro
tribuit, q ad voluptates Sestium, quā eo tēporis gratia & cle
Ischinum mentia inuentur omnes, & in Venerem propen-
etiā tenta deant, quum mors ex equo omneis maneat, & vita
breuitas diu nos sperare vetet, qua exuti aut
nihil superest, aut nihil volu-
ptatis sentimus.

AD P. SESTIVM CONSULEM.
Ex veris descriptione occasione sumpta, inuitat
tribuit, q ad voluptates Sestium, quā eo tēporis gratia & cle
Ischinum mentia inuentur omnes, & in Venerem propen-
etiā tenta deant, quum mors ex equo omneis maneat, & vita
breuitas diu nos sperare vetet, qua exuti aut
nihil superest, aut nihil volu-
ptatis sentimus.

Ode IIII. Diclos, Distrophos. Primus quisq; ver
sus est Dactylicus, Archilochius, Heptameter, Aca-
tale-

CARMINVM LIB. I.

25

talectus, constans ē quatuor primis pedibus spon- arduū, q̄ deis, vel dactylis indifferenter, vt in versu Heroico, diligentia deinde ē tribus trochæis, vel spondeo vltimo sic: curaq; nō

Solutur -oo acris hy- -oo ems gra -- ta uice -oo efficiatur.
ueris -oo fa- -oo uoni --

Hæc in p-
uerb. Ex-
ercitatio

Secundus vero quisq; est Archilochius, constans omnia po
ex Penthemimere lambica, idest, ex iambo vel spō test,
deo, iambo & syllaba: deinde ē tribus trochæis, vel
spondeo vltimo sic:

Trahunt o- que sic o- cas- machi -o na ca -uiri
nas --

-oo -oo --- oo -o -o --
o- o- - -o -o --

Solutur acris hyems grata uice ueris & fauoni, Ducat re-
Trahuntq; siccas machine carinas, ponendū
Ac neq; iam stabulis gaudet pecus, aut arator igni sentio, vt
Nec prata canis alblicant pruinis, sitducunt, p
Iam Cytherea choros ducit Venus imminentे luna, Cū preſer
Iunctaq; nymphis Gratiae decentes. cung lati
Alterno terrā quatiunt pede, dum graueis Cyclopū nē locutē
Vulcanus ardens urit officinas. sunt & p-
Nunc decet aut uiridi nitidū caput impedire myrto, priè, deduc
Aut flore, terre quem ferunt solute, cere & sub
Nunc & in umbrosis Fano decet immolare lucis, ues dixe-
Seu poscat agna, siue n. alit hædo. rent. Bone-
Regumq; turreis, o beate Sesti, finis.

Pallida mors aequo pulsat pede pauperū tabernas.

Regumq; turreis, o beate Sesti,

B 5 Vite

26 Q. HORATII FLACCI

Fabula p*sp* Vitæ summa brevis spem nos uetat inchoare lögam,
inanis legendum Iam te premet nox, fabulaq*p*, manes,
affirmo, Et domus exilis Plutonia, quò simul mearis:
& ita scriptum iu- Nec regna uini sortiere talis:
tarim reli Nectenerum Lycidam mirabere, quo calet iuuētus
quiss Flac Nunc omnis, & mox uirgines tepebunt.
cū, &c. Bō. finis.

Pallida mors.) Accommodari poterit hac le-
tia mortis necessitat, que ex equo maximis pari-
ter & minimis communis est: iuxta illud Aeschylī
apud Aristophanem in Rānis: Vna è deis mors nul-
la captat munera. Qnod & 2. lib. ode 14. notat Ho-
rat. Non si trecentis, &c. Hec prouerb. Radaman-
theum iud.

Nec regna.) In Græcorum symposijs mos erat ti-
lis: sortiri quempiam, qui conuiuio præsideret, ac
decreta conuiualia præsiceret, que v*m*ous, id est,
leges appellabat: præfectum autem Basair hoc est,
regem. Hunc Plutarchus συμποσιαγχον vocat. Et
Varro apud Nonium, modiperatorem, ilminis vo-
catum scribit, quasi modum imperantem, ne quis
aut plus satis, aut parum biberet. Erat in prouerb.
Aut bibat, aut &c. Eadem penè scribit Caius li. 5.
cap. 6.

AD PYRRAM Qyo
fruatur iuuene.

Meretricis astutias insectatur, que simplici mili-
cia infidias mentiretur, quibus adolescentium am-
mos caperet, & illos emungeret: se vero dñs vota
soluisse, quod velut è tempestate, non si-
ne naufragio euaserit.

Ode V. Tricolas Tetrastrophos. Primi quiq*d*uo
versus sunt Asclepiadei, qualis ille: Meccnas at-
uis edite regibus. Scanduntur enim sic:
Quis mul - ta g*racilis* - vv - te puer in - vv - rosi -

CARMINVM LIB. I. 27

Perfu - sus liquidis - vv - urget odo - vv - ribus vv
Tertius autem quisq*e* est Pherecratus, Heroicus
Trimeter, Acatalecticus, constans è spondeo, dacty-
lo, & spondeo, sic:

Grato - - Pyrrha sub - vv antro - -

Quartus vero quisq*e* est Glyconius, qualis ille:
Sic te diua potens Cypri.

Scanditur enim hoc modo:

Cui flauam religas - vv - comam vv

- - - vv - - vv - v -

- - - vv - - vv - vv

- - - vv - -

- v - vv - vv

Q Vis multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis urget odoribus
Grato Pyrrha sub antro?
Cui flauam religas comam

*E Syria flava habet
comam*

Simplex mundicijs heu quoties fidem,

Mutatosq*e* deos flebit, & aspera

Nigris aquora uentis

Emirabitur insolens.

Qui nunc te fruitur credulus aurea,

Qui semper uacuam, semper amabilem

Sperat nescius aurea

Fallacis, miseri quibus

Intentata nites me tabula sacer

Votiu*a* paries indicat humida

Suspensa

HAYKOBA

28

Q. HORATII FLACCI

Suspendisse potenti
Vestimenta maris dco.

AD AGRIPPAM.

Negat se esse eo ingenio, vt Agrippa res gestas
pro dignitate scribere possit: sibi nō conuenire tā
sublime argumentum: proinde Varium poetam re
ctius scripturam eius præclaras facinoras, qui
ad Homericam felicitatem pro-
ximè accedat.

Ode VI. Dic los, Tetraphos. Primi quique
tres versus sunt Asclepiades, qualis ille: Mecenas
atauis édite regibus. Scanduntur enim hoc modo:
Scribe--ris Vario--uu- fortis & ho--uu-
stiumuu

Victor-- Maeonij--uu- carminis a--uu-liteuu
Quam rē-- cumq; ferox--uu-nauibus aut--uu-
equisuu

Quartus autem Glyconicus, qualis: Si te diu ap-
tens Cypri. Scanditur autem sic:
Miles-- te duce ges--uu- scrituuu

-- -00- -00- 00
-- -00- -00- 00
-- -00- -00- 0-
-- -00- 00

Ales hic non ani-
mal, sed augurium ipsum & omē signi
scat auto

Scribris Vario fortis, & hostium
Victor, Maeonij carminis alite,
Quam rem cumq; ferox nauibus, aut equis |
Miles te duce gesserit.

Pelida

CARMINUM LIB. I.

29

Pelida stomachum cedere nescij,
Nec cursus duplicitis per mare Vlyssi,
Nec saeuam Pelopis domum

Conamur, tenues grandia: dum pudor,

Imbellisq; lyra Musa potens uetat |

Laudes egregij Cæsar is et tuas

Culpa deterrere ingenii.

Quis Martem tunica tectum adamantina |

Digne scripsit? aut puluere Troico |

Nigrum Merionem? aut ope Palladis

Tydidem superis parcem?

Nos coniuia, nos prælia uirginum

Sectis in iuuenes unguibus acrium

Cantamus uacui, siue quid urimur

Non præter solitum leues.

Scriberis Vario.) Ordo est: O Agrippa scribe-
ris Vario fortis & victor hostium alite Maeonij
carminis, quamcunq; rem ferox miles nauibus aut
equis gesserit te duce, id est, erit hoc Varii poetæ o-
mnis & prouincia vt te laudet alite Maeonij carmi-
nis, & appellat fortem & hostium victorem, quam-
cunq; rem exercitus gesserit te duce nauibus & e-
quis. Matth. Bonfinis.

Tectum adamantinus.) Quicquid iniuctum atque in-
expugnabile est, adamantinum vocamus, ob incre-
dibilem huius lapidis duriciam. Vnde idem poeta
lib. 3. ode 24. Si figit adamantinos, &c. Hæc in A-
dag Adamantinus.

AD NUMMATIVM PLAINCVM
consulem, quod Tyburtina regio-
ne precipue delectetur.

Ode

re Eraf. in
pro. Meli-
ores nan-
cisci aues.

30 Q. HORATII FLACCI

Ode VII. Dicilos Distrophos. Primus quisq; ver
sus est Heroicus, Hexameter, Catalecticus in duas
syllabas, constans sex pedibus: dactylo & spondeo
indifferenter in omnibus locis: quanquam in quin
to aliquando spondeus ponitur, & in sexto dacty
lus, ubi etiam sepe pro spondeo trochæus ad
mittitur. Scanditur autem sic:

Laudabunt -- ali - vv i cla -- ram Rhodon - vv aut
Mity - vv lenen --

Secundus autem quisq; est dactylicus, Alemarius
Tetrameter, Catalecticus, habens quatuor ultimos
pedes heroici versus, sic:

Aut Ephe - vv sum bima - vv nisse Co - vv rinthi -

---vv ---vv -vv -
-vv-vv-vv -

LAUDABUNT ALIJ CLARÆ RHODON, AUT MYTILENEN,
AUT EPHESUM, BIMARISUE CORINTHI
MCENIA, UEL BACCHO THEBAS, UEL APOLLINI DELPHOS
INSIGNEIS, AUT THESSALA TEMPE.

Sunt quibus unum opus est intactæ PALLADIS URBEM
Carmine perpetuo celebrare, &

Vndiq; decerptam fronti preponere oliuam:
Plurimus in IUNONIS honorem

Aemilius, Probus in Aptum dicit: cquis Argos, ditesq; Mycenæ.
quit Lace Me nec tam patiens Lacedamon,
demonio- Nectam Larissæ percusit campus opimæ,
sum mori bus sum. I Quam domus Albuneæ resonantis,
ma virtus Et præcepit Anio, & Tyburti lucus, & uda

CARMINVM LIB. I.

31

Mobilibus pomariariuis.

Albus ut obscuro detergit nubila celo

Sepe Notus, neq; parturit imbres

Perpetuos: sic tu sapiens finire memento

Tristitiam, uiteq; labores

Molli Plance mero: scute fulgentia signis

Castra tenent, seu densa tenebit

Tyburis umbra tui. Teucer Salamina, patremq;

Quum fugeret, tamen uida Lyæo

Tempora populea fertur uinxisse corona,

Sic tristeis adfatus amicos:

Quò nos cunque feret melior fortuna parente

Ibimus o socij, comitesq;.

Nil desperandum Teucro duce, & auspice Teucro.

Certus enim promisit Apollo

Ambiguam tellure noua Salamina futuram.

O fortes, peioraq; passi

Mecum sepe uiri, nunc uino pellite curas,

Cras ingens iterabimus æquor.

Sunt quibus.) Hos versus Bonfinis sic ordinat: Quam re

Sunt scilicet aliqui, quibus est vnum opus celebra copioñus

re perpetuo carmine urbem intactæ Palladis, & p- exequitur

ponere alij scilicet arboribus & rebus oliuam vn Lucianus,

dique decerptam, id est, oliuæ laudes vndeque col- in sermo-

lectas, fronti, id est, ad frontis decus & honorem.

Ea enim vñtores coronabantur. Nam esto vt frō- Gymna-

tem pro capite accipiamus, & possit pars pro toto sñs. Cæli-

accipi, imponere tamen & apñnere dicimus coro- us li. I. Q.,

Bonfinis.

AD

in patien-
tia naturæ
atur. ab
Seneca te
stat Lace-
demonios
conuictæ
liberoru
indolē ex
perni pū
blicē ver-
berib. ad-
motis, il-
losq; ad-
hortari,
vt flagel-
lorū ictus
fortiter p
ferrent. L-
tem lace-
ros ac se-
mianimes
rogare vt
pleueran-
ter vulne-
ra pberet
vulnerib.
Sunt quibus.) Hos versus Bonfinis sic ordinat: Quam re
Sunt scilicet aliqui, quibus est vnum opus celebra copioñus
re perpetuo carmine urbem intactæ Palladis, & p- exequitur
ponere alij scilicet arboribus & rebus oliuam vn Lucianus,
dique decerptam, id est, oliuæ laudes vndeque col- in sermo-
lectas, fronti, id est, ad frontis decus & honorem.
Ea enim vñtores coronabantur. Nam esto vt frō- Gymna-
tem pro capite accipiamus, & possit pars pro toto sñs. Cæli-
accipi, imponere tamen & apñnere dicimus coro- us li. I. Q.,
Bonfinis.

HAKKOBA

32

Q. HORATII FLACCI
AD LYDIAM.

Riualem suum Sybarim obliquè notat, qui sed
periret Lydiā, vt se iam neq; disco, neq; iaculis, non
equis, non armis, nō natādo exerceret, sed apud ei
velut Achilles inter Lycomedis
virgines latitaret.

Ode VIII. Discolos, Distrophos. Primus quisq; f-
sus, Aristophanius, Dimeter Acatalecticus, constans
e Choriābo, & Bacchio, siue Amphimacro, hoc modo
Lydia dic -oo- per omneis o--

Secundus autem quisq; est Choriambicus Alca-
eus Tetrameter Acatalecticus, constans ex Epitrito
secundo, duobus Choriambis & Bacchio, siue Am-
phibracho, hoc modo:

Te deos o-oo-ro Sybarim -oo-
quir properes oo-amando o--

-oo-o--
-o--oo- -oo- -o--

L Ydia dic per omneis
Te deos oro, Sybarim quir properes amando
Perdere, cur apricum.

Oderit campum patiens pulueris, atq; solis:
Cur neq; militaris

Inter aequalis equitet: Gallica nec Jupatis
Temperet ora frenis:

Cur timet flauum Tyberim tangere: cur oliuum
Sanguine uiperino,

Cautius uitat; neq; iam liuida gestat armis

Brachia

CARMINVM LIB. I.

33

rachia: sōpe disco,

Sēpe trans finem iaculo nobilis expedito.

Quid latet, ut marine

Filium dicunt Thetidis sub lachrymosa Troiae

uncra, nec uirilis

Cultus in cædem, & Lycias proriperet cateruas.

AD THALIARCHVM, QVEM
hortatur ad hilariorem vitam.

Ode IX. Tricos, Tetraphros. Primi quique
duo versus sunt Dactylici, Alcmanii, Acatalecticici q-
constant Penthemimere lambica, id est, ex lambo
vel spondeo, lambo & syllaba, qua dicitur cœfura:
deinde duobus dactylis, vel vltimo Amphimacro,
hoc modo:

Vides - ut al o - ta - stet niue - oo candidum - oo
Sora - etc, nec o - iam - sustine - oo aut onus - oo

Tertius autem quisq; est lambicus Archilochius,
Dimeter, Hyperatalecticus, constans quatuor pedi
bus: primo & tertio, lambo vel spondeo: secundo &
quarto, lambo dunraxat, deinde superest syllaba,
hoc modo:

Sylue -- labo - rantes -- geluu - quev

Quartus vero quisq; est Dactylicus, Alcmanius,
Acatalecticus, constans ex Dimetro Heroico & Dime-
tro Trochæto, i. e. duobus dactylis & duobus tro-
chæis, vltimo spondeo, hoc modo:

Flumina - uu confite - uu rint a - v cuto --

o- o- - -oo -oo

o- o- - -oo -oo

-- o- - - o- o

-oo -oo -o -

C Vides

HAYKOBA
2018.09.07

34 Q. HORATIE FLACCI

Vides ut alta stet niue candidum
Soracte, nec iam sustineant onus
Syluae laborantes, geluq;
Flumina constiterint acuto.
Dissolue frigus, ligna super foco
Benignius, libera-
lius & a-
bundan-
tius expo-
ni debet,
non remis-
sus & par-
cens, vt A-
cron, qd
maxime
abhorret
a mente &
volunta-
te autoris
si verba ce-
terae pensi
Donec uentre canicies abest
tes & re-
etè intelli-
gas. Dici-
mus enim
aliquè re-
laxare a-
nimis ci-
liberè ali-
cui rei in-
dulget. Aut dígito male pertinaci.
Remitte-
re vero
cum vobis

IN MERCVRIVM.

Thalidomus Marpatak wscibn

CARMINVM LIB. I.

35
Hymnus ab Alcæo mutuo sumptus, quo laudat m̄us aucto-
Mercurium à genere, ab eloquentia, & sermonis, etu animi
musicæ, palestræ, & furti inuentione.

Ode X. Dieolos Tetrastrophos, uti
Iam satis terris.

-o - - -oo -o -o
-o - - -oo -o -o
-o - - -oo -o -o
-oo - -

Mercuri facunde nepos Atlantis,
Quiferos cultus hominum recentes
Voce formasti, catus, & decore

More palestræ:

Te canam magni Louis, & deorum,
Nuncium, cur uæq; lyra parentem,
Callidum quicquid placuit, ioco so
Condere furto.
Te, bouis olim nisi reddidisses
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, uiduus pharetra

Risit Apollo.

Quin & Atreidas duce te superbos
Ulo diues Priamus, relicto,
Thessalosq; igneis, & iniqua Troia
Castræ fellit.

Hymnus Tupiæ latiſ animas reponis

C 2 Recd

Y

A

HAYKOBA LIBRARY

36 Q. HORATII FLACCI

Sedibus:uirgaq; leuem coērces
Aurea turbam, superis deorum M

Gratus, & imis.

AD LEUCONOEN.

Philosophica sententia: ne sapiens de futuris an-
xius à mathematicis pendeat, quam solius Dei sit
prædicta futura.

Ode XI. Monocolos. Sunt enim omnes versu-
Choriambici, Alcaici, Pentametri, Acatalecticici: qui
constant Spondæo, tribus Choriâbis, Pyrrichio,
vel lambo, hoc modo:

Tu ne -- quæsteris - uu - scire nefas - uu - quæ mihi
quem - uu - tibi uu

Finē - Dij dederint - uu - Leuconoe - uu - nec Ba-
bylo - uu - nios u -
-- - uu - - uu - - uu -
-- - uu - - uu - - uu -

TUnc quæsteris soire, nefas, quæ mihi, quæ tibi
Finem Dij dederint, Leuconoe! nec Babylonios
Tentaris numeros, ut melius quicquid erit pati.
Seu plureis hyemes, seu tribuit Iuppiter ultimam.
Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum, sapias, quina liques, & spacia breui
Spem longam resces, dum loquimur, fugarit inuidia
Actas, carpe diem, quem minimum credula postero.

DE LAVDIBVS DEO-
rum & hominum.
Hac Ode Pindarū unitatus est, in qua miro arti-
ficio

CARMINVM LIB. 4. 37

icio insinuat se in laudes Augusti, dū dubitat, quid
potissimum dicat, & quid primum. atq; ita obiter
celebrato Ioue, Pallade, Libero patre, Dia-
na, & ceteris diis paulatim ad he-
roes, & Romanorum duces.
Postremo ad Augustū
descendit.

Ode XII. Dicos, Tetrasphos, ut:
Iam satis terris niuis, atq; dire.

-v - - uu - v - -
-v - - uu - v - -
-v - - uu - v - v
- - uu - -

QVem uirum, aut heros, lyra, uel acri
Tibia sumis celebrare, Clio?
Quem deum? cuius recinet, iocosa
Nomen, imago.
Aut in umbrosis Heliconis oris,
Aut super Pindo, gelidoue in Hemo?
Vnde uocalem temere insecuræ
Orpheus, sylue,
Arte materna, rapidos morantem
Fluminum lapsus, coleresq; uentos,
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus,
Quid prius dicam, solitis parentum
Laudibus? qui res hominum, ac deorum,

C 3 Qui

HAYKOB

38 Q. HORATII FLACCI
Qui mare, & terras uarijsq; mundum
Temprat horis;
Vnde nil maius generatur ipso:
Nec uiget quicquam simile, aut secundum.
Proximos illi tamen occupauit
Pallas honoros.
Praelijs audax, nec te silebo.
Liber, & saeuia inimica uirgo
Peluis, nec te metuend; certa
Phœbe sagitta.
Dicam & Alcidon, puerosq; Leda,
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem, quorum simul alba nautis
Stella resulfit.

116 Defluit saxis, agitatus humor,
Concidunt uenti, fugiuntq; nubes,
Et minax, quod sic uoluere, ponto
Vndae recumbit.
Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquinii fasces, dubito, an Catonis
Nobile lethum.
Regulum, & Scauros, animaq; magna
Prodigum Paulum superante Poeno,
Gratus insigni referam camœna,
Fabriciumq;
Hunc, & incompatis Curiu capillis

CARMINVM LIB. I.

Vtilem bello tulit, & Camillum
Ieua paupertas, & auitus apto. artu
Cum lare fundus.

Crescit occulto uelut arbor æuo
Fama Marcelli: micat inter omnes
Iulium sidus, uelut inter ignes

Sydes

Luna minores.
Gentis humanae pater, atque custos
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsar is fatis data, tu secundo

Sydes

Cæsare regnes.
Ille seu Parthos Latio imminentis
Egrit iusto domitos triumpho,
Siue subiectos orientis oris

Sydes

Seras & Indos.
Te minor latum regat equus orbem,
Tu graui curru quaties Olympum,
Tu parum calis inimica mittes

Sydes

Fulmina lucis.

Quorum simul.) Acron & Laadinus intelligunt
hac dicta de tempore veris, quo Castoris & pollu-
cis sidera oriuntur. Mihi vero, ut hoc displicet
maxime, ita illud probatur, ut intelligamus desue-
re saxis agitatum humor, ventos concidere, nu-
bes fugere, & vndam potius recumbere non veris
tempore, sed quoties benigna illorum sidera nau-
tis tempestate iactatis apparent. Et saxe præterea
pro scopulis, non pro montibus accipiamus, ut ali-
qui voluerent. Hac Bonfinis.

Vtilis

39

Solit Præ
cocia subâ
to flaccis-
sere, sed qd
paulatim
accrescit,
durabile
est. Vnde
Horatius,
Marcelli
famam ve-
lut cū ro-
re arbore
surgentē
celebrat.
Mac ex
Prou. Fe-
stina lète.

Regat,
quatias, et
mittas lle-
git Bon-

c 4 Aa

HAYKOB

HAYKOBA

40 Q. HORATII FLACCI

An superbos.) Dicant alij quas volūt ineptias
fascibus Tarquinii Prisci regis Romanorum. Eq-
dem pro re certissima teneo Horat. nihil minu-
de eo hac Ode nobilitando ac laudando cogitat
cui satis fuerat duos primos reges laudasse. Veru-
fasces superbos, id est, nobiles, posuisse pro Jun-
Bruti consulatu, quem silentio præterire ingrat-
videri potuisset & impium. Dixit autem Tarquin
fasces, quia Tarquinio illos ademerat. Cui quiden-
tentiae meæ astipulari visus est Vergilius in lex
to Aeneid. cum dixit:

Animamq; luperbam

Vltoris Bruri, fascesq; videre receptos, &c. Boni
Egerit iusto.) Exponendum arbitror egerit,
est, rexerit, & à Ventilio domitos sub imperio, n
quam pastor oves, habuerit. Nisi velis intelligu-
Augustum ipsum fecisse, quod Antonij collegæ in
su factum est: & tunc magis placebit exponi egerit
id est, ante currum, dum Vettidius triumpharet, di-
xerit. Bonfinis.

AD LYDIAM AMI-

cam suam.

Telephum riualem in odium vocare conatur &
pudamicam, dum vehementer se zelotypia cōmo-
ueridicit, quum in illum magis affecta videatur
aut alieni amoris vestigium deprehenderit,
adeo ut nec à lachrymis quidem pos-

sit temperare. Felices quo

mors sola à mutuo

+ amore dirimit.

Ode XIII. Dicilos, Distrophos, vt:
Sic te diua potens Cypri.

--- -oo - o-

--- -oo - oo - o-

Q Vum tu Lydia Telephi
Ceruicem roscam, cerea Telephi
Laudas Brachia, ux, meum

Fel

CARMINVM LIB. I.

41

Feruens difficile tumet iecur.

Tunc nec mens mihi, nec color

Certa sede manet: humor & in genas

Furtim labitur, arguens

Quām lentis penitus maceret ignibus.

Vror, seu tibi candidos

Turparunt humeros immodicæ mero

Rixa: siue puer furens

Imprescit memorem dente labris notam.

Non, si me satis audias,

Speres perpetuum dulcia barbarè

Ledentem oscula, quæ Venus

Quinta parte sui nectaris imbuit;

Felices ter, & amplius,

Quos irrupta tenet copula: nec malis

Diuulsus querimonijs,

Suprema citius soluet amor die.

IN B R V T V M.

Sub nauis allegoria deterret M. Brutum poeta,
qui sub eo militauerat apud Philippos, vbi fusus
cum exercitu Brutus ab Augusto, bellum instaura-
re parabat, iam viribus attritis, & collega Cassio
extincto: quare non tam iterum
belli euentum experiri,
& si maxime
posit.

Ode XIV. Tricilos Tetraphos, ut:
Quis multa gracilis te puer in rosa.

C 5 --

-- -UU- -UU- U-
 -- -UU- -UU- U-
 -- -UU- -U
 -- -UU- U-

O nauis, referent in mare te nouis
 fluctus: o quid agis? fortiter occupa
 Portum, nonne uides, ut
 Nudum remigio latus?
 Et malus celeri saucius Africo,
 Antennaeq; gemant: ac sine funibus
 Vix durare carina.
 Possint imperiosius
 Acquor: non tibi sunt integralia te,
 Non dij, quos iterum pressa uoces male.
Quamuis Pontica pinus
Sylue filia nobilis
Iactes & genus, & nomen inutile.
Nil pictis timidus nauita puppibus
Fidit tu, nisi uentis
Debes ludibrium, caue.
Nuper sollicitum que mihi tedium,
Nunc desiderium, curaq; non leuis
Interfusa nitenteis
Vites equora Cycladas.

O nauis refe.) Illud prætermittendum non du. mñ. Erit
 xi, vt affirmem, cum alijs permultis rationibus pla autem or
 cere mihi Ode ipsa Sextum Pompeium signari, & do & sen
 non Brutum, vt Porphyrio & Mancinellus volvè fus: Tu ca
 retum ea vel maxime, quod(vt Appianus refert li ue, nisi de
 bro quinto) Sextus Pompeius Neptuni se filiu vo
 bes ladi
 citari passus sit, & chlamydem imperatoriam in Ne brium ve
 ptuni morem ex purpureo in cæruleum mutauerit tis.i.nisi
 colorem. Et propterea, iactes genus & nomen inu- ita statu
 tile, dixit, & alia : Quod quidem confirmat Ode 9. tū est, vt
 in Epodo carmine ipsem Horatius, cum dicit: ventorū
 Ut nuper actus cum freta Neptunius
 Dux fugit vstis nauibus.
 sis ludibri
 um. Bonis.
 Quo loco interpretes omnes de Sexto Pompeio
 intelligunt, & solus Porphyrio dicit appellatum
 ducem Neptunium: quia Neptuni se filium appella
 ti voluerat. Matth. Boninis.

NEREI VATICINIVM.

Nereum introducit, qui Paridi belli Troiani ex
 itum vaticinatur, imitatus Bacchilidem poetam
 Lyricum, qui idem argumentum tractat sub Cas
 sandra personæ, ait enim magno suo, & suorum ma
 Io Helenam ab illo raptam. Nam præterquam quod
 ipse ab Aiaç cæsus dabit ponas, vniuersi Græciz
 proceres, Ulysses & Nestor, Teucer, Diomedes, & cæ
 ter illum etiam Priami patris regiam funditus e
 uertent, & ad unum omnes hostes
 ad internectionem
 celebunt.

Ode XV. Diclos Tetrasphos, ut:
 Scriberis Vario fortis, & hostium.

-- -UU- -UU- UU
 -- -UU- -UU- UU
 -- -UU- -UU- UU
 -- -UU- UU

Pastor quum traheret per freta nauibus
 Idaes Helenem perfidus hospitam,
 Ingrato celeres obruit ocio
 Ventos, ut cancret fera
 Nereus fata. Mala ducis aui domum,
 Quam multo repetet Gracia milite,
 Coniurata tua rumpere nuptias,
 Et regnum Priami uetus.
 Heu heu quantus equis, quantus adeſt uiris
 Sudor: quanta moues funera Dardanis
 Genti. iam galeam Pallas, & Aegida
 Curruſq; & rabiem parat.
 Ne quicquam Veneris praefidio feror
 Pecces caſariem, grataq; foeminis
 Imbelli cithara carmina diuides,
 Ne quicquam thalamo graueis,
 Hastas, & calami ſpicula Gnosij
 Vitabis, ſtrepitumq; & celerem ſequi
 Aiace. tamen heu ſerus adulteros
 Crines puluere collines.
 Non Laertiadem exitium tue
 Gentis, non Pylium Nestor aſpiciſſ
 Vrgent impauidi te Salaminius,
 Teucrī; & Sthelenus ſciens
 Pugna: ſiue opus eſt imperitare equis,
 Non auriga piger: Merionem quoq;
 Noſces. ecce furit tereperire atrox

Tydides melior patre.

Quem tu ceruus uti uallis in altera

Viſum parte lupum graminis immemor

Sublimi fugies mollis anhelitu

Non hoc pollicitus tuae.

Iracunda diem proſeret Ilio,

Matronisq; Phrygium clafis Achillei

Post certas hyemeis uret Achaicus

Ignis Iliacas domos.

Mala ducis aui domum.) Id tangit Horatius
 quod ſuo tempore vulgare erat, nempe, vt rei bo-
 nae euentum bonis auib, malæ, malis ceſſiſſe dice-
 rent, ex augurum obſeruatione. Vnde quoque ad
 hanc formam referenda hæc veniunt: Fausto o-
 min, bene ominata, bonis auſpicij, inauſpicato, felici-
 bus augurijs, atque id genus alia. Eſt tamen hic
 ſotandum, quod aui non animal ſignificet, vt a-
 pud eundem, nec ales lib. I. ode 6. Victor Mæonij
 carminis alite: ſed augurium ipſum & omen: quod
 in proverb. Meliores nancisci aues, eleganter Eras-
 mus ſcribit.

PALINODIA AD TYNDAS

ridem amicam.

Recantat qua petulantius in amicam ſcrip-
 ſrat, ſed id vt ageret iracundia actum, qua nihil im-
 potentius, atque intractabilius fatetur. Imitatus
 eſt autem Stesichorum Siculum, qui id prius de He-
 lena fecerat. Poſtremo Atrei & Thyestæ exē-
 plo iræ atrocitatē, & tyra-
 niſſem oſtendit, quam in flo-
 macho locum habe-
 re dicit.

Ode XVI. Tricolos, Tetraphos, ut:
Vides ut alta stet niuc candidum.

-- V - . uu . uu
-- V - . uu . uu
-- V - . v - .
. uu . uu . v -

O Matre pulchra filia pulchrior,
Quem criminosis cunig; uoles modum
Pones Iambicis: siue flamma,
Siue mari libet Adriano.
Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem sacerdotum incola Pythius;
Non Liber aequa, non acuta
Sic geminant Corybantes ara,
Tristes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret ensis, nec mare naufragum,
Nec sauius ignis, nec tremendo
Iuppiter ipse ruens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Desectam, & insani leonis
Vim stomacho adposuisse nostro.
Iæ Thyesten exit io graui
Struere, & altis urbibus ultima
Stetere causse quir perirent

Fund

Funditus, imprimeretq; muris
Hostile aratrum exercitus insolens.
Compescere mentem, me quoq; pectoris
Tentauit in dulci iuuenta
Feruor, & in celeres iambos
Misit furentem, nunc ego mitibus
Mutare quero tristia, dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobiis, animumq; reddas.

Hostile aratrum.) Non mihi temporo, quin vetus
Statim morem subscribam, quo euentendis urbibus est, palino
aratrum inducebatur. Hoc in condendis idem ad
hiberi consueverat. Quod significant Seneca ver
ba libro de Clementia I. Deinde (inquit) cædibus
in exitia gentium serpere, & in incerte tectis ignem,
aratrum vetustis urbibus inducere. Et Acron in
terpres condendis (inquit) atque euentendis vrbi
bus haec consuetudo fuit, ut aratro fierent. Vnde
Vergilius:
Inter ea Aeneas urbem designat aratro.
Item Cicero de euentenda in Philipp. lib. 2. Ut ve
xillum videres, & aratrum circundacres. In eum
quoque sensum accipio illud Propertianum, eti
amsi doctissimi viri amplius in eo sub Mandrago
ra videntur consopiti:

Meniz tum Graio Neptunia presit aratro
Victor Palladiæ ligneus artis equus.

Cælius lib. 14. cap. 2.

IN TYNDARIDE M DE LAVDL
bus agri Sabini, & montis Lucretilis.

Tyndarim puellam, quam prius iambis offendes
rat, inuitat ad rus suum, quod in Sabiniis habebat,
ut illi plenius satisfaciat. Quo autem facilius per
suadeat, laudat illud ab eo, quod dicit secessus
dele

Quod hic
poetamus
tis, Græc
vno ver
bo expi
munt te
lives ep
enim di
eunt qd
statis cane
re, hoc est
diuersum
ab his que
prius dixe
ris dicere,
atq; in co
trarium
verttere
sententia
Vnde trâ
latum ele
ganter E
ras scribit
in Ada Pa
linodiana
canere.

48 Q. HORATII FLACCI
delectentur à pecudum & rerum omnium copia,
amoenitate & securitate, qua tuta erit ab ebriosi-
rum iuuenum perulantia, & Cypri-
tualis iniuria.

Ode XVII. Tricos, Tetrastrophi, ut:
Vides ut alta stet nixe candidum.

-- U - - UU - UU
-- U - - UU - UU
-- U - - U - -
- UU - UU - U -

V
Elox amoenum s̄apē Lucretilem
Mutat Lyceo Faunus & ignem
Defendit astatem capellis
Vsq; meis, pluuiosq; uentos.
Impune tutum per nemus arbutoſ
Querunt latenteis, & thyma deuiaſ
Olentis uxores mariti:
Nec curideis metuunt colubros,
Nec Martialeis hoedilia lupos:
Vt cung; dulci Tyndari fistula
Valles, & Vſtice cubantis
Leuia personiterē saxa.
Dij me tuentur: dijs pietas mea,
Et Musa cordi est. hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulentia cornu.

CARMINVM LIB. I. 49

Hic in reducta ualle, canicula
Vitabis æstu: & fide Tēta
Dices laboranteis in uno
Penelopen, uitreamq; Circen.
Hic innocentis pocula Lesbij
Duces sub umbra: nec Semelcius
Cum Marte confundet Thyoneus
Prelia: nec metues protcruum
Suspcta Cyrus: nec male dispari
Incontinentis iniiciat manus:
Et scindat hærentem coronam
Erinibus, immoritamq; uestem.

AD VARVM.

Quintilium Varum poetam hortatur ut Tybur-
ti vites serat, quod illic optimum vinum nascatur;
quo animi curæ commodissimè leniuntur, si adsit
in bibendo modus Nam quanta ex ebrietate mala
proueniant, Centauri & Thraes, exemplo esse
possunt.

Ode XVIII. Monoco'os, ut:
Tunc queſieris ſcire nefas, quem mihi, quem tibi.

N
Vllam Vare ſacra uite prius ſeuoris arborei
Circa mitis ſolum Tyburis & moenia Catili:
Siccis omnia nam dura Deus proponuit: neq;
Mordaces aliter diffugiant ſollicitudines.
Quis post uina graue militia, aut pauperie increpet?
Quis non te potius Bacche pater, teq; decens Venus?

D At ne

HAYKOBA

50 Q. HORATII FLACCI

At ne quis modici transiliat munera Liberi
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata Monet Sithonijs non leuis Euius;
Quum fas, atq; nefas exiguo fine libidinum
Discernunt audi. non ego te candide Bassareu
Inuitum quatam nec uarijs obsita frondibus
Sub diuina rapiam seu tene cum Berecyntio
Cornu tympa; que subsequitur cæcus amor sui,
Ardollens uacuum plus nimio gloria uerticem,
Arcanij; fides prodiga perlucidior uitro.

Cæcus amor.) Qui sibi vehementer placent, quia
suis ipsorum commodis impense frument, aliorum
rebus vel neglectis, vel etiam afflictis, a Graecis ele-
ganter φιλαυτοι vocantur. Vicium ipsum φιλαυτi
dicitur: quod appositè circuloquens Horat. Cæcum
amorem sui dixit. Hæc in proverb. φιλαυτοι.

DE GLYCERA.

Queritur se Veneris & Bacchi cum libertatis &
ochi impulsu in amorem trahi, quo' occupatus non
possit scribere res graues, sed amatorias duntaxat
Innuit autem facile quenq; in amore incidere, qui
vino & voluptati indulget.

Ode XIX. Diclos, Distrophos, ut:

Sic te diua potens Cypri.

-- -uu- uu

-- -uu- -uu- uu

M Atersæua cupidinum,
Thebanæq; iubet me Semelæ puer,
Et lasciuia licentia

Fini

51 CARMINVM LIB. I.

Finitis animum reddere amoribus.

Vrit me Glyceræ nitor

Splendentis Pario marmore purius:

Vrit grata proteruitas,

Et uultus nimium lubricus aspici.

In me tota ruens Venus,

Cyprum deseruit: nec patitur Scythas;

Et ueris animosum equis

Parthum dicere, ne que nihil attinent.

Hæc uiuum mihi aspitem, hæc

Verbenas pu... ponite, thuraq;

Bim cum patera mcri

Mactata ueniet lenior hostia.

Vrit me.) Mea quidem sententia, quanquam cete

ptum est à
aliter sentiunt, vult ostendere Flaccus noster, tā sacrificijs,
tam fuisse gratiam & Venerem vultus Glyceræ, ni in quibus
toremq; vt nemo posset fixam oculorum acie illā explora-
aspiceret & intueri, sed cogeretur statim oculos de- batur ho-
miltere, & illos hebetari, vt solem aspiciētibus ac- stia ducto
cidit. Et propterea lubricum dixit vultum, in quo cultro per
aspiciendo nemo posset fixam oculorum aciem te- frontem,
neri: quod in Augusto Cæsare contigit, vt Sueto idem natus
nius refert, de oculorum illius splendore & acie.
Bonanis

AD MECOENATEM INVITANS eum ad cœnam.

Ode XX. Diclos, Tetraphos, ut:

Iam satis terris niuis, atq; diræ,

-u --- -uu -u -u

-u -- -uu -u --

D 2 -u

Proverb.
aliter di-
xit Hora.
de sponta-
neis ac mā
suetis. Sū-

aliter sentiunt, vult ostendere Flaccus noster, tā sacrificijs,
tam fuisse gratiam & Venerem vultus Glyceræ, ni in quibus
toremq; vt nemo posset fixam oculorum acie illā explora-
aspiceret & intueri, sed cogeretur statim oculos de- batur ho-
miltere, & illos hebetari, vt solem aspiciētibus ac- stia ducto
cidit. Et propterea lubricum dixit vultum, in quo cultro per
aspiciendo nemo posset fixam oculorum aciem te- frontem,
neri: quod in Augusto Cæsare contigit, vt Sueto idem natus
nius refert, de oculorum illius splendore & acie.

re voca-
bant. Un-
de qui spe
etata sunt
virtute, e-
os macte
virtute
vocant.
Sic Erat.

HAYKOBA

HAYKOBA

52 Q. HORATII FLACCI

-v --- vv - v --
-vv - v

Ville potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græca quod ego ipse testa
Conditum leui, datus in theatro
Cum tibi plausus.
Chare Mecœnas eques; ut paterni
Fluminis ripæ, simul & iocosa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
Cœcum, & prælo domitam Calœno
Tu bipes uiam, mea nec Falernæ
Temperant uites, neque Formiani
Pocula colles.

IN DIANAM ET

Apollinem.

Hymnus ad chorum virginum & puellarum, vi
Iudis Apollinaribus, ex instituto L. Syllæ, & libris
Martij Vatis dedicatis, Apollinis & Dianæ laudes
canant, quo' precibus deliniti famem, pestem, & bel-
lum in hostes transferant.

Ode XXI. Tricolos, Tetraphos, ut:
Quis multa gracilis te puer in rosa.

-- vv - vv - v -
--- vv - vv - v -
--- vv - -
--- vv - v -

CARMINVM LIB. I.

53

Dianam teneræ dicite uirgines,
Intonsum pueri dicite Cynthium,
Latonamq; supremo
Dilectam penitus Ioui,
Vos lœtam fluuijs, & nemorum coma
Quæcūq; aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Syluis, aut uiridis Gragi.
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalcmq; mares Delon Apollinis,
Insignemq; pharetra,
Fraternaq; humerum lyra.
Hic bellū lachrymosum, hic miseram famē
Pestēq; à populo, & principe Cesere in
Persas, atq; Britannos
Vestra motus, aget prece.

AD ARISTIVM INDICANS

ubiq; tutam esse innocentiam.

Scribit Fusco amico, bonum virum numinis pro-
uidentia ubiq; tutum esse, etiam si inter res pericu-
losissimas versetur, neq; alio egere adminiculo, q
sola innocentia, quemadmodum ipsi contigit, que
quum in sylva spaciaretur, lupus inermem fugit.

& contra malum, teste prouer-
bio, vel mus mordeat.

Ode XXII. Dicilos, Tetraphos, ut:
Iam satis terris niuis, atq; diræ.

-v - - vv - v . v

Dianam

D 3 -v

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

327

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

353

354

355

356

357

358

359

360

361

362

363

364

365

366

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

2 34 Q. HORATII FLACCI

-0 - - -00 -0 -
-0 - - -00 -0 -
-00 - -

Integruitæ, scelerisq; purus.
Non retinaculæ Mauri iaculis, nec arcis.
Nec uenena tigridia sagittis.

Eusephetra:
Sive per Syrtis iter estusos,
Sive facturus per imhoffi len
Caucasum, uel que loca fabulosas.

Lambit Hydaspe
Namq; me sylualupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen; & ultra
Terminum curis uagor expeditus,

Fugit inernm.
Quale portentum neq; militaris
Daunia in latis alit Aesculetis,
Nec Iubæ tellus generat, leonum

Arida nutrix.
Pone me, pigris ubi nulla campis
Arbor æstiuare recreatur aura:
Quod latius mundi - 1. 1

Iuppiter urget.
Pone sub currum nimum propinquus
Solis in terra domibus negata;

Q. HORATII FLACCI

CARMINVM LIB. I. 55

*Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.*

AD CHLOEN.

Puellam virorum contactum formidantem increpat, quæ velut hinnulus, amissa matre trepidet, quum à viris illi nihil sit periculi: vt pote qui amet non ut feræ hinnulum, quærant perdere.

Ode XXIII. Tricols, Tetra strophos, ut:

Quis multa gracilis te puer in rosa.

-- -UU- -U- U-
-- -UU- -U- U-
-- -UU --
-- -UU- U-

Vitas hinnuleo me similis Cloë
Querenti pauidam montibus aujs
Matrem non sine uano
Aurarum, et sylue metu.
Nam seu mobilibus ucris inhorruit
Aducentus folijs: seu uirides rubum
Dimouere lacertæ;
Et corde, et genibus tremit.
Atqui non ego te tygris ut aspera,
Getuliusc leo frangere persequor,
Tandem desinc matrem
Tempestiu sequi niro.

AD VERGILIUM.

D 4 M

HAYKOBA

56

Q. HORATII LACCI

Miro ingenio Vergilium monet, ut amici mei
tem æquius ferat. Ait enim se non mediocriter
lere, neq; dolori modum inuenire ob tanti viri
eturam: verum frustra desiderari, quod cōsequi
queas. Lugere autem supra quam satis est, non
lum stultum & inutile, verum
etiam impium.

Ode XXIII. Dicilos, Tetrastrophos, ut:
Scriberis Vario fortis, & hostium;
-- -UU - -UU - UU
-- -UU - -UU - U
-- -UU - -UU - UU
-- -UU - UU

Q Vis desiderio sit pudor aut modus,
Tam chari capit is, præcipe lugubres,
Cantus Melpomene: cui liquidam pateret
Vocem cum cithara dedit.
Ergo Quintilium perpet' or
Vrget: cui pudor, & iusticie soror
Incorrupta fides, nudaq; ueritas,
Quando ullum inuenient parem?
Multis ille quidem flebilis occidit:
Nulli flebilior, quam tibi Vergili.
Tu frusta pius, heu non ita creditum,
Poscis Quintilium deos.
Quod si Threicio blandius Orpheo
Auditam moderare arboribus fidem,
Nou uane redcat sanguis imagini.

Quam

CARMINUM LIB. I.

57

Quam uirga semel horrida
Non leuis precibus fatu recludere,
Nigro compulcrit Mercurius gregi.
Durum, sed leuius fit patientia,
Quicquid corrigere est nefas.

AD LYDIAM IAM VETVLAM
Insultat meretrici, que cum iuuenis, ob formæ &
etatis elegantiam, in amatores esset superbissima,
lam vetula, vicissim ab illis negligeretur, & puel-
lis magis delectarentur (digna scilicet pro meritis
tatione) ut eadem patiatur, quæ
alii fecerat.

Ode XXV. Dicilos, Tetrastrophos, ut:
Iam satis terris niuis, atq; diræ.

--U -- -UU -U --
-U -- -UU -U --
-U -- -UU -U -U
-UU -U

P Arcius iunctas quatunt fenestras
Istibus crebris iuuenes proteruit:
Nectib; somnos admidunt: amatq;
Ianua limen,

Quæ prius multum facileis mouebat
Cardines, audis minus, et minus iam:
Me tuo longas pereunte no steis
Lydia dormis.

Inuicem moechos anus arroganteis
Flebis, in solo leuis angiportu,

D S Thras

HALKOBA

58 Q. HORATII FLACCI
Thracio bacchante magis sub inter-
lunia uento:
Quum tibi flagrans amor, & libido,
Quae solet matres furiare equorum,
Sæuit circa iecur ulcerosum,
Non sine questu:
Læta quod pubes hedera uirenti
Gaudeat, pulla magis atq; myrto,
Aridas frondcis hyemis sodali
Dedicet Hebro.

DE AELIO LAMIA.
Ad Lamiam nobilissimum virum & eruditum
dicans studiosum, & bonis disciplinis excultum
care cum multis alijs affectibus, tum ma-
xime metu & anxietate.
Ode XXVI. Tricolas, Tetrasphos, ut.
Vides ut alta stet niue candidum.

-- U - - .UU - U -
-- U - - .UU - UU
-- U - - U - -
.UU - UU - U - -

M Vsis amicus, tristiciam, & metus
Tradam proteruis in mare Creticum
Portare uentis, quis sub arcto
Rex gelida metuatur oræ,
Quid Tyridatem terreat, unicè
Oræ, & re-
ponendū
putat Bq.

Pimple mors in Thracia Musis accr

CARMINVM LIB. I. 59

Securus, o quæ fontibus integris
Gaudes apricos nocte flores,
Necte meo Lamiæ coronam,
Pimplea dulcis. nil sine te mei
Prosunt honores: hunc fidibus nouis
Hunc Lesbio saciare plectro,
Teq; tuasq; decet sorores.

Portare ven.) Tradere ventis, obliuisci est, atque y
ex animo ejcere Seruus prouertialem figurā mo-
pet esse.

Metuatur oræ.) Ordo est: Ego musis amicus secu-
rus quis rex (Non quis pro quibus, vt Acron & Lā-
dinus interpretantur) metuatur gelida oræ (vt ge-
lida oræ sit dandi casus, non gignendi) id est, quem
regem gelida ora metuat, & quid vnicè terreat Ty-
ridatem, tradam tristiciam & metus proteruis ven-
tis portare, id est, ad portandum, in mare Creticū.

AD SODALES.

Carmen hoc, cuius argumentum ab Anacreonte
sumpserit, protrepticon est, docens inter pocula sua
inter guidem vino vtendum & fabulis, verum tem-
perare, ne, vt inter barbaros, res exeat in rixam &
contentionem. Hinc quain difficile sit, semel
meretriceo amore illiga-
tum se explicare.

Ode XXVII. Tricolas, Tetrasphos, ut.
Vides ut alta stet niue candidum.

-- U - - - UU - U -
-- U - - - UU - U -
-- U - - - U - U -
.UU - UU - U - -

Natis

80

finis, vt
coniun-
ctio supe-
riora con-
iungat se
quentib;

HAYKOBA

60

Q. HORATII FLACCI

N Atis in usum l^etitiæ scyphis
Pugnare Thracum est, tollite barbarum
Morem uere cundumq; Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino, & lucernis Medus acimaces;
Immane quantum discrepat, impium
Lenite clamorem sodales,
Et cubito remanente presso.
Vultis seueri me quoq; sumere
Partem Falerni dicit opuntia
Frater Megille, quo beatus
Vulnere, qua pereat sagitta.
Cessat uoluntas? non alia bibam
Mercede, que te cunq; domat Venus
Non erubescendis adurit
Ignibus, ingenuoq; semper
Amore peccas, quicquid habes, age
Depone tutis auribus, ah miser
Quanta laboras in charybdi,
Digne puer meliore flamma.
Que saga, quis te soluere Thessalos
Magus uenenis, quis poterit deus?
Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet Chimæra.

M Quanta labo, in charybdi.) De Charybdi nam
poetarum fabulae, quod fæmina fuerit voraci
ma, quæ, quod Herculis boves rapuisset, à fulmi

CARMINVM LIB. I.

61

i, in mare præcipitata sit, & in huiusmodi versa
infrum, quod adhuc pristinam seruat naturam.
sorbet enim yniuersa: vnde tanquam proverbio
ortum vorax, & auditaris nunquam satiate Cha-
rbidim hoc loco vocat. Lege prouer. Euitata Cha-
rbidi, &c.

Quæ saga, quis te.) Thessalica mulier, in veneficas
alarumq; artium peritas, dici solitū: propterea q
gens præter cæteras hoc nomine notata est. Vn-
Horatius: Quæ saga, &c. Eam superstitionem in
hessalos à Medæa profectam existimant: quæ cum
lac fugeret, per aerem vecta, scrinio lum veneficijs
et magicis herbis plenum deicerit, eaq; sparsa sup
ullulasse, aliam rationem pandit Plinius libro 30.
sp. i. Erasmus.

AD ARCHITAM.

Architam Tarentinum Geometram & astrolo-
gum nobilissimum inducit, à nautis petentem, vt
adauer suum, quod è naufragio in littus eiectum
rat, sepeliant. Id enim facile & pium esse, quando-
quidem mors omnibus est communis, heroibus &
priuatis, doctis pariter atq; indoctis, quanquam di-
versa ratione. Nam hoc melior doctorum condi-
tio, quod immortalis fit eorum fama: sc
vero in sinu Illyrico per tempe-
statem perisse.

Ode XXVIII. Dicilos, Distrophos, vt:
Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen.

-oo --- -oo -oo -o o --

-- -oo -- --

T E maris & terræ, numeroq; carentis arenas
Mensorem cohibent Archita,
Pulueris exigui propè littus parua Matinum
Munera: nec quicquam tibi prodest

ergo archite
cavat marij sibi
et arctif mibi
actina

M

W

H

A

T

I

R

U

K

O

B

A

Y

H

A

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

A

Y

K

O

B

HAYKOBA

62

Q. HORATII FLACCI

Ego existi
mo ob id
Hora. scri
psisse Ti.
rthonū re.
notū in
auras, φ
fabulant
illum in
cicadam
versum.
Bonfinis.

Aērias tentasse domos, animoq; rotundum
Percurisse polum morituro.
Occidit & Pelopis genitor coniua deorum,
Tithonusq; remotus in auras,
Et Iouis arcans Minos admissus: habentq;
Tartara Panthoiden iterum Orco
Demissum, quamvis clypeo Troiana refixo
Tempora testatus:nihil ultra
Neruos atq; cutem morti concesserat atræ,
Iudice te, non sordibus autor
Naturæ, ueriq;. Sed omnis una minet nox.
Et calcanda semel via lethi.
Dant alios Furiæ toruo spectacula Marti.
Exitio est audis mare nautis.
Mista senum ac iuuenium densantur funera.
Sexua caput Proserpina fugit,
Me quoq; deucxi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis:
At tu nauta uagæ ne parce malignus arene
Ossibus, & capiti inhumato
Particulam dare, sic quodcumq; minabitur Eurum.
Fluctibus Hesperijs, Venusinæ
Plectatur sylue, te fossite: multaq; merces,
Vnde potest tibi defluat æquo
Ab Ioue Neptunoq; sacri custode Tarenti,
Negligis, immeritis nocitiram
Postmodò te natis fraudem committere. fors

CARMINVM LIB. I.

63

Debita iura, uiccsq; superbae
e maneat ipsum: precibus non linquar multis:
Teq; piacula nulla resoluent.
Quanquam festinas, non est mora longa: licebit
Inecto ter puluere curras.

Inecto ter puluere.) Humatos propriè dicebant,
uos humus inecta congereret, quē morem & ius
ontificale confirmat. Nam priusquam inecta gle
a est, locus ubi crematum corpus est, nihil habet
eligionis: inecta gleba tumulis, & humatum est,
gleba vocatur, ac tum deniq; multa religiosa co
legitur iura. Vnde cadauer ibi apud Horat. inh
iatum, vt religionis aliquid sortiatur, humum pe
it. Ex hoc etiam locus apud Verg. in 6. explicatur,
n quo plus iusto inarescunt interpretes. Verba
ergilij hæc sunt:
Eripe me his iniuste malis, aut tu mihi terram
Inice, &c. Cælius lib. 9. cap. 45.

AD ICCIVM.

Expostulat cum Iccio familiari suo, qui omisso
hilo ophiæ studio, prædæ & pecunia inhiens, mi
tiæ le addixerat, præter omnium opinionē: quip
pe qui pulchre iam instructus esset ad
Stoicam disciplinam.

Ode XXIX. Tricolos Tetrastrophos, ut
Vides ut alta stet niue candidum.

-- U - - UU -U-
-- U - - UU -U-
-- U - - U -- -
U-U-UU -U-

D

lccv

HAYKOBA

HAYKOBA

64 Q. HORATII FLACCI

I
ccī beatis nunc Arabum inuides
Gazis, & acrem militiam paras,
Non ante deuictis Sabæa
Regibus, horribiliq; Medo
Nectis catenas, quæ tibi uirginum
Sponso necato Babara seruiet;
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuctur undis,
Doctus sagittas tendere Sericas;
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi posse riuos
Montibus? & Tyberim reuerties
Cū tu coemptos undiq; nobilis
+ Libros Paneti Socraticam & domini
Mutare loricis Hiberis
Pollicitus meliora temniss;

AD VENEREM.

Scribit hanc oden velut epigramma quod
Facillum, quod Veneri Glycera amica dedicab.
Ode XXX. Dicilos, Tetrastrophos, vt:

Iam satis terris niuis, atq; diræ.
-U - - - UU - U - U
-U - - - UU - U - U
-U - - - UU - U - U
-UU - U

O Venus regina Gnidi, Paphiq;
Sperne dilectam Cypron, & uocantis

CARMINUM LIB. I.

65

Thure te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.
Feruidus tecum puer, & solutis
Gratiæ zonis, properentq; nymphæ,
Et parum comis sine te iuuentas,
Mercuriusq;.

QVID PETENDVM

ab Apolline.

Docet quid ipse, & vir frugi ab Apolline petat,
cui templum dedicauerat Augustus in Palatio, ni-
mirum bonam mentem, & integrum corporis vale-
tudinem cum leta & facili senectute: non ambicio-
sa illa, ampla, latifundia, armentorum gregis,
ebur & eiusmodi.

Ode XXXI. Tricilos, Tetrastrophos, ut:
Vides ut alta stet niue candidum.

-U - - - UU - UU
-U - - - UU - UU
-U - - - UU - -
-UU - UU - U - U

Q Vid dedicatum poscit Apollinem
Vates? quid orat de patera nouum
Fundens liquorem? non opima
Sardinie segetes feraces.

Non æstuosa grata Calabria
Armenta, non aurum aut ebur Indicum,
Non rura, quæ Lyris quieta
Mordet aqua taciturnus amnis.

E Pres

it mens
vana in ore
sano

66 Q. HORATII FLACCI
Premant Calocna falce, quibus dedit
Fortuna uitem diues & aureis
Mercator exiccat culullis
Vina Syra reparata merce.
Dis charus ipsis: quippe ter, & quater
Anno reuisens æquor Atlanticum
Impùne me pascant oliue,
Me cicorea, leuesq; malue.
Frui paratis & ualido mihi
Latoë dones, at precor integra
Cum mente, nec turpem senectam
Degere, nec cithara carentem.

AD LYRAM.

AD LYRAM.
Orat Lyram ne sibi desit pro viribus satagent
vt carmen quod condit, posteritari probetur, lau
datq; eam ab amoenitate & vtilitate, qua deorum
& fortium virorum animos exhilararet.

-U -- -UU -U --
 -U -- -UU -U -U
 -U -- -UU -U -U
 -UU -U

Poscimur si quid uacui sub umbra,
Lusimus tecum, quod & hunc in annum
Viuat & plureis age dic Latinum
Barbite carmen.

CARMINVM LIB. I.

6

Lesbio primum modulate ciui

*Qui ferox bello tamen inter arma
Siue iactatam religarat udo*

Littore nauim

Liberum & Musas, Veneremq; et ill
Semper hærentem puerum canebat,
Et Lycum nigris oculis, nigroq;

Crine decorum.
O Decus Phœbi, & dapibus suprem
Grata testudo Iouis, ô laborum
Dulce limen, mihi cumq; salue
Rite uocanti.

AD ALBIVM TIBVLLVM

Poetam

*Consolatur Tibullum poetam, suo & aliorū ex-
emplo, qui cgrē ferebat se ab amica contemni, do-
cens id illi cum multis esse commune, Venere ita vo-
lente, sibiq̄ idem accidisse, vt contempta nobilio-
re, libertinæ adhæserit.*

Ode XXXIII. Diclos Tetraphos, ut
Scriberis Vario fortis, & hostium.

-- -UU- -UU- UU
-- -UU- -UU- U-
-- -UU- -UU- UU
-- -UU- U-

Albine doleas plus nimio memor
Immitis Glycrae, neu miserabileis
Decantes elegos: cur tibi iunior

HAWKOB

68

Q. HORATII LACCI

Lesā pœnitēat fide.

Insignem tenui fronte Lycorida,

Cyri torret amor; Cyrus in asperam

Declinet Pholoēn, sed prius Appulis

Iungentur capræ lupis,

Quam turpi Pholoē peccet adultero.

Sic uisum Veneri: cui placet impareis.

Formas, atq; animos sub iuga abenca

Sæuo mittere cum ioco.

Ipsum me melior quon pateret Venus,

Grata detinuit compede Myrtale

Libertina, fretis acrior Adria

Curuantis Calabros sinū.

Sub iuga.) Prouerbialis hic est metaph. diuinitati

ingalibus sumpta. Subiugus itē homo, non quis

arbitrari, sed alieno iussu quidpiam facit, dictum

Grata detinuit compede.) Seneca instar in dis-

go affectus rationis loquitur poeta, qui inqu

fulti est compedes suas, quamvis aureas, amar

bi de vxore formosa innuit. Eras. in prouerb. Au-

reæ compedes.

Testatur se in impietatem lapsum, quum nimium

ex Epicureorum decreto superstitionem vitat. Illi

enim deos humana curare negant: posthac resper-

velle & q̄s accedere, qui Dei prouidentia/

omniꝫ administrari putant.

Ode XXXIIII. Tricolos Tetraſtrophos, ut:

Vides ut alta ſtet niue candidum.

-- U - - - UU - U -

-- U - - - UU - U -

CARMINVM LIB. L

69

-- U - - - UU -

- U - UU - U -

epicuri deorum

P Arcus deorum cultor, et infrequens,

Insanientis dum sapientiae

Consultus ero: nunc retrosum

Vela dare, atque iterare cursus

Cogor relictos: namque Dicspiter

Igni corusco nubila diuidens,

Plerunq; per purum tonanteis,

Egit equos, uolucremq; currum: !

Quo bruta tellus, et uaga flumina,

Quo styx, et inuisi horrida Tenari

Sedes, Atlanteiusq; finis

Concutitur, ualent ima summis

Mutare, et insignem attenuat Deus

Obscura promens. hinc apicem rapax

Fortuna cum stridore acuto

Sustulit: hic posuisse gaudet.

AD FORTVNAM.

Augustum Cæarem profecturum in Britanniam
commendat Fortunæ, quæ Antij religio fisi me co-
lebat, cuiusq; numen omnes agnoscunt ac reueren-
tur barbarissimæ & ferociissimæ gentes.

Ode XXXV. Tricolos, Tetraſtrophos, ut pre-

cedens.

-- U - - - UU - U -

-- U - - - UU - U -

E 3

Dare vela
retorsū
est in di-
uersum
mutare
sententiā,
vita & in-
stirurum:
translata
metaph. à
nauigan-
tibus, qui
sui cūlus
errorever
sis velis
corrigit.
Hanc Per-
fus in s.
Satyra nō
nil no-
uans fanē
reducere
dixit, pro
eo qđ est
institutū
mutare in
diuersum.
sic dicens:
Quæ suprā
dederā re
peto, fu-
nemq; re-
duco.

70 Q. HORATII FLACCI

-- u - - u -
- u - u - u -

O Diu, gratum que regis Antium,
Præsens uel imo tollere de gradu
Mortale corpus, uel superbos
Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit sollicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,
Quicunq; Bithynia laceſit
Carpathium pelagus carina.
Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
Urbesq; gentesq; & Latium ferox,
Regumq; matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni.
Inuioso ne pede proruas
Stantem columnam: ncu populus freques
Ad arna cessanteis ad arma
Concitet, imperiumq; frangat.
Te semper anteit seua necessitas,
Cluos trabaleis, & cuneos manu
Gestans abena: nec seuerus
Vnus abest, liquidumq; plumbum.
Spes, & albo rara fides colit
Velata panno, nec comitem abnegat:
Vt cunq; mutata potenteis
Veste domos inimicis linquis.

CARMINVM LIB. I.

71

*At uulgus infidum, & meretrix retro
Periuera cedit, diffugiunt cadiſ
Cum feci ſiccatis amici,
Ferre iugum pariter dolosi.
Serues iterum Cæſarem in ultimos
Orbis Britannos, & iuuenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanoq; rubro.
Eheu cicatricum, & ſceleris pudet,
Fratriumq; quid nos durar eſfigimus
Actas? quid intactum nefasti
Linquimus: unde manus iuuentus
Metu decorum continuit quibus
Pepercit aris? o utinam noua
Incude diffingas retusum in
Massagetas, Arabasq; ferrum.

Ferre iugum.) Plinius in epist. alicubi dixit: Ex quo iugum ducere: pro eo quod est, negoti vices pariter sustinere. Translatum à bubus arantibus, ad quod quidem Horatius luſſevidetur. Lege pro uerb. Ego & tu idem trahimus, &c.

IN HONOREM POMPONII

Numida.

Amicitiam suam erga Numidam testatur, pro cuius salute dijs sacrificium vouerat, dicens, eo reuerſo incolui ex Hispania, se velle vota persoluere, ac festum diem agere, conuinia celebrare, genio & voluptatibus operam dare.

Ode XXXVI. Dicilos, Tetraſtrophos, ut:
Sic te diuina potens Cypri.

E 4 --

*Et, repō
nendū ſen
tio, vt fit,
& vulgus
& mete
trix. Nam
vnus pe
riodi ſunt
carmina:
neclatina
loquendi
ratio a
mat in eo
loco appo
ni, in q; &
geminatū
q; aprissi
me pone
tur. Bonf.

-- -uu -uu

-- -uu -uu - u -

ET thure, & fidibus iuuat
Placare, & uituli sanguine debito
Custodes Numidæ deos:

Qui nunc Hesperia sospes ab ultima
Charis multa sodalibus.

Nulli pluramnen diuidit oscula,
Quam dulci Lamia, memor

Iac. Bono. Actæ non alio rege pueritiae,
niëstis hic Mutat eq; simul tog e.

Thressam Cressa ne circat pulchradies nota:
legit, ne Neu promptæ modus amphora

poeta vi- Neu morem in Salium sit requies pcdum:
deatur ex Neu multi Damalis meri

ab Histo- Bassum Thrcicia uincat Amystide:
ria notis. sima, ex q Neu d' sint epulis rosa,

institutu N. u uiuax apium, neu breue lilyum.

peculiare Omnes in Damalum putreis

Thracis. Deponent oculos: nec Damalis nouo
non Creti Diuellitur adultero,

cæ gentis fuit lapil- Lascivis hederis ambitiosior.

Iis albis & nigris cæ- Crassa ne.) Candidum calculum, cressam notâ ap-
didos a- pellat, qua veteres dies fortunatos signare conser-
trosq; di- uerunt, tametsi sunt, qui hoc in loco pro Cressa le-
es signare gunt Thressa: quod hic mos fuisse perhibetur Thra-
cibus. Vber in tamen huius superstitionis mentio
&c. nem facit Plinius lib. 7. cap. 40. lege Adag. Cretæ
notare.

Gloria

HAYKOBA

74 Q. HORATII FLACCI

Contaminato cum grege turpum

Morbo uirorum quidlibet impotens

Sperare, fortunaq; dulci

Ebria, sed minuit furorem

Vix una soffres nauis ab ignibus,

Mentemq; lymphatam Marcotico

Redegit in ueros timoris

Caesar ab Italia uolantem

Remis adurgens: accipiter uelut

Molleis columbas, aut leporem catus

Venator in campis nivalis

Hemoniae: daret ut catenis

Fatale monstrum: que generosius

Perire querens, nec muliebris

Expauit ensim: nec latenteis

Classe citare reparauit oras.

Ausa & iacentem uiserer regiam

Vultu sereno fortis, & asperas

Tractare serpenteis: ut atrum

Corpore combiberet uenenum.

Deliberata morte ferocior

Sæuis Liburnis, scilicet inuidens

Priuata deduci superbo

Non humiliis mulier triumpho.

AD PVERVM.

Ad ministrum suum, cui scribit se non delectari
quisito apparatu, sed probabili, frugaliq; vita.

Ois

CARMINVM LIB. I. 75

Ode XXXVIII. Diclos, Tetrasrophos, ut:

Iam satis terris niuis, atq; diræ.

-v -- -vv -v --

-v -- -vv -v --

-v -- -vv -v --v

-vv -v

P Ersicos odi puer apparatus,

Displacent nexæ philyra coronæ:

Litte sectari rosa quo locorum

Sera moretur.

Omplici myrto nihil allabores

Sedulus euro, neq; te ministrum

Dedecet myrtus, neq; me sub arcta

Vite bibentem.

Philyra coronæ.) Si conferas, inquit Politianus,
Miscel. cent. I. cap. 72. que super Philyra Theophras
stus in de plantis, queve item Plinius in 16. nat. hi
stor. narrant, facile nimurum cognoscet, eandem a
pud nos esse liliam, que Philyra fit apud Græcos.Mitte sectari rosa.) Ne te maceres desiderio rerū
que reuocari, restituic; non queunt, velut exaſſe
iuuentæ, formæ, virium, fortunæ. Nam vt nihil ro
sa gratius, ita nihil minus diuturnum. Habent e
nim rosæ suum tempus, sed perbreue. Eras.Q. Horatij Flacci carminum primi
libri finis.

HAKKOBA BIE

76

Q. HOR

TII FLACCI CAR
MINVM LIBER
SECUNDVS.

AD ASINIVM POLLIONEM,

Deterret Asinium Pollionem virum unde
eruditissimum & ornatissimum à scribenda
ria belli ciuilis inter Cesarem & Pompeium:
id adhuc minus tutum eset, laudatq; eum à p-
te & prudentia, à dignitate, quod de Dalmati-
umpharit: ab eloquentia, quod ita scribat,
geri videatur, non narrari, & ob oculos ponit
belli ciuilis calamitatem deflet, quo
Romani se mutuo confici-
unt. Deniq; Musam mo-
net, vt à cātu lu-
gubri tem-
peret
& nenia, cuius inuentor fuit Simoni-
des Cæus.

Ode I. Tricolos, Tetrasphros, ut:
Vides ut alta stet niue candidum.

-- 0 - - 00 - 00
-- 0 - - 00 - 00
-- 0 - - 0 - 0
- 00 - 00 - 0 - 0

Motu

CARMINVM LIB. II.

77

OTVM ex Metello consule
ciuicum,
Belliq; caussas, & uicia, & mo-
dos
Ludumq; Fortuna, grauif-
que

Principum amicitias, & arma
Non dum expiatis uncta cruoribus
Periculosa plenum opus alea,
Tractas: & incedis per igneis
Suppositos cineri doloso.

Paulum seueræ Musa tragœdie
Desit theatris: mox ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Visigne mœstis præsidium reis,

Et consulenti Pollio curiae:
Cui laurus aternos honores
Dalmatico peperit triumpho.

Iam nunc minaci murmure cornuum
Perstringis aureis iam litui strepunt:

Iam fulgor armorum fugaceis
Terret equos, equitumq; vultus.

Audire magnos iam uideor duceis
Non indecoro puluere sordidos;

Et cum

HALKOBA

78

Q. HORATII FLACCI

Et cuncta terrarum subacta,
Præter atrocem animum Catonis.
Iuno, et decorum quisquis amicior
Afris multa cesserat impotens
Tellure, victorum nepotes
Rettulit inferias lugurthæ.
Quis non Latino sanguine pinguior
Campus sepulchris impia prælia
Testatur, cauditumq; Medis
Hesperiae sonitum ruina?

Qui gurges? aut qua flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Daunie
Non decolorauere cedes?
Que caret ora crux nostro?
Sed ne relicta Musa procax iocis
Caertractes munera neniae:
Mecum Dionæo sub antro
Quare modos leuiore plectro.

Motum ex Metello.) Salustij de Metelli collig.
deq; bellorum ciuilium principio hæc sunt veri
Post Aulifodus exercitusq; nostri fugam fonda
Quin Metellus & M. Syllanus Coss. designati pri
uincias infer se partierant: Metello Numidia ob
uenit: In eam igitur (vt idem auctor est Salustius
Metellus profectus, exercitu ad pristinam ac veter
rem militaris disciplina normam redacto, Roma
nam rem contra lugurtham prosperè gessit. Quia
finem bellis impositurus videretur C. Marius ab eo

CARMINVM LIB. II.

79

nam missus ad alia negotia consul factus successus
illiusq; bene gestarum rerum gloriam sibi ven
cauit. Quod Metellus iniquissimo animo tulit,
graues ob id cū Mario inimicitias exercuit. Sed
ndem Marius rerum vicisitudinē expertus est.
am cum Syllam in ea prouincia quaesiorem habi
set, finemq; bello eius potissimum opera imposu
set, triumphavit quidem ipse de lugurtha, eius ta
len triumphi gloriam Syllæ, qui lugurtham capi
um ad Marium adduxerat pop. Rom. tribuit, qua
x re ciuilia inter eos bella, & postea inter Pompei
m & Cæfarem, & alios gesta sunt: sed ea initium ex
Metello traxere. Et propterea dixit Hora, Motum
ex Metello consule ciucum. Bonfinis.

AD CRISPVM SALVSTIVM.

Ostendit auaros & sordidos homines, obsuros &
ignobiles esse: & contraria liberalium famam, exem
pli Proculi viri in fratres p̄fissimi, nunquam in
terior. Potremo ex comparatione hydropis colli
git eum diuitem, non qui multis latè imperat, sed
animo & cupiditatibus: alioquin habendi situm nō
extinguit, nisi illæ extinguantur.

Ode II. Dicilos, Tetrastrophiros, ut:
Iam satis terris niuis, atq; direæ.

-v - - vu -v -
-v - - vu -v -
-v - - vu -v -
-vu - -

N Vllus argento color est auaria
Abido terris inimice lanna *Metello*
Crispe Salusti, nisi temperato *Scruato*
Splendeat usq; *Viles*

Romani

HAYKOBA

80

Q. HORATII FLACCI

Viuct extento Proculeius æuo

Notus in fratres animi paterni:
Illum aget penna metuente solui

Fama superstes.

Latius regnes audum domando
spiritum, quam si Libyam remotis
Gadibus iungas, & uterq; Pœnus

Scruiat uni.

Trescit indulgens sibi dirus hydrops,
Nec sitim pellit, nisi causa morbi
Fugerit uenis, & aquosus albo

Corpore languor.

Redditum Cyri solio Phraaten
Dissidens plebi, numero & beatorum
Eximit uirtus, populumq; falsis

Dedocet uiri.

Vobis, regnum, & diadema tutum
Defens uni, propriamq; laurum:
Quisquis ingenteis oculo irretorto

Spectat aceruos.

Nullus argento.) Sensus & ordo est: O Crispel
Iusti inimici lamme, id est, liberalis & spernens
gentium, nullus color est argento abdito auarissi-
ris, nisi splendeat temperato vsu. Dixit autem ju-
ris terris, quod terra reconditos habent, thefa-
ros & occuitos. Matth. Bonfinis.

Nullus

CARMINVM LIB. II. 81

Nullus argento.) Ut picturæ abstrusa nullus est
vslus, sic nihilo maior diuinitarum repositarū, quas
cum Plutarcho recte Plutum τυφλόν, id est, cæsum
dixeris, ac repositum. Quoniam non solum cæcum
dicitur quod non videt, verum etiam quicquid lu-
ce caret. Eras. in proverb. ἔξηλος τλετός.

Solio Phraaten. Phraatis exemplo dicit popu-
lus recta sentire & appellare beatos, non diuites à-
uatos (vt consuevit) sed homines liberales & vir-
tute præditos. Et propterea milii probatur, vt be-
atum accusandi sit casus singularis numeri. Et sit or-
do: Virtus dissidens plebi, id est, à plebe dissentiens
eximit Phraaten beatum redditum solio Cyri hu-
mero, id est, è numero & gregge: quasi dicat, facit il-
lum egregium & singularem, nec patitur esse in nu-
mero, id est, in turba, & multitudine & gregge. Bonf.

AD Q. DELIVM.

Ode parænetica ad Q. Delium amicum, qua mo-
net, vt vtrq; fortuna moderatè vtatur, rebus læ-
tis non efferatur, aduersis nō dejectatur, sed medi-
otritatem, & æquabilitatem quandam seruet, inten-
sim certus de morte vt cunq; vixerit, rem familia-
rem extruxerit, vnde cunq; natus sit, atq; ob id
hilaris viuat, dum per ætatem &
facultatem licet.

Ode III. Tricos, Tetrasphos, ut:

Vides ut alta stet niue candidum,

-- U -- -UU -U=

-- U - - -UU -U=

-- U - - U - U

-UU -UU -U - -

A Equam memento rebus in arduis
Seruare mentem non secus in bonis

Ab in

Ab insolenti temperatam

Lætitia, moriture Deli.

Seu moestus omni tempore uixeris,

Seu te in remoto gramine per dies

Festos reclinatum bearis

Interiore nota Falernii:

Quò pinus ingens, albaq; populus

^{AL quo} Vmbram hospitalē consociare amant

Ramis, & obliquo laborat

Lympha fugax trepidare riuo.

Huc uina, & unguenta, & nimium breueis

Flores amœne ferre iube soſe,

Dum res, & etas, & sororum

Fila trium patiuntur atra.

Cedes coemptis saltibus, & domo,

Villaq; flamus quam Tyberis lauit,

Cedes: & extuctis in altum

Diuitijs potietur hæres.

Diuesne prisco natus ab Inacho

Nil interest, an pauper, & infima

De gente sub dio moreris,

Victima nil miserantis Orci.

Onnes codem cogimur: omnium

Versatur urna serius, ocyus

Sors exitura, & nos in eternum

Exilium impositura cymbæ.

AD

Probat ducum exemplo, Phoceo Xanthia, ignō
miniosum non esse, si Phyllidis ancillæ suæ amore
capiatur. Nam & Achilles, Briseida: Agamemnon,
Cassandra: Ajax, Tecmessam, puellas captiuas ad-
amarunt. Phyllida autem ingenuis moribus, regi-
um quiddam præse ferre, neq; ignobilem esse, ne-
que se hoc ex affectu dicere, qui iam quadragena-
rius ab amore alienissimus sit.

Ode IIII. Tricoloſ, Tetraſtrophos, ut:

Iam ſatis terris niuiſ, atq; diræ.

-v -vu -v -

-v -vu -v -v

-v -vu -v -v

-vu -v

NE sit ancillæ tibi amor pudori
Xanthia Phoceu: prius insolentem
Serua Briseis niueo colore

Mouit Achillem.

Mouit Aiace in Telamone natum

Forma captiuæ dominum Tecmessæ.

Arſit Atreides medio in triumpho

Virgine raptæ.

Barbaræ postquam cecidere turmæ

Theſſalo uictore, & ademptus Hector,

Tradidit ſeſis leuiora tolli

Pergama Graij.

Neficias an te generum beati

84

Q. HORATII LACCI

Phyllidis flauæ decorent parentes.
Regium certè genus, & penates

Mœret iniquos.

Crede non illam tibi de sclesta
Plebe delectam, neq; sic fidelem,
Sic lucro aduersam potuisse nasci

Matre pudenda.

Brachia, & uultum, tereteq; suras
Integer laudo: fuge suspicari,
Cuius octauum trepidauit etas

Claudere lustrum.

REVOCAN DAM ESSE MENTEM
à desiderio virginis immaturæ.
Dehortatur seipsum ne Lalagen puellam, vi-
nendum maturam, contingat, comparatq; eam
uencæ & vuæ acerbæ, honesta allegoria, Iusib[us]
Veneri aptiorem significans, breui futurum, vñ-
la grandior & maturior, vlt' vi-
rum appetat.

Ode V. Tricolos, Tetra strophos, ut:
Vides ut alta stet niue candidum.

-- u - - uu - uu
- u - - uu - uu
-- u - - u - u
- uu - uu - u - u

Nondum subacta ferre iugum ualeat
Ceruice: nondum munia comparis

Acquæ

85

CARMINVM LIB. II.

Aequare: nec tauri uentis

In Venerem tollerare pondus.

Circuienteis est animus tuæ

Campos iuuencæ, nunc fluuijs grauen

Solantis æstum, nunc in udo

Ludcre cum uitulis salicto

Prægestientis, tolle cupidinem

Immitis uiue, iam tibi liuidos

Distinguet Autumnus racemos

Purpureo uarius colore.

Iam te sequetur: currit enim ferox

Aetas: et illi, quos tibi demperit,

Apponet annos, iam proterua

Fronte petet Lalage maritum.

Dilecta, quantum non Pholoë fugax,

Non Chloris, albo sic humero nisens,

Ut pura nocturna renidet

Luna mari, Gnidiusue Gyges:

Quem si puellarum inferceres choro,

Mirè sagaceis falleret hospites,

Discrimen obscurum, solutis

Crinibus, ambiguoq; uultu.

Nondum subacta.) De puerilla nondum viro matu-
ra loquitur, indicat vnde ducta sit methaphora. Ni
mirum à iuenco, cui nondum suppetunt vires, vt
in ducendo aratro pares operis vires sustineat. Ni
& coitus duorum ex æquo negotium est itidem vt

F 3 in

HAYKOBA

86 Q. HORATII FLACCI
in iugo, vnde dictum etiam coniugium. Eras.

AD SEPTIMIVM.

Septimum veri amici exempla proponit, qui
enim causa nullum laborem & periculum suscep-
tus, hortatur ut Tybur aut Tarentum vi-
bes amoenissimas secum deligat, ubi senectam en-
gat. Nam ea regio, praeterquam quod sit saluberrima
una melle, oleo, vino, & omnium rerum feracissima
est.

Ode VI. Diclos, Tetrastrophos, ut:
Iam satis terris niuis, atq; diræ.
-v - - -vv -v -v
-v - - -vv -v -v
-v - - -vv -v -v
-vv - -

Septimi Gades aditure mecum, &
Cantabrum indoctum iuga ferre nostra, &
Barbaras Syrteis, ubi Maura semper
Aestuat unda,
Tybur Argeo positum colono
Sit meæ sedes utinam senectæ:
Sit modus lasso maris, & uiarum,
Militiaeque.
Vnde si Parcae prohibent iniquæ,
Dulce pellitis ouibus Galci
Flumen, & regnata petam Laconia
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omnes

Angustia

CARMINVM LIB. II.

87

Angulus ridet: ubi non Hymetto

Mella decadunt, uiridiq; certat

Bacca Venafro.

Ver ubi longum, tæpidasq; præbet

Iuppiter brumas? & amicus Aulon,

Fertili Baccho minimum Falernis

Inuidet uuis.

Ille te mecum locus & beatæ

Postulant arces: ibi tu calentem

Debita sparges lachryma fauillam

Vatis amici.

AD POMPEIVM VARVM.

Pompeio Varo commilitoni suo gratulatur, qui
quum M. Brutii & Cassij partes secutus fuisset, apud
Philippos fuso exercitu cuaserit secū non sine Mer-
curij numine: dicitq; ob amicum patriæ restitutum,
post iterum expertum periculum, vota merito
diis soluenda, & liberiore comportatiuncula se se inuitandum.

Ode VII. Triclos, Tetrastrophos, ut:
Vides ut alta stet niue candidum.

-- v - - -vv -vv
-- v - - -vv -vv
-- v - - v - v
-vv -vv -v --

O Sepe mecum tempus in ultimum
Deducte Bruto militie duce,
F 4 Quis

Q. HORATII FLACCI

Quis te redonauit Quiritem
Dijs patrijs, Italoq; cælo.
Pompei meorum prime sodalium?
Cum quo morantem, s̄epe diem mere
Fregi, coronatus nitenteis
Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippo, & celerem fugam
Sensi relicta non bene parvula:
Quum fracta uirtus, & minaces
Turpe solum tetigere mento.
Sed me per hosteis Mercurius celer
Denso pauentem sustulit aere:
Te rursus in bellum resorbens
Vnda fretis tulit astuosis.
Ergo obligatam reddi loui dapem,
Longaq; fessum militia latus
Depone sub lauru mea: nec
Parce cadis tibi destinatis.
Obluiioso leuia Maſſico
Cyboria exple: funde capacibus
Vnguenta de conchis: quis udo
Deproperare apio coronas,
Curātue myrtq; quem Venus arbitrum
Dicet bibendi: non ego sanius
Bacchabor Edonis: recepto
Dulce mihi furere est amico.

*nervosus
et gela*

Metra

CARMINVM LIB. II.

Mercurius celer.) Vulgo qui in rebus perplexis
desperatis, aut anticipi periculo seruantur, adeo
quopiam aiunt se seruatos. Hinc Horat. in bello per
Mercurium, & iterum ab arboris iactu sese Fauni o-
pere seruatum scribit lib. 2. od. 16. Vnde natum hoc
proverb. Dij bonorum largitores. x.

IN BARINEN MERE-
tricem.

Destomachatur in Barinen meretricē periuram
quod promissam sibi noctem non seruari, doletq;
¶ ex piurijs quotidie magis ac magis enitescat, vt
flagitijs dñi fauere videantur, & ad perfidiam con-
niuere: quum non solum ob illa non plectatur, sed
crescat etiam, & felicius ei succendant omnia.

Ode VIII. Tricolors, Tetrastrophos, ut
Iam satis terris niuis, atq; diræ.

-U -- -UU -U --
-U -- -UU -U -U
-U -- -UU -U --
-UU --

Vlla si iuris tibi peierati
Poena Barine nocuisseſt unquam,
Dente ſi nigro fieres uel uno

Turpior ungu,
Crederem, ſed tu, ſimul obligasti
Perfidum uotis caput, enitescisti
Pulchrior multò, iuuenumq; prodis

Publica cura.

F 5 Expe

HALKO
90 Q. HORATII FLACCI

Expedit matris cineres opertos

Fallere, & toto tacitura noctis

Signa cum cœlo, gelidaq; diuos

Morte carenteis.

Ridet hoc, inquam, Venus ipsa, rident

Simplices nymphæ, ferus & Cupido

Semper ardenteis acuens sagittas

Cote cruenta.

Adde quod pubes tibi crescit omnis,

Seruitus crescit noua, nec priores

Impie tectum domine relinquunt

Sæpe minati.

Te suis matres metuunt iuuencis,

Te senes parci, miseraq; nuper

Virgines nuptæ, tua ne retardet

Aura maritos.

AD VALGIVM.

Consolatur Valgium amicum suum, virum literarum & consularem, impatienter ferentem morte. Mystæ pueri charissimi, atq; omnium rerum vici si tu dinem esse ait: non semper flare vētos, oriri tempestates & imbræ: non semper Nestorem & Priamū leuisse filios suos extintos, quare à fletu tandem cessandum, & Cæsaris triumphis congratulandum.

Ode IX. Tricolas, Tetrasphos, ut:

Vides ut alta stet niue candidum.

-- U. - - VV - V-

CARMINVM LIB. II. 91

-- U. - - VV - V-

-- U. - - V. -

-VV - VV - V --

NON semper imbræ nubibus hispidos

Manant in agros: aut mare Caspium

Vexant inæquales procellæ!

Vsq;: nec Armenijs in oris

Amice Valgi stat glacies iners

Menseis per omneis: aut Aquilonibus

Querceta Gargani laborant,

Et folijs uiduantur Orni.

Tu semper urges flebilibus modis

Mysten ademptum: nec tibi uespero

Surgente decedunt amores,

Nec rapidum fugientे solem.

At non terreuo functus amabilem

Plorauit omneis Antilochum senex

Annos, nec impubem parentes

Troilon, aut Phrygiae sorores

Fleuere semper, define mollium

Tandem querelarum, et potius noua

Canemus Augusti trophæa

Cæsaris, et rigidum Niphaten.

Medumq; flumen gentibus additum

Victis, minores uoluere uertices,

Intraq;

fluvij et mens signis ser

ardug

HAYKO

92 Q. HORATII FLACCI
Intraq; præscriptum Gclonos *Tetra*
Exiguis equitare campis.

AD LYCINIVM.

Docet Valgiun Lycinium, ad beatè viuendum
opus esse summa animi temperantia & prudentia,
vt ne quid supra conditionem nostram tentemus,
aut cōtrā animi humilitate in sordes deuoluamur;
tutius esse intra præscriptum vitæ finem manere,
deliberato animo ad omnem
euentum fortuna.

Ode X. Diclos, Tetra strophos, ut:
Iam satis terris niuis, atq; dire.

-U - - -UU -U -U
-U - - -UU -U --
-U - - -UU -U --
-UU -U

R Ectius uiues Lycini, neque altum.
Semper urgendo, neq; dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Littus iniquum.

Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti

Sordibus tecti: caret inuidenda
Sobrius aula.

Sepius uentis agitatur ingens
Pinus, & celsè grauiore casu
Occidunt turres, feruntq; summos
Fulmina monteis.

na bala krl zgn dapani, *Sp*erat

Q. HORATII FLACCI

Intraq; præscriptum Gclonos *Tetra*
Exiguis equitare campis.

CARMINVM LIB. II.

93

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene præparatam
Pectus, informis hymnes reducit
W Iuppiter: idem.

Summduct. non si male nunc: & olim
Sic erit: quandam cithara tacentem.
Suscitat Mysam, neque semper arcum
Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus, atq;
Fortis appare: sapienter idem
Contra huc uento nimium secundo
M

Turgida uela.

AD Q. HYRPINVM.

Suadet Q. Hyrpino ne se alienis negotijs inuol-
uat, & curis rerum futurarum, quuin paucis natu-
rali contenta, sed potius dum adhuc iuuenis & sa-
nus est, commode, molliterq; in ocio viuat, ex in-
esperato senectutem ad futuram, quæ voluptates o-
mnes extinguit, somnum adimit, grauis
morosaq; fibrispi est.

Ode XI. Triclos, Tetra strophos, ut:

Vides ut alta sit niue candidum.

-- U - - -UU -U -
-- U - - -UU -U -
-- U - - -U - -
-UU -UU -U -U

Q Vid bellicosus Cantaber, & Scythes
Hyrpine Quinti cogitat Adria

*D*is

HAYKO

HAYKOP

94 Q. HORATII FLACCI

Divisus obiecto, remittas
Querere, nec trepides in usum
Poscentis aui paucia fugi retro.
Leuis inuentas, et decor, arida
Pellente lasciuos amores
Canicie, facilemque somnum.
Non semper idem floribus & thonos
Vernis: neq; uno Luna rubens niteat
Vultu. quid eternis minorem
Consilijs animum fetigas?
Cur non sub alta uel platano, uel hac
Pinu iacentes sic temere, et rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriaque nardo,
Potamus uncti? dissipat Euhys
Curas edaceis. quis puer ocyus
Restinguet ardantis Falerni
Pocula prætereunte lymphas?
Quis deuium scortum elicit domo
Lyden? eburna dic age cum lyra,
Maturet incomptum Lacenæ
More comam relegata nodum.

Lyden? eburna.) Exponit Axron incomptum no-
dum: incompositum. Sunt item qui dicant & expo-
nent, relegata nodum incomptum, apposituè co-
mam. Vtraque satis quidè inepta & absonta (ut mihi
videtur) expositio. Placet autem sic ordinari: dic at-
ge eburnea cum lyra Lyde relegata comam, id est,
ha-

CARMINVM LIB. II.

95

habens comam relegatam in nodum comptum mo-
re Lacenæ, scilicet mulieris, maturet, scilicet ad me
venire. Est enim mulier eo pacto religata comam
plerunq; gratiore (vt aiunt) & magis delectans & iu-
cunda. Bonfinis.

AD MECCENATEM.

Meccenati se excusat, quod res graues non atten-
tet, sed circa iocos & nugas versetur, propter lyri-
ci styli humilitatem, qui non conuenit rebus fortu-
ter bello gestis, illum melius posse soluta oratione
historiam de bellis Cæsaris texere, & eiusdem
triumphos pro dignitate describere,
se amicæ suæ laudes mal-
le canere.

Ode XII. Dic los Tetraphos, ut:
Scriberis Vario fortis, & hostium.

- - uu - - uu - o -
- - uu - - uu - uu
- - uu - - uu - uu
- - uu - o -

N O lis longa feræ bella Numantie,
Nec dirum Hannibalem, nec Siculum mare,

Soror Fre
Hamibalem
Spaniæ
Gætæ

Pœno purpureum sanguine mollibus
Aptari citharae modis.

Nec saeuos Lapithas, & nimium mero

Hylæum, domitosq; Herculea manus

Telluris iuuenes, unde periculum

Fulgens contremuit domus

Saturni ueteris; tuq; pedestribus

Thesaliaq; Thessalicaq; Siciliaq; Dilecta
Cum Corinvis gerulæ et

HAYKO

96 Q. HORATII FLACCI

Dices historijs prælia Cæsaris
Mecenas melius, ductaq; per uias
Regum colla minantium.
Me dulcis domina Musa Lycinæ
Cantus, me uoluit dicere lucidum
Fulgentes oculos, & bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
Quam nec ferre pedem dedecuit choris,
Nec certare ioco, nec dare brachia
Ludentem nitidis uirginibus, sacro
Diane celebris die.
Num tu, quæ tenuit diues Achæmenes,
Aut pinguis Phrygyæ Mygdonias opes
Permutare uelis crine Lycinæ?
Plena aut Arabum domos?
Dum flagrantia detorquet ad oscula
Ceruicem: aut facili sœuicia negat,
Quæ poscente magis gaudeat eripi,
Interdum rapere occupet.

IN ARBOREM.

Exerat arborē, quæ se, quū in agro Sabino spā
ciaretur repente delapsa penè oppresserat, vituperatq; eā à confitore, quæ scelerissimum fuisse putat
& imp̄issimum. neq; enim à bono viro potuisse ser
ritam pestilentē arborem, additq; grauissimā sen
tentiam: neminem sic posse cauere periculum, quin
vbi minimum suspicabatur, periculi necessitatē
incurrat. se igitur tam parum à morte absuisse,

CARMINVM LIB. II.

97

vt visus sit videre apud inferos Aeacum iudicem,
Sappho & Alcæum canentes fidibus cum omnium
vibrarum admiratione.

Ode XIII. Tricolos, Tetrasphros, ut:
Vides ut alta stet niue candidum.

-- U - - - UU - U -
-- U - - - UU - U -
-- U - - U - -
- UU - UU - U --

Ille nefasto te posuit die, ~~intchec~~ ^{ff}
Quicunq; primum, & sacrilega manus
Produxit arbos in nepotum
Perniciem, opprobriumq; pagi.
Illi & parentis crediderim sui
Fregisse ceruicem, & penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis: ille uenena Colchica,
Et quicquid usquam concipitur, nefas
Tractauit: agro qui statuit meo
Te triste lignum, te caducum ~~+~~
In domini caput immentis.

Quid quisq; uitet nunquam homini sitis
~~+~~ Cautum est in horis nauita Bos̄ horum ^{ex hinc oī tristis}
Pœnus perhorrescit: neq; ultra
Cæca timet aliunde fata. —
Miles sagittas, & celerem fugam

G Par

Parthi: catenas Parthus, & Italum
 Robur sed improuisa lethi
 Vis rapuit, rapietque gentes.
 Quam penè furuæ regna Proserpina,
 Et iudicantem uidimus Aeacum,
 Sedeisque discretas piorum, &
 Acolijs fidibus querentem
 Sappho puellis de populatisibus,
 Et te sonantem plenius aureo
 Alcae plectro dura nauis.
 Dura fugæ mala, dura belli.
 Vtrunque sacro digna silentio
 Mirantur umbræ dicere sed magis
 Pugnas, & exactos tyrannos
 Densum humeris bibt aure vulgus.
 Quid mirum? ubi illis carminibus stupens
 Demittit atras belua centiceps.
 Aureis, & intorti capillis
 Eumenidum recreantur angues.
 Quin et Prometheus, & Pelopis parens
 Dulci laborum decipitur sona.
 Nec curat Orion leones,
 Aut timidos agitare lynxes.

Nefasto te.) Atwoφp&ds ñm̄r̄ai, id est, nefasti dies.
 olim vocabantur inauspicati, & quibus publica non
 licebat agere, unde receptum ut homines iniuriosos
 ac detestandos atwoφp&ds appellarent. Apud Atti-
 cos huiusmodi dies erant septem, quibus inferie-
 pte

peragebantur, eoq; habebantur inauspicati. Eras.

AD POSTHVMVM.

Commonet posthumum hominem parcum & di-
 titem, ne nimium intentus rei facienda genium
 suum defraudet. Momentaneam enim esse hanc vi-
 tam & caducam: satius esse quæsitis frui, quum se-
 mel moriendum sit omnibus, & dulcissima quæq;
 relinqua, idq; hæredi nonnunquam prodigio
 & ingrato, quamlibet magno
 labore parta.

Ode XIII. Tricos, Tetras strophos, ut:
 Vides ut alta stet niue candidum,

-- 0 - - - 00 - 00
 -- 0 - - - 00 - 00
 -- 0 - - 0 - -
 - 00 - 00 - 0 - -

E Heu fugaces Posthume Posthume
 Labuntur anni: nec pietas moram
 Rigit, & instanti senectæ
 Afferet indomitæq; morti.
 Non si tricens, quotquot eunt dies,
 Amice places illachrymabilem
 Plutonatauris: qui ter amplum
 Geryonem, Tityoniq; tristi
 Compescit unda: scilicet omnibus,
 Quicunq; terre muncre uescimur,
 Enauiganda, siue reges,
 Siue inopes erimus coloni.

Si Senecæ illi appro
 pte
 pte
 pte
 pte

Q. HORATII FLACCI

Frustra cruento Marte carebimus,
 Fractisq; rauci fluctibus Adriæ:
 Frustra per autumnos nocentem
 Corporibus metuemus Austrum.
 Visendus ater flumine languido
 Cocytus errans, & Danai genus
 Infame, damnatusq; longi
 Sisyphus Aeolides laboris.
Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor: neq; harum, quas colis, arborum
Te preter invias cupressos
Villa brevum dominum sequetur.
 Absumet hærcs Cecuba dignior
 Seruata centum clavis, & mero
 Tinget pavimentum superbo
 Pontificum potiore coenis.

+ Illachrymabi. Boni viri lachrymabiles: prouerbium hoc de his dicebatur, qui facile cōmouerentur ad misericordiam, ac precibus flecterentur. Nam lachrymare dicuntur, qui misereſcunt. Proinde Horatius Plutoneim, quod nullis precibus flectatur, illachrymabilem appellat. Eras.

116 Tingere pavimen.) Hæc Plini verba ex 14 lib.c. 22. multum lucis huic Flacci loco adferunt, quem connuentes plerique transiliunt. Plini hæc sunt verba: Apud Rom. bibendi aſ hisce ferè constabat legibus. Non labasse sermone, non leuatum vomitione, sed plurimū hauiſſe vno potu, optima ſide.

Tinget pavimen.) Non respirasse in hauriendo, neque expuisse, nihilq; ad elidendum in pavimen-

to ex

CARMINVM LIB. II. 101
 to ex vino reliquisse. Cælius lib.4. cap. 26. Lege i-
 tem Bonfin.

Ponticum.) Prælautas cœnas Pontificales dici
 mus prouerbio, quod & Macrobius Satur. lib.3. ob-
 seruat, vbi vetutissimā quandā Pontificis cœnam
 describit, dicens summo apparatu eam & omnige-
 nis lautichs affatim instructam fuisse. Eras.

IN SVI SECVL

luxuriam.

Taxat seculi sui luxum, cum in hortis viuarijsq;
 dilatandis, tum maximè ædificijs, quibus agri oc-
 cupabantur, iam ad amoenitatem solam utiles, co-
 tra veterum disciplinam & frugalitatem: quibus
 quidem priuatus census erat exiguus, sed commu-
 nis amplissimus.

Ode XV. Tricolos, Tetraſtrophos, ut:
 Vides ut alta ſtet niue candidum.

-- 0 - - 00 - 0 -
 -- 0 - - 00 - 0 -
 -- 0 0 - - - -
 - 00 - 00 - 0 - -

I Am pauca aratro iugera regiæ
 Moles relinquent: undiq; latius
 Extent, uifentur Lucrino
 Stagna lacu, platanusq; celebs
 Euincet ulmos: tum uiolaria, &

Myrtus, & omnis copia narium
 Spargent oliuctis odorem.
 Fertilibus domino priori.
 Tum ſpiſſaramis laurea feruidos
 Excludet ictus: non ita Romuli

Prescriptum, & intonsi Catonis

Auspicijs ueterumq; norma.

Priuatis illis censu erat breuis,

Commune magnum: nulla decempedis

Metata priuatis, opacam

Porticus excipiebat Arcton;

Nec fortuitum spernere cespitem

Leges sinebant, oppida publico

Sumptu iubentes, & decorum

* Templa novo decorare saxo.

Fortuitum sper.) Hoc in loco annotandum duxi
rectam loquendi rationem exigere (quamquam alii
aliter sentiunt) ut in ornandis versib. suppleas ho-
mines, aut aliud simile, ut sit: nec leges iubentes
supple homines, in accusandi casu, decorare oppida
& templo deorū novo saxo publico sumptu: fine-
bant, superiterum homines, spernere fortuitum cel-
pitem, id est, dignum reputare, in quo federet volu-
ptatis gratia. Alias sperni, & decorari erat dicendū,
bonanis.

AD GROSPHVM.

Insectatur mortalium stultam temeritatem, qui
quum omnes naturę impulsu oculum & tranquillita-
tem experiant, tamen ambitione & cupiditatibus
excacti, semet in inquietudinem præcipitant. Ne-
que intelligunt se à diis petere, quod per se fibi, si
velint, præstare possint, si à curis quibus se assidue
vorquent, temperare possint. Sapientis esse, de futu-
ris non anxious esse, & tristia latet compensare, si
quid aduersi acciderit, quod omnibus ferè solet v-
su venire, boni consulere, quum nemo
absolutè beatus in-
ueniatur.

Ode X VI. Dicilos, Tetrastrophos, ut:

Iam satis terris niuis, atq; dire.

-u - - -oo- u-

-u - - -oo- u-

-u - - -oo- u-

-oo - u

Ocium diuos rogam in patenti
Prensus Aegaeo: simul atra nube
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sydera nautis.

Ocium bello furiosa Thrace,
Ocium Medi pharetra decori,
Grosphe non gemmis, neq; purpura uo-
nale, nec auro.

Non enim Gaze, neque consularis
Summoet lictor miseros tumultus
Mentis, & curas laquata circum
Tecta uolanteis.

Vivitur paruo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salmum:
Nec leueis somnos timor, aut cupido
Sordidus aufrit.

Quid breui fortis iaculamur ævo
Multaque quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriæ quis exul

Se quoq; fugit?
Scandit æratas uicosa nauicis
Curæ: nec turmas equitum relinquit.

Ocy or ceruis, & agente nimbos

Ocy or Euro.

Latus in præsens animus, quod ultra est

Oderit curare, & amara lento

Huic non Temperet risu: nihil est ab omni

Parte beatum.

dissiderit Abstulit clarum cito mors Achillem:

Iud Euri- piadis: Si Longa Tithonum minuit senectus:

quidē vni Et mihi forsitan tibi quod negarit,

uerbis reb. in morta-

Porriget hora.

līl Nil cō Te greges centum, Siculæq; circum-

tinenter, & vnde- Mugiunt uaccæ: tibi tollit hinnitum

quaq; pro Aptæ quadrigis equa: te bis Afro

sperū. Vel hoc: Om-

Murica tintæ

nibus ga- Vestiunt lanæ: mihi parua rura, &

Ieritis in- Spiritum Graæ et tenuem Camœnae,

nascitur crista. E- Parca non mendax dedit, & malignum/

rasinus. Spernere uulgas.

Tenui salinum.) Salis nomine frugalem victu in-
nui ex hoc Horatiano licet cognoscere, vt taceat i-
stius adagii: Iuxta salem & caminum. Sic Erasmus
in proverbi. Qui circa salem &c.

Alio calentes.) Id non dissimile est huic, quod a-
dagio circumfertur: In alio mundo, de his qui lon-
ge dissident à patria. Erasmus.

Patriæ quis exul.) Hoc in loco quāquā alij aliter
sentent, hunc tamē arbitror fuisse Horatij sensum:
Quis tantæ est dementia, vt cum patriam questus
causa deseruerit, & patriæ se fecerit voluntarium
exulem, velit seipsum quoq; fugere, & ea non p-
rare,

stare quæ debet, ac à seipso alienus esse? Sumus enim
à nobis alieni, & nos ipsos fugimus, cùm ea cupimus
& quærumus quæ non debemus, & quæ nostrarum
non sunt partium. Debemus autem viuere paruo
contenti, & non appetere plura, quæ ferat morta
lium conditio. Matth. Bonfinis.

AD MECOENATEM

agrotum.

Amicitiam suam & gratitudinem erga Meccena-
tem testatur, quum beneficiorū in se, & mutuæ be-
nevolentiae memor, negat se posse superstitemviue
re, si ille prior decederet, vt pote sui pars altera, sic
dīs visum esse & fatis. Nam ita utriusq; horoscopo-
num conuenire, vt eodem tempore penè perierint.

Illum louis benignitate in theatro, se

Fauni beneficio in agro ab arbo-
ris lapsu seruatum.

Ode XVII. Tricolos, Tetrastrophos, ut:

Vides ut alta stet niue candidum.

-- v - - vv - v -

-- v - - vv - vv

-- v - - v - v

-- vv - vv - v --

Q Vnde me querelis examinas tuis?

Nec dij s amicum est, nec mihi, te prius

Obire Meccenas, mearum

Grande decus columnaq; rerum.

Ah te meæ si partem arim æ rapit

Maturior uis, quid moror altera?

Nec charus æquè, nec superstes

Integer, ille dies utrangu;

G 5 Duce

306 Q. HORATII FLACCI

Ducet ruinam, non ego perfidum
 Dixi sacramentum: ibimus, ibimus.
 Vt cunq; præcedes, supremum
 Carpere iter comites parati.
 Me nec Chimæra spiritus ignæ,
 Nec st resurgat centimanus Gygas,
 Diuillet unquam, sic potenti
 Iusticiae placitumq; Parcis.
 Seu Libra, seu me Scorpius aspicit
 Formidolosus, pars uiolentior
 Natalis hora, seu Tyrannus
 Hesperie Capricornus undæ:
 Vtrunq; nostrum incredibili modo
 Consenit astrum, te Iouis impio
 Tutela Saturno resulgens
 Eripuit, uolucrisq; fati
 Tardauit alas: quum populus frequens
 Lætum theatris ter crepuit sonum.
 Me truncus illapsus cerebro
 Sustulerat, nisi Faunus iustum
 Dextra leuasset Mercurialium
 Custos uirorum, reddere victimas,
 Aedemq; uotiuam memento:
 Nos humilem feriemus agnam.

Dixi sacramen.) Erat amicitiae genus apud Aegy-
 ptios laudatum, quod appellabat συναπθυγόνη ψη,
 id est, comorientium. Quibus hoc necessitudinis
 genus placebat, & hac lege copulabantur, vt si alte-
 ri fatale quipplam accidisset, alter vltro mortis so-
 cium

CARMINVM LIB. II. 107

cium se adiungeret. In tale fœdus significat Horat.
 scle erga Mæcænatem iurasse, lege prouerb. Næra
 & Charmione.

IN EVM QVI OBLITVS BREVIS

vittæ, cupiditatibus & diuitijs studet.

Damnat in vita fastum & ambitiosum strepitū,
 asserens sibi non esse sumptuosas ædes, preciosam
 supellectilem, neq; frequens satellitum, verū for-
 tuna sua contentum, fide & ingenio mediocri præ-
 ditum, nihil amplius optare. Ac bonam partem ho-
 minum, tam præpostere agere, vt sepulchro vicina,
 oblitera mortalitatis suæ, amplias ædes extrahit non
 sine pauperum iniuria, quibus cum liberis & uxo-
 re proprijs sedibus est migrandum, per
 vim aulicis agrorum ter-
 minis.

Ode XVIII. Dicilos, Distrophos. Primus quisque
 versus est lambicus, Archilochius, Dimeter, Acatale-
 sticus, constans Amphimacro & duobus Iambis, vel
 ultimo Pyrrhichio, hoc modo:

Non ebur - u - naque au u - rcum u

Secundus quisque versus est Iambicus, Archilo-
 chius, Dimeter, Acatalesticus, constans è quinq; lam-
 bis, & syllaba, recepto tamen in locis imparibus eti-
 am spondeo, hoc modo:

Mea u-reni - det in u - domo u - lacu u - nar u

- u - u - u - u
 u - u - u - u - u

Non ebur, neq; aurcum
 Mea renidet in domo lacunar, et nre u - rca et
 Non tristes Hymettio mona aliis nre nre
 Premunt columnas ultimæ recifas u - rca Africa

Africa: neque Attali

Ignotus haeres regiam occupauit:

Nec Laconicas mihi

Trahunt honeste purpuras clienteis.

At fides, & ingeni

Benigna uena est: pauperemq; diuīs

Me petit, nihil suprà

Deos lacesco: nec potentem anūcūne

Largiora flagito.

Satis beatus unicus Sabinis.

Truditur dies dic:

Noueq; pergunt interire Lunæ,

Tu secunda marmora

Locas sub ipsum funus: & sepulchri

Immemor struis domos,

Marisq; Baijs obstrepenis urges

Summouere littora,

Parum locuples continente ripa.

Quid? quod usq; proximos

Reuelliis agri terminos: & ultra

Limites clientium

Salis avarus: pellitur paternos

In sinu ferens deos

Et uxor, & uir, sordidosq; natos,

Nulla certior tamen

Rapacis Orci sine destinata

Aula diuitiem manet

Hecrum.

Herum, quid ultra tendis? equatellus

Pauperi recluditur

Regumq; pueris: nec satelles Orci

Callidum Promethea

Reuixit auro captus, hic superbum

Tantalum, atq; Tantali

Genus coercet: hic leuare functum

Pauperem laboribus,

Vocatus, atq; non uocatus audit.

Vocatus atq;.) Ad proverbiū allusit poeta, quod
olim Lacedæmoniis oraculi vice datum erat: Voca
tus & non vocatus deus aderit. Eius vsus erit, vbi
quid significabimus etiam non accersitum, neq; cu
ratum, tamen euenturum velimus nolimus: putā
senectam, mortem, malefactorum pœnam. Erasm.

IN BACCHVM, CARMINA
in secretis nemoribus
docentem.

Dicit se Bacchi numine correptum, furore quo
dam agitari & exclamare tuoi territum dei specta
culo, quem in secessu quodam viderat Musas doe
tem, Satyros attentos auscultare. Hinc eius laudes
gestaq; commemorat, quod Pentheum, Lycurgum,
& aduersarios suos domuerit, quod mulieres capil
lis & manibus serpentes innoxie gestarent, quod
in bello gigantum fortissime se gesserit mutatus
in leonem, quod deniq; incolumis
ab inferis reuerlus sit.

Ode XIX. Tricolas, Tetrasphos, ut
Vides ut alta stet niue candidum,

Q. HORATII FLACCI

- u - - uu - uu
- u - - uu - u-
- u - - u - -
- uu - uu - u -

BAccum in remotis carminarupibus
Vidi docentem, credite posteri,
Nymphasq; discenteis, & aureis
Capripedum Satyrorum acutas.
Euce recenti mens trepidat metu:
Plenoq; Bacchi pactore turbidum
Latatur, euce parce Liber,
Parce graui metuende thyrsō.
Fas peruvaceis est mihi Thyadas
Viniq; fontem, lactis & uberes
Cantare riuos: atq; truncis
Lapsa cauis iterare mella.
Fas & beatæ coniugis additum
Stellis honorem, tectaq; Penthei
Distepta non leui ruina,
Thracis & exitium Lycurgi.
XTu flectis amnecis, tu marc barbarum:
Tu separatis uividus in iugis
Nodo coērces uiperino
Bistonidum sine fraude crines.
Tu cūm parentis regna per arduum
Cohors Gygantum scinderet impi,
Rhetum retorsisti leonis

CARMINUM LIB. II.

III

Vnguibus, horribiliq; mala.
Quanquam choreis aptior, & iocis,
Ludoq; dictus, non sat idoneus
Pugna serebaris: sed idem
Pacis eras, mediusq; belli.
Te uidit insens Cerberus aureo
Cornu decorum, leuiter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes, tetigitq; crura.

AD ME COENATEM.

Vaticinatur carminum suorum immortalitatem
Quum in cygnum transformatum irise, & per totum
orbem volaturum ostendit: nec ullam tam deser-
tam, tamq; incultam regionem, in quam non pene
trabit nominis sui memoria: quare non
opus illi post mortem luctu, &
eiusmodi pompis.

Ode XX. Tricolas, Tetrasphos, ut:

Vides ut alta stet niue candidum.

-- o - - uu - uu
-- u - - uu - uu
-- o - - u - u
-uu - uu - u - u

Non usitata, nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum aethera
Vates: neq; in terris morabor
Longius, inuidiaq; maior

vibes

August

Q. HORATII FLACCI

Vrbeis relinquam, non ego pauperum
 Sanguis parentum, non ego, quem uocas,
 Dilecte Meccenas obibo:
 Nec Stygia cohibebo unda.
 Iam iam residunt curibus aspera
 Pelles, & album mutor in alitem
 Supernè: nascunturq; leuca
 Per digitos humerosq; pluma.
 Iam Dædalco ocyor Icaro,
 Visam gementis littora Bosphori,
 Syrtisq; Getulas canorus
 Alcs, Hyperboreosq; campos.
 Me Colchus, & qui disimulat metum
 Marsæ cohortis Dacus, & ultimi
 Noſcent Geloni, me peritus
 Discit Iber, Rhodaniq; potor.
 Absint mani funere naniæ,
 Luctusq; turpes, & querimoniae:
 Compescet clamorem, ac sepulchri
 Mitte superuacuos honores.

Q. Horatij Flacci carminum secundi
 libri finis.

Q. HORA-

TII FLACCI CAR.
 MINVM LIBER

TERTIVS.

VARIA ESSE HOMINVM IN-
 genia variaq; fortunas.

Hac Ode, quæ pro tem*n* vice in sequētem librum
 esse possit, sanctissimis præceptis teneram etatem
 imbut. Nam quum inquit, variæ fint hominū cō-
 ditiones, alij alii studijs, sed omnes ad felicitatem
 contendant, & equa sit omnibus mortis conditio,
 priuatis nihil sunt feliciores satrapæ, quamlibet
 laute pascantur, felicitatem nō in eiusmodi stiram,
 sed in securitate & animi tranquillitate, quæ ple-
 tunq; mediocrum fortunam comitatur, extreme
 potentium non ita nec prodest, quod in mari ex-
 difcent, quoq; ascendunt curæ. Demum ait, si
 purpura & uestes splendidæ dolores non pellunt,
 non est quod illas velit permutare

cum fundo suo Sabino

Ode I. Tricolos, Tetraſtrophos, ut:

Vides ut alta ſtet niue candidum,

... U. - . VV VV

- . U. - . VV VV

- . U. - . U. -

.. VV VV . U .

Di PROFANVM uul-
 gis & arceo.
 Fauete linguis: carmina non
 prius
 Audita Musarum sacerdos
 H. Vira

Respexit
 Horat. ad
 grecu hoc
 pro. bīpas
 πιθεθί. C-
 εκλοι, id est
 fores oc-
 cludite

HAYKOB

Q. HORATII FLACCI

qui pro Virginibus puerisq; canto.
phani, q Regum timendorum in proprios greges,
vtri cōue niet, si Reges in ipsos imperium est Iouis
quando si Clari Giganteo triumpho,
gnificabi Cuncta supercilie mouentis.
mus nos de rebus Et, ut uiro uir latius ordinet
arduis & Arbusta fulcis: hic gener osior
arcanis lo cururos, Descendat in campum petitor,
vbi pro- Moribus hic, melior q; fama
phanoru leuis ois Contendat: illi turba clientium
omnino Sit maior. equalē legē neceſitas
ratio est. Sortitur insignis, imos
Eras. Omne capax mouet uirum nomen.

Districtus ensis cui super impia
M Ceruice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborarunt saporem:
Non auium, citharaq; cantus
Somnum reducent. somnus agrestium
Lenis uirorum non humileis domos
Fastidit, umbrosamq; ripam,
Non Zephyris agitata Tempe.
Desiderantem quod satis est, neq;
Tumultuosum sollicitat mare,
Nec seuuus Arcturi cadenteis
Impetus, aut orientis Hœdi,
Non uerberatæ grandine uineæ,
Fundusq; mendax, arbore nunc aquas

Culpante

CARMEN LIB. III.

iiij

Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hyemeis iniquas.
Contracta pisces aequora sentiunt m
Iactis in altum molibus, hue frequens
Clementia demittit redemptor
Cum famulis, dominusq; terræ
Fastidiosus, sed timor et mine
Scandunt eodem, quod dominus: neque
Decedit erata tremi: et
Post equitem sedet atra cura.
Quod si dolentem nec Phrygius lapis
Nec purpurarum sidere clarior
Delinit usus, nec Falernæ
Vitis, Achæmoniumq; costum:
Cur inuidendis postibus, et nouo
Sublime ritu moliar atrium:
Cur ualle permutem Sabina
Divitias operosiores?

AD AMICOS.

Ode saluberrima de educatione iuuentutis, nim
rum, vt in labore & parsimonia viuere assuecant,
dum adhuc sequaces, tractabilesq; sunt: In militia
versetur, vitam sub dio agat, discat pro patria salu
te mortem contemnere: virtute nihil præstantius,
ignavia nihil turpius ignobilisq; ducat: cum sce
lerato autem nosi communicandum, ne simul cum
illo pereat: illum enim manere
certum exitium.

H 2 ODE

HAYKOBAY

u6 Q. HORATII FLACCI

Ode XV. Tricolos, Tetra strophos, ut:
Vides ut alta stet niue candidum.

-- U - - U - U
-- U - - U - UU
-- U - - U - -
-UU -UU -U - -

Angustam amici pauperiem pati
Robustus acri militia puer
Condiscat, & Parthos feroceis
Vexet eques metuendus hasta:
Tenius: Do
cendos es. Vitamq; sub dio, & trepidis agat
se robu-
stos pue-
rios pati
pauperie
acri mili-
tia, & pati
oia fortia
vt ita af-
sueti ad-
ueniente
postmodū
maturo
tempore
& etate
vexent
Parthos
feroces: &
alia quæ se
quuntur.
bonan.

In rebus, illum ex mœnibus hosticis
Matrona bellantis tyranni
Prospiciens. & adulta virgo
Suspiret, eheu ne rudit agminum
Sponsus lacefæ regius aspercum
Tactileonem, quem cruenta
Per medias rapit ira cædeis.
Dulce & decorum est pro patria mori.
Mors & fugacem persequitur uirum.
Nec arcit imbellis iuuentæ
Poplitibus, timidoq; tergo.
Virtus repulse nescia sordidae
Intaminatis fulget honoribus:
Nec sumit, aut ponit scures

Arbi

CARMINVM LIB. III. 117

Arbitrio popularis aure.

Virtus recludens immeritis mori

Cælum, negata tentat ire uia:

Cœtusq; uulgareis, & udam

Spernit humum fugiente pennâ.

Est & fidelis tuta silentio

Mercos, uetabo, qui Cœcris sacrum

Vulgarit arcanae sub ijsdem

Sit trabibus, fragilcmq; mecum

Soluat phasclum, scpe Dic spiter *men impudicit*

Neglectus, incesto addidit integrum. *part*

Raro antecedentem scelestum

Deseruit pede pœna clando.

Huic con-
finis est
hæc ab A-
rislide in
defensio-
ne Peri-
clis ex Cio
quopiam
poeta citâ
ta senten-
tia: Silen-
tis tunc
præmium.

Deseruit pede. Testatur Porphyrio hanc Flacci
sententiam esse proverbio affinē, quod dicitur: Dñs
irati laneos habent pedes. Cuius sensus est: Dñs ta-
metis nonnunquam tardè veniunt nocentibus, ta-
men vel inopinatō de malefactis aliquando su-
munt pœnas. Erasmus.

DE HONESTO VIR O.

Ex Stoica disciplina scribit, sapientem nullis mi-
nis, nulla tyranide ad turpitudinem cogi posse,
honesto & virtute mixum, qua fricti non pauci ad
cælum ascenderunt.

Ode III. Tricolos, Tetra strophos, ut:
Vides ut alta stet niue candidum.

-- U - - UU - UU

-- U - - UU - UU

H 3 --

120

Q. HORATII FLACCI

Cum terra calat, spernere fortior,
 Qui m̄ cogere humanos in usus,
 Omne sacrum rapiēte dextra.
 Quicunque mundo terminus obstitit,
 Hunc tangat armis, uisere gestiens,
 Qua parte debacchentur ignes:
 Qua nebulae, pluuij q̄rores.
 Sed bellicos fatā Quiritibus
 Hac lege dico: n̄c nimium pīj
 Rebus fidentes, autē.
 Tecta uelint reparare Troiā.
 Troiā renascens alite lugubri
 Fortuna tristi clade iterabitur
 Ducente uictoris ceteras
 Coniuge me Iouis, & sorore,
 Ter si resurgat murus ahencus
 Autore Phœbo: ter p̄reat meis
 Excisus Argivis: ter uxor
 Capta uirum, puerosq; ploret,
 Non hoc iocose conuenit lyra.
 Quō Musa tendit: desine peruicax
 Referre sermones deorum: &
 Magna modis tenuare paruis

Troica quem.) Mea hæc est sententia, ut Troicam
 sacerdotem non Trojanam, ut Acron interpreta-
 tur, appellauerit, sed illam. (Quanquam à Trojanis
 illam & quæ ac alios Romanos originem traxisse di-
 cere possumus, ut Ovidius in Amore Eleg. 5. lib. 3.

Illa

CARMINVM LIB. III.

121

Ilia ab Idæo Laomedonte genus) quod deę Vestę sa-
 cris præcesset, ex Troia allatis. A qua dea Vestales di-
 eta virgines & sacerdotes, quarum in numero fuit
 Ilia à Marte compressa. Matth. Bonfinis.

IN CALLIOPE N.

Hanc Oden superiori connectit, quæ sublimia &
 deorum colloquia tractabat: hic ad humana de-
 scendit, narratq; se olim auctus puerum in Apulia
 lauro & myrra à palumbis tectum, vt à feris tutus
 esset, præfagium id nimirum fuisse innuens, quod
 poeta & lyricorum amorūq; scriptor ali-
 quando esset futurus.

Ode IIII. Tricos, Tetrasphros, ut:

Vides ut alta stet niue candidum.

— U — — UU — U —
 — U — — UU — U —
 — U — — U — —
 — UU — UU — U —

Descende cœlo, & dic agē tibia
 Regina longum Calliope melos,
 Seu uoce nunc maius acuta,
 Seu fidibus, citharæ Phœbi.
 Auditisean me ludit amabilis
 Insaniae audire & uideor pios
 Errare per lucos: amœne,
 Quod & aquæ subeunt, & auræ.
 Me fabulosæ Vulture in Appulo,
 Altricis extra limen Apulie,
 Ludo, fatigatumq; somno,

Est hic or-
 do verus
 & rectus:
 O Callio-
 pe, apot-
 tiuē regi-
 na descen-
 de cœlo, &
 age dic lā
 gū melos,
 siue tibia,
 siue ma-
 uis voce
 nunc acu-
 ta, seu fidî
 bus citha-
 ræ Phœ-
 bi, Bonfi-

H Fron-

Fronde noua puerum palumbes
 Texere: mirum quod forct omnibus,
 Quicunq; celsæ nidum Acherontia
 Saltusq; Batinos, & aruum
 Pingue tenent humilis Ferenti.
 Ut tuto ab atris corpore uiperis
 Dormirem, & urbis, ut premerer sacra
 Lauroq;, collataq; myrto
 Non sine dijs animosus infans.
 Vester Cancanæ, uester, in arduos
 Tollor Sabinos: seu mibi frigidum
 Præneste, seu Tybur supinum,
 Seu liquidæ placuere Baiae,
 Vestris amicum fontibus, & choris,
 Non me Philippis uersa acies retro,
 Deuota non extinxit arbos,
 Nec Sicula Palinurus unda.
 Vt cunq; mecum uos eritis: libens
 Insanienter nauita Bosporum
 Tentabo, & arenteis arenas
 Littoris Aßyrii uiator.
 Visam Britannos, hospitibus feros,
 Et latum equino sanguine Concanum
 Visam phartratos Gelonos,
 Et Scythicum inuiolatus annem.
 Non dissi
 mile est
 schema ab
 hoc quod
 dicitur: Vos Cæsarem altum, militia simul
 Fessas cohorteis abdidit oppidis,

Finire

Finire quærentem labores
 Pieriore recreatis antro,
 Voslene consilium & datis, & dato
 Gaudetis al me: scimus ut impios
 Titanas, in manemq; turman
 Fulmine sustulerit eaduco:
 Qui terram incertem, qui mare temperat
 Ventosum, & urbcs, regnaq; tristia:
 Diuosq; mortalesq; turmas
 Imperio regit unus & quo,
 Magnum illa terrorem intulerat Ioui
 Fidens iuuentus, horrida brachijs.
 Fratresq; tendentes opaco
 Pelion imposuisse Olympo.
 Sed quid Tiphæus, & ualidus Minas,
 Aut quid minaci Porphyron statu,
 Quid Rhœtus, euifisq; truncis
 Enceladus iaculator audax,
 Contra sonantem Palladis Aegida
 Possent ruentes: hinc audius stetit
 Vulcanus: linc matrona Iuno, &
 Nunquam huncris positurus arcum,
 Quirore puro Castalia lauit
 Crineis solutos: qui Lycie tenet
 Dumeta, natalemq; syluam,

Delius,

Ad Hercu
 lis colum
 nas, lege
 Eraf. in
 prou. Ad
 Phasin vs
 que,

HAYKO
LIBRARY
Q. HORATII FLACCI

124 Delius, & Patareus Apollo.

Vis consili expers mole ruit sua:

M Vim temperatam dij quoq; prouehunt

In maius, iudem odere uireis

Omne nefas animo mouentes.

qal. Gy- Testis mearum centimanus Gyges.

Sententiarum notus, & integræ

Tentator Orion Diana

Virginea domitus sagitta.

Iniecta monstris terra dolct suis:

Moeretq; partus fulmine luridum

Missos ad Orcum: nec peredit

Impositam celer ignis Aetnam:

Incontinentis nec Tityi iecur

Relinquit ales, nequitiae additus

Custos: amatorem trecentæ

Pirithoum cohibent catenæ.

Audire & videor.) Latina loquendi ratio exigit
ut dicamus, videor audire, videris recte sentire, &
eiusmodi alia: ostendere velim me esse qui audiam,
& te qui sentias. nō autem, videtur mihi audire, vi-
detur tibi recte sentire. Nam si secus fiat, verbum il-
lud videtur, vt robig ad tertiam referetur plonā,
non ad primam & secundam. Eaq; locutio ne ostē n-
dere erit, alium quēpiam esse qui audiat & sentiat,
non me ipsum & te. Eiusdem etiam natura est ver-
bum dico, & alia similia: vt diceris esse doctus, non
autem dicitur te esse doctum. Erit igitur ordo: Vi-
deor audire pios, id est, deos & mulas ipsas. (Nam
pro deis & musis, pios nominauit, quod sensit enim

Pora

CARMINVM LIB. III. 125

Porphyrio) errare per lucos: non autem audiri, vt
Acron legit, quod voluntati autoris aduersatur.
Hæc Bonanis.

Centimanus Gyges. γεγάντων ἀπόβοια, id est, Gy-
gantum amentia. Dicebatur ubi quis viribus suis
fretus temere, nulloq; consilio res non tentandas
moliretur. Tractum à notissima fabula gygan-
tum. Erasmus.

AVGVSTI LAUDES.

Miro arguento Augusti laudes ingreditur. Nā
ait, si louem credimus imperare ex persuasione &
fama, multo magis Augustum regnare, credere con-
uenit, cuius imperium & potentiam præsentes in-
tuemur, cuius auspicijs res Romana semper in ma-
ius crescit: quanquam à Crasso & eius exercitu af-
ficta & ignominia affecta sit, qui captivi duxerat
vxores, ab hostibus ea affinitate vitam suam redi-
mentes, quum reguli exemplo moueri debebant,
qui semel mori maluit, & grauissimis supplicijs af-
fici quam ut captivi redimerentur, aut inter ho-
stes turpiter seruiret.

Ode V. Tricolo, Tetrasphos, ut:

Vides ut alta stet niue candidum.

-- 4- - - 00 00

-- 0- - - 00 00

-- 0- -- 0- -

- 00 - 00 - 0 --

C Oelo tonantem credidimus Iouem

Regnare, præsens diuinus habebitur

Augustus, adiectis Britannis

Imperio, graubusq; Persis.

Miles ne Crassi coniuge barbara

Turpis maritus uixit: & hostium

(Pro

126

Q. HORATII FLACCI

(Pro curia, & iuenerisq; mores)

Consenuit sacerorum in armis.
 Sub rege Medo, Marsus, & Appulus
 Anciliorum, nominis, & togæ
 Oblitus, eternæq; Vestæ,
 Incolumi Ioue, & urbe Romæ
Hoc cauerat mens prouida Reguli
 Dissentientis conditionibus
 Fœdis, & exemplo trahentis
 Pernicem ueniens in ænum.
Si non periret immiserabilis
 Captiuus pubes. Signa ego Punicus
 Affixa delubris, & arma
 Militibus sinc cede (dixit)
Direpta uidi; uidi ego ciuium
 Retorta tergo brachia libero
 Portasq; non clausas, & arua
Marte colli populata nostro.
Auro repensus scilicet acrior
 Per colo-
 ré innait
 Flaccus,
 non nati-
 tum aut
 genuau
 sed adalte
 rinum.
 Quoniam
 fucus her-
 þæ genus
Nec uera uirtus, cum semel excidit,
Curat reponi deterioribus.
 Sic pugnat extricata densis
Cerua plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus:

*Plin. ep. 1806
5 lib. 1*

CARMINVM LIB. III.

127

Et Marte Pœnos proteret altero.

Qui lorare strictis lacertis
 Sensit incrs, timuitq; mortem.

Hic unde uitam sumeret inficius,
 Pacem duello miscuit. O pudor,
 O magna Carthago probrosis
 Altior Italie ruinis.

Fertur pudice coniugis osculum,
 Paruosq; natos, ut capit is minor,
 A se remouisse, & uirilem
 Toruus humi posuisse uitum:

Donec labenteis consilio patres
 Firmaret autor nunquam alias dato,
 Interq; mcrenteis amicos
 Egregius properaret exul.
 At qui sciebat que sibi barbarus
 Tortor pararet: non aliter tamen
 Dimouit obstanteis propinquos,
 Et populum reditus morantem,
Quam si clientum longa negocia
Dijudicata lite relinquere,
Tendens Venafros in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

AD ROMANOS.

Quantum calamitatis inuexeris contempta re-
 lligio, probat multis exemplis: & contra, quantum

phila. Nullam orationem bellum
 in susceptum pro. & cibacione
 et Joseph Antiqua II

est, quam
 Græci φῦ
 κον vocat,
 tingendis
 lanis vti-
 le. Hæc E-
 ras. in pro
 uerb. Fucū
 facere.

Q. HORATII FLACCI

commodi innocentia, & deorum cultus. Crassum enim & Labienum, Antonij legatum, cum toto exercitu de letos à Parthis referat, ob violatam religionem. Hinc à maiorum moribus iuuentutem sic degenerasse, quod impunè passim adulteria committantur, ex quibus nothi ignauis filii nascantur, sic nati corruptissime educentur. Tantum à majoribus nostris degenerauimus, ut qui olim fortissimi & frugalissimi viri fuerint, nunc autem contra fiat.

Ode VI. Tricolas, Tetraphros, ut:
Vides ut alta stet niue candidum,

-- v. - - vu - v-
-- v. - - vu - v-
-- v. - - v. - v
- vu - vu - v -

D^m Elicita maiorum immeritus lues
Romane, donec templaque reficeris
Acdeisq; labenteis deorum, &
Faëda nigro simulachra fumo.

Dijs te minorem quod geris, imperas.
Huc omne principium, huc refer exitum.

Dijs multa neglecti dederunt

Hesperie mala luctuose.

Iam bis Moneses, & Pachori manus

Non auspicatos contudit impetus

Nostrorum, & adicisse predam

Torquibus exiguis renidet.

Penè occupatam seditionibus

De

CARMINVM LIB. III.

Deleuit urbem Dacus, & Aethiops:
Hic classe formidatus, ille
Misilibus melior sagittis.

Fœcunda culpæ secula, nuptias

Primum inquinavere, & genus, & domos.

Hoc fonte deriuata clades

In patriam, populumq; fluxit.

Motus doceri gaudet Ionicos

Matura virgo, & fingitur artubus

Iam nunc, & incestos amores

De tenero meditatur unguis.

Mox iuniores querit adulteros

Inter mariti uima: neq; eligit,

Cui donet impermissa raptim

Gaudia luminibus remotis.

Sed iussa coram non sine conscientia

Surgit marito, seu uocat institutor,

Seu nauis Hispanie magister

Dedecorum pretiosus emptor.

Non his iuuentus orta parchibus

Infectit equor sanguine Punico,

Pyrrhumq; & ingentein cecidit

Antiochum; Haspibalemq; dirum;

Sed rusticorum mascula militum

Proles, Sabellis docta ligonibus

Versare glebas: & seueras

Matris ad arbitrium recisos

E Portare

De tenebris
vnguis, &
eo quod
est, à pri-
ma pueri-
tia. Trans-
latū à ca-
tulis, quo
rum vn-
gues no[n]
dum durū
erunt. Eg-
tali.

HAYKO

130

Q. HORATII FLACCI

Portare fusteis: sol ubi montium
Mutaret umbras, & iuga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnosa quid non imminuit dies? 133
Aetas parentum pectoris auis, tulit
Nos nequiores, mox datus
Progeniem uiciosiorum.

Doceri gaudet.) Hoc est, lascivas saltationes & pa-
rum decoras gesticulationes. Nam Ionū mollici-
es perinde atq; Sybaritarum fastus in prouerbiū a-
bit. Vnde & apud Aristoph. iovikōs pro eo quod est
ēgēo, id est, molliter & delicate. Eras. Vide item in
Cal.

AD ASTERIEN DESIDERIO
mariti meū tam.

Consolatur Asterien, Gygis familiaris sui uxo-
rem, dolentem ob mariti absentiam, promittitq; si
lum redditum, quum nactus erit ventum oppor-
tunum: interim bene speret, & se gerat modestic, ne
que patiatur sibi à quoquam imponi, quo pudici-
tiam violet, sed castissimo marito fidem seruet, qui
nullis blanditijs potest in adulterium
sollicitari.

Ode VII. Tricolos, Tetra strophos, ut:
Quis multa gracilis te puer in rosa.

-- -oo- -oo- o-
-- -oo- -oo- o-
-- ,oo -o
-o -oo- o-

Quid

CARMINVM LIB. III.

131

Q Vid fles Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent uerē Fauonij
Tyna merce beatum
Constantis iuuuenem fidē
Gygenē ille Notis actus ad Oricum
Post insana capræ sidera frigidas
Nocteis, non sine multis
In somnis lachrymis agit.
Atqui sollicitæ nuncius hospitæ
Susspirare Chloēn, & miseram tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille uaser modis.

Vt Proetum mulier perfida credulum
Falsis impulerit criminibus, nimis
Casto Bellerophonti
Maturare necem refert.
Narrat penè datum Pelea Tartaro,
Magnessam Hippolyten dum fugit abstinenti

Et peccare docenteis
Fallax historias monet
Frustra nam scopolis surdior Icari
Voceis audit adhuc integer: at tibi
Ne uicinus Enipeus
Plus iusto placeat, caue.
Quamuis non aliis flectere equum sciens
Acquè conspicitur gramine Martio:

1 2 Nee

Gymn. fol.

HAYKOBA
134 Q. HORATII FLACCI
deniq; qui exponunt fumum, pro fauilla fumi. Nam
fine dubio fumum resertur ad infinitum illud bibe-
re, & non ad verbum dimouebit, quod sensit etiam
Mancinellus. Hæc Bonfinis. Et subdit: Evidem sen-
tio voluisse Horat. significare amphoram ipsam ve-
tustate preciosam fuisse, & à Tulli vix consulatu
bibisse, & cepisse fumum, id est, potentiam ipsam &
vix. Nam vina quæ veterascunt magis, eo fumoflo-
ra fiunt, & magis potentia. Aut fumum pro pulue-
re accepisse. Obducuntur enim puluere & situ am-
phoræ, & id genus alia, quæ diu non mouentur.

Matth. Bonfinis.

Parce priuatus.) Parte, legendum sentio, & sic or-
dinanda verba omnia: Tu priuatus negligens, id
est, parum curans cauere nimium, id est, prouidere
nimia cura & studio, ne qua parte populus laboreret,
id est, ne quo incommodo & labore afficiatur. Et ca-
pe latus dona præsentis horæ, & linque seuera. Nō
improbat, inquam Horat. Mecenatem habere cu-
ram reip. sed nimiam prohibet, nulla præsertim in-
stante necessitate. Hæc Bonfinis.

AD LYDIAM, INDV-
cens eam singulis quatuor versibus
respondentem.

Ode IX. Dicilos, Distrophos, ut:
Sicut diua potens Cypri.

-- -uu- u.
-- -uu- -uu- u.

Ho. Donec gratus eram tibi;
Nec quisquam potior brachia cädida
Ceruici iuuenis dabat:
Persarum uigui rege beatior.
Ly. Donec non aliam magis

Arfisti

CARMINVM LIB. III.

135

Arfisti: neq; erat Lydia post Chloēn.

Multi Lydia nominis

Romana uigui clarior Ilia.

Ho. Me nunc Thressa Chloē regit,

Dulcis docta modos, et cithar. e sciens;

Pro qua non metuam mori,

Si parcent animæ fata superstitionis.

Ly. Me torret face mutua

Thurini Calais filius Ornithi:

Pro quo bis patiar mori,

Si parcent puero fata superstitionis.

Ho. Quid si prisca redit Venus?

Diductosq; iugo cogit abeneo?

Si flaua excutitur Chloē?

Reiectoq; patet iauua Lydiæ?

Ly. Quanquam fidere pulchrior

Ille est: tu leuior cortice, & improbo

Uacunaior Adria:

Tcum uiuere amen, tecum obcam libens.

AD LYGEN ASPERVM
& intractabilem.

Vehemens expostulatio in Lyces puellæ crudeli-
tatem, quæ amatorem suum, vento & niuibus expo-
situm, pateretur antefores suas pernoctare, quod
vix faceret barbarissima quæq; barbaro nupta ma-
rito: nec metuat, nec vicissim contempta
det pœnas inhumanitatis.

Ode X. Dicilos, Tetraphos, ut:

I + Sori

Cortice le-
uior, puer
bialis hy-
perbole
in holes
inconstan-
tes & lu-
brica fide.
Lege pro-
verb. Sube
re leuior.

Scriberis Vario fortis, & hostium.

-UU- -UU- U-
-U- -UU- U-
-- -UU- -UU- U-
-- -UU- UU-

c ad Tanym
barbari

Extrum Tanum si biberes Lyce
Sæuo nupta uiro: me tamen afferas
Porrectum ante forcs obijcere incolis
Florares Aquilonibus.
Audis quo strepit uanua, quo nemus
Inter pulchra situm tecta remugiat
Ventis: & positas ut glaciet niueis
Puro numine Iuppitere?
Ingratam Veneri pone superbiam:
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelope difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
O, quamuis neq; te munera, nec preces,
Nec tinctus uiola pallor amantium,
Nec uir Pieria pellice saucius
Curuat, supplicibus tuis
Parcas: nec rigida mollior esculo,
Nec Mauris animum mitior anguibus,
Non hoc semper erit liminis, aut aquæ
Cœlestis patiens latus.

AD MERCURIVM,

Mercu

Mercurium laudat à lyrae inuentione, & cantus
efficacia, à quo petit, vt lyra suæ talem inserat sua-
nitatem, vt Lydes amicæ immitem animum possit
flectere. Nam facile illum hoc posse ostendit, quum
eius opera lapides emollitos ait, & Cerberum
cum seuerissimis vmbbris.

Ode XI. Tricos, Tetrasphos, ut:

Iam satis terris niuis, atq; dire.

-U- -- -UU- -U-
-U- -- -UU- -U-
-U- -- -UU- -U-
-UU- --

Mercuri, nam te docilis magistro
Mouet Amphion lapides canendo:
Tuq; testudo resonare septem
Callida ncruis.

Nec loquax olim, neq; grata, nunc &
Diuitum mensis, & amica templis,
Dic modos, Lyde quibus obstinatas
Applicet aureis.

Quæ uelut latis equa trima campis,
Ludit exultim, metuitq; tangi,
Nuptiarum expers, & adhuc proteruo
Cruda marito.

Tu potes Tigreis, comitesq; sylvas
Ducere, & riuos celereis morari.
Cessit immanis tibi blandienti
Janitor aulae.

I. S. C. 72

138

Q. HORATII FL ACCI

Cerberus: quamis furiale centum
 Muniant angues caput eius: atq;
 Spiritus teter, saniesq; manet
 Ore trilingui.
 Quin & Ixion, Tytiosq; vultu
 Risit inuito: stetit urna paulum
 Sicca, dum grato Danai puellas
 Carmine mulces.

Audiat Lyde scelus, atq; notas
 Virginum poenas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo.

Serapq; fata.

Quæ manent culpas etiam sub Orco
 Impia, nam quid potuere maius?
Impia sponsos potuere duro

Perdere ferro.

Vna de multis face nuptiali
 Digna perjurum fuit in parentem
 Splendidè mendax, & in omne uirgo
 Nobilis æuum.

Surge quæ dixit iuueni marito:
 Surge: ne longus tibi somnus, unde
 Non times, detur: sacerum, & scelestas
 Falle sorores.

Quæ, uelut nacte uitulos leane
 Singulos eheu lacerant, ego illis
 Mollior, nec te feriam, nec intra

Clau-

139

CARMINUM LIB. III.

Claustra tenebo.

Me pater sœuis oneret catenis,
 Quod uiro clemens misero pepercit:
Me uel extremos Numidarum in agros

Classe releget.

Lpedes quo terapiunt, & auræ
 Dum fauct nox, & Venus: i secundo ^{nō}
 Omine, & nostro memorem sepulchro
 Scalpe querelam.

Audiat Lyde.) Notissimæ fabulæ filiarum Danaï
 hic mentione facit Horat, quæ ob sponsos necatos
 has poenas dare dicuntur, vt situlis perstillantibus
 aquam hauriant, atq; in dolium pertusum infun-
 dant, graui nimirum, sed inutili labore. A quibus
 tractum est prou. Dolium inexplebile. Vide item E-
 rasimum in prou. Cribro aquam haurire.

AD NE OBVLEM AMICAM.

Miserum est, si quis ita vehementer amet, vt ex
 amore nullam sentiat voluptatem, sed semper an-
 xijs sit & sollicitus, adeo vt ne consuetum quidē
 exercitium possit repetere.

Ode XII. Dico'los, Tristrophos. Primi quiq; duo
 versus sunt Ionicæ, à minore Sapphicæ, Trimetri,
 Acatalecticæ, qui constant è tribus Ionicis à mine-
 re, vel ultimo Paone tertio, hoc modo:

Miserarum est uu-- neque amori uu-- dare ludum
 uu--uu.

Neq; dulci uu-- mala uino uu-- cu-are, aut ex uu--
 Tertius item versus est Ionicus, à minore Sapphicæ
 Acatalecticæ, sed Tetrameter, confans è
 quatuor

HAYKOBA

140 Q. HORATII FLACCI
quatuor Ionicis à minore, hoc modo:
animari uu-- metuentes uu-- patruæ uer uu--
ralingue uu--
uu-- uu-- uu--
uu-- uu-- uu--
uu-- uu-- uu-- uu--

Patrurū
in nepo-
tes ceu pe-
culiaris
genuina-
que seueri-
tas, puer-
bio locū
ficit, qd
vulgo di-
citur: Ne
fis mihi
patruus.
Cuius idē
poeta ser-
mon.lib. 2
Sat. I. me-
minit. Si-
ue ego
prauē, &c.
Lege pro-
uer. Sape-
re patru-
qs.

Miserarum est neque amori dare ludum,
Neque dulci mala uino lauere, aut ex-
Animari metuenteis patruæ uerbera lingua.
Tibi qualum Cythareæ puer ales,
Tibi telas, operasq; Mineruæ
Studium adserit Neobule Liparæ nitor Hebri.
*Eques ipso melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque segni pede vicius.
Simul unctos Tyberinis humeros lauit in undis.
Catus item per apertum fugienteis
Agitato grege ceruos iaculari: &
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.
+Eques ipso.) Multis argumentis ostendit Boni
nisi hos versus hoc modo restitui debere:
Simul unctos Tyberinis humeros la-
vit in yndis eques ipso melior Bel-
lerophonti, neque pugno neq; segni pede vicius.

AD FONTEM BLANDUSIANVM.
Laudes fontis Blandusig, quæ in Sabinis est regio
in qua erat poetæ ager, cui ob salubritatē & amoeni-
tatem pollicetur sacrificium & nominis immortalis
inter nobilissimos quoque fontes.

Ode XI I I. Tricolos, Tetrastrophiæ, ut:
Quis

CARMINVM LIB. III. 141
Quis multa gracilis te puer in rosa.

-- -uu- -u-
-- -uu- -uu- uu
-- -uu --
-- -uu- uu

O Fons Blandusiae splendidior uitro
Dulci digne mero, non sine floribus,
Cras donaberis hœdo.
Cui frons turgida cornibus
Primit, & Venerem, & prælia destinat
Frustra; nam gelidos inficit tibi
Rubro sanguine riuos
Lascivii soboles gregis.
Te flagrantis atrox hora canicula
Nescit tangere: tu frigus amabile
Febris uomere tauris
Prebes, & pecori uago.
Fies nobilium tu quoq; fontium,
Me dicente, cauis impositam ilicem
Saxis: unde loquaces
Lymphæ desiliunt tuae.

AUGVSTI LAVDES VI

ctoris ex Hispania reuertentis.

Miracōparatio Augusti & Herculis, & quidē ap-
positissima. Nam sicut Hercules, ut mundum mon-
stris purgaret, in Hispaniā profectus, Geryone ex-
tincto, maximam gloriam reportauit: ita Augu-
stus

HAYKOBA

142 Q. HORATII FLACCI
tus post Antonium, & reipub. hostes confectos, Ci-
tabros, prædones, & ferocissimam genitatem domuit
ex quibus luculentissimam victoriam
reportavit, suo periculo &
Marte partam.

Ode XI III. Diclos, Tetraphos, ut:
Iam satis terris nivis, atq; diræ.

-v - - -vv - v -
-v - - -vv - v -
-v - - -vv - v -
-vv - -

H Erculis ritu modo dictus o plebs
Morte uenalem petijisse laurum,
Cæsar, Hispana repetit penateis
Victor ab ora.
Vnico gaudens mulier marito
Prodeat iustis operata diuis:
Et soror clari ducis, & decoræ
Supplice uitia.
Virginum matres, iuuenumq; nuper
Sospitum: uos o pueri, & puellæ
Iam uirum expertæ, male ominatis
Parcite uerbis.
Hic dies uerè mihi festus atras
Eximet curas, ego nec tumultum,
Neu mori per uim metuam, tenente
Cæsare terras:

I, pcts

CARMINVM LIB. III. 143

I, pcts unguentum puer, & coronas,
Et cadum Marſi memorem duelli,
Spartacum si qua potuit uagantem
Fallere testa.

Dic & argutæ properet Neæ &
Myrrheum nodo cohære crinem
Si per inuisum mora ianitorem /
Fiet, abito.

Lenit albescens animos capillus
Litium & rixæ cupidos proteruæ
Non ego hoc ferrem calidus iuuentu
Consule Plancus. x

IN CHLORIN MOECHAM
vetulam luxuriosam.

Hac ode ostendit quantum dedebeat, maximè se-
nem & pauperem, intempestiuæ lasciuia, citharæ can-
tus, & eiusmodi voluptates, quam illa fint potius
adolescentum.

Ode XV. Diclos, Distrophos, ut:
Sic te diua potens Cypri.

-- -vv - v -
-- -vv - -vv - v -

V Xor pauperis ibici,
Tandem nequitæ fige modum tuæ,
Famosisq; laboribus.
Maturo proprior define funeri
Inter ludere uirgines,

El stela

HAKOBA

144

Q. HORATII FLACCI

Et stellis nebulam spargere candidis.
Non si quid Pholoen satis,
Et te Chlori decet, filia rectius
Expugnat iuuenum domos:
Pulso Thyas uti concita tympano.
Illa cogit amor Nothi
Lasciuæ similem ludere capreæ.
Te lanæ propè nobilem
Tonsæ Luceriam, non cithara decent.
Nec flos purpureus rosa,
Nec poti uetulam sece tenuis cadi.

AD MECOENATEM.

Fabula Danaæ, & historijs nonnullis docet, quan-
tum calamitatis adferat rebus mortalium auri cu-
piditas. Nam illa non solum munitissimas ciuita-
tes expugnari & euerti, vt Philippus Rex Macedo-
niæ, verum sacra omnia prophanari, coniuges in
coniugum perniciem corrupti, vt Euriphile Am-
pharia vxor. Eam esse avaritiae naturam, vt expli-
cit non possit, sed in nouas atq; nouas sollicitudi-
nes pertrahat hominem: quare non immerito sibi
cauisse, ne quid supra conditionem suam affectaret,
sed paucis contentus maneret.

Ode XVI. Diclos, Tetrasphros, ut:
Scriberis Vario fortis, & hostium.

-- -uu- -uu- uu
-- -uu- -uu- uu
-- -uu- -uu- uu
-- -uu- u-

Inclus

CARMINVM LIB. III.

145

Inclusam Danaen turris ahened,
Robustæq; fores, & uigilum canum /
Tristeis excubie, munierant satis
Nocturnis ab adulteris:
Si non Acrisum uirginis abditæ
Custodem pauidum Iuppiter, & Venus
Risiſſent: fore enim tutum iter, & patens
Conuerso in precium Deo.
Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo, concidit auguris
Arguii domus ob lucrum
Demersa excidio, diffidit urbium
Portas uir Macdo: & subruit æmulos
Regeis muneribus, munera nauium
Seuos illaqueant duceis.
Crescentem sequitur cura pecuniam,
Maiorumq; famæ, iure perhorruſ
Late conficum tollere uerticem
Meconus equitum decus.

Quanto quisq; si plura negauerit,
A diis plura faret, nū cupientium
Nudus castra peto: & transfuga, diuitium
Parteis linquere gestio,
Contemptæ dominus splendidiior rei,
Quam, si quicquid arat non piger Apulus

K. Octo

HAKOBA

HAYKOBA

146

Q. HORATII FLACCI

Occultare meis diceret horreis,

Magnas inter opes impos.

Puræ riuis aquæ, syluaq; iugerum
Paucorum, & segetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit, sorte beatior.

Quanquam nec Calabre mella ferunt apes,
Nec Læstrigonia Bacchus in amphora
Languecit mihi, nec pingua Gallicis
Crescunt uellera pascuis.

Importunatamen pauperies abest.
Nec, si plura uelim, tu dare deneges,
Contracto melius parua cupidine
Vectigalia porrigan,
Quam si Mygdonijs regnum Alyattici
Campis continuem, multa potentibus,
Desunt multa, bene est, cui Dcūs obtulit
Parca, quod satis est, manu.

AD AELIVM LAMIAM
Senatorem.

Aelium Lamiam, cuius suprà meminit, à generis
antiquitate laudat. Ait enim Lamiarum familiam
à Formijs oriundam, vbi Lamus regnauit, qui La-
misi in vrbe dignitate & opibus præcipuis
nomen dedit.

Ode XVII. Tricos, Tetra strophos, ut:
Vides ut alta stet niue candidum.

CARMINVM LIB. III. 147

- - U - - - VV - V -
- - U - - - VV - V -
- - U - - - U - V
- VV - VV - V -

A Eli uctusto nobilis ab Lamo,
Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memorē genus omne fastos:
Autore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps, & innantem Maricæ
Littoribus tenuisse Lyrim
Latè tyrannus, cras folijs nemus
Multis, & alga littus inutili
Demissi tempestas ab Euro
Sternet: aque nisi fallit augur
Annosa cornix, dum potes, aridum
Componet lignum: cras genium mero
Curabis, & porco bimestri,
Cum famulis operum solutis.

AD FAVNV M.
Fauno, qui à Græcis Pan appellari creditur, No-
nis Decembris sacrificabant, ne lederet. Nā ex dñs
inferis & sinistris putabatur. Orat igitur nō vt p-
fit, sed ne noceat, dum per agros suos transit.

Ode XVIII. Tricos, Tetra strophos, ut:
Iam satis terris niuis, atq; diræ.

K 2 - 6

HAYKOBA

HAYKOBA

148

Q. HORATII FLACCI

-U -- -UU -U -U
-U -- -UU -U -U
-U -- -UU -U --
-UU --

F Aune Nympharum fugientum amator
Per meos fineis, & apricarura
Lenis incedas: ab easq; paruis

Aequus alumnis.

Si tener pleno cedit hoedus anno:

Larga nec defunt Veneris sodali

Vina crateræ, uictus ara multo

Fumat odore.

Ludit herboso pecus omne campo,

Cum tibi Nonæ redeunt Decembres,

Festus in pratis uacat ocioso

Cum boue pagus.

Inter audaceis lupus errat agnos,

Spargit agrestis tibi sylua frondeis

Gaudet inuisam pepulisse fossor

Ter pede terram.

AD TELEPHVM.

Telephum familiarem suum reprehendit, quod genealogias, nescio quas, & curiosas historias scribat, & non potius ea, que ad vitæ usum & hilaritatem attinent, narret, cureris ut suauiter potet & sine noxa: à Gratiarum numero, ad Musarū numerum cyathos exhauiat, neq; progrediatur, ne coniuin gratia perdatur per temulentiam.

Ode

CARMINVM LIB. III.

149

Ode XI X. Dicilos, Distrophos, ut:
Sic te diua potens Cypri.

--- -UU- U-
--- -UU- -UU- U-

Q Vantum distet ab Inacho

Codrus, pro patria non timidus mori

Narras, & genus Acaci,

Et pugnata sacro bella sub Ilio.

Quo Chium precio cadum

Mercemur; quis aquā temperet ignibus,

Quo præbente domum, & quota

Pelignis caream frigoribus, tacs.

Da lunæ properè nouæ,

Da noctis media, da puer auguris

Murenæ: tribus aut nouem

Miscentur cyathis pocula commodis.

Qui Musas amat impareis,

Ternos ter cyathos attonitus petet

Vateis: treis prohibet supra

Rixarum metuens, tangere Gratia

Nudis iuncta sororibus.

In sanire iuuat: cur Berecynthis?

Cessant flamina tibiæ

Cur pendet tacita fistula cum lyra?

Parcenteis ego dexteræ

Odi: sparger osas. audiatur inuidus

K. 3 De

Dementem strepitum Lyceus:
Et vicina seni non habilis Lyceo
Spissa te nitidum coma,
Puro te similem Telephe uespero,
Tempestiuæ petit Chloë,
Me lensus Glycere torret amor meæ.

M Da lunæ. Erat mos apud veteres, ut propinates
aut bibituri Deum quempiam aut hominem omni-
nis causa præparentur, que etiæ hac ode poeta sequi-
tur. Sed quod tres prohibet supra (inquit) ad veter-
rum superstitionem pertinere videtur, qua creditur
est impares numeros ad omnia effigatores esse. De
his plura Erasm. in adagio. Aut quinq; bibe, &c.

AD PYRRHVM SODALEM.

Pyrrhum amicum suum monet, tamen periculum
illi esse Nearchum iuueniem à muliere, quæ illū de-
peribat, abstrahere, quam à leæna auferre
catulos suos.

Ode XX. Tricos, Tetrastrophos, ut:
Iam satis terris niuis, atq; diræ.

-v -- -vv -v --
-v -- -vv -v --
-v -- -vv -v --
-vv -v

*N*on uides quanto moueas periclo
Pyrrhe Getulæ catulos leæne:
Dura post paulo fugies inaudax
Prælia raptor.

CUM

Cum per obstantis iuuenum cateruas/
Ibit insignem repetens Nearchum: *M*
Grande certamen, tibi preda cedat
Maior, an illi.
Interim dum tu celereis sagittas
Promis, hæc denteis acut timendos:
Arbiter pugna posuisse nudo
Sub pede palmam
Fertur: & leni recreare uento
Sparsum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nircus fuit, aut aquosa
Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM EODEM

secum anno natam.

Festiuè ebriorum naturam describit: quidā enim
faceti & hilares, quidam somnolenti sunt, nonnul-
li vino in Venerem accendantur. Prouocat deinde
Catonis exemplo Coruimum, tametsi philosophus
sit, ad largiorem compotationem: nam præterquæ
quod per vinum amicitiam experimur, animi quo-
que tristitiam illo optimè discutimus.

Ode XXI. Tricos, Tetrastrophos, ut:

Vides ut alta stet niue candidum,

-- u- - -vv -v-
-- u- - -vv -v-
-- u- - -u- -
-vv -vv -v -

*O*nata mecum Consule *M*anlio, *M*
Seu tu querelas, siue geris iocos,

K 4 Sen

152 Q. HORATII FLACCI

Seu rixam & insanos amores,
Seu facilem pia testa somnum.
Quocunq; lectum nomine Massicum
Seruas, moueri digna bono die,
Descende, Coruino iubente,
Promere languidiora uina:
Non ille, quanquam Socratis madet
Sermonibus, te negliget horridus.

Celebraf cuiusdam Persæ A-
popnthege ma, qui ne
gauit tor-
mentis o-
pus esse ad
exquiren-
dum verq;
vino em-
rectius eli-
ci. Vide E-
ras, in pro-
verb. In vi-
no veri-
tas.
Tu spem reducis mentibus anxijs,
Vireisq; & addis cornua pauperi
Post te neq; iratos trementi
Regum apices, neq; militum arma.
Te, liber, & si laeta aderit Venus
Segnesq; nodum soluere Gratiæ,
Viuæq; producent lucerne,
Dum rediens fugat astra Phœbus.)

IN DIANAM.

Consecrat pinum Diana in fundo sua, eiusq; of-
ficia ac potestates numerat, polliceturq; verrem
anniuersarium.
Ode XXI I, Dicilos, Tetra strophos, ut:

Iam

CARMINVM LIB. III.

135

Iam satis terris niuis, atq; dire.
-U - - -U -U -U
-U - - -U -U -
-U - - -U -U -
-U -U -U

Montium custos nemorumq; virgo,
Quæ laborant eis utero puellas
Ter vocata audi, adimisq; letho
Diua triformis.
Imminens uille tua pinus esto;
Quam per exactos ego letus annos,
Veris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDILEN.

Rusticæ mulieri promittit omnia futura salua in
agro, si pietatem & deos colat. Illos autem optimè
coli, placariq; non sumptuosis hostijs & hecatom-
bis, sed pura conscientia, & manibus cæde
rapinæq; non inquinatis.

Ode XX III. Tricilos, Tetra strophos, ut:
Vides ut alta stet niue candidum.

- U - - UU -U-
- U - - UU -U-
- U - - U - -
-UU -UU -U

Cœlo supinas si tuleris manus
Nascente luna rustica Phidile,
si thure placaris, & horna

K S Frige

HALKOBA

154

Q. HORATII FLACCI

Fruge larcis, auidaq; porca,
Nec pestilentem sentiet Africum
Fœcunda uitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero graue tempus anno,
Nam quæ niuali pafcitur algido
Deuota, quercus inter, & ilices,
Aut crescit Albanis in herbis
Victima, Pontificum secureis
Ceruice tinget, te nihil attinet
Tcentare multa cæde bidentium
Paruos coronantem marino
Rore deos, fragiliq; myrto.
Immunis aram si tetigit manus,
Non sumptuosa blandior hostia,
Mollibit auersos penates
Farre pio, & saliente mica.

Immunis aram.) In his versibus, quanquā oēs interpres præternum Porphyriōnē, aliter sentiunt & ordinant, talis tamen erit ordo & sensus: Hostia sumptuosa, id est, magni sumptus non mollibit blādior auersos penates, id est, non erit magis blanda ad molliendos ac placandos illos iratos, q; supple mollibit & placabit manus, scilicet sacrificatur, si immunis scilicet scelerum tetigit aram pio farre & saliente mica. Hæc Bonfinis.

I N A V A R O S.

Inuehitur in insanam hominum auaritiam, qui per fas & nefas omnia inuadant, terram & mare & dñcijs impleant, quum illa nihil profutura sint, cū uiderit mortis necessitas. Feliciores esse Scythas, qui plau-

CARMINVM LIB. III. 155

plaustris circumaguntur, & è medio viuunt, neq; vla tra quam satis est ad viaticum affectant.

Ode XXIII. Dicilos, Distrophos, ut:
Sic te diua potens Cypri.

-- -VV- VV

-- -UU- -UU- U-

I ntactis opulentior
Thesauris Arabum, & diuitiis Indiae,
Cæmentis licet occupies

Tyrrhenum omne tuis, & marc PonticūMS.
Si figit Adamantinos

Summis uerticibus dira necessitas

Clavos: non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.

Campestres melius Scythæ,

Quorum plaustra uagis ritè trahunt domos M

Viuunt, & rigidi Getæ,

Immetata quibus iugra liberas

Fruges, & Cererem ferunt:

Nec cultura placet longior annus;

Defunctumq; laboribus

Aequali recreat sorte uicarius.

Illic matre carentibus

Priuignis mulier temperat innocens,

Nec dotata regit uirum

Coniunx, nec nitido fidit adultero.

DOS

HALKOBA
156 Q. HORATII FLACCI
Petenti-
bus duxi
reponen-
dum, cūm
præserit
dos vxorē
respiciat
non paren-
tes. Non e-
nim paren-
tum dote
dicimus,
sed vxorū.
Bonfinis,
Clarus pōst genitis, quis tenus, heu nefas,
Virtutem incolument odimus:
Sublatam ex oculis querimus inuidi.
Quid tristes querimoniae,
Si non suppicio culpa reciditur?
Quid leges sine moribus
Vanæ proficiunt? si, neq; feruidis
Pars inclusa caloribus
Mundi, nec Boreæ finitimum latus
Durataq; solo niues
Mercatorem abigunt horrida callidi
Vincunt æquora nauitæ.
Magnum pauperies opprobrium, iubet
Quid uis et facere et pati:
Virtutisq; uiam deserit ardua.
Vel nos in Capitolium,
Quo clamor uocat, et turba fauentium,
Vel nos in mare proximum

Gentia

CARMINUM LIB. III. 157
Gemmias, et lapides, aurum et inutile,
Summi materiam mali,
Mittamus, scelerum si bene pœnitet,
Eradenda cupidinis
Praui sunt clementia: et teneræ nimis
Mentes aſſerioribus
Formandæ studijs. nescit equo rudis
Hærere ingenuus puer,
Venariq; timet, ludere doctior,
Seu Greco iubeas trocho,
Seu malis, uerita legibus alea:
Cum periura patris fides
Consortem socium fallat, et hospitem,
Indignoq; pecuniam
Hæredi properet: scilicet improbe
Crescunt diuitiae: tamen
Curta nescio quid semper abest rei.

Sensus est
Horati,
mores ita
deluxatos
esse à pris-
co robore
vt spreta
militia, q
Pop. Rom.
imperiū p
Adamantinos.) Poetæ Necessitatem deā faciunt, pagauit,
Parcam matrem, quæ & ipsæ Ineluctabiles atq; in ludere tā-
exorabiles vocantur. Hæc necessitatem philosophi tū velint
fatum vocant, quæ est eterna rerum series necessa. ludos græ
cio cohaerentium Cui veluti cedens luppiter apud cos & infæ
Maronem, Fata (inquit) viam inuenient. Hæc in p. mes, & le-
uerb. Aduersam necessitatem, &c. gibus vetū
Capitolium.) Cum Homericō carmina isthęc Ho-
ratiana conueniunt: ἡ σοφη, ἡ εὐχῆμα πολυφλοιο έοί
Δαλάνη, id est, in monte, tumidâve fremetis in
æquoris vndas. Sed cū virtù aliquod aut rē alioqui
noxiā admonebimus procul abſciendā esse, hæc
præcripta conueniunt. Eraſ.

AD

Q. HORATII FLACCI

AD BACCHVM.

Allegoricè ostendit tantam esse Cesaris maiestatem, vt eius laudes non possit verbis consequi, nisi Bacchi numine afflatus, in secessum aliquem transferatur, & ibi ab illo prius instruatur. Ipse enim deus est musicus & poetis propitius.

Ode XXV. Dicilos, Distrophos, ut:
Sic te diua potens Cypri.

-- -VV- V-

-- -VV- -VV- V-

Quò me Bacche rapis tui
Plenū? quæ in nemora, & quos agor in specu
Velox mente noua? quibus
Antris egregij Casaris audiar
Acternum meditans decus
Stellis inferere, & concilio Iouis?
Dicam insigne, recens, adhuc
Indictum ore alio, non secus in iugis
Ex somnis stupet Euhias,
Hebrum prospiciens, & niue candidam
Thracen: ac pede barbaro
Lustratam Rhodopen, ut mihi deuio
Ripas, & uacuum ncmus
Mirari libet. ô Naiadum potens,
Baccharumq; ualentium
Proceras manibus uertere fraxinos
Nil paruum, aut humili modo,

81.

CARMINVM LIB. III.

159

Nil mortale loquar, dulce periculum est
O Lenae sequi Deum

Cingentem uiridi tempora pampino.

AD VENEREM.

Suspendit lyram suam Veneri, velut miles emeritus iam & fractus, & qui nolit amplius Martē experiri, innuens, se velle amori valedicere.

Ode XXVI. Tricilos, Tetraphos, ut:
Vides ut alta stet niue candidum.

-- U. - -UU -UU
-- U. - -UU -U.
- U. - -U. -
-UU -UU -U -U

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militai non sine gloria:
Nunc arma defunctumq; bello
Barbiton hic paries habebit.

Lauum marina qui Veneris Latus
Custodit. hic hic ponite lucida
Fundia, & uecteis, & arcus
Oppositis foribus minaccis.

O, quæ beatum diua tenes Cyprum, &
Memphim carentem Sithonia niue
Regina, sublimi flagello
Tange Chloën sencl arrogantem.

AD GALATEAM NAVI-
gaturam.

Mira arte Galateam amicam ab instituto itinero
sequocare conatur; nam vt facilius persuadeat, qui-
buluis

busuis alii potius & impis, quam illi inauspicatus
iter optat, & mox periculum ostendit. Nam ex si-
gnis quibusdam tempestatem imminere ait, quam
hostibus imprecatur. Postremo Europa exemplo
plane non esse illi tentandum mare affirmat, neque
Austro fidendum, non magis quam Europa tau-
ro, et si mitissimus videatur.

Ode XXVII. Dicilos, Tetraphos, ut:
Iam satis terris niuis, atq; diræ.

- u - - uu - u - u
- u - - uu - u - -
- u - - uu - u - -
- uu - -

puffazile
Impios parræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Raua decurrens lupa Lanuino,

Fœtaq; uulpes:
Rumpat & serpens iter institutum,
Si per obliquum similis sagittæ
Terruit mannos: ego cui timebo

Prouidus auspex:
Ante quam stanteis repeat paludeis
Imbrium diuina auis imminentum,
Oscinem coruum prece suscitabo

Solis ab ortu.
Sis licet fœlix ubiunque mavis,
Et memor nostri Galatea uiuas:
Teq; nec laetus uetet ire picus,

Nec uaga cornix.

padjadeh

Sed uides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion: ego quid sit ater
Adriæ noui sinis, & quid albus

Pecet Iapyx.

Hostium uxores, pueriq; cæcos
Sentiant motus orientis Austri, &
Aequoris nigri fremitum, & trementeis

Verbere ripas.

Sic & Europa niueum doloso
Credidit tauro latus, & scatentem
Bellus pontum, mediasq; fraudes

Palluit audax.

Nuper in pratis studioſa florum &
Debite Nymphis opifex corona
Nocte sublustrī nihil, astra preter

Vidit & undas,

Quæ simul centum tetigit potentem
Oppidis Creten: pater o relictum
Filiæ nomen, pictasq; dixit

Victa furore.

Vnde quo ueni: leuis una mors est
Virginum culpe: uigilansne ploro
Turpe commissum: an uicijs carentem

Ludit imago

Vana: que parta fugiens eburna
Somnium dicit: melius ne fluctus

L *Ire*

Latinis
scriptori-
bus à Gre-
cis inua-
luit vslus
istius figu-
re, vt si qd
timendū
sit, abomī-
nantes in
hostiū ca-
put impre-
centur.
Græci emā
sic dicunt:
Εἰ τὶ κακόμ
ήσο πύρρο
ἴδιο, οὐ-
quid mali
in Pyrrhā
Erasm.

162

Q. HORATII FLACCI

Deper longos fuit, an recenteis
 Carperc flores?
 Si quis infamem mihi nunc iuuencum
 Dedit irata, lacerare ferro, &
 Frangere erit ar modò multum amati?
 Cornua tauri.
 Impudens liqui patios penateis:
 Impudens Orcum moror. O Deorum
 Si quis hæc audis, utinam inter erram
 Nuda leones:
 Antè quam turpis macies decenteis
 Occupet malas, teneræq; succus
 Defluat prædæ, speciosa quæ
 Pascere Tigreis.
 Vilis Europe, pater urget absens
 Quid mori cessas? potes hac ab ornio
 Pendulum zona bene te sequita,
 Lædere collum.
 Siue teripes, & acuta letho
 Saxa delectant: age te procellæ
 Crede ueloci, nisi herile mauis
 Carperc pensum.
 Regius sanguis, dominæq; tradi
 Barbaræ pellæ, aderat querenti
 Perfidum ridens Venus & remisso
 Filius archi.

MOR

CARMINVM LIB. III. 163

Nox ubi lusit satis, abstinet
 Dixit irarum, calideq; rixæ
 Cum tibi inuisus laceranda reddet
 Cornua Taurus.
 Vxor inuicti Iouis esse nescis?
 Mitte singultus: bene ferræ magnam
 Disc fortunam: tua sectus orbis.
Nomina ducet.

AD LYDEN.

Feris Neptuni se potissimum velle bibere ait, de
 elegantissimo vino, sed ita tamen sobrie, ut vege-
 tius acutiusq; reddat ingenium, non ingurgitatio
 ne opprimat.

Ode XXVIII. Diclos, Distrophos, ut:
 Sic te diua potens Cypri.

-- -VV- V-

-- -VV- -VV- VV

FESTO quid potius die
 Neptuni faciam? prome reconditum
 Lydestrenua Cæcum, wins prædic
 Munitæq; adhibe uim sapientia,
 Inclinare meridiem
 Sentis, ac ueluti stet uolucris dies,
 Parcis diripere horreo
 Cessantem Bibuli Consulis amphoram.
 Nos cantabimus in uicem
 Neptunum, & uirideis Nercidum comas:

L 2 T 8

Tu curua recines lyra

Catonam, & celeris spicula Cynthia

Sunimo carmine, que Cnidon

Fulgenteisq; tenet Cycladas, & Paphon
Iunctis uisit oloribus.

Dicitur merit^a nox quoq; Nenia.

Spicula Cynthia.) Per Cynthia^m Dianam intel-
ligit, non Venerē, vt interpretantur. Quod si hinc
verbo addat & copula, & verlus eque stabit, & cla-
riſſima erunt omnia, vt sit ordo: & summo carmi-
ne, scilicet recines, sup. deā, qua tenet Cnidon, ful-
genteisq; Cycladas, & visit Paphon iunctis oloribus,
id est, Venerem ipsam Bonfinis.

Quoq; Nenia.) Neniam hoc loco accipiendā sen-
tio pro carmine aliquo ad laudandam noctē accō-
modato, vt sit ordo: Nox quoq; dicetur merit^a Ne-
nia, i. meritis laudibus non carebit. Bonfinis.

AD MECOENATEM.

Inuitat Mecoenatē ad conuiuiū, quod illi instru-
xerat cum amphora delicatissimi vini & vnguen-
tis, suaderē ne grauetur paululū ad se diuertere. Nā
licet ampliore sit fortuna, nō ingratam tamen illi
vicissitudinem rerā futurā, necq; diuiti mundā pau-
pertatem. Itaq; ætu iam pestilenti instanti, monet
vt vrbe cedat, & sepositis publicis negotijs, genio
& bonæ valetudini det operam: stultum enim esse,
nimium velle sapere: aut de futuro anxiū esse, sed
eo quod adest bene vt prudentis felicissimi autem
qui non ex fortuna pendet, sed ita seipsum compa-
ravit, vt quicquid acciderit, hoc ferat
imperturbato animo.

Ode XXIX. Tricolas, Tetrasphos, ut:

Vides ut alta stet nube candidum,

begin Grany

-- u. - uu - uu

-- u. - uu - u-

-- u. - u. u

- uu - uu - u -

T Yrrhenarēgum progenies, tibi

Non ante uero lene merum cado

Cum flore Mecœnas rosarum, &

Pressa tuis balanus capillis

Iam dudum apud me est. eripe te moræ,

Ne semper udum Tybūr, & Esile

Declive contempleris aruum, &

Telegoni iuga parricide.

Fastidiosam desere copiam, &

Molem propinquam nubibus arduis:

Omitte mirari beatæ

Fumum, & opes, strepitumq; Romæ.

Plerunque gratae diuitiibus uices,

Mundæq; paruo sub lare pauperum

Cœne, sine aulæis, & ostro

Sollicitam explicuere frontem.

Iam clarus occultum Andromedes pater

Ostendit ignem: iam Procyon fuit,

Et stella uesani Leonis,

Solc dies referente siccis.

Iam pastor umbras cum grege languido,

Riuumq; fessus querit, & horridi

Dumeta Syluani: caretq;
 Ripa uagis tacitura uentis.
 Tu ciuitatem quis deceat status
 Curas, & urbi sollicitus times,
 Quid Seres, & regnata Cyro
 Bactra parent, Thanaisq; discors.
 Prudens futuri temporis exitum
 Caliginosa nocte premit Deus
 Reditq; si mortalis ultra
 Fas trepidat. quod adest memento
 Componere aequus: cetera fluminis
 Ritu feruntur, nunc medio in alio
 Cum pace dilabentis Hetruscum
 In mare; nunc lapides ad eos,
 Stirpesq; raptas, & pccas, & domos
 Voluentis una, non sine montium
 Clamore, uicinæq; sylue,
 Cum uera diluuius quietos
 Irritat amnis ille potens sui,
 Lætusq; deget, cui licet in dicere
 Dixisse, uixi. cras uel atra
 Nube polum pater occupato,
 Vel sole puro: non tamen irritum
 Quodcunq; rectro est, efficiet. neq;
 Diffinget, infectumq; reddet,
 Quod fugiens semel hora uexit.
 Fortuna seu lata negocio, &

Ludum insolentem ludere pertimax,

Transmutat incertos honores,

Nunc mihi, nunc alijs benigna.

Laudo manentem: si c. lereis quatit

Pennas resigno quæ dedit, & m: a

Virtute me inuoluo, probamq;

Pauperiem sine dote quæro.

Non est meum, si mugiat Africis

Malus procellis, ad miserias preces

Decurrere, & uotis pacisci

Ne Cypriæ, Tyriæq; merces |

Addant auaro diuitias mari.

Tunc me biremis præsidio scaphæ,

Tutum per Aegæos tumultus

Aura feret, geminusq; Pollux.

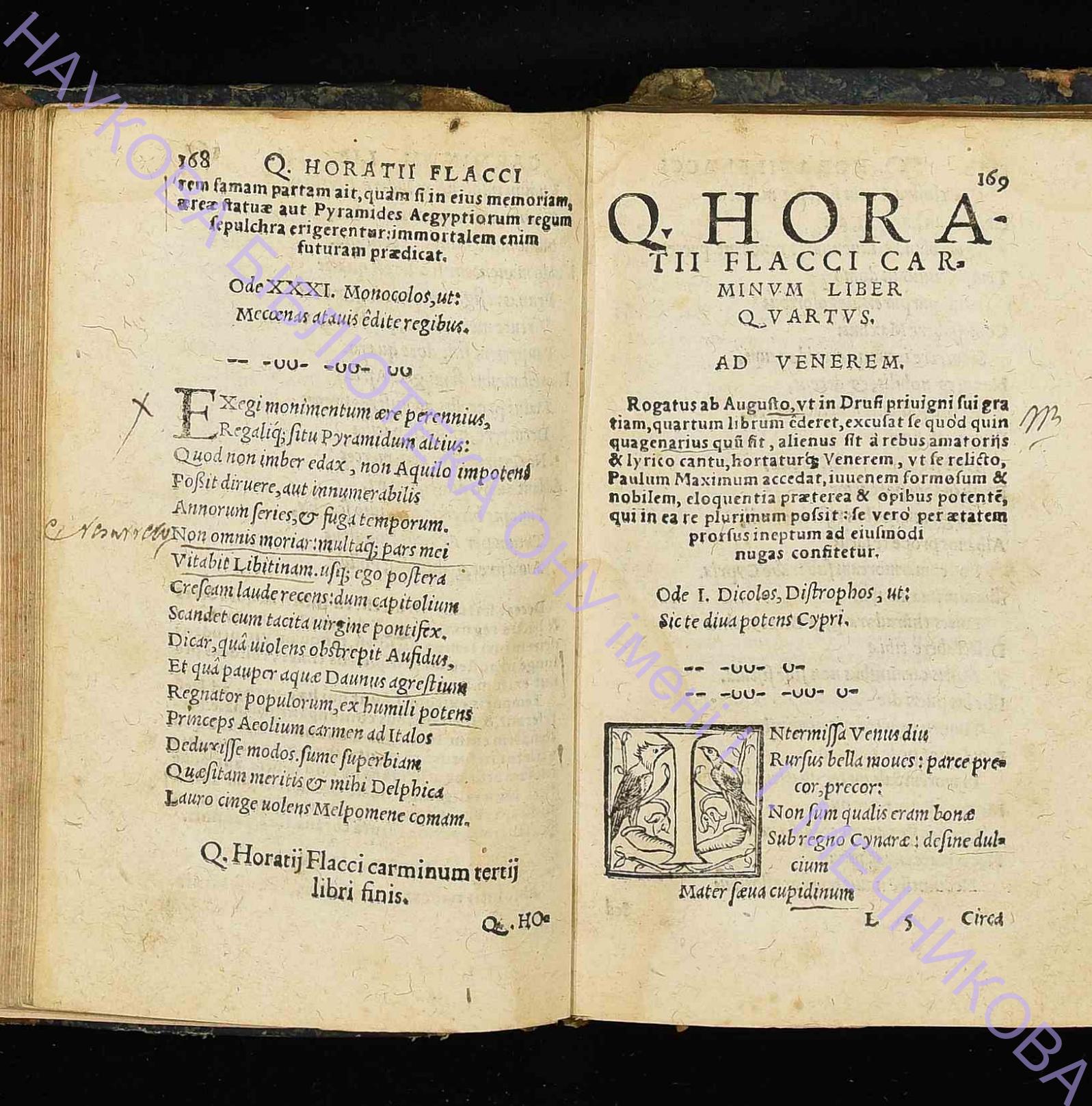
Deceat status.) Ordo est: tu solitus quid Seres
 & Bactra regnata Cyro & discors Tanais parés, pru-
 dens futuri temporis, id est, tanquam vir prudens
 longè in posterum prospiciens timesybi: deus pre-
 mit exitum. Bonfinis.

Temporis exitum.) Sunt qui hæc verba ad Deum
 referant, & sequentibus coniungant, sed male. Me-
 cennat enim Horatius admonet, ne plus & quo
 versetur in futuorū cogitatione, & ob id molestia
 seipsum afficiat, affirmans id non debere aut posse
 fieri. Nam caliginosa nocte premere Deum asserit
 futura, & eum esse beatum ac sapientem, qui vtatur
 præsentibus, parum futura curans. Hæc bonfinis.

AD MELPOMENEN.

Absolutis tribus carminib[us] libris, abi diuturnis.

L. L. rem

170

Q. HORATII FLACCI

Circa lustra decem flactere mollibus
 Iam durum imperijs, abi
 Quo blandæ iuuenunt recuocant preces.
 Tempestiuus in domo
 Pauli purpureis ales oloribus
 Comessabere Maximi:
 Si torrere iecur queris idoneum.
 Nanq; & nobilis, & decens,
 Et pro sollicitis non tacitus reis,
 Et centum puer artium,
 Latè signa feret militiae tuae.
 Et quandoq; potentior
 Largis muneribus riserit æmuli,
 Albanos propè te lacus
 Pone marmoream sub trabe Cypria.
 Illic plurima naribus
 Duces thura:lyræq; & Berecynthiæ
 Delectabere tibie
 Mistus carminibus non sine fistula.
 Illic bis pueri die
 Numen cum teneris uirginibus tuum
 Laudantes, pede candido
 In morem Salion ter quatient humum.
 Me nec fœmina, nec puer,
 Iam nec spes animi credula mutui,
 Nec certare iuuat mero:
 Nec uincire nouis tempora floribus.

Sed

CARMINVM LIB. III.

171

Sed cur heu Ligurine, cur
 Manat rara meas lachryma per genas?
 Cur facunda parum decoro
 Inter uerba cadit lingua silentio:
 Nocturnis ego sonijs
 Iam captum tenco, iam uolucrem sequor
 Te per gramina Martij
 Campi, te per aquas dure uolubileis.

AD ANTONIVM IVLLI-
um, de laudibus Pindari Lyri-
ci poetæ.

Scribit Antonio M. Antonij filio Pindarum poe-
 tā omnibus modis inimitabilem ob incredibile re-
 rum & verborum copiam, qua velut torrens exun-
 dat ubiq; summus, seu paenæ scribat, seu heroes &
 sacrorum certaminum victores lauder, seu epitha-
 phia, vel quævis alia scribat. Illum igitur cygnūm
 ait ad cælum ferri, se vero apiculam humi serpere,
 & pro ingenij sui modulo, versus scribere: quare le
 Antonio cedere, qui Augusti laudes felicius possit
 tractare, utpote poeta eximus

Ode II. Dicilos, Tetrasphros, ut:
 Iam satis terris niuis, atq; diræ.

-U -- -UU -U --
 -U -- -UU -U -U
 -U -- -UU -U -U
 -UU --

Pindarum quisquis studet emulari
 Iule, ceratis ope Dædalæ

Daphnis.

Nitæ

Nititur pennis, uitreo daturus

Nomina ponto.

Monte decurrens uelut amnis, imbris

Quem super notas aluere ripas,

Feruet, immensusq; ruit profundo

Pindarus ore.

Laurea donandus Apollinari,

Seu per audaceis noua dithyrambos

Verba deuoluit, numerisq; fertur

Lege solutis,

Seu deos, regesq; canit, deorum

Sanguinem: per quos cecidere iusta

Morte Centauri: cecidit tremenda

Flamma Chimara.

Sine, quos Elæa domum reducit

Palma coelestis, pugilemuc, equumne

Dicit, et centum potiore signis

Munere donat:

Flebili spensa iuuenemue raptum

Plorat: et uireis, animumq; moresq;

Aureos deducit in astra, nigroq;

Inuidet Orco.

Multa Dirceum leuat aura cygnune

Tendit Antoni quoties in altos

Nubium tractus: ego apis Matina

More, modoq;

Grata carpentcis thyma per laborcm

Plurimum

Plurimum circa nemus, uidiq;

Tyburis ripas operosa parvus

Carmina fingo.

Concines maiore poeta plectro

Cæsarem: quandoq; trahet stroceis

Per sacrum cliuum merita decorus

Fronde Sicambros.

Quo nihil maius, meliusque terris

Fata donauere, boniq; diui

Nec dabunt: quamuis redeant in aurum

Tempora priscum.

Concines laetosq; dies, et urbis

Publicum ludum, super impetrato

Fortis Augusti redditu, forumq;

Litibus orbum.

Tum meæ, si quid loquar audiendum,

Vocis accedit bona pars: ter o Sol

Pulcher. o laudande, canam recepto

Cæsare felix.

Tuq; dum procedis, lo triumphhe,

Non semel dicimus, lo triumphhe,

Ciuitas omnis, dabimusq; diuis

Thura benignis.

Te decem tauri, totidemq; uaccæ,

Me tener soluct uitulus relicta

Matre, qui largis iuuenescit herbis

In mea uota.

Alias ego
Sol

In trium-

phis accla-

mabatur,

Io trium-

ph. Oui-

dius in o-

pere de Ar-

te aman-

di, dixit:

Io Pæan.

Lege Era.

Fron-

Fronte curuatos imitatus igncis
Tertium lunæ referentis ortum,
Qua notam duxit nucus uideri,
Cætera fulius.

Pugilémue.) Ego (Bonfinis inter alia ait) affirmari non significari his versibus ab Horatio, nisi Castorem & Pollucem. Erit autem ordo: Siue dicit, si licet Pindarus pugilémue, equumue, ut sit pugil, p. Polluce, equus pro Castore, quos cœlestes Elea palma reducit domum. De quo etiam in sequentibus, Ode 5. huius libri:
Dicam & Alciden pueros & Ledæ
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem.

Forumq.) Hic forum litibus orbum intelligas, p
pter ferias & iusticium indictum, vt vult Landinus,
non propter Cæsaris æquitatem, vt Acron. Hac
Bonfinis.

Et ô Sol.) Alij solem pro die acceperunt, sed ego
pro Cæsare ipso Augusto accipiendum censeo, que
ob id Solem appellauit, quod teste Suetonio, tanta
erat illius oculorum lux, tantus splendor, vt eque
ac sol hebetaret aciem oculorum ipsum intuen-
tum. De quo etiam in sequenti Ode 5. lucem red-
de & Bonfinis.

AD MELPOMENEN.

Musis fert acceptum quicquid tadem id est, quod
in literis assequutus est, quarum beneficio fieri ait,
vt aliquis ad poeticæ studium incitetur, & in ea o-
peræ pretium faciat, & gloriam sibi compareat: in
noctotus sit, neque rei cuiquam alteri studeat, non
triumphis Isthmijs, Eleis, Olympicis
aut eiusmodi certa-
minibus.

Ode

Ode III. Diclos, Distrophos, ut:

Sic te diua potens Cypri.

chor. *Gampus. Olympeum.*
 -- UU- U- *Tincheius.*
 -- -UU- -UU- OO

Q Vcm tu Melpomene semel
Nascentem placido lumine uideris, *Asclepiadum.*
Illum non labor Isthmius

Clarabit pugilem: non equus impiger

Curru ducet Achaico

Vicorem: incq; res bellica Delijs

Ornatum folijs ducem.

Quod regum tumidas contuderit minas.

Ostendet Capitolio.

Sed que Tybur aquæ fertile perflunt.

Et spissæ nemorum comæ,

Fingent Aeolio carmine nobilem.

Romæ principis urbium

Dignatur soboles inter amabileis

Vatum ponere me choros.

Et iam dente minus mordeor inuidio.

O testudinis aure

Dulcem que strepitum Pieri temperat.

O mutis quoq; piscibus

Donatura cygni, si libeat sonum.

Totum muneris hoc tui est.

Quod monstror digito prætercuntium

Roma

HAYKOBA

176

Q. HORATII FLACCI.

Quid spiro, & placebo, si placebo, tuum est.

Mordeor inuido.) Quanquam liuor velut ignis
alta petit, est tamen omnino aliquid visq[ue] adeo per-
festu & illustre, ut eo non possit attingere. Quo lo-
ci peruenisse se[ct]e gloriatur hic Horatius. Et etiā a-
libi Inuidia maior. Eras in proverb. Herculei labo-
res. Et: Inimicus, &c.

O mutis quoq[ue].) φωνή τερπτού πίχθισθαι, id est, ma-
gis mutus ip[s]is piscibus, prouerbalis metaphora
est de vehementer intantibus atq[ue] infuscundis. Pi-
sces enim nullam edunt vocem, exceptis perpauci,
inter quos canis marinus. Causam adfert Aristot.
quod his neq[ue] pulmo sit, neq[ue] arteria, neq[ue] gutturi.
Erasmus.

DR VSI LAVDES.

Drusum Germanicum, in cuius gratiam hunc li-
brum scripsit, commendat multis nominibus. Nam
illum Rhetos Vindelicos, gētem ferociam in-
uafiss ait, perinde ac aquila visam prædā inuadere
solet. Hostes autē eo viso, & si asperrimi essent, ita
trepidasse. Ut caprea viso leone in se irruente.
Cō-
mendat & à parentibus & institutione. Nā hoc par-
tim deberi ait Augusto, cuius disciplina & educa-
tione ad tantā virtutem peruerterit: partim Clau-
diorum, ex qua natus est familia, sed maximē bo-
nis disciplinis. Quid autem præfiterit ea familia,
vel vnu[n]s Claudius Nero satis declarauit, qui apud
Metaurum fluuium, Hasdrubalem cum ingenti ex-
ercitu tanta dexteritate fudit, ut frater Hannibal,
qui vicinus erat, non senserit, nisi post projectū ca-
put Hasdrubalis ante eius pedes: qua victoria popu-
lo Romano rem penè desperatam restituit,
tandem Hannibale ex
Italia.

Ode IIII. Tricolos, Tetrasphros, ut:

Vides

CARMINVM LIB. IIII.

Vides ut alta stet nive candidum.

177

-- U. - .VV .VV
-- U. - .VV .VV
-- U. -- U. U
.VV .VV .U --

Q ualem ministrum fulminis alitem,

Cui rex Deorum regnum in auncis uagat

Permitit, expertus fidelem

Juppiter in Ganymede flauo:

Olim iuuentas, & patrius uigor

Nido laborum protulit inscium:

Verniq[ue], iam nimbis remotis,

Insolitos docuere nifus

Venti pauentem: mox in ouilia

Demisit hostem uiuidus impetus,

Nunc in reluctantis dracones

Egit amor dapes, atq[ue] pugna:

Qualemque letis caprea pascauis

Intenta, fulu[m] matris ab ubere

Iam lacte depulsum leonem,

Dente nouo peritura uidit.

Videre Rhœti bella sub Alpibus

Drusum gerentem & Vindelici: quibus

Mos unde deductus per omne

Tempus Amazonia securi

Dextræ obarmet, querere distuli.

Pullum a
nimo ve-
rē aquili-
no hic
graphicè
descript
Horatius,
cui semp
haret mē
te. Sic vo-
lo, sciu-
beo, fit p
ratione
voluntas.
Eras. in
proverb.
Scarabæus
aquilam
querit.

Neo

HAYKOBA

178

Q. HORATII FLACCI

Nec scire fas est omnia, sed diu,
Lateq; uictrices cateruæ
Consilijs iuuenis reuictæ
Sensere, quid mens ritè, quid indebet
Nutrita faustis sub penetralibus
Posset, quid Augusti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus: & bonis
Est in iuuencis, est in equis patrum
Virtus, nec imbellem stroccis
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina, sed uim promouet insitam,
Rectiq; cultus pectora roborant;
Vt cunq; defecere mores,
Dedecorant bene nata culpe.
Qui de beatis o Roma Neronibus
Testis Metaurum flumen, & Hasdrubal
Deuictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus almarisit odorea,
Dirus per urbeis Afer it Italas,
Ceu flamma per tecas, uel Eurus
Per Siculas equitauit undas.
Post hoc secundis usq; laboribus
Romana pubes creuit, & impio
Vastata Poenorum tumultu

Fana

CARMINVM LIB. IIII.

179

Fana deos habuere rectos.
Dixitq; tandem perfidus Hannibal:
Cerui luporum præda rapacium
Sectamur ultrò, quos opimus
Fallere et effugere est triumphus.
Gens, que cremato fortis ab Ilio
lactata Thuscis & equoribus sacra,
Natosq; maturosq; patreis,
Pertulit Ausonias ad urbeis:
Duris ut ilex tonsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in algido
Per damna, per cœdeis, ab ipso
Dicit opeis, animumq; ferro.
Non Hydræ secto corpore firmior
Vinci dolentem circuit in Herculem;
Monstrumue summisere Colchi
Maius, Echioniax ue Thebae.
Meres profundo, pulchrior euenit.
Luctere, multa proruet integrum
Cum lance uictorem geretq;
Prælia conjugibus loquenda.
Carthagini iam non ego nuncios
Mittam superbos: occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna nostri
Nominis Hasdrubale interempto.
Nil Claudiæ non efficient manus.

M 2

Quæ

HAYKOBA

HAYKOBA

180

Q. HORATII FLACCI

Quas et benigno numine Iuppiter
Defendit: et cur a sagaces
Expediunt per acuta bella.

Venti pauentem.) Exponunt aliqui venti pauente
aera & ventos timentem. Ego vero ita sentio, ut
venti nominandi sit casus, & sit ordo & sensus: Ver
ni venti remoti nimbis, id est, dulciori & quietio
ri tempore, quale solet veris esse, docuere insol
tos nisus pauentem, id est, adhuc timidam, scilicet
aquilam, que non est prius egesta nido & assueta
volatibus. Bonfinis.

Bella sub Alpibus.) Rhetos & Vindelicos diuer
sos esse non dubitatibit, qui Suetonium in Tiberio
legerit, ubi de bellis gestis in Alpibus facit mentio
inem. & hic repetendū est verbum videre, hoc mo
do: Rhoeti videre Drusum gerente in bella sub Alpi
bus: Vindelici (super iterum videre) quibus mos vn
de deductus ob ar. dex. per oīn. tem. Ama. secu. dist
quærere. Bonfinis.

Nec imbellem feroce.) Esquila non nascitur ro
sa, in proverb. circumfertur, quod admonet, è pro
bis parentibus nasci liberos probos, ex improbis
improbos. Hic simili figura dixit Horatius: Nec im
bellem, &c. Eras.

AD. AVGUSTVM.

Scribit ad Augustum, qui a senatu in hoc missis
legatis, pollicitus se breui redditum, diutius op
tione morabatur: reuocat igitur miro confilio, si
mulq; laudibus vehit. Nam ait Pop. Rom. non secus
eius absentia adfici, ac mater charissimi filii absen
tis desiderio tenetur, eiusq; praesentia, vt discussa
hyeme, veris amoenitate animos omnium exhilara
rari: ait eius opera pacem ybiq; restitutā, vt ne me
tus quidem vllus superfit, quod leges integerrime
administrantur, proinde non esse quod
diutius differat redditum
ad suos.

Ode V. Dicilos, Tetraphos, ut:

CARMINVM LIB. IIII.

181

Scriberis Vario fortis, et hostium.

-- -UU- -UU- U-
-- -UU- -UU- U-
-- -UU- -UU- UV
-- -UU- U-

D Iuis orte bonis, optime Romule
Custos gentis, abes iam nimium diu:

Maturum redditum pollicitus patrum
Sancto concilio redi:

Lucem redde tue dux bone patriæ,
Instar veris enim uultus ubi tuus
Adfusit, populo gravior it dies:
Et soles melius nitent:

Vt mater iuuenit, quem Notus inuidit
Flatu Carpathij trans maris æquora
Cunctantem spacio longius annuo
Dulci detinet à domo:

Votis, omniibusq;, et precibus uocat,
Curuo nec faciem littore dimouet:
Sic desiderijs ita fidelibus
Querit patria Cæarem.

Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almaq; faustitas.
Pacatum uolitant per mare nauite,
Culpari metuit fides.

Nullis polluitur casta domus stupris:

M 3 Mos

Prouer
biū res
piant in
genere, o
mnis illa
Iratis diis
propitias
diis, dñs
bonis, &c.
Erasmus.

HALKOBA

182

Q. HORATII FLACCI

Mos, & lex maculosum cdomuit nefas;
Laudantur simili prole puerperæ:
Culpm pœna premis comes.
Quis Parthum paucat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit
Fœtus, incolui Cæsare? quis fræ
Bellum currit Iberias?
Condit quisque diem collibus in suis,
Et uitem fiduas dicit ad arbores.
Hinc ad uina redit letus, & alteris
Te mensis adhibet deum.
Te multa prece, te prosequitur incro
Diffuso patris: & laribus tuum
Miscer numen, uti Græcia Castoris,
Et magni memor Herculis.
Longas ô utinam dux bone serias
Præstes Hesperis, dicimus integro
Sicci mane die: dicimus uidi
Quum Sol Oceano subest,

AD APOLLINEM ET DIA-

nam cārmen seculare.

Hymnus in laudē Apollinis & Diana, quem Iudis
Secularibus scripsit, qui centesimo quoq; anno cele-
bratur, quē item à pueris & ingennis puellis in eo-
rum laudem cani postulat. Laudat enim Apollinem
quod de Niobes filiis, & Tityo in matrē Latonā cō-
famelios cū sumpserit suppliciū, quod Achillē, alio-
qui in iustum, apud Troiam confecerit, & citharam

2

CARMINVM LIB. IIII. 183

& musicā inuenerit, à quo deniq; se ingenii & ar-
tem poeticam accepisse fatetur. Dianam laudat, &
quum eadem sit cum Luna & Cerere, no-
tis p̄ficit & mensibus, fruges
vegeter alatq;.

Ode V I. Dicilos, Tetrasphragis, us:

Iam sati s̄ terris niuis, atq; diræ.

-u -- -uu -u --

-u -- -uu -u -u

-u -- -uu -u --

-uu --

Dile que m̄ proles Niobe a magne
Vindicem lingue, Tityosq; raptor
Bensit, & Troia propè uictor altæ
Phthius Achilles.

Ceteris maior, tibi miles impar.
Filius quamvis Thetidos marinae
Dardanas turreis quateret tremenda
Cuspide pugnax.

Ille mordaci uelut ita ferro
Pinus aut impulsa cupressus Euro,
Procidit late, posuitq; collum
Puluere Teucri.

Ille non inclusus equo Mineru
Sacra mentito, male seruatos
Troas, & leian Priami choreis
Falleret aulam.

M 4

Scd

HALKOBA

HAYKOBA

184

Q. HORATII FLACCI

Seà palam captis grauis, heu nefas, heu,
Nescio fari pueros Achiuis
Vreret flaminis, etiam latenteis

Matris in alio:
Nituis uictus, Venerisq; gratae
Vocibus diuini pater annuisset
Rebus Aeneae potiore ductos

Alite muros.

Docter argutæ fidicen Thaliæ
Phœbi: qui Xantho lauis amne crineis,

Daunæ defende decus Camœnæ

Louis Agyeu.

Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenq; dedit poetæ.
Virginum primæ, pueriq; claris

Patribus orti,

Deliæ tutela deæ, fugaceis

Lynca, & ceruos cohibentis arcu
Lesbitum seruate pedem, meiq;

Pollicis iustum.

Rite Latone puerum canentes,
Rite crescentem face noctilucam,
Prospeream fugum, celeremq; prono

Voluere menseis.

Nuptia iam dices, ego dijs amicum
Seculo testas referent luccas,

Rede

CARMINVM LIB. IIII.

181

Reddidi carmen docilis modorum

Vatis Horati.

AD TORQVATVM.

Ostendit ex rerum & temporū mutabilitate v-
numquenq; admoneri, nihil esse vita nostra neque
fugacius neq; incertius. Nam vt illa citissimo im-
peru feruntur, ita homines ad interitum rapiuntur,
nisi quod tempora mutua successione reparantur
homines vero ubi semel perierint, nunquam reui-
uiscunt, & quidem quando pe-
rituri sint incer-
tum est.

Ode VII. Dicolois Distrophos. Primus quisq; ver
sus est Heroicus Hexameter Catalecticus, q; lis: Lau-
dabis alijs clarā Rhodon, aut Mitilenen, hoc modo
Diffu - - gere ni - oo ues rede - oo unt iam - - gra-
mina - oo campis - -
Secundus quisq; est Dactylicus Archilochius Dime-
ter Hypercatalecticus, constans duobus dactylis &
syllaba, hoc modo:
Arbori - oo busq; co - oo mæ -

-- -oo -oo -- -oo --

-oo -oo -

Diffugere niues, redcunt iam gramina campis,
Arboribusq; come.

Mutat terra uices, & decrescentiaripas
Flumina prætereunt.

Gatia cum Nymphis, geminisq; sororibus audet
Ducere nuda choros,
immortalia ne spores monet annus, & alnum
Querapit hora diem.

M S Fria

HALKOBA

186

Q. HORATII FLACCI

Frigora mitescunt Zephyris: Ver proterit æstas
Interitura simul

& Fuderit Pomifer Autumnus fruges & effuderit: & mox
legendū censet Bō. Bruma recurrit iners.
Anis, & ex Dama tamen celeres reparant cœlestia Luna,
ponit fuderit fru- Nos ubi decidimus:
ges, pro Quo pius Aeneas, quo Tullus diues, & Ancus:
tugauerit æstatem. Puluis et umbra sumus.

Quis scit an adiiciant hodierna & astina summa
Tempora dij superis?

Cuncta manus avidas fugient heredis, amico
Quæ dederis animo.

Cum semel occideris, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria,

Non Torquate genus, non te facundia, non te
Restituet pietas.

Infernus neq; enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:

Nec lethæa ualeat Theseus abrumpere charo
Vincula Perithoo.

Gratia cum Nymphis. Iai xépirio ruruval, id est, gra
tie nude. Admonet adag. vt candidæ ac benigniter
imperiamus amicis. Aut ne quid inter amicos si-
etum aut fucatum, verum auda simplicitæ omnia.
Gratiarum sit in se, que humanitatis æg bene-
uolentiae à poetis dicuntur præfides Eras.

AD MARTIVM GEN-
torinum

Scribit

CARMINVM LIB. IIII. 187

Scribit Censorino se cupere amicos liberalitate
& beneficis demereri, verum pro sua tenuitate nō
posse statuas, tripodas, vasa argétea, & preciosa mu-
nera elargiri, tantum carmina posse donare, ex quib-
us tamen non minus quam ex titulis & imagini-
bus boni viri illustrantur: quemadmodum Scipio
Africanus ab Ennio, Romulus, Acacus à poetis X
scriptoribus diuinatati donati, sic Hercules, Carol
& Pollux in Deorum numerum
relati sunt.

Ode VIII. Monoculos, ut:
Meccenas atauis édite regibus.

— — — — —

DOnarem pateras, grataq; commodis
Censorine meis æra sodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neq; tu pessima munera
Ferres: diuite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas,
Hic saxon, liquidis ille coloribus,
Soleris nunc hominem ponere, nunc decum,
Sed non hæc nihili uis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus, carmina possimus
Donare, & precium dicere muneri.
Non incisa notis marmora publicis,
Parque spiritus, & uita reddit bonis
Post mortem ducibus: non celeres fugae,
Reiectaq; retrorsum Hannibalis minet.

Noe

Q. HORATII FLACC

Non incendia Carthaginis impie,
 EIus, qui domita nomen ab Africa
 Luciferus rediit, clarius indicant
 Laudes, quam Calabreæ Pierides: neque
 Si charte silent, quod beneficeris,
 Mercedem tuleris. Quid foret Ilias.
 Mauortisq; puer, si taciturnitas
 Obstaret meritis inuidia Romuli?
 Ereptum Stygijs fluctibus Aeacum
 Virtus, & fauor, & lingua potentium
 Vatum diuitibus consecrat insulis.
Dignum laude virum Musa uerat moris.
Cælo Musa beat. sic Iouis interest
 Optatis epulis impiger Hercules.
 Clarum Tyndaride fidus ab infimis
 Quassas eripiunt æquoribus rates.
 Ornatus uiridi tempora pampino
 Liber uota bonos ducit ad exitus,

AD MARCVM LOLLIUM.

Modestè Lollio immortalitatē carmine suo pol-
 licetur. Nam vt non sit suimus, aut summis proxi-
 mus, non tamen defuturam ait scriptis suis suam
 laudem & vitam, quemadmodum negat latet Pinda-
 rus, Simonides, Alcæus, Stesichorus, Anacreon, Sap-
 pho, &cæteri, et si Homerus primum locum teneat,
 & illos longe superet: carminum autem tantam es-
 se vim, ut Helenam, Teucrum, Sthenelum, Hectorē,
 Deiphobum, Agamemnonem immortalitati dona-
 verint, alioquin obscurissimos futuros, vt si qui
 sine

sine laudatore poeta perierunt, & si non minus for-
 tes fuerint, quare & pollionem se velle
 ait ab obliuione scriptis
 suis vendi-
 care.

Ode IX. Tricolos, Tetrastrophos, ut:
 Vides ut alta stet niue candidum.

-- U. - - UU - U.
 -- U. - - UU - UU
 -- U. - - U. - -
 .UU - UU - U - -

NE forte credas interitura, quæ
 Longe sonantem natus ad Aufidum.
 Non ante vulgatas per artes
 Verba loquor socianda chordis.
 Non, si priores Mæonius tenet
 Sedeis Homerus, Pindaricæ latent.
 Cæq; & Alcei minaces,
 Stesichoriq; graues Camœnæ.
 Nec, si quid olim lusit Anacreon,
 Deleuit atas, spirat adhuc amor,
 Viuuntq; commissi calores
 Acolie fidibus puellæ.
 Non sola comptos arfit adulteri
 Crineis, & aurum uestibus illitum
 Mirata, regalisq; cultus,
 Et comites, Helene Lacæna:

190 Q. HORATII FLACCI

Primusue Teucer tela Cydonio
 Direxit arcu, non semel Ilios
 Vexata: non pugnauit ingens
 Idomeneus, Sthenelusue solus.
 Dicenda Musis prælia: non ferox
 Hector, uel acer Deiphobus graueis
 Exceptit illus pro pudicis
 Coniugibus, puerisq; primis,
 Vixere fortes ante Agamemnona
 Multi, sed omnes illachymabiles
 Vrgentur, ignotiç longa
 Nocte, carent quia uate sacro.
 Paulum sepultæ distat inertiae
 Celata uirtus, non ego te meis
 Chartis mornatum sileri,
 Totue tuos patiar labores
 Impunè Lollū carpereliuidas
 Obliviones. Est animus tibi,
 Rerumq; prudens, & secundis
 Temporibus dubiusq; rectus.
 Vindex auare fraudis, & abstinenſ
 Ducentis ad se cuncta pecunia,
 Consulq; non unius anni,
 Sed quoties bonus, atq; fidus
 Index honestum prætulit utili: &
 Reiecit alto dona nocentium
 Vultu, & per obstanteis cateruas

CARMINVM LIB. IIII. 191

Explicit sua uictor arma.

Non possidentem multa, uocaueris
Recte beatum: rectius occupat
Nomen beati, qui Deorum
Muneribus sapienter uti,
Duramq; callet pauperiem pati,
Peiusq; letho flagitium timet:
Non ille pro charis amicis,
Aut patria timidus perire.

IN LIGVRINVM.

Monet ne quis ob corporis bona, quæ momen-
 tanæ sunt & fluxa, superbiat.

Ode X. Monocolos, ut:

Tu ne quæsieris scire nefas, quem mihi, quem tibi.

-- -vv- -vv- -vv- v-

O crudelis adhuc, & Veneris munribus potes
 insperata tua cum ueniet pluma superbiae,
 Et quo nunc humeris inuolitant, deciderint comæ:
 Nunc & qui color est puniceæ flore prior rose,
 Mutatu. Ligurimum in faciem uerterit hispidam:
 Dices: heu! quoties te speculo uideris alterum)
 Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
 Vel cur his animis incolumes non redunt genæ?

AD PHYLLIDEM.

Celebratus poeta natalem Meccenatis sui, qui
 dies erat Idibus Aprilis mensis, qui Veneri sacer est,
 in uitat Phyllidem amicam ad coniuuij celebritatē
 multo

multo cum apparatu exhibendam, neque grauen
venire, quod speret quicquam de amore Telephia-
masi sui: nam illè ab alia puerla ditiore detinetur.
Proinde non esse spem de illo, ac ne velle quidem
eam debere imparem sibi ambire, probat exemplo
Phaetonis & Bellerophontis.

Ode XI. Diclos, Tetraphos, ut:
Iam satis terris niuis, atq; direc.
-v - - -vu -v -v
-v - - -vu -v --
-v - - -vu -v --
-vu --

Est mihi nouum superantis annum
Plenus Albani cadus: est in horto
Phylli nectendis apium coronis:

Est hederæ uis
Multæ, que crineis religata fulges:
Ridet argento domus, aræ castis
Vincta uerbenis, auct immolato
Spargier agno,
Cuncta festinat manus: huc & illuc
Curvant mistæ pueris pueræ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes

Vertice sumum.
Ut tamen noris, quibus aduoceris
Gaudijs, Idus tibi sunt agendæ,
Qui dies mensæ Veneris marina
Findit Aprilē.

Iure solennis mihi, sanctiorq;
Penè natali proprio, quod ex hac
Luce Meccenas meus affluenteis
Ordinat annos,

Telephum, quem tu petis, occupauit
Non tua sortis iuuenem puella
Diues, & lasciuia, tenetq; grata
Compede uinctum.

Terret ambustus Phaeton auaras
Spes, & exemplum graue præbet ales
Pegasus, terrenum equitem grauatus
Bellerophontem.

Semper ut te digna sequare, & ultrà
Quam licet, sperare, nefas putando,
Dispares uites age iam meorum

Finis amorum.

(Non enim posthac alia calebo
Fœmina) condisce modos, amanda
Voce quos reddas, minuentur atræ
Carmine curæ.

AD VERGILIVM NEGOCIATOREM.

Luculenta veris descriptio, quum videlicet flâre
incipiunt Etesiae venti, & hirundines nidulari, &
pastores apud gregé in herbis canere, qua inuitat
Vergiliū Myropolā, vt cestuā appetête, & sitim p-
mocante ad cōpotationem; sed ea conditione vt si
N. Gale-

HAYKOBA

194

Q. HORATII FLACCI

Calenum velit bibere, vnguento redimat: se enim
non posse id gratis ob paupertatem præbere.

Ode XII, Dicilos, Tetrasphos, ut:
Scriberis Vario fortis & hostium:

—UU— UU— U—
—UU— UU— U—
—UU— UU— U—
—UU— U—

I Am Vcris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ linthea Thracie,
Iam nec pratarigent, nec fluij strepunt
Hyberna nitue turgidi.
Nidum ponit, Itym flebiliter gemens,
Infelix avis, & Cecropiæ domus
Aeternum opprobrium, quod male barbaras
Regum est ulta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ouium carmina fistula:
Delectantq; deum, cui pecus, & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxerè sitim tempora Vergili,
Sed pressum Calibus ducere Liberum
Si gestis, iuuenum nobilium cliens,
Nardo uina merebore.
Nardi paruus onyx elicit cadum,
Qui nunc Sulpitijs accubat horreis,

Spes

CARMINVM LIB. IIII. 195

Spes donare nouas largus, amaraq;
Curarum cluere efficax.

Ad quæ si properas gaudia, cum tua
Velox merce ueni, non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plena diues ut in domo.

Verùm pone moras, & studium lucri:
Nigrorumq; memor, dum licet, ignium
Misce stultitiam consilijs breuem,
Dulce est despere in loco.

Immuneñ. Immunem Latini vocant' quē cōsū-
tōlō Græci, nempe eum, qui nihil confert ad conu-
niūm. Eral. in proverb. Immunem venire.

Nigrorumq; memor.) Exponunt omnes quos vi-
di in interpres, nigrorum ignium, id est, funeraliū,
&c. Evidem affirauerim Horatiū voluisse Ver-
giliū ad epulas in uitatum admonere, vt omisis-
ad tempus seriss, recrearet ahimum, ac refocillaret
occultorum vel ignobilium amorum memoriam.
Aut allusisse ad alicuius, vel puellæ, vel pueri colo-
rem, vel ad crines nigros, quē plerunq; pergrata cō-
tingunt, quale est illud in superioribus Ode 23. lib.
I. cum dixit:

Et Lycum nigris oculis nigroq;
Crine decorum. Ex Matth. Bonfine.

IN LYCEN ANVM FACTAM.

Insulrat Lycæ meretrici, quā suprà barbarem ac
præfractam quefus erat, quod se inhumaniter ex-
cluserat, & iuuenis insolenter se gesserat erga om-
nes amatores. Verùm iam vetula Viciſsim fastidi-
retur ab iis, quos olim tam superbè reiecerat, dñs
nimurum id agentibus, vt ad decrepitam ætatem
velut in pœnam reseruaretur.

N 2 Ode

Ode XIII. Tricolas, Tetrastrophos, ut:
Quis multa gracilis te puer in rosa.

-- -UU- -UU- U-
-- -UU- -UU- UU
-- -UU- --
-U -UU- U-

AVdiuere Lyce, Dij med uota: Dij
Audiuere Lyce; si anus, & tam
Vis formosa uideri:
Ludisq; & bibis impudens:
Et cantu tremulo pota cupidinem
Lentum sollicitas ille uirentis, &
Docte psallere Chiae,
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim transuolat aridas
Quercus, & refugit te, quia luridi
Dentes, te quia rugae
Turpant, & capit is niues.
Nec Coæ referunt iam tibi purpureæ,
Nec clari lapides tempora, quæ semel
Notis condita fastis,
Inclusit uolucris dies.
Quò fugit Venus heu, quóue color decens,
Quò motus: quid habes illius? illius?
Quæ spirabat amores,
Quæ me surpuerat mihi,

celte

Felix post Cynaram, notaq; & artium
Gratarum facies: sed Cynara breuis
Annos fata dederunt:
Seruatura diu parem.

Cornicis uetula temporibus Lyccis,
Possent ut iuuenes uisere feruidi
Multo non sine risu,
Dilapsam in cincres faciem.

Cornicis uetula temporis.) Viuacitas cornicis in
prouerbium abiit, quod est: Cornice viuacior, de
vehementer annosis. Hesiodus nanque cornici no
uem nostras ætates attribuit, quadruplum eius cer
uis, id triplicatum coruis. Erat in

M

AD AVGUSTVM.

Commemorat res ab Augusto gestas, velut per
catalogū quandam, cuius tantæ esse virtutem, & in
repub. beneficentiā colligit, vt neq; senatum, ne
que populu, & si maximè velit, & de eius saluteto
tus pendeat, vñq; factis dignam laudem referre po
se adfirmet: siquidem eius auspiciis & consilio Dru
sus Claudio Vindelicos, Brennos, Genaunos, gen
teis Alpinas, in Romanorum potestatem rediget
eius copias & opibus. Tyberius Rhetos, Pannonas,
Dalmatas, & bonam partē Germaniæ subegit. De
nig; eius opera Aegyptus, Cantabri, Medi, Indi
Scythæ, Britanni, Galli, Hispani,
Sycambri, Rom. imperio
parere coacti sunt.

Ode XIV. Tricolas, Tetrastrophos, ut:
Vides ut alta stet niue candidum.

-- U - .UU - UU
-- U - .UU - U -
--

N 3 --

HAYKOBA

198

Q. HORATHI FLACCI

-- v. -- v. v
-uu -uu -v -

Que cura patrum, que ue Quiritium
Plenis honorum muneribus, tuas
Auguste uirtutes in eum
Pertitulos, memoresq; fastos
Aster net: o qui sol habitabileis
Illustrat oras maximè principum,
Quem legis expertes Latinae
Vindelicis didicere nuper.
Quid Marte posses, militc nam tuo
Drusus Genitunos, implacidum genus
Brennosq; uelociss, et arcess
Alpibus impositas tremendis,
Deiccit acer, plus uice simplici.
Maior Neronum mox graue prælum
Commisit, immancisq; Rhætos
Auspicijs pepulit secundis;
Spectandus in certamine Martio,
Deuota morti pectora liberae
Quantis fatigaret ruinis;
Indomitas propè qualis undas
Exrect Auster, Pleiadum choro
Scidente uubeis, impiger hostium
Vexare turmas, et frumentem
Mittere equum medios per igneis.

CARMINVM LIB. III. 199

Sic tauriformis uoluitur Aufidus,
Qui regna Dauni perfuit Appuli:
Cum se uit, horrendamq; cultis
Diluuiem minitatur agris:

Vt Barbarorum Cladius agmina
Ferrata uasto diruit impetu:
Primosq; et extremos metuendo
Strauit humi sine clade uictor.

Te copias, te consilium, et tuos
Præbente diuos, nam tibi, quo die
Portus Alexandra supplex,
Et uacuam patefecit aulam,

Fortuna lustro prospera tertio
Bellis secundos reddidit exitus,
Laudemq; et optatum peractis
Imperijs decus arrogauit.

Te Cantaber non ante domabilis,
Medusq; et Indus, te profugus Scythes
Miratur, o tutela præsens
Italæ, domineq; Romæ.

Te fontium qui cclat origines
Nilusq; et Ister, te rapidus Tigris,
Te belluofus qui remotis
Obstrepit Oceanus Britannis,
Te non pauentis funera Gallie,
Duræq; tellus audit Iberie,

N 4 Tercio

HAYKOB

200

Q. HORATII FLACCI

Tecede gaudentes Sicambri,
Compositis uenerantur armis.

Maior Neronum.) De Tyberio intelligendū est,
qui maior natuit, non de Druso, quod ex Suetonio
ostendit Bonfinis: & illam particulam mox, a
pertissimè declarare dicit, quasi dicat Horat. post
Drusum & Drusii obitum.

AVGVSTI LAVDES

Excusat se quod quam in primis cupiat scribere
gesta Augusti, ob ingenij & stili exiguitate nō pos-
sit. Illa enim maiora esse, quam que Lyricis conue-
niant: nam vir ille, inquit, non solum fines Romani
imperij ampliavit, sed signa etiam a Parthis abla-
ta restituit, pacem toti orbi peperit, saluberrimis
institutis & legibus populum ad pristinam integritatem, & incorruptos mores reduxit.

Ode XV. Tricoloſ, Tetraſtrophos, ut:
Vides ut alta ſtet niue candidum.

-- U. - - UU - U.
-- U. - - UU - U.
- U. - - U. U
UU - UU - U -

Pro Hœbus uolentem prelia me loqui,
Viſtas & urbeis, increpuit lyra;
Ne parua Tyrrenum per æquor
Vela darem, tua Cæſar etas
Fruges & agris retulit uberes,
Et signa nostro restituit Ioui,
Direpta Parthorum superbis
Postibus, & vacuum duellis
Ianum Quirini clausit, & ordinem

Rectum

CARMINVM LIB. IIII.

201

Rectum, & uaganti frenalientia
Iniecit, amouitq; culpas,
Et ueteres reuocauit arteis.

Per quas Latinum nomen, & Ital. a
Creuere uires, famaq; & imperi
Porrecta maiestas ad ortum,
Solis, ab Hesperio cubili.

Custode rerum Cesare, non furor
Ciuilis, aut uis eximet otium,
Non ira, que proudit enſcis,
Et miseras inimicat urbis.

Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Iulia, non Getæ,
Non Seres, infidiue Perſe,
Non Tanaim propè flumen orti.
Nosq; & profectis lucibus, & sacris
Inter iocosi munera Liberi
Cum prole, matronisq; nostris,
Rite Deos prius adprecati,
Virtute functos more patrum duces,
Lydis remisto carmine tibijs,
Troianiq; & Anchisen, & alma
Progeniem Veneris canemus.

LIBRORVM CARMINVM
FINIS.

HAYKOB

HAYKOBA

202

Q HORA- TII FLACCI EPO- DON LIBER.

AD MECOENATEM.

Epode ad Mecoenatem profecturum cum Augusto, à quo Liburnorum classi p̄fectorus erat, ad bellum nauale contra Antonium & Cleopatrā, in qua sollicitus poeta de hominis salute, scribit eo absente, se nunquā futurum securō animo: itaq; se malle euin quoquis sequi, & periculo suo militare, vt eius præsentia fruatur, non vt faciat quædam, quām domi in ocio, sed sine eo viuere.

Ode I. Dicilos, Distrophos. Primus quisq; versus est lambicus Hippoñactius Trimeter Acatalecticus constans ē sex lambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo:
Ibis - libur o - nis in - ter al o - ta na o - uium oo
Secundus quisq; est lambicus Archilochius Dimeter Acatalecticus, constans quatuor lambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo:

Ami o - ce pro o - pugna - - cula - o

-- o - -- o - o - oo
o o - -- oo

BIS Liburnis inter alta na-
uum
Amicē propugnacula,
Paratus omne Cesaris periculū
Subire Mecoenas tuo.

Quid

203

EPODON LIBER.

Quid nos? quibus te uita sit superstite

Iucunda: si contrā, gratis:

Vtrum' ne iussi persequemur otium

Non dulce, ni tecum simile?

An hunc labore mente latiri, decet

Qua ferre non molles uiros,

Feremus: & te uel per Alpium iuga,

In hospitalem & Caucasum,

Vel occidentis usq; ad ultimum sinum,

Forti sequemur pectore?

Roges, tuum labore quid iuuem meo

Imbellis, ac firmus parum.

Comes minore sum futurus in metu,

Qui maior absentis habet.

Vt asidens implumbibus pullis auis

Serpentium allapsus timet

Magis relictis: non ut ad sit, auxili

Latura plus præsentibus.

Libenter hoc, & omne militabitur

Bellum in tua spem gratia:

Non ut iuuencis illigata pluribus

Aratra nitantur meis:

Pecusue Calabris ante fidus feruidum

Lucana mutet pascua:

Nec ut superni villa eandens Thuscum

Circe a tangat moenia,

Satis

HAYKOBA

204

Q. HORATII FLACCI

Satis superq; me benignitas tua
Ditauit, haud parauero
Quod aut avarus, ut Chremes, terra premam
Discinctus, aut perdam ut nepos.

Haud parauero.) Ostendit poeta se paruo etiam
parto contentum, exiaturumq; ne illud abi obnici
prouerbium audiat: Terra defossum habes, quod di-
citur in eñ, qui non impertit, neq; profert suas do-
tes. Sumptum ab avaris thesaurum humo defodien-
tibus, vt apud Plautum in Euclo. Sic Eraf.

VITAE RUSTICAE LAUDES.

Ode II. Dicilos, Distrophos: ut,
Ibis liburnis inter alta nauium.

U- U- U- U- U- U-
-- U- -- UU

B Eatus ille, qui procul negocijs,
Ut præsa gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni fœnore.
Nec excitatur clausico miles truci,
Nec horret iratum mare:
Forumq; uitat, & superbia ciuium
Potentiorum limina.
Ergo aut adulta uitium propagine
Altas maritat populos:
Aut in reducta ualle mugentium
Prospectat erranteis greges,

His verbi-
bus arbo-
rum in-
Inutileisq; falce ramos amputans,

Felicis

EPODON LIBER.

205

Feliciores inserit:
Aut pressa puris mella condit amphoris,
Aut tondet infirmas oueis:
Vel cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus aruis extulit:
Ut gaudet insituia decerpens pyra,
Certantem & uuam purpurea:
Qua muncretur te Priape, & te pater

Syluane tutor finium.
Libet iacere modo sub antiqua ilice,
Modo in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquæ,
Queruntur in sylvis aues:
Fontesq; lymphis obstrepunt manantibus
Somnos quod inuitet leueis.

At cum tonantis annus Hybernus Iouis

Imbreis niuersiq; comparat:
Aut trudit acreis hinc & hinc multa cane
Apros in obstanteis plagas:
Aut amite leui rara tendit retia;

Turdis edacibus dolos:
Pavidum leporem, & aduenam laqueo gruens
Iucunda captat præmia:
Quis non malorum, quas amor curas habet
Hæc inter obliuiscitur
Quod si pudica mulier in partem inuenit

sitio de-
scribitur,
nō autem
arborum
putatio si
gnifica-
tur, vt vo
luit Acrō,
Hēc Matt.
Bonūnis.

De

Domum, atq; dulcis liberos,
Sabina qualis, aut perusta solibus
q. Hic & co pulā adñ. Pernicis uror Appuli: t
ciendā af. Sacrum uetus tis extruat ignis focum
firmat Bō Lāsi sub aduentum uiri:
tis. Claudentisq; textis cratibus letum pecus
Distenta siccet ubera:
Et horna dulci uina promens dolio:
Dapeis incemptas appetet:
Non me Lucrina iuuuerint conchilias:
Magis ue rombus, aut scari,
Si quos Eois intonata fluctibus
Hyems ad hoc uertat mare:
Non Afra auis descendat in uentrem meum,
Non Attagen Ionicus
Iucundior, quam lecta de pinguisimis
Oliua ramis arborum.
Aut herba Lapathi prata amantis, & graui
Maluæ salubres corpori,
Vel agna festis cesa Terminalibus,
Vel hoedus erexit lupo.
Has inter epulas, ut iuuat pastas oueis
Videre properanteis domum:
Videre fessos uomere inuersum boues
Collo trahentes languido:
Positosq; uernas, dicit examen domus,

Circum

Circum renidenteis lareis.
Hec ubi loquutus fœnector Alphius,
Iam iam futurus rusticus,
Omnem relegit Idibus pecuniam,
Quærerit Calendis ponere.

Omnem relegit.) Hic & copulam ad ciendam au-
tumat Bonfinis, vt suis nervis constet verborum
contextus, nec esse hęc verba Alphi, sed Hora. vt sit
ordo & sensus. Fœnector Alphius iam iam futurus
rusticus relegit omnem pecuniam idibus: & querit
ponere calendis, vbi, id est, post quam locutus scilicet
ego sum hęc, quasi dicat: Alphius vita rusticæ,
a me laudat captus & allectus dulcedine, statim fu-
turus rusticus relegit omnē pecuniam, quib. frēne
rabatur idibus, & calendis, quæ post idus immedia-
te sequuntur, querit ponere, id est statim, & nulla
in ea facta, vt ostendatur, non posse quenquā auar-
itiae, & malis artibus assuetum, illis repudiatis bo-
nas sectari, quanquam illarum desiderio interdum
affici videtur, & illas probare. Ex Bonfin. annotat.

AD ME COENATEM,

allium detestans.

Facetè & copiose ludit in re ridicula: nam detesta-
tur allium, tragicę persequitur, vt virulentius
quam aut cicuta, aut viperæ sanguis, aut Canidæ
veneficæ, aut Medeæ, quo tauros sopiuit in Col-
cho, aut Nessi Centauri venenum, quo extinctus
est Hercules.

Ode II. I. Dicolo, Distrophos, ut:

Ibis Liburnis inter alta nauium,

v- v- - v- v- v-

v- v- -- vv

P Arentis olim si quis impia manu
Senile guttur fregerit,

Edas

+ Edat cicutis allium nocentius.

O dura messorum illia.

4 Quis, id † Quid hoc ueneni sœuit in præcordijs?
est quibus legendū Num uiperinus his cruar
censet Incoctus herbis me fefellit? an malas
Boninis. Canidia tractauit dapes?

Vt Argonautas præter omnes candidum

Medea mirata est ducem:

Ignota tauris illigaturum iuga,

Perunxit hoc Iasonem.

Hoc delibutis ulta donis pellicem,

Serpente fugit alite.

Nec tantus unquam siderum insedit uapor

Siticulose Apulie:

Nec munus humeris efficacis Herculis

Inarsit æstuosius.

At si quid unquam tale concupueris

Iocoſe Mæcenas, precor

Manum puella suauio opponat tuo

Extrema & in ſponda cubet.

IN MENAM LIBERTVM

Pompeii Magni.

Acerrima inuetiua in Menam Pompeii libertum
transfugam sceleratissimum, & arrogantissimum
nebulonem, qui tribunus militum ab Augusto fa-
etus, quanquam non semel ab eo defecerat, nullum
non contemnebat p̄ se.

Ode III. Diclos, Distrophos, ut:

Ibis

Ibis liburnis inter alta nauium.

U- U- - U- - UU

-- U- - U-

L Vpis, & agnis quanta fortitò obtigit,
Tecum mihi discordia eſt,
Ibericis peruste funibus latus,

Et crura dura compede.

Licet superbus ambulcs pecunia,

Fortuna non mutat genus.

Videsne sacram metiente te tuam

Cum bis ter ulnarum toga,

Vt ora uertat huc, & adhuc euntium

Liberrima indignatio?

Sectus flagellis his triumuiralibus

Præconis ad fastidium,

Arat Falerni mille fundi iugera,

Et Appiam mannis terit,

Sedilibusq; magnus in primis eques

Othonē contempto sedet.

Quid attinet tot ora nauium graui

Rostrata duci pondere

Contra latrones, atq; seruilem manum,

Hoc hoc tribuno militum?

Lupis, & agnis.) Lupus & agnus genuino quodā
 odio dissident, vnde τῷ λύκῳ τριπάdagio dicitur,
 quod est, ouem lupo committere, quo concinne v-
 timur, quoties ei seruandum a liuid committitur
 cuius gratia custodem magis oporteat adhiberi. E-
 rasmus.

IN

Q. HORATII FLACCI
IN CANIDIAM VENEFICAM.

Ode V. Dicolog, Tetra strophos, ut:

Ibis Liburnis inter alta nauium,

v- v- -- v- -- vv
-- v- -- vv

AT ô deorum quisquis in cælo regis
Terras, & humanum genus:
Quid iste fert tumultus: aut quid omnium
Vultus in unum me truces?
Per liberos te, si uocata partibus
Lucina ueris affluit,
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbatum hæc louem,
Quid ut nouerca me intueris? aut uti
Petita ferro belluae
Ut hæc trementi questus ore, constitit
In signibus raptis puer,
Impube corpus, quale posset impia
Mollire Thracum pectora:
Canidia brevibus implicata uiperis
Crineis, & incomptum caput,
Iubet sepulchris caprificos erutas,
Iubet cupressis funebres,
Et uncta turpis oua ranæ sanguine,
Plumamq; nocturnæ strigis,
Herbasq; quas & Colchos, atq; Iberia

EPODON LIBER.

Mittit uenenorum ferax,
Et ossa ab ore raptæ iejunæ canis/
Flammis adiuri Colchicis,

At expedita Sagana per totam domum
Spargens auernaleis aquas,

Horret capillis, ut marinis asperis

Echinis, aut currens apcr:

Abacta nulla Veia conscientia,

Ligonibus durius lunum

Exhauriebat, ingemens laboribus.

Quo posset infossus puer

Longo die bis, ter' ue niutatæ dapis

In memori spectaculo:

Cum prominaret ore, quantū extant aqua

Suspensa mento corpora;

Exerta uti medulla, & aridum iecur,

Amoris esset poculum:

Interminato cum scmel fixæ cibo

Intabulissent pupulae.

Non defuisse masculine libidinis

Ariminensem Foliam

Et ociosa credidit Neapolis,

Et omne uicinum oppidum:

Quæ sidera excantata uoce Thessala,

Lunamq; celo diripit.

Hic irrefectum saua dente liuido

HAYKOB

212

Q. HORATII FLACCI

Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? o rebus meis
Non infideles arbitrae
Nox, et Diana, que silentium regis,
Arcana cum fiunt sacra:
Nunc nunc adeste, nunc in hostileis domo,
Iram, atque numen uertite
Formidolosis dum latent syluis fræ
Dulci sopore languidae:
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent suburranae canes,
Nardo perunctum, quale non perfectius
Meæ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus.
Venena Medæ ualent?
Quibus superba fugit ulta pellicem
Magni Creontis filiam:
Cum Palla, tabo munus imbutum, nouam
Incendio nuptam abstulit.
At qui nec herba, nec latens in asperis
Radix fefellit me locis.
Indormit uictis omnibus cubilibus
Oblivione pellicum.
Ah, ah, solutus ambulat uenofica
Scientioris carmine.
Non usitatis Vare potionibus

omis

EPODON LIBER.

213

O multa fleturum caput,
Ad me recurres: nec uocata mens tua
Marsis redibit uocibus.
Maius parabo, maius infundam tibi
Fastidienti poculum.
Priusq; cœlum sidet inferius mari +
Tellure porrecta super,
Quam non amore sic t' meo flagres, uti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, iam non ut antè, mollibus
Lenire uerbis impias:
Sed dubius unde rumperet silentium,
Misit Thyesteas preces,
Vencna, magnum fas, nefasq; non ualent
Conuertere humanam uitem.
Diris agam uos: dira detestat io
Nulla expiatur uictima.
Quin ubi perire iussus expira uero,
Nocturnus occurram furor,
Petam q; vultus umbra curuis unguibus,
Quæ uis deorum est manium,
Et inquietis assidens præcordijs,
Pauore somnos auferam,
Vos turba uicatum hinc, et hinc saxis petens
Contundat obsecnas anus,
Post in seputa membra diffrent lupi,

¶ Mei, inquit Bonfinis, legendum est, cū passiuè sit accipendum, non actiuè. i. in q; Varum Canidia, nō, Varus Canidiā prosequatur.

O 3 Et

HAYKOB

214 Q. HORATII FLACCI

¶ Hoc loco (ni fal-
tor ingt Bonfinis) Et exquiliæ alites.
Neq; hoc, parenteis heu mihi superstites,
Effugit spectaculum.
vel exqui Credidit Neapolis.) Ocio sam dictam esse Neapo-
line legē. Iim Bonfinis vult, quod locus sit maximè idoneus
dum erit, ad secessum, vt Strabo lib. 5. de hac abundē testatur,
vt stetver & Quidius illi ad stipulatur lib. 15. Meta. Et in ocio
sus, cui v- natam Parthenopen.
na deest Dirit agam. Moris plurimum improbandi me-
syllaba, si minit poeta, qui est, vt nihil dicant homines nisi
exquiliæ diras admisceant deuotiones & imprecamina. Lege
legamus, Erasin. in prouerbio, Execrationis templum: & Oe-
vel næ syl dipi imprecatio.
laba sequē te vocali 1M MALE DICVM POE-

tam quendam.

In Cassium quendam, vt nonnulli volunt, poe-
tam maledicunt quidem illum, sed in ignauos tan-
tuū & quietos. Hortatur igitur enm Horatius vt
in se cōvertat impetum, qui vicissim possit remor-
dere, non secus ac Archilochus Lycamben, & Hippo-
max Bubalum.

Ode VI. Diclos, Distrophos, ut:
Ibis Liburnis inter alta nauium.

O- O- -- O- -- OO
-- U- -- U-

Q Vid immerenteis hospites uexas canis
Ignavius aduersum lupos?
Quin buc inanes, si potes, uertis minas?
Et me remorsurum petiss
Nam qualis aut Molossus, aut fulvus Laco,
Amica uis pastoribus:
Agam per altas aure sublata niueis,

Quæs

EPODON LIBER.

215

Quæcunq; precedet fera.
Tu cum timenda uoce complesti nemus
Proiectum odoraris cibum
Caeu, caue, nans in malos asperimus
Parata tollo cornua.
Qualis Lycambe spretus infido gener,
Aut acer hostis Bubalo.
An si quis atro dente me petiuerit,
Inultus ut flebo puer?

IN BELLVM CIVILE,
gestum contra Brutum &

Cassium.

Execratur bellii ciuilis furorem, quo Romani ci-
nibus op-
ues crudeliū inter se quam vlla feræ: & lupi sui ge politis mi-
neris beluas non ianiant, vt se mutuo homines, nantur.
quanquam, ait, fatis hoc potius imputandum sit, Erasm.
Vt posteri dent penas ob parricidū à Romulo cō-
missum in fratrem innocentissimum.

Ode VII. Diclos, Distrophos, ut:
Ibis Liburnis inter alta nauium.

-- V- .VV U- -- U-
-- U- -- U-

Q Voquo scelesti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enses conditi?
Parum ue campis, atq; Neptuno super
Fusum est Latinis sanguinis?
Non ut superbæ inuidæ Carthaginis
Romanus arceis ueret,
Intactus aut Britannus ut descenderef,

O

4

Sacra

Tollere
cornua,
pro eo qd
est, animo
efferti.
Transla-
tum à pe-
coribus,
que cor-

216

Q. HORATII FLACCI

Sacra catenatus uia:
 Sed ut secundum uota Parthorum, sua
 Vib⁹ hæc periret dextera.
 Neq; hic lupis mos, nec fuit leonibus
 Aliis vñ- *Nunquam, nisi in dispar, feris.
 quam, Furor ne cæci⁹, an rapit uis acriorē?
 An culpa⁹ responsū date.
 Tacent, & ora pallor albus inficit,
 Mentesq; percussæ stupent,
 Sic est, acerba fata Romanos agunt,
 Scelusq; fraternæ necis,
 Ut immerentis fluxit in terram Remi
 Sacer nepotibus cruor.

Necq; hic lupis mos.) Sensus & ordo est: Hic mos
 scilicet t⁹ homines alter in alterum inuicē sequant,
 necq; fuit lupis nec leon. nunquā (supple iterū fuit)
 hic mos feris nisi in dispar. s. genus ferarum, vt fe-
 ris sit substantiu⁹. Possumus etiam & cogru⁹ no-
 men feris coniungere lap. & leo, sed ita tamen, vt
 nunquā, omnino legatur, nō autem vñquam, hoc
 modo: Hic mos necq; fuit lupis nec leonib, nunquā
 feris. i. sequentibus nisi in dispar, scilicet genus fera-
 rum, id est, nisi in feras diversi & non sui generis.
 Quam sententiam mutuatus est ab Horatio nostro
 Plinius in principio 7. na. hist. cum dixit: Leonum
 feritas inter se non dimicat, serpentium morsus
 non perit serpentes, &c. Bonfinis.

IN ANVM LIBIDINOSAM.

In anum, quæ quum annosa esset & foetida, mira-
 batur Horatium in se tam frigidum, non animad-
 uerens, se ob portentosam deformitatem ab illo
 fastidiri.

Ode

EPODON LIBER.

Ode VIII. Dicilos, Distrophos, ut:
 Ibis Liburnis inter alta nauium.

U- U- - U- - U-
 - U- - U-

R Ogare longo putidam te seculo,
 Vircis quid eneruet meas?
 Cum sit tibi dens ater, & rugis uetus
 Frontem senectus exarct:
 Hicq; turpis inter aridas nateis
 Pode⁹, uclut crudæ bouis.
 Sed incitat me pectus, & mammæ putres,
 Equina quales ubera,
 Ventriq; mollis, & femur tumentibus.
 Exile suris additum;
 Esto beata: funus, atq; imagines
 Ducant triumphales tuum.
 Nec sit marita, quæ rotundioribus
 Onusta baccis ambulet.
 Quid quod libelli Stoici inter sericos
 Iacere puluillos amant?

Illiterati num minus nerui rigent?
 Minisue languet fascinum?
 Quod ut superbo prouoces ab inguine,
 Ore allaborandum est tibi.

Quid quod Sensus est: Quid supple dicis, aut a-
 liud simile. Num illiterati nerui, id est, hominum il-
 literatorum mentulae, & fascinū minus rigent aut
 languent: quod, id est, quia libelli Stoici amant ia-

OS cere

217

HAYKO

218

Q. HORATII FLACCI

cere inter uilos sericos, scilicet tuos: vt intelligamus rigere pro arrigi & durescere, laguere vero pro cadere & marcessere, contra Porphyronem, qui exponit rigere pro marcessere, quod maxime absum videri potest. Bon.

DE BELLO ACTIACO.

Letus ob Cæsaris victoriam partam apud Actium Epiri promontorium, petit à Mecenate quando iterum una commisabuntur, quemadmodum paulo antè fecerant, quam Sextus Pompeius, qui contracta magna seruorum manu, Siciliam inuaserat, & mare latrocinis infestabat, ab Augusto superatus est. Nam, vt inquit Antiochus, vt turpiter in mulierculæ grariam nihil non agens patriæ suæ exitium intentabat, ita ab Augusto turpiter fugatus, atq; ad mortem compulsus est.

Ode IX. Dicilos, Distrophos, ut:

Ibis Liburnis inter alta nauium.

-- o - - o - - o -

-- o - - oo

Qvando repostum Cæcubum ad festas dapeis
Victore letus Cæsare,
Tecum sub alta (sic Ioui gratum) domo
Beate Mecenas bibam,
Sonante mistum tibijs carmen lyra,
Hac Dorium, illis Barbarum?
Vt nuper, actus cum fredo Neptunius
Dux fugit iustis nauibus,
Minatus urbi uimla quæ detraxerat
Seruis amicus perfidus.
Romanus (eheu posteri negabitis)

Egans

o

EPODON LIBER.

219

Emancipatus fœminæ
Fert uallum, & arma miles, & spadonibus

Scriuire rugosi, potest:

Interq; signa turpe militaria

Sol aspicit Canopeum.

Ad hunc fremēteis uerterūt bis mille equos
Galli canentes Cæsarem:

Hostiliumq; nauium portulalent

Pupes sinistrorum citæ.

Io triumphhe, tu moraris aureos

Currus, & intactos boves.

W triumphhe, nec Iugurthino parem

Bello reportasti ducem.

Neq; Africano, cui super Carthaginem

Virtus sepulchrum condidit.

Terra, mariq; uictus hostis, Punico

Lugubre mutauit sagum:

Aut ille centum nobilem Cretam uribus

Ventus iturus non suis,

Exercitatas aut petit syrtis Noto.

Aut fertur in certo mari,

Capaciores adfer huc puer schyphos,

Et Chia uina, aut Lesbia:

Vel quod fluentem nauicam coercent,

Metire nobis Cæcubum.

Curam, metumq; Cæsaris rerum, iuuat

Dulci Lyæo soluere.

AD

HAYKOBA

220

Q. HORATII FLACCI

AD MEVIVM POETAM.

Imprecatur Mevio poetæ, æmulo suo nauigatu-
ro subitam tempestatem, & tale naufragium, quale
passi sunt Græci in monte Capharæo, ob viciatam
ab Aiace Oilei filio Mineruæ sacerdotem, quum à
Troiae excidio reuerterentur.

Ode X. Diclos, Distrophos: ut,
Ibis Liburnis inter alta nauium.

U- U- U- U- UU
U- U- -- UU

MAla soluta nauis exit alite
Ferens olenem Mevium.
Vt horridis utruncq; uerberes latus,
Auster memento fluctibus.
Niger rudenteis Eurus inuerso mari,
Fractosq; remos differat.
Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementeis ilices.
Nec sidus atra nocte amicum appareat,
Qua tristis Orion cadit.
Quietiore nec feratur equore
Quam Graia uictorum manus
Cum Pallas usto uertit iram ab Ilio
In impiam Aiacis ratem.
O quantus instat nauitis sudor tuis,
Tibiq; pallor luteus,
Et illa non uirilis euulatio,
Preces, & auersum ad Iouem.

Ionius

EPODON LIBER.

221

Ionius udo cùm remugiens sinus,

Noto carinam ruperit.

Opima quòd si præda curuo littore

Porrecta mergos iuuherit,

Libidinosus immolabitur caper,

Et agna tempestatisbus.

AD PECCIVM, INDICANS

se amore captum non posse

versus scribere.

Ode XI. Diclos, Distrophos. Primus quisq; ver-
sus est Iambicus Hippoactius Trimeter Acatale-
ticus, qualis ille: Ibis Liburnis inter alta nauium,
hoc modo:

Pecti - - nihil u- me si - - cut an u - tea u -
iuuat u-

Secundus vero quisq; est Sapphicus, constans P^E
themimere Heroica, & Dimetro Iambico, id est, è
duobus Daftylisis, & syllaba: deinde è quatuor I-
ambis, recepto tamen in locis imparibus etiam
Spondeo, hoc modo:

Scribere -vv uerfici -vv los - amo u - re per
v - culsum - - graui v -

- - u - - u - u - UU
- UU - UU - u - u - - u -

Pecti, nihil me sicut antea, iuuat
Scribere uerficulos, amore perculsum graui.

Amore, qui me præter omneis, expedit

Mollibus in pueris, aut in puellis urere.

Hic tertius December, ex quo destiti

Inachia furere, syluis honorem decutit.

Hec

HALKOBA

222

Q. HORATII FLACCI

Heu me per urbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui: conuiuiorum & pœnitit,
In queis amantem & languor, & silentium
Arguit & latere petitus ino spiritus.
Contraq; lucrum, nil ualere candidum
Pauperis ingenium querebar adplorans tibi,
Simul calentis inuercundus Deus
Feruidiore mero arcano promôrat loco.
Quod si meis inæstuat præcorojs
Libera bilis, & hæc ingrata uentis diuidat
Fomenta, uulnus nil malum leuantia,
Desinet imparibus certare summotus pudor.
Vb i hæc seuerus te palam laudaueram,
Iussus abire domum, serebar incerto pede
Adnon amicos heu mihi posteis, & heu
Limina dura, quibus lumbos, & infregilatus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollicia, amor Lycisci me tenet:
Vnde expedire non amicorum queant
Libera consilia, nec contumelie graues:
Sed alius ardor, aut puellæ candide,
Aut teretis pueri longam ronodantis comam.

IN MULIEREM FOE-
dam & anum.

In anum libidinosam & putidâ, quæ Horatio mu-
nera & literas solebat milisitare, perinde ac ipse no-
sentiret quid illa sibi vellet etiammodi liberalitate,
nimis

223

EPODON LIBER.

nimirum ut cum esset fœdissima, & ob id contem-
ptissima, ab illo redamaretur, & ad voluptates su-
as abuteretur.

Ode XII. Diclos, Distrophos, ut:

Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen.

-uu -uu -- -- .uu -u
-uu -uu -uu --

Q Vid tibi uis mulier nigris dignissima Barrise?
Munera cur mihi, quid ue tabellas

Mittis nec firmo iuueni, nec naris obſæ?
Namq; sagacius unus odoror,

Polypus, an grauis hirsutis cubet hircus in alis,
Quam canis acer, ubi leteat fusi:

Quis sudor uictis, et quam malus undiq; membris
Crescit odor, cum pene soluto

Indomitam properat rabiem sedare, nec illi
Iam manat humida creta, color q;

Stercore fucatus Crocodili: iamq; subando
Tenta cubilia, tectaq; rumpit:

Vel mca cum ſeuis agitat fastidia uerbis,
Inachia langues minus, ac me.

Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad unum

Mollis opus pereat male, qua te

Lesbia querenti taurum monstrauit inertem.

Cum mihi Cous adeſet Anytas:

Cuius in indomito constantior inguine nerius,
Quam noua collibus arbor inheret:

Muri-

Fucū ſim-
pliciter p
colore re-
peri re-
perire li-
cet, & fu-
care p co-
lorare, vt
hic apud
Hora. Er-
Taurus i-
bi mariti
ſignificat.
Erasm. in
prou. Tau-
rus in fyl-
uam.

224 Q. HORATII FLACCI

Muricibus Tyriis iteratae uelleralane

Cui properabantur? tibi nempe.

Ne foret aequalis inter coniuua magis, quem

Diligeret mulier sua, quam te.

O ego non infelix, quem tu fugis, ut paucet acreis

Agnalupos, capræq; leones.

Quid tibi vis) Mea hæc est sententia (inquit Bô-
finis inter alia) vt iudicem à principio ad finē vñq;
Odes Horat. in unum fœdissimā inuectum, & illam
allocutum (vt cœpit) tanquā secundam personam,
non à secunda in 3 declinasse, quod minoris fuisset
vehementiæ. Et propter ea vt ad locorum emenda-
tionē ingrediamur, in primis crescat odor, legen-
dum censeo, non crescit, vt sit ordo: Sagacius vñus
odoror qui sudor, id est, qualis, & q̄ malus crescat
vndiq; vietis membris, cū properas sedare in domi-
tam rabie, id est, inexplibilem libidinem tuam: &
reponamus ac legamus, properas, non properat.
Paulo autem post legamus, illis, scilicet in membris,
non illi, & rumpunt, scilicet illa membra, non rum-
pit: & agitas, scilicet tumultus, nō agitat. Et eo qui-
dem pacto hac vna Ode quinq; emendabis loca, ac
in pristinam ac Horatianam dignitatem restitu-
mus.

AD AMICOS.

AD AMICOS.
Ad amicos, ne nimium se curis macerent, dum ad-
huc sunt iuuenes, sed per occasionem nonnumq[ue] ani-
mū remittant, ex Chironis Cetauri sententia, qui
Achillem discipulū monebat, vt apud Troiam vb
peritrus erat, vina & fidibus exhilararet.
Ode VIII. D. 1. B. 1.

Ode XIII. Dicilos, Distrophos. Primus quisque
versus est Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis
Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitilenen,
hoc modo.

Horrida - un temps

*Horrida - oo tempe - stas cœ - lum con - traxit
& - oo vmbreis -*

Second

EPODON LIBER

Secundus vero quisq; est Archilochius, constans
Dimetro Lambico, & Penthemimere Heroica, id est,
quatuor lambis, recepto tamen in locis imparibus
etiam spondeo, deinde e duobus dactylis & syllab; a,
hoc modo:

Niues o - que de o - dunt -- Iouem o - nunc
mare. oo nunc sylu - oo æ -

-00 - - - - -00 =

U- U- - U- -UU -UU -

Horrida tēpestas cœlū contraxit & imbrevis,
Niuēsq; d̄ducunt Iouē: nūc mare, nūc sylva, Hæc figu-
ra, genu
viret, pro
Threicio Aquilonc sonant, rapiamus amici

Occasionem de die: dumq; uirent genua,
Et decet, obducta soluatur fronte senectus.

Tu uina Torquato moue consule pressa meo.

*Cætera mitteloqui. Deus hæc fortasse benigna
Reducet in sedem viae suæ.*

*Reduct et in scdem uice, nunc & Ach
Perfundit nardo iuuat, & fide Chylened*

Leuare diris pectora sollicitudinibus.

Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumnus
Inventus est.

Inucte mortalis Dea nate puer Thetide,
Te manet Alaricis tellus in ambo scindit.

Findunt Scamandri flumina, lubricus et Simois.

Vnde tibi redditum certo sub tegmine Parca
Buphagia cum uero

Rupere:nec mater domum cerula te reuehet
Illic omne malum uino sentit.

Deformis agrimonie dulcibus allodii;

Dulcibus alloquijs.) Hic locus nisi Et copulâ re-

...nt, de formis egrimonis, & dulcibus allo-

quijs

HAYKO

226

Q. HORATII FLACCI

quās, carebit iunctura & nervis verborum contex-
tus & sensus apertiss. obscurus reddetur, & sibi ipsi
contrarius, cū dulcia alloquia ad ægritudinem
referri posse videantur. Bonfinis.

AD MECOENATEM.

Purgat se apud Mecoenatē, quod promissum car-
men non absoluere rit, amore nimirum prohibente:
nec id sine exemplo: nam & Anacreontem amasse,
& Mecoenatem ipsum vri ait, sed à puella

Helena non inferiori.

Ode XIII. Dicilos Distrophos: Primus quisq;
versus est, qualis: Laudabunt alij claram Rhodon,
aut Mitylenen.

Mollis in -oo ertia-oo quir tan -- tam dif -- fu
derit -oo imis --

Secundus autem quisq; est Iambicus Archilochi-
us Dimeter Acatalecticus, qualis ille: Amice propū
gnacula, hoc modo:

Obli -- uio u- nem sen -- sibus oo
-oo -oo -- -oo --
-- o- -- oo

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
Oblivionem sensibus,
Pocula letheos ut si ducentia somnos
Arente fauce traxerim:

Candide Mecoenas occidis sep̄e rogando.

Deus Deus nam me uetat,

Inceptos, olim promissum carmen, Iambos
Ad umbilicū duce-

re, est li-
brū finire

Non aliter Samio dicunt arsiſſe Batillo

Anacreonta Teium:

Q. gi

EPODON LIBER.

227

Qui persep̄e caua testudine fleuit amorem

Non elaboratum ad pedem.

Vreris ipse miser: quod si non pulchrior ignis

Accedit obſeffam ilion,

Gaudē sorte tua: me libertina, neq; uno

Contenta Phryne materat.

AD NEAERAM, CONQy E-

rens periuris illius se deceptum.

Ode XV. Dicilos, Distrophos: ut,

Mollis incertia cur tantam diffuderit imis.

-oo -- - - -oo --

-o o- o- oo

Nox erat, & cœlo fulgebat luna sereno
Inter minoras sidera,

Cum tu magnorum numen læsura Deorum

In uerba iurabas mea,

Arctius atque hedera proceræ astringitur ilex

Lentis adhærens brachijs;

Dum pecorilupus, & nautis infestus Orion

Turbaret hibernum mare

Intonosq; agitaret Apollinis aura capillos;

Fore hunc amorem mutuum.

O dolitura mea multum uirtute Neæra.

Nam si quid in Flacco uiri est,

Non feret assiduas potiori te dare nocteis,

Et queret iratus parem.

Nec semel offensæ cedet constantia formæ.

P. 2 Sicca

soluere.
Sunt em
vmbilici,
interpre-
te Porphy
rione, or
namenta
ossea, aut
ligneæ,
corneæ
vmbilici
noſtri for
mæ imitā-
tia, que vō
luminib.
iam abſo-
lutis adde
bantur.
Erasm.

Si certus intrarit dolor.

*At tu quicunq; es felicior, atq; meo nunc
Superbus incedis malo,*

Sis pecore & multa diues tellure licebit,

Tibiq; Pactolus fuit.

*Est Pacto-
lus Lydiæ Nec te Pythagora fallant arcana renati,
fluuius ex in monte Forma uincas Nirea:*

Timolo & Eheu translates alio mærebis amores.

*Auens au-
reis scatés Ast ego uiciſſim risero.*

*arenis. Vn QVERITVR BELLIS CIVL
de & xpoo libus nullum imponi sicut in.*

*Tanta est, inquit, Romanorum potentia, ut se-
tis cognoscant, sed in mutuam perniciē ferantur, ut vi-
minatus. non ferant, sed in mutuam perniciē ferantur, ut vi-
deri possit fato quodā fieri, ut subinde nouo atq;
Lege pro- nouo bello ciuili Roma peritura sit, quæ ne a so-
verb. Pa cīs quidem & vicinis potuit vñquam euerti, ne
etoli opes ab externis hostibus: quare consulit ut exemplum
Phocæorum sequantur, qui communī consensu pa-
triam reliquerunt, diris execrationibus se deuouē-
tes, si vñquam quisquā rediret in patriam, quod il-
lis feliciter successit. Itaq; ad fortiter audendū hor-
ratur, & navigandum ad felicem aliquam regionē,
cuiusmodi esse ferunt fortunas insulas, vbi om-
nia inseminata & inarata nascuntur, planeq; sine
vulo labore & cultura proueniunt, & quidem felici-
ssime, vbi nihil potest desiderari ad beatā vitam,
quemadmodum olim aureo seculo, cuius tantum
in illis vestigia relicta sunt.*

Ode XVI. Dicilos Distrophos. Primus quisq; ver-
sus est Heroicus Hexameter, hoc modo:

Altera -vv iam teri -vv turbel -- lis ci -- uili-
bus -vv etas --

Secundus vero quisq; est läbicus Hipponaetus Tri-
meter

meter, qualis ille: Ibis Liburnis inter alta nauium.

*Quanquā in hac Ode secundus quisq; versus con-
stat e solis lambis, quod semel tantum legitur fecis-
se Horatius. Quamobrem versus ille: Eamus omnes
execrata ciuitas, sic est legendus: Eamus omnis exe-
crata ciuitas. Quod & Porphyrioni placet, vt sit fi-
gurata locutio, eamus omnis ciuitas execrata hęc,
& quę poterunt redditus absindere dulces. Sunt e-
nim omnes lambi, hoc modo:*

Suis v- et i v- psaRo v- maui v- ribus v- ruit vv

-vv -vv -- -- -vv --

v- v- v- v- v- vv

A Ltera iam teritur bellis ciuilibus etas:

*Suis & ipsa Roma uiribus ruit:
Quam neq; finitimi ualuerunt perdere Marſi,*

Minacis aut Hetrusci Porsenæ manus,

Acmula nec uirtus Capuae, nec Spartacus acer,

Nouisq; rebus infidelis Allobrox,

Nec fra cerulea domuit Germania pube.

Parentibusq; abominatus Annibal;

Impia perdemus deuoti sanguinis etas,

Ferisq; ruſus occupabitur solus.

Barbarus heu cineres infistet uictor, & urbem

Eques uerberante sonabit ungula:

Quæq; carent uentis, & solibus, offa Quirini,

Nefas uidere, dissipabit insolens.

Forte quid expediat, communiter, aut melior pars

Malis carere queritis laboribus,

Nulla sit hac potior sententia: Phocæorum

HAYKOBA

230

Q. HORATII FLACCI

Hic que, *Velut profugit execrata ciuitas;* †
adīcien- *Agros, atq; larcis proprios, habitandaq; fāna*
dūm pu- *tat Bonfi.* *Apris reliquit, et rapacibus lupis.*
+ Ite, legit *Irc, pedes quoq; ferunt, quoq;unque per undas
Bonf. quo *Notus uocabit, aut proterius Africus,*
constet ni *tor Hora.* * *Sic placet: an melius quis habet, † suadre: secunda*
Id est, *Ratem occupare quid moramur alite?*
placet ne *Vobis hēc Sed iuremus in hēc, simul imis saxarenarint*
sententia *Vadis leuata, ne redire sit nefas:*
+ Suadete *Neu conuersa domum pīgeat dare līntea, quando*
legit Bōf. *contra o-*
Padus Matina lauerit cacumina:
mniū in- *In mare seu celsus procurrerit Apenninus,*
terpretū *Nouiq; monstra iunxerit libidine*
sententia *Mirus amor, iuuet ut tigreis subsidere ceruis,*
Adulteretur *columba milio:*
Credula nec flauos timeant armenta leones,
Amictq; falsa leuis hircus aquora.
Hēc & que poterunt redditus absindere dulcis
Eamus omnes execrata ciuitas,
Aut pars indocili melior grege: mollis & expes
Inominata perprimant cubilia.
Vos, quibus est uirtus, muliebrem tollite luctum:
Hetrusca præter & uolate littora.
Nos manet Oceanus circumuagus. arua, beata
nōtrā ope Petamus arua, diuites & insulas:
Reddit ubi Cercrem tellus inarata quotannis,

Et int-

EPÓDON LIBER.

231

ram casu
nobis eue
niunt. Ci-
tra aratio
nē, citraq;
sementem
euenire di-
cuntur a-
dagio, qd
apparet a
fabula in-
sularum
fortunat^a
rum ori-
gine in tra-
xisse. Eras.

Et imputata floret usq; uinea,
Germinat & nunquam fallentis termes oliue,
Suamq; pulla ficus ornat arborem,
Mella caua manant ex ilice montibus altis
Leuis crepante lympha desilit pede.
Illi in iuſſe ueniunt ad multa capellæ.
Refertq; tenta gressus amicus ubera.
Nec uespertinus circumgemit ursus ouile,
Nec intumescit alta uiperis humus.
Pluraq; felices mirabimur, ut neq; largis
Aquosus Eurus arua radat imbris,
Pinguia nec siccis urantur semina glebis,
Vtrung; rege temperante coelitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus,
Neq; impudica Colchis intulit pedem:
Non huc Sydonij torserunt cornua nautæ,
Laboriosa nec cohors Vlyſsei.
Nulla nocent pecori contagia, nullius astre
Gregem estuosa torret impotentia.
Iuppiter illa piæ secreuit littora genti,
Ut inquinavit ore tempus aureum.
Acre, dehinc sero durauit secula, quorum
Pijs secunda uate me datur fuga.

Nec fera.) Ibi Germanos cæruleos vocat Horat.
quod ad oculos referri potest. Nam qui sub Sep-
tentrioñib. agunt, tradente Victruvio, immanibus
sunt corporibus, candido colore, directo capillo &
rufo, cæsis oculis sanguine multo: quoniam ab
P. 4 humo.

2
M

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

HALKOBA

Q. HORATII FLACCI

232. humoris plenitate, cæli refrigerationib. sunt confirmati. Qui vero ad axem accedunt meridianū brevioribus visuntur corporib. colore fusco, capillis vibratis, oculis nigris, cruribus inualidis, sanguineis, exiguo. Cælius lib. 2. cap. 21.

(Phœcorum.) Ibi quomodo per commune consilium Phocenses Ioniæ populus patriæ solum reliquerint deuotionib. adacti atq; execrationib. quibusdam manifestatur. Vide Ada. Phocenī executio. (re, pedes.) Quocunq; pedes ferunt, parœmia est, pro eo quod eit, quo quis. Quadrabit vbi nihil certū spectatur, ad quod nostri dirigantur conatus: Idē poeta lib. 3. Ode II. l. pedes quo te rapiunt & aura. Erasmus.

Eamus omnis. Sic legendum esse cat minis ratio postulat, & hoc pacto distinguenda sunt verba ipsa & distinctiones: Eamus om̄. exe. ci. aut (suppleterū eamus) pars melior indo. gregi, id est, nos qui sumus indocili grege & plebe meliores. Mollis & expes, scilicet pars, id est, illi qui sunt nobiles & fine spe per primā. i. semper premam inominata cubilia. Et propterea pergit: Vos, quibus, &c. Bonfinis.

ROGAT CANIDIAM MA-

gam, vt sibi parcat.
Iterum Canidiā insectatur, sed ironice orat per omnia sacra magica, vt iam sibi parcat: velle enim illi itbenter cedere, & victimū fateri, modo non grauetur ipsa beneficium, quo eum dementauerat à se auferre, se iam nimium expertum quid illa carmine suo possit: iam satis pœnarum dedisse. Proinde parcat suppliciel Achillis exemplo, qui Telephum hostem seruauit, & Hectorem Priamo patri reddidit, & Circes, quæ Vlyssis socios pristinæ formæ restituit.

Ode XVII. Monocolos. Sunt enim oes versus Iā-
bigi Hippoactei Trimetri Acatalecticī, qualis ille:
Ibis Liburnis inter alta nauium, hoc modo:

Iam

EPODON LIBER.

233

Iam iam effica v-cido manus v-scië v-tiae v-Supplex & ov-rore gnaper v-Proserpinæ v-

-- v- -- v- v- v-
-- v- - - v- -- v-

Iam iam efficaci do manus scientia
Supplex: & oro regna per Proserpinæ.

Per & Dianæ non mouenda numina,

Per atq; libros carminum ualentium

Refixa cælo deuocare sidera,

Canidia parce uocibus tandem sacris:

Citumq; retro solue, solue turbinem.

Mouit nepotem Telephus Nercium:

In quem superbus ordinārat agmina

Myforum: & in quem tela acuta torserat.

Luxere matres Iliæ addictum feris

Alitibus, atq; canibus homicidam Hectorem:

Postquam relicti moenibus rex procidit

Heu per uicacis ad pedes Achillei.

Setosa duris exuere pellibus

Laboriosi remiges Vlyssei

Velente Circe membranitunc mens, & sonus

Relapsus, atq; notus in uultus honor.

Dedi satis superq; pœnarum tibi

Amata nautis multum, & institoribus.

Fugit iuuentas, & uerecundus color

P 5

Relis

Dare manus pro eo quod est, se vitū agnoscere, Poeta dixit.
Nam qui se victori dedunt, ne interimantur, vltro manus advincola offrunt. Era.

HAYKOBA

234

Q. HORATII FLACCI

Reliquit ossa pelle amictalurida;
Tuis capillus albus est odoribus.
Nullum à labore me reclinat ocium,
Vrget diem nox, et dies noctem, neq; est
Leuare tenta spiritu præcordia.
Ergo negatum uincor, ut credam miser
Sabella pectus increpare carmina:
Caputq; Marsa dißilire Nænia.
Quid amplius uis? o mare, et terra, ardeo.
Quantum neq; atro delibutus Hercules
Neßi crux, nec Sicana feruidas
Vrens in Aetna flamma.tu, donec cinis
Iniuriosis aridus uentis ferar,
Cales uencis officina Colchicis,
Quæ finis aut quod me manet stipendum?
Effare: iussas cum fide poenas luam:
Paratus expiare, seu poposceris
Centum iuuencos: siue mendaci lyra
Volles sonari: tu pudica, tu proba,
Perambulabis astra fidus aurum.
Infamis Helenæ Castor offensus uice.
Fraterq; magni Castoris, uicti prece
Adempta uati reddidere lumina.
Et tu(potes nam) solue me dementia,
O nec paternis obsoleta sordibus,
Nec in sepulchris pauperum prudens anus
Nouendiales dissipare pulueres.

Tibi

EPODON LIBER.

235

Tibi hospitale pectus, et pure manus:
Tuusq; uenter Paſtumeius, et tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lauit,
Vt cunq; fortis exilis puerpera.

Deuocare sidera.) Maleficiæ mulieres incantamen-
tis quibusdam lunam in terram detrahere crede-
bantur, vnde natum est adagium: In tuū ipsius ma-
lun lunam deducis. Erasmus.

CANDIDIA RESPONDENS
inducitur eodem carmine.

Quid obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora nauitis
Neptunus alto tundit Hybernus salo.
Inultus ut turiferis Cocytia
Vulgata sacrum liberi cupidinis?
Et exquilini pontifex uenefici
Impune ut urbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditasse Pelignas anuse?
Velocius ue miscuisse toxicum?
Si tardiora fata te uotis manent?
Ingrata misero uita ducenta est in hoc:
Nouis ut usq; suppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater
Egens benignæ Tantalus semper dapis:
Optat Prometheus obligatus alii:
Optat supremo collocare Sisyphus
In monte saxum, sed uectant leges Iouis.

Exilis, sci-
licet, è
strato yes
bum est,
non no-
men, con-
tra inter-
pretū op̄
nionem,
Ex Bonif-
nis anno-
tationib.

Lege Po-
litianum
Miscella-
neorum
cent. I. ca.
I.

Volles

HAYKOBA

HALKOVA

236

Q. HORATII FLACCI

Voles modò altis desilire turribus:
Modò ense pectus Norico recludere:
Frustraq; uincla, gutturi innectes tuo,
Fastidiofa tristis agrimonia.
Mea
Vectabor humcris tunc ego inimicis eques:
Meq; terra cedet insolentiae.
An quæ mouere cereas imagines,
Ut ipse nosti curiosus, et polo
Deripere lunam uocibus possum meis:
Possum crematos excitare mortuos
Desideriq; temperare poculum:
Florem artis in te nil habentis exitum?

LIBRI EPODON
FINIS.

Q. HOR A-
TII FLACCII CAR-
MEN SECVLARE AD
Deos pro Imperio
Romano.

Carmen hoc seculare appellatur, quod seculari-
bus iudis, qui centesimo quoq; anno siebant, cani
confuerit ab electis ad hoc pueris prætextatis, &
puellis virginibus, idq; Apollini, & dijs ceteris, p
incolumitate populi Rom. & salute totius impe-
rij. Erat autem hoc institutum ex versibus Sibyllæ
cuiusdam, quæ quoq; anno, & quibus cære-
monijs

CARMEN SECVLARE.

237

monjs, in quo loco fierent, prescriperat. Precatur
ergo Apollinem, ut vna Roma nihil sit maius, ne-
que excellentius: Dianam vt partus fortunet: Par-
cas, vt quæ instant fata in melius vertat: & in sum-
ma deos ceteros, vt iuuentuti bonos mores, seni-
bus quietem, & felicitatem pop. Rom. donent: vt
semper quidem victor sit, verum in supplices mitis
qui iam maxima orbis parte subiugata, Scythis ip-
sis & Persis Indisq; formidabilis est, atq; adeo eius
amicitiam ambiant. Postremo hymnum absoluit,
commendatis Apollini & Dianaæ precibus, quas à
Dñs exauditas sperat.

Ode Dicolas, Tetra strophos, qualis ille:
Iam satis terris etc. hoc modo:

-v - - -vv -v -v
-v - - -vv -v --
-v - - -vv -v --
-vv --

HOEBE, syluarumq; potens
Diana,
Lucidum cœli decus, ô colendi
Semper et culti, date quæ pre
camnr

Tempore sacro.

Quod Sibyllini monere uersus,
Virgines lectas, pucrosq; castos
Dijs, quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.
Alme Sol, curruntido diem qui

Promis

Promis, et celas: aliusq; et idem
Nasceris, posis nihil urbe Roma
Visere maius.

Rite maturos aperire partus
Luis lithyia, tuere matres:
Siue tu Lucina probas uocari,
Seu zenithalis.

Diua producas sobolem, patrumq;
Prospes decreta super iugandis
Fœminis, proliq; nouæ feraci
Lege marita.

Certus ut denos decies per annos
Orbis, et cantus, referatq; ludos,
Ter die claro, totiesq; grata
Nocte frequenteis.

Vosq; feraces cecinisse Parcae
Quod semel dictum est, stabiliq; rerum
Terminus seruat, bona iam peractis
Iungite fata.

Fertilis frugum, pecorisq; tellus
Spicea donet Cererem corona:
Nutriant foetus et aquæ salubreis,
Et Iouis aerae.
Condito mitis, placidusq; telo
Suplices audi pueros Apollo:

CARMEN SECVLARE.

Siderum regina bicornis audi
Luna puellas.
Roma si uestrum est opus, illi eaq;
Littus Hetruscum tenuere turme,
Iussa pars mutare lareis, et urbem
Sospite cursu.

Cui per ardensem sine fraude Troiam
Castus Aeneas patriæ superstes
Liberum muniuit iter daturus
Plura relictis.

Dij probos mores docili iuente,
Dij senectuti placide quietem,
Romulæ genti date, remq; prolemq;
Et decus omne.

Quiq; uos bobus uenratur albis
Clarus Anchise, Venerisq; sanguis,
Imperet bellante prior, iaeentem
Lenis in hostem.

Iam mari, terraq; manu potenteis
Medus, Albañasq; timet secureis,
Iam Scythæ responsa petunt superbi
Nuper et Indi:

Iam fides, et pax, et honor, pudorq;
Priscus, et neglecta redire virtus
Audet: apparetq; beata pleno
Copia cornu.

HAYKOBA
240 Q. HORATII FLACCI

Augur, et fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptusq; nouem Camœnis,
Qui salutari leuat arte fessos
Corporis artus.
Si Palatinus uidet equus arceis.
Remq; Romanam, Latiumq; felix:
Alterum in lustrum, meliusq; semper
Prorogat ævum.
Quæq; Auentinum tenet, Algidumq;
Quindecim Diana preces uirorum
Curet, et uotis puerorum amicas
Applicet aureis.
Hec Iouem sentire, Deosq; cunctos
Spem bonam, certamq; domum reporto
Doctus, et Phœbi chorus, et Diana
Dicere laudes.

CARMINIS SECVLARIS
FINIS

421
Q. HORATII FLACCI SER
MONVM LIBER PRIMVS.

SATIRA PRIMA.

Vifit Meccenas, ut nemo quæ
sibi sortem,
Seu ratio dederit, seu fors ob*traversos*
iecerit, illa
Contentus uiuat, laudet diuero
sa sequentes:
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contrà mercator, nauim iactantibus Austris,
Militia est potior. Quid enim? Concurritur hora
Momento aut cita mors uenit, aut uictoria lœta.

Agricolam laudat iuris legumq; peritus,
Sub galli cantum consultor ubi hostia pulsat,
Ille datis uadibus, qui rure extractus in urbem est,
Solos felices uiuenteis clamat in urbe.

Cætera de genere hoc (adeò sunt multa) loquacem
*Delassare ualent Fabium, nec te morer: audi
Quò rem deducam: Si quis deus, en ego, dicat,
Iam faciam quod uultis: eris tu, qui modo miles,
Mercator: tu consultus modò rusticus: hinc uos

Lassare ut
valeat &c.
Legendum
ceniset Bo-
nnis pro-
pter prece
détia yba.

Q Vos

HAYKOBA

242 Q. HORATII FLACCI

Vos hinc, mutatis discedite partibus, eia
Quid statis? Nolunt. At qui licet esse beatis.
Quid cause est, merito quin illis Iuppiter ambas
Iratus buccas inflat? neq; se fore post hac
Tam facilem dicat, uotis ut præbeat aurem?

Præterea, ne sic, ut qui iocularia, ridens
Percurrat (Quanquam ridentem dicere uerum,
Quid uerat?) ut pueris olim dant cristula blandi
Doctores, elementa uelint ut discere prima:
Sed tamen amoto queramus seria ludo.

Ille grauem duro terram qui uertit aratro:
Perfidus hic caupo, miles, nautæq; per omne
Audaces mare qui currunt: hac mente laborem
Sese ferre, senes ut in ocia tuta recedant,
Aiunt: quum sibi sint congesta cibaria, sicut
Parvula, nam exemplo est magni formica laboris:
Ore trahit quodcumque potest, atq; adit aceruo
Quem struit, haud ignara ac non incauta futuri.
Quæ simul inuersum contristat Aquarius annum,
Non usquam prorepit, & illis utitur ante
Questis patiens, quum te neq; feruidus æstus
Dimoueat lucro, neq; hyems, ignis, mare, ferrum.
Nil obstat tibi, dum ne sit te dition alter.

Quid iuuat immensum te argeti pondus, et auri,
Furtum de fossa timidum deponere terra?
Quod si communias, uilem redigatur ad assēm.
At ni id sit, quid habet pulchri constructus aceruus?

Millia

SERMONVM LIB. I. 243

Millia frumenti tua triuerit area centum,
Non tuus hoc capiet uenter plus, quam meus: ut si
Reticulum panis uenaleis inter onusto
Fortè uehas humero, nihil plus accipias, quam
Qui nil portarit. Vel dic, quid referat intra

Naturæ fineis uiuenti, iugera centum, an
Mille aret?* At suaue est ex magno tollere aceruo! Avbūποφο
Dum ex parvo nobis tantudem haurire relinquas,

ρά

Quir tua plus laudes cum eris granaria nostriss?
Ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho, & dicas magno de flumine mallem,
Quam ex hoc fonticulo tantudem sumere. eò fit,
Plenior ut si quos delectet copia iusto,
Cum ripa simul auulos ferat Ausidus acer.

At qui tantuli eget, quanto est opus, is neq; limo
Turbatam haurit aquam, neq; uitam amittit in undis.

At bona pars hominum decepta cupidine falsa,
Nil satis est, inquit: quia tanti quantum habeas, sis.
Quid facias illi? uibeas miserum esse libenter.
Quatenus id facit. ut quidam memoratur Athenis
Sordidus, ac diues, populi contemnere uoceis,
Sic solitus: populus me sibilat, at mihi plaudo
Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.

Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Flumina. Quid rideas? ut de nomine de
Fabula narratur: congestis undiq; saxis
Indormis inhians: & tanquam parceré sacris

+ no
Tantali
fabula qd
sibi velit.

Q. Coge-

2

INKOBA

244 Q. HORATII FLACCI

Cogeris: aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Nescis quid ualeat nummus, quem præbeat usum?
Panis ematur, olus, uini sextarius, adde
Quæcis humana sibi doleat natura negatis.
An uigilare mesu exanimē, noctesq; dierq;
Formidare malos fures, incendia, seruos,
Ne te compilent, fugientes! hoc iuuat: horum
Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.

At si condoluit tentatum frigore corpus:
Aut aliis casus lecto te adfixit, habes qui,
Adsideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suscitet, ac reddit natis, charisq; propinquis.
Non uxor saluum te uult, non filius, omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atq; puellæ.
Miraris, quum tu argento post omnia ponas,
Si nemo prestat, quem non merearis amorem?

At si cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere uelis, seruareq; amicos,
Infelix operam perdas, ut si quis asellum
In campum doceat parentem currere frenis.

Deniq; sit finis querendi: quumq; habeas plus,
Pauperiem metuas minus, et finire laborem
Incipias, parto quod auebas: nec facias, quod
Vuidius quidam (non longa est fabula) diues,
Vt metiretur nummos: ita sordidus, ut se
Non unquam seruo melius uestiret: adusq;
Supremum tempus, ne se penuria uictus

Oppri-

SERMONVM LIB. I. 245

Oppimeret, metuebat: at hunc liberta securi
Diuisit medium fortissima Tyndaridarum.
Quid mihi igitur suades, ut utinam Maeuius? aut sic,
Vt Nomentanus: pergis pugnantia secum
Frontibus aduersis componere. Non ego auarum
Quum ueto te fieri, uappam iubeo, ac nebulonem.
Est inter Tanaim quiddam, sacerumq; Viselli.
Est modus in rebus, sunt certi deniq; fines,
Quos ultra citraq; nequit consistere rectum.

Illic, unde ab ijs redeo: nemorūt auarus
Se probet, ac potius laudet diuersa sequentes:
Quodq; aliena capella gerat distentius uber,
Tabescat: neq; se maiori pauperiorum
Turbæ comparet: hunc, atq; hunc superare laboret.
Sic festinans semper locupletior obstat.
Vt quum carceribus missos rapit ungula currus
Instat equis auriga, suos uincitibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.

Inde fit, ut raro, qui se uixisse beatum
Dicat, et exacto contentus tempore uite
Cedat, uti coniuua satur, reperiire queamus.
Iam satis est: ne me Crispini scrinia Lippi
Compilasse putas, uerbum non amplius addam.

Qui fit Mecenas.) Huic non multum abest illud
apud Nasonem:
Fertilior seges est alienis semper in agris,
Vicinumq; pecus grandius uber habet.
Et ille Mimus ex illis Pub. ab Au. Gellio laudatis:
Aliena nobis, nostra plus alii placent.

Q. Luppi-

HAYKOBA
246 Q. HORATII FLACCI

Iuppiter ambas.) Horatius iratus buccas ad ira-
cundia retulit argumentum. Siquidem buccas in-
flare, fastuofi, turgidi, atq; iracundi dicuntur. Eras.

Quantum habeas.) Ex Euripide hoc proverbiū
venisse in vulgi sermonem creditur, cuius hæc
pud Seneca citatur sententia: Vbiq; tanti quisq;
quantum habuit, fuit. Et hæc lunenalis Sat. 3.

Quantum quisq; sua nummorum continet arca,
Tantum habet & fidei. Eras.

Fugientia caput.) Tantuli supplicia, de ijs dicen-
dum, quibus adsunt quidem bona, verum his frui
negatum est. A fabula Tantali sumptum, quæ omni
bus ferè nota. Eras.

Parentem currere.) Asinus sub freno currere
doce, hoc est, doces indocilem. Nam equus ad cur-
sum idoneus, asinus ad equestrum cursum inutilis.
Eras.

S A T Y R A II

Tigelli Hermogenis poëtæ liberalissimi in suos
compotores, meminit & Satyra tertia.

AMbubatarum collegia, pharmacopole,
Mendici, Mimæ, balatrones, hoc genus omne
Mœstum, ac sollicitum est cantoris morte Tigelli.
Quippe benignus erat, contrà, hic ne prodigus esse
Dicatur metuens, in opere dare nolit amico,
Frigus quo, duramq; famem depellere possit.
Hunc si percōteris, aui quur, atq; parentis
Præclaram ingrata stringat malus ingluwie rem,
Omnia conductis coēmens obsonia nummis:
Sordidus atq; animi quod parui nolit haberī
Respondet laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fusidius uappæ famam timet, ac nebulonis,
Dives agris, dives positis in foenore nummis.

Quinas

SCRMONVM LIB. I. 247

Quinas hic capiti mercedes exigit: atq;

Quanto perditior quisq; est, tanto acrius urget.

Nomina sectatur modo sumpta ueste uirili

Sub patribus duris tyronum. Maxime quis non

Iuppiter exclamat, simulatq; audiuit? At ipse

Pro quæstu sumptum facit. Hic uix credere possis,

Quam sibi non sit amicus, ita ut pater ille Terenti,

Fabula quem miserum nato uixisse fugato

Inducit, non se peius cruciauerit, atq; hic.

Si quis nunc querat, quò res hæc pertinet? illuc,

Dum uitant stulti uicia, in contraria currunt.

n. 6

Malchinus tunicis demissis ambulat: est qui

Inguem ad obscenum subductis usq; facetus.

Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.

Nil medium est: sunt qui nolunt tetigisse, nisi illas

Quarum subsuta talos tegat instita ueste.

Contrà, alius nullam, nisi olenti in fornice stantem.

Quidam notus homo, quum exiret fornice: mastè

Virtute esto (inquit) sententia dia Catonis:

Nam simul ac uenas inflavit tetra libido,

Huc iuuenes equum est descendere, non alienas

Permolare uxores. Nolim laudarier, inquit,

Sic me, mirator Cunni Cupennius albi.

Audire est operæ preium, procedere rectè

Qui mœchis non multis, at omni parte laborent:

Vtq; illis multo corrupta dolore uoluptas:

Atq; hæc rara cadat dura inter sepe pericla.

Q. 4

Hic

248 Q. HORATII FLACCI

Hic se præcipitem teclio dedit; ille flagellis
 Ad mortem cæsus fugiens hic decidit acrem
 Prædonum in turbam; dedit hic pro corpore nūmos,
 Hunc perinxerunt calones. Quin etiam illud
 Accidit, ut quidam testeis caudamq; salacem.
 Demeteret ferro: iure omneis, Galba negabat.

Tutior at quanto merx est in classe secunda?
 Libertinarum dico, Salustius in quas
 Non minus insanit, quam qui mœchatur: At hic si
 Quares, qua ratio suaderet: quāq; modestè
 Munificum esse licet, uellet bonus atq; benignus
 Esse, daret quantum satis esset, nec sibi damno,
 Dedenoriq; foret: uerum hoc se amplectitur uno,
 Hoc amat, et laudat, matronam nullam ego tango.

Origo no- Ut quondam Marseus amator Originis, ille
 bile scortū Qui patrium Mimæ donat fundumq; laremq;
 Nil fuerit mi inquit, cum uxoribus unquam alienis.
 Verum est cum Mimis, est cum meretricibus, unde
 Fama malum grauius, q res, trahit. An tibi abunde
 Personam satis est, non illud, quicquid ubiq;
 Officit, euitare? Bonam deperdere famam,
 Rem patris oblimare malum est ubicunq; quid inter
 Ea in matrona, ancilla, pecces ue togata?

Vilius in Fausta Sylla gener, hoc miser uno
 Nomine deceptus poenas dedit usq; superq;
 Quām satis est, pugnis cæsus, ferroq; petitus,
 Exclusus fore, quum Longarenus foret intus.

Huic

SERMONVM LIB. I. 249

Huic si Mutonis uerbis mala tanta uidentis
 Diceret hæc animus: Quid uis tibi? Nunquid ego à te
 Magno prognatum deposco consule cunnum,
 Velatumq; stola, mea quum conferbuit ira?
 Quid responderet: magno patre nata puella est.
 At quanto meliora monet, pugnantiaq; istis
 Diues opis natura suæ: tu si modò rectè
 Dispensare uelis, ac non fugienda petendis
 Immiscere, tuo uicio, rerumne labores,
 Nil referre putas? quare, ne pœnitentia te,
 Desine matronas sectarier: unde laboris
 Plus haurire mali est, q ex re, decerpere fructus.
 Nec magis huic inter niueos, uirideisq; lapillos,
 Sit licet hoc Cærinthe tuū, tenerū est femur, aut crus
 Rectius, atq; etiam melius persæpè togata.
 Adde huc, quod mercem sine fucis gestat: apertè
 Quod uenale habet, ostendit: nec, si quid honesti est,
 Lactat, habetq; palam, querit quo turpia celet.

Regibus hic mos est, ubi equos mercantur, opertos
 Inficiunt: ne, si facies (ut sæpè) decora,
 Molli fulta pede est, emptorem inducat hiantem
 Quod pulchræ clunes, breue q caput, ardua ceruix.
 Hoc illi rectè, ne corporis optima lynceis
 Contemplere oculis, Hypsea cæcior, illa,
 Quæ mala sunt, spectes. ô crus. ô brachia, uerum
 Depygis, nasuta, breuiliatere, ac pede longo est.
 Matrone, præter faciem nil cernere possis,

Q. S. Cetera,

exempli

hippica

250 Q. HORATII FLACCI

Cætera, ni Catia est, demissa ueste tegentis.

Si interdicta petes, uallo circundata (nam te

Hoc facit insanum) multæ tibi tum officent res:

nec Custodes, lectica, ciniflones, parasitæ,

Ad talos stola demissa, et circundata palla

Plurima, que iuident purè adparere tibi rem.

Altera nil obstat, Coi stibi, penè uidere est

Vt nudam, ne crure malo, ne sit pede turpi,

Metiri possis oculo latus, an tibi mauis

Insidias fieri, preciumq; auellier, antè

Quām mercem ostendis? Leporem uenator ut alta

In niue sectatur, positum sic tangere nolit,

Cantat, et adponit: meus est amor huic similis: nam

Transuolat in medio posita, et fugientia captat.

Hincenē uersticulis speras tibi posse dolores,

Atq; æstus, curasq; graueis è pectore pelli?

Nōnne cupidinibus statuit natura modum, quem,

Quid latura, sibi quid dolitura negatum,

Quererere plus prodest et inane abscindere soldo?

Num, tibi quum fauces urit sitis, aurea queris

Pocula num esuriens fastidis omnia, præter

Pauonem, rhombumq; tumet tibi quū inguina, nū, si

Ancilla, aut uerna est, præsto puer, impetus in quem

Continuò fiat, malis tentigine rumpit?

Non ego, nanq; parabilem amo Venerem, facilemq;

Illam post paulo, sed pluris, si exierit uir.

Gallis hanc Philodemus ait sibi, que neq; magno

Stet

SERMONVM LIB. I. 351

Stet precio, neq; cunctetur, quum est iussa, uenire.

Candida rectaq; sit, munda hactenus, ut neq; longa

Nec magis alba uelit, quām det natura, uideri.

Hæc ubi supposuit dextro corpus mihi læuum,

Illa, et Aegeria est: donomen quodlibet illi.

Nec uereor ne, dum futuo, uir rure recurrat,

Ianua frangatur, latret canis, undiq; magno

Pulsa domus strepit uresonet, uel pallida lecto

Disiliat mulier, miseram se conscia clamet:

Cruribus haec metuat, doti, deprehensa: egomet mi,

Distincta tunica fugiendum est, ac pede nudo:

Ne nummi pereant, aut pyga, aut deniq; fama.

Deprendi miserum est: Fabio uel iudice uincam.

Tegat instita.) Instita matronalis videtur esse ve-

stis ad medios demissa pedes, vi in I. de Arte aman-

di testatur Ouidius his versibus:

Este procul vittæ tenues insigne pudoris,

Quæc regis medios instita longa pedes.

Et paulo post: Subsuta auferendi est casus, & cū ve-

ste conuenit, non cum instita. Ex Bonfinis annota-

tionibus.

Hypsea cæcior.) Satis appetet Horat. ad Hypseam

mulieré quampliam notæ cætitatis allusisse, de qua

prouerbiū est: Hypsea cæcior, in eum qui supra mo-

dum cæcutiens minimè iudicat. Eras.

SATYRA III.

Omnibus hoc uiciū est cantoribus inter amicos

Vt nonquam inducent amīnum cantare, rogati;

Iuuisti nonquam desistant. Sardus habebat

Ille Tigellius hoc, Cæsar, qui cogere posset;

Si

252 Q. HORATII FLACCI

Si peteret per amicitiam patris, atq; suam, non
Quicquam proficeret; si collibuisset, ab ovo
Vsq; ad mala citaret. Iō Bacche, modò summa
Voce, modò hac resonans, quæ chordis quatuor ima
Nil equale homini fuit illi: sèpè uelut qui
Currebat, fugiens hostem, persèpè uelut qui
Iunonis sacra ferret: habebat sèpè ducentos,
Sèpè decem seruos: modò reges, atq; tetrarchas,
Omnia magna loquens. modò sit mihi mensa tripes, et
Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus
Quamvis crassa queat, decies centena dedisses
Huic parco paucis contento, quinq; diebus
Nil erat in loculis, nocteis uigilabat ad ipsum
Mare, diem totum stertebat. nil fuit unquam
Sic impar sibi. Nunc aliquis dicat mihi, quid tu?
Nulla ne habes uitia? imò alia, haud fortasse minor.

Nb
Meius absentē Næuum quum carperet; heus tu,
Quidam ait, ignoras te? an aut ignotum dare nobis
Verba putas: egomet mi ignosco Meius inquit.
Stultus & improbus hic amor est, dignusq; notari,
Quum tua peruidas oculis mala lippus inunctis,
Quur in amicorum uicijs tam cernis acutum,
Quām, ut aquila, aut serpēs Epidaurius: at tibi cōtrō
Euenit, inquirant uicia ut tua rursus & illi.
Bracundior est paulo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum, rideri possit, eò quòd
Rusticus tonso toga defluit, & male laxus

SERMONVM LIB. I. 253

in pede calceus hæret. at est bonus, ut melior vir
Nō aliis quisquā, at tibi amicus, at ingenium ingens
In culto latet hoc sub corpore: deniq; te ipsum
Concute; num qua tibi uiciorum inseuerit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala, nang;
Neglectis urenda felix innascitur agris! *nb*

Illic præuertamur, amatorem quod amice
Turpia decipiunt cæcum uicia, aut etiam ipsa hac
Delectant: ueluti Balbinum polypus Agnæ.
Vellem in amicitia sic erraremus, & isti
Errori nomen uirtus posuisse honestum.

At pater ut gnati, sic nos debemus amici,
Si quod sit uicum, non fastidire. strabonem
Adpellat patum pater, & pullum, male parvus
Si cui filius est, ut abortiuus fuit olim
Sisypus: hunc uarum distortis cruribus illum.
Balbutit scurum prauis fulsum male talis.
Percivit hic uiuit, frugi dicatur: ineptus,
Et iact antior hic paulo est, concinnus amicus
Postulat ut videatur; at est truculentior, atq;
Plus equo liber, simplex, fortisq; habeatur.
Calidior est, acres inter numeretur opinor.
Hec res & iungit, iunt nos & seruat amicos. *nb*

At nos uirtutes ipsas inuertimus, atq;
Syncerum cupimus uas incrustare. probus quis
Nobiscum uiuit, multum demissus homo illi
Tardo cognomen pingui damus. hic fugit omneis
Insidias

Aliás, nū
tibi qd, id
est, num a-
liquid vi-
ciorū. Sic
legendum
censet Bō-
finns.

De Strabo
nū & pēto
rū cogno-
minibus
vide Coeli
um li. 8. ca.
19. & No-
ni Mar-
cellum.

254 Q. HORATII FLACCI

Insidias, nulliq; malo latus obdit apertum:
 Qum genus hoc inter uitæ ueretur, ubi acris
 Inuidia, atq; uigent ubi crimina: Pro benè sano,
 Simplicē bardum & A non incauto fictum, astutumq; vocamus.
 stupidum Simplicior si quis, qual m me s̄ep̄ libenter
 vocamus. Obtulerim tibi Meccenas: ut fortè legentem,
 Aut tacitum impellat, quo uis sermone molestus:
 Communi sensu planè caret, inquit, eheu

Quā temerè in nos et legem sanctum iniquā.
 Nam uicijs nemo sine nascitur: optimus ille est,
 Qui minimis urgetur amicus dulcis, ut æquum est,
 Qum mea compenset uicijs bona, pluribus hisce,

(Si modò plura mihi bona sunt) inclinet, amari
 Si uoiet: hac lege in trutina ponetur eadem,
 Qui, ne tuberibus proprijs offendat amicum,
 Verrucas Postulat, ignoscat uerrucis illius: et quum est
 minor, que sermo Peccatis ueniam poscentem, reddere rursus.

Tubera maiora vi cia dixit, verrucas minor, nes neuos appellat Eraſ. Deniq; quatenus excidit penitus uicium iræ,
 Cetera item nequeunt stultis hærentia: quur non
 Ponderibus, modulisq; suis ratio uitur? ac res
 Ut queque est, ita supplicijs delicta coerct?

Si quis eum seruum patinam qui tollere iussus,
 Semes os piseis, tepidumq; ligurierit ius,
 In cruce suffigat, Labione insanior, inter
 Sanos dicatur: quanto hoc furiosius, atque
 Maius peccatum est? paulum deliquit amicus
 Quod nisi concedas, habeare insuavis, acerbus:

Odisti,

SERMONVM LIB. I.

255

Odisti, et fugis, ut Drusonem debitor æris:
 Qui nisi cum tristes misero uenere Calendæ,
 Mercedem, aut nummos unde extricat, amaras
 Porrecto iugulo historias, captiuus ut, audit,
 Comminxit lectum potus, mensæue catillum
 Euandri manibus tritum deiecit, ob hanc rem,
 Aut positum ante mea, quia pullum in parte catene
 Sustulit esuriens: minus hoc iucundus amicus
 Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit? aut si
 Prodiderit commissa fide, sponsumue negarit?
 quis paria esse ferè placuit peccata: laborant
 Qum uentū ad uerū est, sensus, moresq; repngnant,
 Atq; ipsa utilitas iusti propè mater, et æqui.

Qum prærepserunt primis animalia terris:
 Mutum, et turpe pecus, glandē atq; cubilia propter, n.c.
 Vuguibus, et pugnis, dein fustibus, atq; ita porrò
 Pugnabant armis, que post fabricauerat usus.
 Donec uerba, quibus uoces, sensusq; notarent,
 Nomināq; inuenire: dehinc absistere bello,
 Oppida coepérunt munire, et ponere leges:
 Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.

Nam fuit ante helenam cunnus teterrima bellū
 Caussa, sed ignotis perierunt mortibus illi,
 Quos Venerem incertam rapientes more ferarum
 Viribus æditior cedebat, ut in grege taurus.
 Iuræ inuenta metu iniusti fateare necesse est,
 Tempora si, fastosq; uelis euoluere mundi.

Nec

Nec natura potest iusto secernere iniquum,
Dividit ut bona diuersis, fugienda petendis.

Nam uincet ratio hoc, tantundem ut peccet: id est

Qui teneros cauleis alieni fregerit horti,
Et qui nocturnus diuum sacra legerit, adsit

Regula peccatis, quae poenas irroget aequas:

Ne scutica dignum, horribili sectere flagello.

Nam ut ferula cedas meritum maiora subire

Verbera, non uereor, quum dicas esse pareis res,

Furtalatrocinijs, et magnis parua mineris

Falce recisurum simili te si tibi regnum

Permittant homines. Si diues, qui sapiens est,

Et sutor bonus, et solus formosus, et est rex,

Quur optas, qd habes: non nosti quid pater, inquit,

Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi nunquam,

Nec soleas fecit, sutor est tamen sapiens. quo?

Vt quamuis taceat Hermogenes, cantor tamen, atque

Optimus est modulator. ut Alphenus Vaser omni

Abiecto instrumento artis, clausiq; taberna,

Sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis

Est opifex: sic rex solus. uellunt tibi barbam

Lasciu pueri, quos tu nisi fuste coerces,

Vrgeris turba circum te stante, miserq;

Rumperis, et latras magnorum maximè regum.

Non longum faciam: dum tu quadrante lauatu

Rex ibis, neq; te quisquam stipator, ineptum

Præter Crispinum sectabitur: et mihi dulces

Ignof-

Ignoscet, si quid peccauero stultus, amici:

Inq; uicem illorum patiar delicta libenter,

Priuatusq; magis uiuam te rege beatus.

Ab ouo.) Ab ouo usq; ad mala, proverbiali figura dixit Horat. pro eo quod est, ab initio usq; ad finem. Antiquitus enim coenam ab ouis auspieabantur, malis finiebant. Eras.

Mi agnosco.) Horatius hic Mœium alterum Suffenum facit, suis ignoscentem vicis, aliena morda cissimè carpentem. Eras.

Aut serpent.) Serpentis oculus, de his dici consuevit, qui acribus & intentis intuerentur oculis. id Græci dicunt ὄφιως ὄμη, id est, serpentis oculus. Sunt enim huic amati oculi duriores ac perspicaces. Eras.

Neglectis vrenda.) Mira admonuit Horatius allegoria, animi excolendum disciplinis, alioqui futurū, vt inutili sylua viciorū occupetur. Felix enim herba inuisa agricolis, quæ totos agros occupare solet, nec facile repurgatur ybi semel occupauerit. Eras.

Turpia decipiunt.) Huc respexit poeta, quod Theocritus in elegoga 6. scribit. Etenim haud raro Polypheme: Quæ minime sunt pulchra, ea pulchra videtur amori. Nam Balbino stulte amanti, etiam Polybus Agnæ amicæ suave quiddam olere videbat. Est autem Polypus vicium varium graueolentium. Legere proverbiū: Suum cuiusq; pulchrum.

Syncerum caput.) Hoc est, quæ per se recta, ea non minibus alienis impositis deprauamus. Quāquam potest adagionis huius accedere formam, Ebur atramento candefacere, quo utimur, quum rebus per se decentibus tectorium inducimus, quod tegat & obscuret natuum decus, non augeat. Sic Eras.

Hic fugit omneis.) Sensus & ordo est. Hic, id est, aliis quispiam, fugit omneis inuidias, id est, prudenter sua & vitæ integritate vitat infidianum morus, & obdit, id est, opponit latus apertæ & nudum nulli malo, quæ quidem ipsum cum deberemus nos

R. recte

258 Q. HORATII FLACCI
recte appellare benè sanum, ac sapiētem, & non in-
cautum, id est prudētem, appellamus fictum & astu-
tum. Cūm versetur inter hoc genus vita, vbi vi-
get acris inuidia, & vbi vigent crimina: Ita ut hæc
vltima sint, quasi per parenthesis interposita: &
sit omnino necessarium, vt mutuum sibi responde-
ant cætera. Bonfi.

Quadrante lauatum.) Si quis balneum ingredi-
statuerat veterum tempore, quadrantem soluere
cegebatur balneatori. Cœlius lib. 16. cap. 47.

S A T Y R A   1 1 1 .

Respondet ijs qui se nimis mendacem dixerat,
atq; primum Satyræ origine ostendit.

E Vpolis, atq; Cratinus, Aristophanesq; poëte,
Atq; alij quorum Comœdia prisca uiroru est,
Si quis erat dignus describi, quod malus aut fur,
Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alio qui
Famosus: multa cum libertate notabant.

Hinc omnis pendet Lucilius hosce secutus,
Mutatis tantum pedibus, numerisq; facetus,

Emundæ Emundæ naris, durus componere uersus.
maris, dici tur, qui est Nam fuit hoc uiciosus: in hora sèpè ducentos,
scri ex- etoq; iudi- Ut magnum, uersus dictabat stans pede in uno,
tio, quasi Qum flueret lutoletus, erat quod tollere uelles
purgatis Garrulus atque piger scribendi ferre laborem,
naribus, Scribendi recte, nam ut multum, nil moror. Ecce
mucoq; e. munitas. Crispinus minimo me prouocat: accipe si uis,
Eras. Accipe iam tabulas, detur nobis locus, hora,
Custodes: uideamus uter plus scribere possit.

Dij benè fecerunt, inopis me, quodq; pusilli
Fixerunt animi, raroq; per pauca loquentis.

At

SERMONVM LIB. I.

259

At tu conclusus hircinis follibus aura
Vsque laborantes dum ferrum moliat ignis,
Ut manus imitare, beatus Fannius, ultro
Delatis capsis, & imagine, cūm mea nemo
Scripta legat, uulgo recitat timentis, ob hanc rem,
Quod sunt, quos genus hoc minimè iuuat, utpote plus
Culpari dignos, quem uis media erue turba, (reis
Aut ob avaritiam, aut misera ambitione laborat:
Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum.
Hinc capit argenti splendor. Stupet Albius ære,
Hic mutat merces surgente à sole ad eum, quò
Vespertina tepet regio, quin per mala præceps
Fertur, uti puluis collectus turbine, ne quid
Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.

Omnis hi metuunt uersus, odere poetas.
Fœnum habet in cornu, longè fuge, dum modò risum
Excutiat sibi, non hic cuiquam parcet amico:
Et quodcumq; semel chartis illeuerit, omneis
Gestiet à furno redeunteis scire, lacuq;
Et pueros, et anus. A gedum pauca accipe contrà.
Primum ego me illorum, dederim quibus esse poetas.
Excerpam numero. Neq; enim concludere uersum
Dixeris esse satis: neq; si quis scribat, uti nos
Sermoni propiora, putas hunc esse poetam,
Ingenium cui sit, cui mens diuinior, atque os
Magna sonaturum, des nominis huius honorem.
Idcirco quidam Comœdia, nec 'n' poema

R. 2 Esse,

260 Q. HORATII FLACCI

Esset, quæsiuere: quod acer spiritus, ac uis,
 Nec uerbis, nec rebus inest, nisi quod pede certo
 Differt sermoni, sermo merus. At pater ardens
 Sæuit, quod meretrice nepos insanit amica
 Filius, uxorem grandi cum dote recuset.
 Ebrius, & (magnum quod dedecus) ambulet ante
 Noctem cum facibus. Nunquid Pomponius istis
 Audiret leuiora, pater si uiueret? Ergo
 Non satis est puris uersum prescribere uerbis,
 Quem si dissoluas, quiuis stomachetur eodem,
 Quo personatus pacto pater. His ego quæ nunc
 Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
 Tempora certa, modosq; & q; prius ordine uerbum
 Posterius facias, præponens ultima primis:
 Non, ut si soluas, postquam discordia tetra
 Belli ferratos posteis, portasq; refregit,
 Inuenias etiam disiecti membra poëte.

Hactenus hæc, aliás iustum sit nec ne poëma.

Raucus Ie Nunc illud tantum quæram, meritò ne tibi sit
 git Boni- Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
 nis, vt sit male rau Ambulat. & Caprius, truaci male, cumq; libellis,
 cus, id est, Magnus uterq; timor latronibus: ac benè si quis,
 non satis adhuc rau Et uiuat puris manibus, contemnat utrumq;
 cus, ita vt Vt si tu similis Celi, Byriq; latronum,
 acer sit epi Non ego sim Capri neque Sulci: quur metuas me:
 thetōyni- us, raucus Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos.
 vero alte- quis manus insudet uulgi. Hermogenisq; Tigelli:
 rius.

Noīs

SERMONVM LIB. I. 261.

Non recito cuiquam, nisi amicis, idq; coactus,
 Non ubiuis, coramue quibuslibet. In medio qui
 Scripta foro recitent, sunt multi: quiq; lauentes,
 Suaue locus uoci resonat conclusus. Inancis
 Hoc iuuat, haud illud querentes, num sine sensu,
 Tempore num faciant alieno. Lædere gaudes
 Inquis, & hoc studio prauis facis. Vnde petitum
 Hoc in me iacis: Est autor quis denique eorum,
 Vixi cum quibus: Abscentem qui rodit amicum,
 Qui non defendit alio culpante, solutos
 Qui captat risus hominum famamq; dicacis:
Fingere qui non uisa potest, commissa tacere
 Qui nequit, hic niger est, huic tu Romane caueto.
 Sæpè tribus lectis uideas cœnare quaternos,
 E quibus unus auet qua uis aspergere cunctos,
 Præter eum, qui præbet aquā: post hunc quoq; potus,
 Condita quum uerax aperit præcordia Liber.
 Hic tibi comis, & urbanus, liberq; uidetur
 Infesto nigris. Ego si risi, quod ineptus
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum,
 Liuidus, & mordax uideor tibi: Mentio si qua
 De Capitolini furtis iniecta Petilli
 Te coram fuerit, defendas, ut tuus est mos.
 Me Capitolinus coniuctore usus, amicoq;
 A puero est, caussaq; mea permulta rogatus
 Fecit, & incolmis letor quod uiuit in urbe.
 Sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud

R. 3 Fugerit.

Fugerit. Hic nigræ succus loliginis, hæc est
 Erugo mea: quod uitium procul absore chartis,
 Atq; animo prius, ut si quid promittere de me
 Possum aliud, uerè permitto. Liberius si
 Dixero quid, si forte iocosius, hoc mihi iuris
 Cum uenia dabis. Insuevit pater optimus hoc me,
 Ut fugerem, exemplis uiciorum quæq; notando.
 Quum me hortaretur parcè, frugaliter atq;
 Viuerem uti contentus eo, quod m; ipse parasset:
 Non' ne uides Albi ut male uiuat filius: utq;
 Barus inops? Magnum documentum, ne patriam rem
 Perdere quis uelit, à turpi meretricis amore
 Quum deterreret, Sectani dissimilis sis.
 Ne sequerer mœchas, concissa cùm Venere uti
 Possem, deprensi non bella est fama Treboni,
 Aiebat: Sapiens uitatu, quidq; petitu
 Sit melius, causas reddet tibi: m; satis est, si
 Traditum ab antiquis morem seruare, tuamq;
 Dum custodis eges, uitam, famamq; tueri
 Incoluem possum, simul ac durauerit etas
 Membra, animumq; tuum, nabis sine cortice. Sic me
 Formabat puerum dictis: & siue iubebat
 Ut facerem quid, habes autorem, quo facias hoc,
 Vnum ex iudicibus selectis obiiciebat.
 Siue uetabat: an hoc dishonestum, & inutile factu
 Nec ne sit, addubites: flagret rumore malo quum
 Hic, atq; ille. Auidos uicinum funus ut ægros

Axania

Axanimat, mortisq; metu sibi parcere cogit:
 Sicut teneros animos aliena & pprobria sæpe
 Absterrent uicijs, ex hoc ego sanus ab illis,
 Perniciem quecunq; ferunt, mediocribus, & quis
 Ignoscas, uitijs teneor. Fortassis & istinc
 Largiter abstulerit longa etas, liber amicus,
 Consilium proprium. Nec enim quum lectulus, aut me
 Porticus exceptit, desum mihi: Rectius hoc est,
 Hoc faciens uiuam melius sic dulcis amicis,
 Occurrat: hoc quidem non bellè! Nunquid ego illi
 Imprudens olim faciam simile: Hæc ego mecum
 Compreßis agito labris. ubi quid datur oci,
 Illudo chartis, hoc est, medioeribus illis
 Ex uicijs unum: cui si concedere nolis,
 Multa poetarum ueniat manus, auxilio quæ
 Sit mihi. Nam multò plures sumus, ac ueluti te
 Iudei cogemus in hanc concedere turbam.

Minimo me.) Minimo prouocare, est contemptum
 ad certamen prouocare. Sumptum à gestu prouocatum
 ad pugnam minimo digito porrecto. Eras.

Fœnum habet,) In hominem maledicūm ac fero-
 cem dicitur, fœnum habet in cornu. Inde translatū
 (vt Acroni placet) quod antiquitus bubus cornipe-
 tis fœnum pro signo in cornu appenderetur, quo
 sibi cauerent, qui forte occurrisserint. Eras.

Hic niger est.) Pythagoras aiebat id quod esset
 colore candido, ad bonam naturā pertinere, quod
 atro, mali. Vnde & felicia, alba dicimus, & infames
 nigros. Eras.

Hic nigræ.) Infamiam atramenti symbolo poe-
 ta significant, vt hic Horatius facit. Is enim succus,

R 4 culus

264 Q. HORATII FLACCI
cuius meminit, ille est, quem pleriq; mollium pis-
cum sepijs inesse scripsit Aristoteles in lib. de par.
animal. libro 4. Eras.

S A T Y R A . V.

Imitatur Lucilium, qui à Roma ad fretum Sicu-
lum, ipse vero iter suū Brundusium vsc⁹ describit,
& comites suos.

Egressum magna me exceptit Aritia Roma
Hospitio modico rhetor comes Heliodorus
Græcorum longè doctissimus: inde forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignavi diuissimus, altius ac nos
Præcinetis unum, minus est grauis Appia tardis,
Hic ego propter aquam, quod erat tērrima, uentri
Indico bellum, cœnanteis haud animo equo
Expectans comites: iam nox inducere terris
Umbras, & cœlo diffundere signa p̄ abat.

Tum pueri nautis, pueris conuicia nautas
Ingerere: Huc adpelle, trecentos inseris, ohe
Iam satis est, dum æs exigitur, dum mula ligatur,
Vota abit hora maliciæ culices, raneq; palustres
Auertunt sonos, absentem cantat amicam
Multæ prolutus uappa nauta, atq; uiator
Certatim, tandem fessus dormire uiator
Incipit: ac missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat, stertitq; supinus.
Iamq; dies aderat, quum nil procedere lntrem
Sentimus, donec cerebroſus proſilit unus:
Ac mulæ, nautæq; caput, lumbosq; saligno

versus
vir ad nihil
quod ducit

Fusce

SERMONVM LIB. I. 265

Fusce dolat, quarta uix demum exponimur hora.

Ora, manusq; tu: lauimus Feronia lympha.

Millia tum pransi tria repsimus: atque subimus

Impositum saxis latè carentibus Anxur.

Huc uenturus erat Meccenas optimus, atque

Cocceius, m̄ sit magnis de rebus uterq;

Legati, auersos so*l*i*l* componere amicos:

Hic oculis ego nigra meis collyria lippus

Illinere. Interea Meccenas aduenit, atq;

Cocceius, Capitoq; simul Fonteius ad unguem

Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.

Fundos Ausatio Lusco prætore libenter

Linquimus, insani ridentes præmia scribas,

Prætextam, & latum clavum, prunæq; Catillum.

Alias Ba-
tillum.

In Mamurrarum laſi deinde urbe manemus,

Murena præbente domum, Capitone Culinam.

Postera lux oritur multò gratissima: nanq;

Plocius, & Varius Sinuæ, Vergiliusq;

Occurrunt: animæ, quales neque candidiores

Terra tult: neque quis me sit deuinctior alter.

O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt.

Nil ego contulerim iucundo sanus amico.

Proxima Campano ponti que uillula, tectum

Præbuit, & parochi que debent, ligna, salemq;

Hinc muli Capuae clitelas tempore ponunt.

Lusum it Meccenas, dormitum ego, Vergiliusq;

Nanque pila lippis inimicum, & ludere crudis.

R. 5 Hinc

266 Q. HORATII FLACCI

Hinc nos Cocceij recipit plenissima uilla,
 Quæ superest Caudi cauponas. Nunc mihi paucis
 Sarmenti scurræ pugnam, Meſiūq; Cicerri
 Musa uelim memores, & quo patre natus uterq;
 Contulerit lites. Meſi, clarum genus Oſci,
 Sarmenti domina extat. Ab his maioribus orti
 Ad pugnam uenere. Prior Sarmentus, equi te
 Esse feri similem dico: rideamus, & ipſe
 Meſius accipio: caput & mouet. O tua cornu
 Ni foret execto frons (inquit) quid faceres, quum
 Mutilus minitaris? At illi foeda cicatrix
 Setosam laui frontem turpauerat oris.

Alias, ob. Sic reponē Campanum* in morbum, in faciem permulta iocatus,
 dum putat Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat:
 Bōfinis, vt Nil illi larua, aut Tragicis opus esse cothurnis.
 sit, ob mor bum, id est Multa Cicerrus adhuc: donasset iam' ne catenam
 loquacitatem & ser- monis fœditatē, quam Deterius nihilominus esse. Rogabat
 affirmant illis esse pe cularem. Farris libra foret, gracili, sic, tamq; pusillo.

Prorsus iucundè cœnam produximus illam.
 Tendimus hinc rectâ Bencuentum, ubi sedulus hospes
 Penè macros arſit, dum turdos uersat in igne:
 Nam uaga per ueterem dilapoſo flamma culinam
 Vulcano, summum properabat lambere tectum.
 sumunt. Coniuas auidos cœnam, seruosq; timenteis
 Sic Bonif. mis legit. Tum rapere, atq; omnis reſtinguere uelle uideres.

Incipit

SERMONVM LIB. I. 267

Incipit ex illo monteis Appulia notos

Oſtentare mihi, quos torret Atabulus, & quos
 Nunquam erepsemus, niſi nos uicina Triuici
 Villa recepiſſet, lachrymoſo non ſine fumo,
 Vdos cum folijs ramos urente camino.

Hic ego mendacem ſtultiſimus uſq; puellam
 Ad mediam noctem expecto: ſomnus tamen aufert
 Intentum Veneri. Tum immundo ſomnia uisu
 Nocturnam uestem maculant, uentreſq; ſupinum.

Quatuor hinc rapimur, uiginti & millia, rhedis.

Mansuri oppidulo, t̄ quod uerſu dicere non eſt,
 Signis perſacile eſt: nenit uilissima rerum

Hic aqua: ſed panis longè pulcherrimis, ultro
 Callidus ut soleat humeris portare uiator.

Nam Canusi lapidosus, aquæ non ditior urna,
 Qui locus à forti Diomede eſt conditus olim.

Fleſtibus hinc Varius diſcedit moſtus amicis.

Inde Rubos feſi peruenimus, utpote longum
 Carpentis iter, & factum corruptius imbrī.

Postera tempeſtas melior, uia peior, aduafq;
 Bari mœnia pifcoſi, dehinc Gnatia lymphis

Iratias extracta dedit riſusq;, iocoſq;;

Dum flamma ſine, thura liqueſcere limine ſacro
 Persuadere cupit. credat Iudeus apella

Non ego. Nanq; deos didici ſecurum agere euum:
 Nec ſi quid miri faciat natura, deos id

Tristeſ ex alto cœli dimittere teſto.

Brundus

Atabulus
venti no
men.

Equotuffi
um vocat
oppidum.

Rubi oppi
dum: vnde
Vergilius
rubeā vir
gam deſle
xit.

268 Q. HORATII FLACCI

Brundusium longè finis chartæq; uiaeq;.

Fonteius ad vnguem.) Ad vnguem, eundē habet sensum, quē ad amūssim, examūssim, examūssatim, emūssatim, amūssatim, pro eo, quod est, exquisita diligentia. A marmoreis sumpta metaphora, qui superinducto vngui, commissuras explorant marmorum. Eras.

*Nil ego cōtule.) Alludit ad Græcorum proverb.
Αναγκα στερος πυρος, καὶ λατος ὁ φίλος; id est, amicus magis necessarius, quam ignis & aqua. Et est hyperbole proverbialis, admonens neminem tam diuitē aut potentem, quin opus habeat amicorum officij. Eras.*

*M 26
veram nobilitatem non generis & stemmatū an tigata, aut quavis alia re, sed sola virtute cōstare.*

S A T Y R A VI.

Non quia Meccenas Lydorū q̄c quid Hetruscos
Incoluit fineis, nemo generosior est te:

Nec quod auus tibi maternus fuit atq; paternus.

*Naso suspēdere, est subdolē ac vafre irri-
dere, est vt pleriq; solent, naso suspendis adunco
Ignotos: ut me libertino patre natum. 26
dere. Plin. Quum referret negas, quali sit quisq; parento
lib. II. cap. Natus, dum ingenuus, persuades hoc tibi uerē,
17. docet à suæ ætatis Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
hominib. Multos sæpe uiros nullis maioribus ortos,
masum sub dolâ irri-
sioni fuisse Contra Leuinum Valeri genus, unde Superbus
dicatum. Tarquinus regno pulsus fuit, unius aſſis +*

*Eras.
Neges le git Bonſi, Iudice, quem nosti, populo, qui ſtultus honores*

Sæpē

SERMONVM LIB. I 269

Sæpē dat indignis, et famæ seruit ineptus:

Qui stupet in titulis, et imaginibus, quid oportet

Nos facere à uulgo longè lateq; remotos?

Namq; esto, populus Leuino mallet honorem,

Quām Decio mandare nouo, censorq; moueret

Appius, ingenuo si non eſſem patre natus:

Vel in merito, quoniam in propria non pelle quiesceſſem.

Sed fulgente trahit conſtrictos gloria curru

Non minus ignotos generosis, quo tibi Tulli

Sumere depositum clauum, fieriq; tribunum;

Inuidia adcreuit, priuato que minor eſſet.

Nam ut quisq; insanus nigris mediū impeditj crux

Pellibus, et latum dimisit pectore clauum,

Audit continuò: quis homo hic aut quo patre natus?

Vt si qui ægrotet, quo morbo Barrus, haberet

Et cupiat formosus, eatq; quacunq; puellis

Iniciat curam querendi singula, quali

Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo,

* Sic qui promittit, civeis, urbem sibi curæ,

Imperium fore, et Italiam, et delubra deorum,

Quo patre sit natus, num ignota matre in honestus,

Omneis mortales curare, et querere cogit.

Tu' ne Syridamæ, aut Dionysi filius, audeſ

Deiſcere è Saxo ciueis? aut tradere Cadmo?

At Nonius collega gradu post me ſedet uno.

Namq; est ille, pater quod erat meus hoc tibi Paulus,

Et Meſſala uideris. at hic ſi ploſtra ducenta,

Concur-

* Hic vt, aduerbiū addi vult Bonfinis, vt hinc incipiat sequens.

+ Si, legit hic Bonfinis. Vide ad longū super ea re illius annotat.

270 Q. HORATII FLACCI

Concurrantq; forā tria funera, magna sonabit

Cornua quōd, uincatq; tubas: saltē tenet hoc nos.

Nunc ad me redeo libertino patre natum:

Quem rodunt omneis libertino patre natum:

Nunc quia Meccenas tibi sum coniector, at olim

+ Quod mihi parēret legio Romana tribuno.

Dissimile hoc illi est, quia non ut forsitan honorem

Iure mihi uideat quiuis, ita te quoq; amicum,

Præsertim cautum dignos assumere, praua

Ambitione procul, felicem dicere non hoc

Me possunt casu, quōd te sortitus amicum.

Nulla mihi etenim te sors obtulit, optimus olim

Vergilius, post hunc Varius dixere, quid eſsem.

Vt ueni corām singultim pauca loquutus,

Infans nanq; pudor prohibebat plura profari,

Non ego me claro natum patre, non ego circum

Me Satureiano uectari rura caballo:

Sed, quod eram, narro, respondes (ut tuus eſt mos)

Pauca, abeo, et reuocas nono pōst mense, iubesq;

Esse in amicorum numero, magnum hoc ego duco,

+ Quod placui tibi, qui turpi ſecernis honestum:

Non patre preclaro, sed uita et pectore puro.

Atqui si uicijs mediocribus, ac mea paucis

Mendoza eſt natura, alioqui recta: uelut si

Lustra hic Egregio inſpersos reprendas corpore neuos.

nō pro lu panaribus Si neq; auaritiam, neq; ſordeis, ac mala lufra

vt omnes, Obijcet uerè quisquam mihi, purus, et inſone.

(Vt)

SERMONVM LIB. I. 272

(Vt me collaudem) si et uiuo charis amicis,

Cauſa fuit pater his, qui macro pauper agello

Noluit in Flavi ludum me mittere magnis:

Quo pueri magnis ē centurionibus orti

Leuo ſuſpensi loculos, tabulamq; lacerto

Ibant octonis referentes idibus era.

Sed puerum eſt ausus Romam portare docendum

Arteis, quas doceat quiuis eques, atq; ſenator

Semel prognatos. Veftem, ſeruosq; ſequentes

In magnis ut populo ſi quis uidiffet, auita

Ex re, præberi ſumptus mihi crederet illos.

Ipſe mihi custos incorruptiſimus omneis

Circum doctores aderat: quid multa et pudicum,

Qui primus uirtutis honos, ſeruauit ab omni

Non ſolum facto, uerū opprobrio quoq; turpi:

Nec timuit, ſibi ne uicio quis uerteret, olim

Si præco paruas: aut, ut fuit ipſe, coactor

Mercedes ſequerer: neq; ego eſſe quæſtus, ob hoc, nūc

Laus illi debetur, et à me gratia maior.

Nil me pœnitiat ſanum patris huius: eoq;

Non, ut magna dolo factum negat eſſe ſuo pars;

Quod non ingenuos habeat, clarosq; parenteis.

Sic me defendam: longe mea diſcrepat iſtis

Et uox, et ratio. nam ſi natura iuberet

A certis annis, euum remeare peractum,

Atq; alios legere ad fastum quo ſcūq; parenteis,

Optaret ſibi quiſq; meis contentos honestos

Fasci

accipit Bō
ſiniſ, ſed p
temporib.

& exponit

mala lu
ſtra i. malē

& fruſtra

dispenſata

tempora.

Octona æ
ra, i. octo
nos aſſes,

quaꝝ mer
ces erat

magistrī,

& idibus p
ſoluebat

vt ſentit

Acron, le
gēdum, nō

octonis i
dibus. i. o
ctauo die

mēſis, &c.

Lege Bōſi.

Annotat.

272 Q. HORATII FLACCI
Fascibus, & sellis, nolim mihi sumere, demens
Iudicio uulgi, sanus fortasse tuo: quod
Nolle onus haud unquam solitus portare molestum.
Nam mihi continuò maior querenda foret res,
Atq; salutandi plures, ducendus & unus,
Et comes alter, uti ne solus, rufus peregrine
Exirem: plures calones, atq; caballi
Pascendi: ducenda petorita. nunc mihi curto
Ire licet mulo, uel, si libet, usq; Tarentum:
Mantica ui lumbos onere ulceret, atq; eques armis
Obijciet nemo sordeis mihi, quas tibi Tulli,
Quum Tyburte uia pretorem quinque sequuntur
Te pueri lafanum portantes oenophorumq;
Hoc ego commodius, quam tu præclare Senator,
Milibus atq; alijs uiuo, quacunq; libido est
Incedo solus, percunctor quanti olus ac far,
Fallacem circum, uespertinumq; pererro
Sepè forum: aßisto diuinis, inde domum me
Ad porri & ciceris resvero, laganiq; catinum.
Cœna ministratur pueris tribus, & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet. astat echinus
Vilis, cum patera guttus, campana suppellex.
Deinde eo dormitum, non sollicitus mihi quod cras
Surgendum sit manè, obeundus Marsia qui se
Vultum ferre negat Nouiorum posse minoris.
Ad quartam iaceo. post hanc uagor, aut ego lecto,
Aut scripto, quod me tacitum iuuet, ungor oliuo,

SERMONVM LIB. I. 273

Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.

Ast ubi fessum sol acrior ire lauitum

Admonuit, fugio rabiosi tempora signi.

Pransus non audiē, quantum interpellat inani

Ventre diem durare, domesticus acrior. hæc est

Vita solutorum misera ambitione, grauiq;

His me consolor uicturum suauius, ac si,
Ocio.

Questor auus, pater atq; meus, patruusq; fuissent.

Non quia.) Horum versuū verus est ordo. O Mē-
cenas, non suspendis naso adunco, id est, nō despī-
cis ac derides ignotos, id est, ignobiles, & vili gene-
re natos, vt scilicet non despicias me natum Liberti-
no patre, vt pleriq; solent, scilicet facere, cum refer-
re negas quali parente sit quisq; quia nemo Lydo-
rum (quicquid incoluit fines Hetruscos) est genera-
fior te, nec scilicet suspendis, &c. quod auus mater-
nus tibi fuit ac paternus, qui magnis legionib. im-
peritarint. Bonfi.In propria non.) Intra tuam pelliculam te conti-
ne. Porphyron esse proerb. admonet, quo veta-
nunt oblii sortis nostræ, maiora conari, quam pro
nostra facultate. Ab aſino Cumano sump̄. Eras.
Suspensi loculos.) Per loculos, tabulatum locu-
los, non pecuniatum intelligit Bonfinis, quas pue-
ti, dum liberalibus dant artibus operam, nullos fe-
re habent; & tabulas eas esse, in quibus discedi gra-
tia pueri computa quædam siue calculationes de-
scribunt, non autem in quibus data & accepta an-
notarentur, vt Lan. vult.Immundus Natta.) Scribendum, immundus Na-
ta. Appellantur enim Nata, vt ait Festus, fullones,
quod nauci sint, id est, nullius precij. Omnia ferunt
opera ex lana vixā dicuntur a Græcis. Significat au-
tem vixā pellem ouium. Suidas vāxη ποβάτην θε-
gāy. Nata igitur vixco e scribendum. Ponitur autē

HAYKOBA

274 Q. HORATII FLACCI
hic pro fullone & homine nullius precij, qualis ou-
nm villosa pellis. Aldus.

SATYRA VII.

Desribit rixam Rupili Prænestini, cum Græ-
co quodam Persio. Nam quum rex ille proscriptus
esset ab Augusto, fugit ad Brutum: ubi Horatiū cō-
tempsit propter ignobilitatem, quam ob rē ab eo
hac Satyra perstringitur.

Proscripti regi Rupili pus, atq; uenenum
Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum & tonsoribus esse.
Persius hic permagna negotia diues habebat
Clazomenis, etiam lites cum rege molestas
Durus homo, atq; odio qui posset uincere regem,
Confidens, tumidusq; adeò sermonis amari,
Sisennas, Barros ut equis præcurreret albis.

Ad regem redeo, postquam nihil inter utrumq;
Conuenit: hoc etenim sunt omnes iure molesti,
Quo fortis, quibus aduersum bellum incidit, inter
Hectora Priamiden, animosum atq; inter Achillem
Ira fuit capitalis, ut ultima diuideret mors.
Non aliam ob caussam, nisi quod uirtus in utroque
Summa fuit. duo si discordia uexet inertiss:
Aut si disparibus bellum incidat, ut Dioniedi
Cum Licio Glauco, discedet pigror ultrò
Muneribus missis. Bruto prætore tenente
Ditem Asiam, Rupili, & Persi par pugnat: uti non
Compositum melius cum Bitho Bacchius: in ius
Acres procintrunt, magnum spectaculum uterq;

PCN

SERMONVM LIB. I. 275

Persius exponit causam, ridetur ab omni
Conuentu. laudat Brutum, laudatq; cohætem.
Solem Asiae Brutum adpellat, stellasq; salubreis
Adpellat comites, excepto rege: canem illum
Inuisum agricolis sydus uenisse, ruebat
Flumen ut hybernum, fertur quò rara securis.

Tum prænestinus falso multumq; fluenti
Expressa arbusto regeret conuicia. durus
Vundemicator & inuictus, cui sæpè uiator
Cessisset, magna compellans uoce cucullum.
At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto,
Persius exclamat, per magnos Brute deos te
Oro, qui reges consueueris tollere: quir non
Hunc regē iugular: operū hoc (crede mihi) tuorū est.

Omnibus & lip.) Quæ iam in ora vulgi abierunt,
omnibus tonsoribus atq; lippis nota dicuntur, pro-
pterea, quod olim in tonstrinariū concessibus om-
nes rumores narrari consueuerunt. Eras.

Vt equis præcurre.) Vbi quem alijs quapiam in re
longe superiorem significabant, longoq; anteire
inter alio, eum albis equis præcedere dicebat, vel
quod antiquitus equi albi meliores haberentur,
vel quod victores in triumpho albis equis vestita
ri soleant, vel quod albi equi fortunatores & au-
spicatores esse credantur. Sed quantum ad Sisen-
nas & Barros, erant Sisenna & Barrus homines q-
dam insignita maledicentia, etiamq; Acron Barros
legit, vt sit epitheton. Eras.

Bitho Bacchius.) Rupili Persi, parē improbita
tem & maledicentia significar. Nam Bithus & Bac-
chius nobile par gladiatorū fuit, pares arte, pares
audacia. Proinde quoties duo equaliter im. pbi cō-
tendunt inter se, ita ut neuter alteri velit cōcedere,
S 2 nom

Acetum &
mordaci-
tate dixit
Horatius,
E. ste Eral.

HALKOBA
276 Q. HORATII FLACCI
*nō intempeſtiuiter dicimus Bacchium cum Bithō
comiſſum. Eras.*

Tum prænestinus.) Olim qui fuſſent in re quā
am parum honesta deprenſi, vulgari ioco cuculi di
cebantur. Lege prouer. Cuculus, vbi Erasmus hunc
Flacci locum plenius interpretatur.

S A T Y R A VIII.

In Gratidiam veneficam Neapolitanam, quā Ca
nidiam vocat non vno loco, inuehitur hac Saty
ra, in qua Priapum inducit ab illa vexatum & alia
rum veneficijs.

Olim trunca eram ficalnus, inutile lignum,
Quū faber incertus scannum, facerētne Prīdo
M. luit eſe deum, deus inde ego furū, auimq; (pū
Maxima formido. nam fures dextra coēret,
Obscenoq; ruber porrectus ab inguine palus.
Ait importunas uolucres in uertice arundo
Terret fixa, uetatq; nouis confidere in hortis.
Huc prius angustis eiecta cadauera cellis
Conseruus uili portanda locabat in arca.
Hoc miseræ plebi stabat commune sepulchrum,
Pantalabo ſcurræ, Nomentanoq; nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat, hæredes monumentumne ſequerentur.

Nunc licet Aesquilijs habitare ſalubribus, atq;
Aggere in aprico ſpaciari, quo modo tristes
Albis informem ſpectabant oſibis agrum.
Quum mihi non tantum furesq;, feræq; ſuetæ
Hunc uexare locum, curæ ſunt, atq; labori,
Quantum, carminibus quæ uerſant, atq; uenenis

Humanos

SERMONVM LIB. I. 277

Humanos animos, has nullo perdere poſſum,
Nec prolibere modo, ſimul ac uaga luna de corum
Protulit os, quin offa legant herbasq; nocentis.

Vidi egomet nigra ſuccincta m uadere palla
Canidiam, pedibus nudis, paſſoq; capillo,
Cum Sagana maiore ululantem, pallor utrasque
Fecerat horrendas aspectu. Scalpere terram
Vnguibus, & pullam diuillere mordicus agnam
Cœperunt; crux in foſſam confuſus, ut inde
Manus elicerent animas refforſa daturas. nō
Lanca & effigies erat, alterea cerea, maior
Lanca, que pœniſ compesceret inſiorēm.
Cerea ſuppliciter ſtabat ſeruilibus, ut q;
Iam peritura modis. Hecaten uocat altera, ſeuam
Alterā Tisiphonem, ſerpenteis, atq; uideres
Infernus errare canes, lunamq; rubentem, x
Ne foret hiſ testis, post magna latere ſepulchra.

Mentior at ſi quid, merdis caput inquinat albis
Coruorum, atq; in me ueniat miſtum, atq; cacatum
Iulus, & fragilis Pedacia, furq; Voranus.
Singula quid memorem: quo paſto alterna loquētes
Umbrae cum Sagana reſonarent triste, & acutum;
Utq; lupi barbam uariæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris; & imagine cerea
Largior arferit ignis; & ut non testis inultus
Horruerim uoces Furiarum, & facta duarum;
Nam diſploſa ſonat quantum uerſa, pepedi

S 3 Diffiſſa

Neromanis

B

HALKOBA

278 Q. HORATII FLACCI

Difissa nate ficus, at illæ currere in urbem,
Canidæ denteis, altum saganae calicendum
Excidere, atq; herbas, atq; incantata lacertis
Vincula, cum magno risuq; iocoq; uideres.

Olim truncus.) Lignū fculnum ut fragile atq; ad
omnia ferè inutile, prouerbis aliquot locum fecit
Nam ἀνδρασσον τον virum fculnum Græci appellat,
id est, molle atq; inutilem, οὐκίνη επινεργία fculnum
auxiliū, p inualido atq; inutili. Et οὐκίνη μάχαιρα,
id est, fculna machera, pro calumnia. Et οὐκίνη ναυ,
fculna nauis, p vili minimiq; precij nauicula. Eras

SATYRA IX.

Importunam garrulitatē & ineptias carpit sup-
presso nomine.

IBam fortè uia sacra (sicut meus est mos)
Nescio quid meditans nugarum, totus in illis:

Nomine Occurrit quidam notus mihi nomine tantum,
tantum p Arreptaq; manu, quid agis dulcissime rerum:
uerbiū eis, Suauiter, ut nūc est, inquam: et cupio omnia que uis-
gus tenuē Quum affectaretur: nunquid uis occupo? at ille,
quandā ac Noris nosē inquit, docti sumus. Hic ego, pluris
vulgarem notitiam Hoc, inquam, mihi eris: miserè discedere querens
significat. Ite modò ocyus, interdum confistere, in aurem
Eras.

Dicere nescio quid puero: quum sudor ad imos
Manaret talos, ô te Bollane cerebri
Felicem aiebam tacitus quum quilibet ille
Garret, uicos, urbem laudaret, ut illi
Nil respondebam: miserè cupis, inquit, abire,
Iamdudum uideo, sed nil agis, usq; tenebo.
Persequar hinc. Quò nūc iter est tibi? Nil opus est te

Circum

SERMONVM LIB. I. 279

Circum agi. Quendam uolo uisere, non tibi notum,
Trans Tyberim, longè cubat is propè Cæsar's hortos.
Nil habeo quod agā, et non sum piger, usq; sequar te.
Demitto auriculas ut inique mentis asellus,
Quum grauius dorso subiit onus. incipit ille:

Si bene me noui, non Viscum pluris amicum,
Non Varium facies: nam quis me scribere plureis,
Aut citius possit uersus? quis membra mouere
Mollius? inuidet quod & Hermogenes ego canto.
Interpellandi o' us hic erat. Est tibi mater?
Cognati? Quis te saluo est opus? Haud mihi quisquā
Omnes composui felicis: nunc ego resto,
Confice. Nang; instat fatum mihi triste, Sabella
Qnod puero cecinit, diuina mota anus urna.

Hunc neq; dira uenena, nec hosticus auferet ensis,
Nec laterum dolor, aut tuassis, nec tarda podagra.
Garrulus hunc quando consumet cunq; loquaceis
Si sapiat uitet, simul ac adoleuerit etas.

Ventum erat ad Vestæ, quarta iam parte dici
Præterita, & casu tunc respondere uadato
Debeat: quod ni fecisset, perdere litem.
Si me amas (inquit) paulum hic ades. Interam, si
Aut ualeoflare, aut noui ciui'la iura,
Et propero quò scis. Dubius sum quid faciam (inquit)
Te' ne relinquam, an rem? Me sodes: non faciam, ille.
Et præcedere coepit: ego (ut contendere durum est)
Cum uictore sequor. Mecoenas quo modo tecum

S 4 Hinc

726 al

Hinc repetit paucorum hominū, & mētis benē sanā
 Nemo dexterius fortuna est usus. Haberes
 Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
 Hunc hominem si uellet tradere, dispeream ni-
 Summoses omneis. Non isto uiuimus illic,
 Quo tu rēre, modo. Domus hac ne purior ulla est,
 Nec magis his aliena malis. Nil mi officit unquam,
 Dītior hic, aut est quia dōctiōnēs est locus uni
 Cuiq; suis. Magnum narras, uix credibile. Atqui
 Sichabets. Accendis, quare cupiam magis illi
Ab hoc & Proximus esse. Velis tantummodo, que tua virtus,
 ho velis
 incipēdo Expugnabis. Et est qui uinci posīt, eoq;
 oia garru- Difficileis aditus primos habet. Haud mihi dero,
 iū dicere, Muneribus seruos corrumpam; non hodie, si
 & Acron & Bōfinis Exclusus fuero, desistam; tempora queram,
 testantur. Occurram in triujs, deducam. Nil sine magno
Vitalabore dedit mortalibus. Hec dum agit; ecce
 Fiscus Aristius occurrit mihi charus, & illum
 Qui pulchrē nosset. Consistimus: Vnde uenis? &
 Quo tendis rogat. & respondet: Vellere cœpi,
 Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
 Distorquens oculos, ut me eriperet. Malè falsus
 Ridens disimulare, meum iecur urere bilis.
 Certē nescio quid secretō uelle loqui te
 Aiebas mecum, memini benē: sed meliori
 Tempore dicam, hodie tricesima sabbata. Viñtu
 Curtis iudæis oppedere? Nulla mihi inquam

Religio

Religio est: At mi; sum paulò infirmior, unus
 Multorum, ignoscet, aliū loquor. Huccine solem
 Tam nigrum surrexe mihi? Fugit improbus, ac me
 Sub cultro linquit. Casu uenit obuius illi
 Aduersarius, &: Quo tu turpis? magna
 Exclamat uoce; & licet antestari? Ego uero
 Oppono auriculam. Rapit in ius: clamor utring,
 Vndiq; concursus. Sic me seruauit Apollo.

Notus mihi nomi.) Eio oūo λέγει, id est, in aurem
 dicere, vel hodie vulgo dicitant, pro eo, quod est,
 clanculum ac secreto committere. Translatum ab
 his, qui proprius admoti ad autem insulfrant, quæ
 nolunt ab alijs exaudiri. Eras.

Demitto auriculas.) Qui delecto sunt animo, au-
 riculas super humeros habere dicuntur prouerbia
 liter. Sumptum à iumentis, quæ sic aurium motu te-
 stantur affectum animi, quemadmodum homines
 fronte & oculis. Eras.

Iudæis oppedere.) Hoc verbum vetus est, & signi-
 ficat cōtra pedere. Nam à pedo pedis, cuius significa-
 tio notior est, quam vt egeat interpretatione, for-
 matur oppedere, id quod docet Priscianus in 10. v-
 tent istius versiculi testimonio. Errant, qui existi-
 mant oppedere dici quasi pedi opponere. Antonius
 Sabellicus.

SATYRA X.

In Satyra quarta, cuius initium est: Eupolis atq;
 Crati. scripterat Luciliū fluere lutulentis: ob quā
 rem male audiebat. Quare hic se purgat: id vici nō
 Lucilio, sed seculo attribuens.

NEmpe incomposito dixi pede currere uersus
 Lucili. Quis tam Lucili fautor incepte est,
 Ut non hoc fateatur? At idem, quod sale multo

S 5 Vrbem

Sub cultro
 linqui dici
 tur, qui in
 presenta-
 nco pericu
 lo deserit.
 Supta me-
 taph. à vi-
 etima, quæ
 iamiam fe-
 rienda sub
 cultro esse
 dicitur.
 Eras.

282 Q. HORATII FLACCI

Vrbem defrictuit, charta laudatur eadem.
Nec tamē hoc tribuens, dederim quoq; cetera. Nā sic
Et Laberi mimos, ut pulchra poēmata mirer.

Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris, & est quædam tamen hic quoq; uirtus.
Est breuitate opus, ut currat sententia: ne u se
Impediat uerbis lassas onerantibus aures.
Et sermone opus est, modò tristis: sèpè ioco so,
Defendente uicem, modò rhetoris, atq; poëtae,
Interdum urbani parcentis uiribus, atque
Extenuantis eas consultò, ridiculū acri
Fortius, & melius magnas plerunq; fecat res.

Illi, scripta quibus Comœdia prisca uiris est
Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos, i.e., pulcher
Hermogenes unquam legit, neque simius iste
Nil præter Calum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quod uerbis Græca Latinis
Miscuit. o scri studiorum, quid' ne putatis
Difficile, & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? At sermo lingua concinnus utraq;
Suauior ut Chio nota si commista falerni est.

Quum uersus facias, te ipsum percōtor, an et quā
Dura tibi peragenda rei sit caussa Petilli?
Scilicet oblitus patriæq; patrisq; Latini,
Quum Pedius cauſas exudet Publicola, atque
Coruinus, patriis intermisere petita
Verba foris malis, Canusini more bilinguis.

Atque

SERMONVM LIB. I. 283

Atq; ego quum Græcos facerem natus mare citra
Versiculos, uetus me tali uoce Quirinus,

Post mediam noctem uisus, quum somnia uera:
In syluam non ligna feras insanius, ac si
Magnas Græcorum malis implere cateruas.

Turgidus Alpinus, iugulat dum Memmona, dumq;
Desingit Rheni luteum caput: hæc ego ludo,
Quæ nec in æde sonent certantia iudice Tarpæ.
Nec redeant iterum, atq; iterum spectanda theatris.

Arguta meretrice potes. Dauroq; Chremeta
Eludente senem, comis garrire libellos,

Vnus uiuorum Fundani. Pollio regum
Facta canit, pede ter percusso fortè* epos acer

Ut nemo, Varius dicit. Molle atque facetum
Vergilio adnuerant gaudentes rure Camœnae:

Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino.

Atq; quibusdam alijs, melius quod scribere possem
Inueni ore minor: neq; ego illi detrahere ausim
Hærentem capitii multa cum laude coronam.

At dixi fluere hunc lutulentum, sèpè ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. Age quæso,

Tu nihil in magno doctus reprehendis Homeroe
Nil comis Tragici mutat Lucilius Acci?

Non ridet uersus Enni grauitate minores,

Quum de se loquitur non ut maiore reprensisse

Quid uetat, & nosmet Lucili scripta legentes,
Quærere, num illius, num rerum dura negarit

Versus

In syluam
ligna fer-
re, est ali-
quem ijs
rebus au-
gere uelle,
quib. ipse
maxime a
bundat.
Eras.

Verus est
ordo: Pol-
lio canit
facta regū
percusso ter
fortè pede
Id est, tri-
metro iā-
bico. Bōla

284 Q. HORATII FLACCI

Versiculos natura magis factos, & eunteis
 Mollius? At si quis pedibus quid claudere sensis
 Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
 Ante cibum uersus, totidem coenatus: Hetrusci
 Quale fuit Caſſi rapido feruentius amni
 Ingenium; capsis quem fama est esse, librisq;
 Ambustum proprijs. Fuerit Lucilius (inquam)
 Comis & urbanus: fuerit limatior idem
 Quām rudis, & Græcis intacti carmine autor,
 Quāmīq; poētarum seniorum turba. Sed ille
 Si foret hoc nostrum fato dilatus iuuenium,
 Deterreret sibi multa: recideret omne, quod ultra
 Perfectum traheretur; & in uersu faciendo
 Sēpē caput scaberet, uiuos & roderet unguis.
 Sēpē stilum uertas, iterum, quæ digna legi sint,
 Scripturus: neq; te ut miretur turba labores,
 Contentus paucis lectoribus. An tua demens
 Vilibus in ludis dictari carmina malis?
 Nō ego: nam satis est equitē mihi plaudere, ut audam
 Contemptis alijs explosa Arbus. u'a dixit:
 Men'moueat cimex Pantilius? Aut crucier quod
 Vellicet absentem Demetrius? Aut quod ineptus
 Fannius Hermogenis lēdat coniuia Tigelli?
 Plotius, & Varius, Mecænas, Vergiliusq;
 Valgius, & probet hæc Octavius optimus, atq;
 Fuscus, & hæc uitinam Viscorum laudet uterq;
 Ambio

SERMONVM LIB. I 285

Ambitione relegata te dicere possum
 Pollio, te Messala tuo cum fratre, simulq;
 Vos Bibuli, & Serui, simul his te candide Furni:
 Complur: is alios, doctos ego quos, et amicos
 Prudens prætero: quibus hæc, sint qualia cunq;
 Adridere uelim, doliturus si placeant spe
 Deterius nostra, Demetri, teq; Tigelli
 Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.
 Ipuer, atq; meo citus hæc subscribe libello.

Post medianam.) Somniale vaticinium prope solis
 emersum, sedata paulum vaporum externarumq;
 rerum cura contingere proditum est litteris. Id fie-
 ri putatur non solum ea de causa, quod percocta ci-
 borum mole amplius sobrii sumus. Sæpius enim
 cibo inanes quietem petimus, neque tamen con-
 tingit visionum perspicuitas. Sed eo item nomine,
 quod & Solis, Phœbiq; varis (vt veterum more lo-
 quamur) roborari vaticinium solet. Sanguineiq;
 quoque spiritus, igneicq; ea hora dominantes, clari-
 tate sua somniali cōferunt claritati, &c. Cælius lib.
 14. cap. 42.

Epos acer.) Rem apertissimam, inquit Bonfinis,
 ex obscura & dubia faiemus, si epodium legerimus,
 non eos, & rura, non rure, vt sit sensus & ordo. Ne-
 mo dicit epodium, scilicet carmen molle atq; face-
 tum. vt acer Varius. Et postea adiiciamus: Camænē
 gaudentes annuerant, id est, concederant rura Ver-
 gilio i. Georgica vt scriberet, &c.

Carminis autor.) Autor, scilicet Lucilius, nō Ha-
 merus, vt Landinus noster non dormitans, sed pro-
 fundo sumno correptus, exponit. Hæc Bonfinis.

Sēpē

HAYKOBA

286 Q. HORATII FLACCI

Sæpè caput scaberet.) Caput scabere, vngues atrodere, gestus sunt hominis cogitabundi, & de muntando, cuius pœnitentia, secum agitantis. Habent versus proverbialem hæc. Eras.

Sæpè stilum vertas.) Stilum, inquit Politianus, vertere, est inducendi expungendi causa stili partem exacuminatam surrigere, qua scribimus: altera, quæ retusior est aut latior, proclinata, & scriptis delendis impacta. Quippe Hieronymus quoque meliorem filii partem vocat, quæ peiora de autoribus confodiat eratq; Cælius Libro decimotertio, capite vicefimo quarto.

Q. HORATII FLACCI

SERMONVM LIBRI

PRIORIS

Finis.

287

Q. HORATII FLACCISER
MONVM LIBER SECUNDVS.

SATYRA PRIMA.

Trebatio Iuriconsulto & poëtæ scribens, refusat eos, qui se nimium mordacem calumniabatur.

VNT, quibus in Satyra uidea
ar nimis acer, & ultra
Legem tendere opus: sine nera
uis altera quicquid
Composui parsesse putat simi
leisq; meorum

Mille die uersus deduci posse Trebatii.

Quid faciam præscribe. Quiescas: Ne faciam, inquis,
Omnino uersus? Aio. Peream male, si non

Optimum erat: uerum nequeo dormire Teruncio

Transnanto Tyberim, somno quibus est opus alto,

Irrigaumq; mero sub noctem corpus habento.

Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude

Cæsaris inuiti res dicere, multa laborum

Præmia latus. Cupidum pater optime uires

Deficiunt. Neq; enim qui uis horrentia pilis

Agmina, nec fracta pereunteis cuspide Gallos.

Aut labentis equo describat vulnera Parthi,

Attamē

288 Q. HORATII FLACCI

Attamen & iustum poteras, & scribere fortē
Scipiādam, ut sapiens Lucilius. Haud mihi deero,
Quā res ipsa feret. Nisi dextro tempore Flacci

Palpo per Verba per attentam non ibunt Cesaris aurem.
cutere di- Cui male si palpere, recalcitrat undiq; tutus.
citur, qui Quantō rectius hoc, quām tristi ledere uersū
blandit, ac P. intalabum scurram, Nomentanumq; nepotem?
spē inanē verbis inq; Quum sibi quisq; timet: quāquā est intactus, et odi'
cit. Trāsl. - Quid faciam? fallat Milonius, ut semel icto
tum ab eq; sonib. qui Accessit feruor capiti, numerusq; lucernis,
plausu ma Castor gaudet equis, ouo prognatus eodem,
nus blādi- tant equis. Pugnis. Quot capitum uiuunt, totide studiorum
Millia. Me pedibus delectat claudere uerba

Lucili ritu, nostrū melioris utrōq;

Alias vsq. Ille uelut fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris, neq; si male cesserat unquam,
Decurrēns aliò, neq; si bene. Qub fit, ut omnis
Votua pateat ueluti descripta tabella,
Vita senis. Sequor hūc, Lucanus an Appulus, ancepit:
Nam Venus in arat finem sub utrung; colonus,
Missus ad hoc, pulsis (uetus est ut fama) Sabellis,
Quā ne per uacuum Romano incurreret hostis,
Sue quād Appula gens, seu quād Lucania bellum
Inciteret violenta: Sed hic stilus haud petit ultro
Quenquam animantem, & me ueluti custodiet ensis
Vagina tectus, quem quur distingere coner
Tutus ab infestis latronibus? O pater, & rex

Iuppi

SERMONVM LIB. II. 289

Iuppiter, ut pereat positum rubigine telum,
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis. At ille
Qui me commorit (melius non tangere clamō)
Flebit, & insignia tota cantabitur orbe.

Ceruius iratus leges minitatur, & urnam,
Canidia Albuti, quibus est inimica, uenenum:
Grande malum Turius, si quis se iudice certet.
Ut quo quisq; ualet suspectos terreat: utq;
Imperet hoc natura potens, sic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit. unde, nisi intus
Monstratum? Scæuae uiuacem crede nepoti
Matrem, nil faciet sceleris pia dextera. mirum,
Vi neq; calce lupus quenquam, neq; dente petit bos.
Sed mala tollet anum uiciato melle cicuta.

Ne longum faciam, seu me tranquilla senectus
Expectat, seu mors atris circumvolat alis:
Dives, inops, Romæ, seu sors ita iusserrit, exul,
Quisquis erit uitæ scribam color: o puer, ut sis.
Vitalis metuo, & malorum ne quis amicus
Frigore te seriat. Quid quum est Lucilius ausus
Primus in hunc operis componere carmina morem,
Detrahere & spelle, nitidus qua quisq; per ora
Cederet, introrsum turpis? num Lelius, aut qui
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen
Ingenio offensi, aut laeso doluere Metello?
Famosiq; Lupo cooperati uerbis atque

T Prīmore

290 Q. HORATII FLACCI

Primores populi arripuit, populumq; tributum,
Scilicet uni equis uirtuti, atq; eius amicis.

Quin ubi se à uulgo, & scena, in secreta remorā,
Virtus Scipiæ, & mitis sapientia Læli,
Nugari cur illo, & disincti ludere, donec
Decoqueretur holus. soliti quicquid sum ego, quāuis
Infra Lucili censem, ingeniumq;: tamen me
Quam magnis uixisse inuita fatebitur usq;

Trebatius
Ioquit pe-
ritissimus
legum. Bō.
Offendet solido, nisi quid tu do te Trebati
Dissentis: equidem nihil huic diffingere possum.

Sed tamen ut monitus caueas, ne forte negoci
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum.

+ Mala, id
eit, famosa
+ Respon
det Horat.
+ Trebat
us loquit.
Iudiciumq; testo, si quis mala, sed bona si quis
Iudice condiderit, laudatur Cæsare: si quis
Opprobrijs dignum latrauerit integer ipse:
Soluentur risu tabulae, tu missus abibis.

Ouo prognatus.) Fortasse simpliciter dictum est
ab Horatio. Hoc tamen ad fabulam respicir Leda,
que grauida ex ioue in cygnum cōuerso, ouū pepe-
rit, unde gemini sunt, pgnati, Castor & Pollux. Et
vt quo quisq;. Mihi placet (inquit Bonfinis in-
ter alia) alterum vt, esse coniunctionem, alterū ad-
uerbiū: & primum ad superiora pertinere, & red-
dere præcedentium causam, tanquā si diceret quis-
piam: Veni ad te supplex, vt aliquid impetrarem, id
est, aliquid impetrandi gratia.) Secundum vero ad
sequentia & pro sicut ponit: & imperat legamus, nō
Imper-

SERMONVM LIB. II. 291

imperet, vt sit ordo: Collige, id est, aduerte & con-
fidera mecum, supple ea esse vera. Et hoc per paren-
thesim legas: sic lupus petit hostes dente, cornu tatu-
rus: & alia quæ sequuntur. Vt, id est, sicut natura po-
tens hoc imperat.

Et fragili quærens illi.) Hæc Horatii sententia
nō multum huic abest græcorum proverbio: ἐγός
εἰς οὐρανού, id est, nouacula in cotem: dici solitum in
hos, qui forte in eas res inciderūt, in quas minimè
volebant. Nec enim nouacula potest incommodi-
us cadere, quam si in cotem incurrat. Eras.

Tabula.) Tabula, id est, subsellia. Soluentur risu,
id est, nimio confessus cachinno.

Tu missus abibis. Tu, id est, ille quisquis est, qui in
teger ipse latrauerit opprobrijs dignum, missus abi-
bis, pro abibit aliquis: vt intelligamus secundam
personam pro tertia positam, vt passim fieri cōsue-
uit. Bonfimis.

SATYRA II.

Frugalitatem commendat ex Stoicorum sen-
tia. Nam Ofellus poeta primus Stoicam disciplinā
Latinitati donauit.

Quæ uirtus, & quanta, boni sit uiuere paruo:
Nec meus hic sermo est, sed quæ præcepit Oa-
fellus

Rusticus, anomis, sapiens, crassaque Minerua.
Discite non inter lances, mensasq; nitenteis,
Quum stupet insanis acies fulgoribus, & quum
Adclius falsis animus, meliora recusat.

Verum hic impransi mecum disquirite, quur hoc?
Dicam si potero, male usum examinat omnis
Corruptus iudex. Leporem sectatus, equonue
Lassus ab indomito. uel si Romana fatigat

292 Q. HORATII FLACCI

Militia assuetum græcari, seu pila uelox
 Molliter austерum studio fallente labore:
 Seu te discus agit pete eedentem aera disco:
 Quum labor extuderit fastidia, siccus, inanis
 Sperne cibum uilem, nisi Hymettia mella falerno
 Ne biberis diluta foris est promus, & atrum
 Defendens pisces hyemati mare, cum sale panis
 Latrante stomachum bene leniet, unde putasse aut
 Qui partum non in caro ridore uoluptas
 Summa, sed in te ipso est. tu pulmentaria quere
 Sudando, pinguem uicijs, albumq; nec Ostrea,
 Nec Scarus, aut poterit peregrina iuuare lagois.
 Vix tamen eripiam posito pauone, uelis quin
 Hoc potius, quam gallina tergere palatum,
 Corruptus uanis rerum, qui ueneat auro
 Rara suis, & picta pandat spectacula cauda:
 Tanquam ad rem adtineat quicquam, num uesceris ista
 Quam laudas, pluma? coctoue num adest honor idem?
 Carne tamen quamuis distat nihil hac magis illa,
 Imparibus formis deceptum te patet, esto.

Vnde datum sentis, lupus hic Tyberinus, an alto
 Captus hiet, pontes ne inter iactatus, an amnis
 Hostia sub Thuscielaudas insana trilbrem
 Mullum, in singula quæ minuas pulmenta necesse est.
 Dicit te species, video, quò pertinet ergo
 Proceros odisse lupos? quia scilicet illis

Maiorē

SERMONVM LIB. II. 293

Maiorem natura modum dedit: his breue pondus.
 Ieiunus stomachus raro uulgaria temnit.

Porrectum magno magnum spectare catino
 Velle, ait harpyis gula digna rapacibus. at uos
 Præsentes⁴ Austri coquite horum obsonia; quamuis
 Putet aper, rhombusq; recens, mala copia quando

Aegrum sollicitat stomachum: quum rapula plenus,

Atq; acidas manuili inulas, nec dum omnis abacta

Pauperies epulis regum. nam milibus ouis,

Nigrisq; est oleis hodie locus. Haud ita pridem

Gallonipräconis erat acipenseris mensa.

Infamis. quid, tum rhombos minus & quora alebant?

Tutus erat rhombus, tutoq; ciconia nido:

Donec uos autor docuit prætorius. 1720

Si quis nunc mergos suaveis edixerit assos,

Parebit praui docilis Romana iuuentus.

Sordidus à tenui uictu distabit, Ofello

Iudice, nam frustra uicum uitaueris illud,

Si te alio prauum detorseris. Auidienus,

Cui canis ex uero dictum cognomen adhæret:

Quinquennis oleas est, & sylvestria corna:

Ac nisi mutatum parcit diffundere uinum, &

Cuius odorem olei neque asperferre: licebit

Ille repotia, nataleis, aliosue dierum

Festos albatus celebret: cornu ipse bilibri

Caulibus instillat ueteris non parcus acetii.

Austri co-
quite, hoc
est, putre-
facite eo-
rū cibos.

T 3 Quali

294 Q. HORATII FLACCI

Quali igitur uictu sapiens utetur? et horum

Vtrum imitabitur hac urget lupus, hac canis angit.

Mundus erit, qui non offendat sordibus, atq;
In neutram partem cultus miser hic neq; seruis
Albiti senis exemplo, dum munia dedit.
Seuus erit, nec sic ut simplex Nauius, uictam

Conuiuis præbebit aquam; uicum hoc quoq; magnū.

Accipe nunc uictus tenuis quæ quantaq; secum
Adserat: in primis ualeas bene, nam uaria res
Ut noceant credas, memor illius escae
Quæ simplex olim tibi federit. ac simul aſſis

Miscueris elixa, simul conchylia turdis.

Dulcia ſe in bilem uertent, ſtomachoq; tumultum

Dubia cœra, opipari. Cœna defugat dubia: quin corpus onustum
nā, opipari. Cœna defugat dubia: quin corpus onustum
ram vari- Hesternis uicijs animum quoq; prægrauat una
isq; instru Etam feru Atq; affigit homo diuinæ particulam auræ.
lis appellat. Eras.

Alter, ubi dicto citius, curata ſopori
Membra dedit, uegetus præscripta ad munia ſurgit.
Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam:
Siue diem festum rediens adduxerit annus,
Seu recreare uolet tenuatum corpus: ubiq;
Acedant agni, & tractari mollius etas
Imbecilla uolet, tibi quid non accedet ad istam,
Quam puer & ualidus præsumis molliciem? ſeu
Dura ualeſtudo inciderit, ſeu tarda ſenectus?

Rancidum

SERMONVM LIB. II. 295

Rancidum aprū antiqui laudabant: nō quia nasus
Illi nullus erat, sed credo hac mente, quod hospes
Tardiū adueniens, uicium commodius, quam
Integrum edat dominus consumeret. hos utinā inter
Heroas natum tellus me prima tulifset.

Das ali quid famæ, quæ carmine gratiōr aurem
Occupat humanam: grandes rhombi, patineq;
Grande ferunt unā cum danno dedecus. adde
Iratum patrum, uicinos, te tibi iniquum,
Et fruſtra mortis cupidum cūm deerit e genti
Aes, laquei p̄cium, iure inquis. Trasius istis
Iurgatur uerbis, ego ut etigalia magna,
Diuitiasq; habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod ſuperat, non est melius quo in ſumere poſſis?

Quare eget indignas quisquam te diuite? quare
Templa ruunt antiqua deūm: quur improbe charas
Non aliiquid patriæ tanto emetiris aceruo?
Unimimur tibi rectè ſemper erunt res?
O magnus post hac inimicis riſus. uter nam
Ad casus dubios fidet ſibi certius: hic, qui
Pluribus affuerit mentem, corpusq; superbum
An, qui contentus paruo, metuensq; futuri,
In pace ut sapiens aptarit idonea bello?

Quò magis his credas, puer hunc ego parvus Oſel
Integris opibus noui, non latius uſum. clum
Quam nunc adcfis, uideas metato in agello.

T 4 Cum

296 Q. HORATII FLACCI

Cum pecore, & gnatis fortē mercede colonum.
Nonego narrantem, temerē edi in luce profesta
Quicquam, prater holus fumosae quum pede pernæ.
Ac mibi quum longum post tempus uenerat hospes:
Siue operum uacuo gratus conuua per urbem
Vicus: benè erat, non pīscibus urbe petitis,
Sed pullo atq; hōdo: tum pīsilis uua / cindas
Et nux ornabat mensas, cum duplīce fīcu.
Post hoc ludus erat culpa potare magistr.
Ac uenerata Ceres, ut culmo surgeret alto,
Explicit uino contractæ seria frontis.

Sæuiat, atq; nouos moueat fortuna tumultus.
Quantū hinc imminuet: quanto aut ego parcus, aut
Opueri nituitis: ut huc nouus incola uenit: nos
Nam propriæ telluris herum natura neq; illum.
Nec me, nec quenquam statuit nos, expulit ille.
Illum aut nequities, aut uafri infictia iuris,
Postremum expellet certè uiuacior hæc.
Nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Oselli
Dictus, erit nulli proprius, sed cedet in usum
Nunc mihi, nunc alijs, quò circa uiuite fortes,
Fortiaq; aduersis opponite pectora rebus.

Crassaq; Minerua.) Hoc crassa Minerua fieri dici
tur, quod in conditius, simpliciusq; quasiq; indocti
us sit. Hinc Horatius philosophum describens, nō
exactis illis Stoicorum rationibus atque argutijs
instrudum, sed veluti citra artem, philosophiam
moribus exprimētein, neque tam disertum, quam
simplicē

SERMONVM LIB. II. 297

simplicem ac syncerum hoc præfato vtitur carmi-
ne: Rusticus, &c. quod Minerua iuxta Poetarum fa-

bulas, artibus atque ingenij fuerit præses. Eras.

Foris est promus.) Hic promus non pro pīscis ac-
cipitur, sed pro eo, qui præ est promēdis cibarijs. E-
tenim in familia potentiorum & luculentiorum a-
lius est condus, alius est promus, alius alijs ministe-
rio assignatus. Condus vero illum appellauerat,
qui recondit in cellam pīnariam ipsa pīnora.
Promus vero is dictus est, qui deppromit ea, quæ v-
isionis gratia deppromenda sunt, vt docet Fulgenti-
us Placiades. Sententiaq; Horati est, eum qui mul-
tiplici corporis labore exercitatus ac delassatus, e-
surgentem non a spēnaturum vilia cibaria, & si do-
mi non erit promus, hoc est, ille qui promat condī-
tos in cellario cibos esculentiores: & si pīscis habe-
ti non poterunt mari hyemante & rudabundo, li-
bentissimē tamen panem cum sale in esca sumptu-
rum ad sedandam murmurantis præinedia stomac-
hi esuritionem. Est namq; (vt dicere solebat Socra-
tes) potissimum obsonium famæ. Anton. Sabel.

Vellem ait harpyis.) Ibi gulonum gula spectose
digna rapacibus Harpyis nuncupatur: significante
videlicet helluonum in gluiuim mereri, vt ita ciba
ria illis luxuriosa harpyiarum raptu de mensa eri-
piantur, & contactu fodentur, quemadmodū Phineo
cibos arripiebant, & immundo ore dapes pol-
luebant. Poeticam elegantiam non inspexerunt il-
li penitus, qui existimarent ab Horatio dici, gulam
dignā harpyis, vel quæ sit voracissima, vt Harpyia.
Anton. Sabelicus.

Galloni præconis.) Nos in Lucillianis versibus
pridem legimus Publum hunc Gallonium fuisse
postremæ gulæ hominem, & in cupedijs & lautio-
ribus cibis assidue versatum. Vnde ob eam rē d Læ-
lio viro sapienti gurges est appellatus. Versus autē
Lucilliani, ex quibus hæc mutuatus est Horatius,

T 5   sunt

HALKOBA
298 Q. HORATII FLACCI

sunt apud Ciceronem de finibus bonorum, &cæt.
Petrus Crinitus lib. 6. de honesta disciplina, cap. 4.
Hesternis vicis animum.) Diuus Hieronymus in
epistola quadam his Horatianis carminibus hoc p
uerbum non abesse affirmat: Pinguis venter non
gingnit sensum tenuem: quod admonet, luxu cor
poris hebetescere mentis aciem. Eras.

Non quia nasus. Et nasus in prouerbiis abit, pro
iudicio, veluti odorari, cuius instrumentum est na
sus, pro resuscitere, & sagaciter deprehensem, atque
animaduersum cognoscere. Et odor, pro suspirio
me. Eras.

SATYRA III.

Damasippum Stoicum inducit secūl expostulantē,
quod oculos nihil scriberet, neq; commentaretur,

Sicrarò scribis, ut toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quæq; retexes,
Iratus tibi, quod uini, somniq; benignus
Nil dignum sermone canas. quid fiet: ab ipsis
Saturnalibus hic fugisti. sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe, nil est:
Culpantur frustra calami, immeritusq; laborat
Iratis natus paries dijs, atq; poëtis.
Atqui uultus erat multa & præclara minantis,
Si uacuum tepido cepisset uillula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Aochilochum comites educere tantos?
Inuidiam placare paras virtute relictas?
Contemnere? miser uitanda est improba Siren
Desidia, aut quicquid uita meliore parasti,

Ponens

SERMONVM LIB. II. 299

Ponendum æquo animo, dij te Damasippe, deæq;
Verum ob consilium donent tonsore. sed unde
Tam bene me nosti? postquam omnis res mea Ianum
Ad medium fracta est, aliena negocia curo
Excusis proprijs, olim nam querere amabam
Quo uafir ille pedes lauisset Sisyphus ære?
Quid scalptum infabre, quid fusum durius esset.
Callidus huic signo ponebam millia centum,
Hortos, egregiasq; domos mercarier unus
Cum lucro noram, unde frequentia Mercuriale
Imposuere mihi cognomen compita nouis:
Et morbi miror purgatum te illius, atqui
Emouit ueterem mirè nouus, ut solet, in cor
Traiecto lateris miseri, capitisq; dolore:
Ut lethargicus hic quum sit pugil, et medicum urget.
Dumne quid simile huic, esto, ut libet. O bone ne te
Frustrere, insanis & tu, stultiq; propè omnes.
Si quid Stertinus ueri crepat, unde ego mira
Descripti docilis præcepta hæc: tempora quo me
Solatus iuſſit sapientem pascere barbam,
Atq; à Fabricio non tristem ponte reuerti.

Nam male re gesta quum uellem mittere operto
Me capite in flumen, dexter stetit, & caue faxis
Te quicquam indignum. pudor inquit te malus urget.
Insanos qui inter uereare insanis haberis?
Primum nam inquirā, quid sit furere; hoc si erit in te

Allusit Ho
rat. ad pro
uer. Barba
tenus sap
entes, in e
os, qui vn
uersæ vite
sanctimo
nia non in
aio nec in
Solo, moribus

300 Q. HORATII FLACCI
sed in cul- Solo, nil uerbi, pereas quia fortiter addam:
tu cōstitue- Quem mala stultitia, & quæcunq; inscitia ueri-
unt. Era. Cacum agit, insanum Chrysippi porticus et greci
Autumnat. hæc populos, hæc magnos formula reges
Excepto sapiente, tenet: nunc accipe quare
Desipient omnes, eque ac tu, qui tibi nomen
Insano posuere. uelut syluis, ubi paßim
Palanteis error certo de iramite pellit.
Ille sinistrorum, hic dextrorum abit. Unus utriq;
Error: sed uarijs illudit partibus. Hoc te
Hoc est, Crede modo insanum: nihil ut sapientior ille,
belua, aut Qui te deridet, *caudam trahat. Est genus unum
morio ri- Stultitiae nihilum n̄ etuenda timentis: ut ignis,
diculus si- at. Ut rupeis, fluuiosq; in campo obstarre queratur.
Alterum, & huic uarium, & nihil sapientius ignis
Per medios, fluuiosq; ruenteis. Clamet amica,
Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor:
Hic fossa est ingens, gic rupes maxima, seruus:
Non magis audierit, quam Fusi us ebrius olim,
Quum ilionam indormit: Catenis mille ducentis,
Mater te appello, clamantibus. Huic ego uulgum
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit ueteres statuas Damasippus emendo.
Integer est mentis Damasippi creditor? Esto,
Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam:
Tu ne insanus eris, si acceperis? An magis excors

Reiecta

SERMONVM LIB. II. 301

Reiecta præda, quam præsens Mercurius fert?
Scribe decem Nerio: non est satis? Adde Cicut.
Nodosi tabulas centum, mille adde catenæ:
Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proctus,
Quum rapies in iura malis ridentem alienis,
Fiet aper modò avis, modo saxū, et quū uolet, arbor,
Si male rem gerere insani est, contrā, benè sani,
Putidius multò cerebrum est (mihī credē) Perill
Dictantis. quod tu nunquam rescribere possis.

Audire, atq; togam iubeo componere, quisquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore,
Quisquis luxuria, tristis ue superstitione,
Aut alio mentis morbo calet, buc propius me,
Dum doceo insanire omneis, uos ordine adite.
Danda est hellebori multò pars maxima auaris,
Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.

Hæredes Staberi summam incidere sepulchro.
Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atq; epulum, arbitrio Arri,
Frumenti quantum metit Africa. Siue ego prauè
Seu rectè, hoc uolui, ne sis patruus mihi. credo
Hoc Staberi prudentem animum uidisse. Quid ergo ges à ge-
Sensit, quum summam patrimoni insculpere saxo
Hæredes uoluit? Quod uixit, credidit ingens
Pauperiem uicium, & cauit nihil acrius, ut si
Fortè minus locuples uno quadrante periret,

ipse

Id est, ne
me casti-
nuina, pe-
culiaris
in nepotes
patruorū
scueritate.

302 Q. HORATII FLACCI
Ipse uideretur sibi nequior. Omnis enim res,
Virtus, fama, decus, diuina humanaq; pulchris
Diuitijs parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, iustus, sapiens, etiam et rex
Et quicquid uolat. Hoc ueluti uirtute paratum
Sperauit magna laudi fore. Quid simile isti
Grecus Aristippus: qui seruos proiucere aurum
In media iussit Libya, quia tardius irent
Propter onus segnes. Vt est insanior horum?
Nil agit exemplum litem quod lite resoluit.
Si quis emat citharas, emptas comportet in unum,
Nec studio citharae, nec Musæ de ditus ulli:
Si scalpra, et formas non sutor: nautica uela
Auersus mercaturis, delirus et amens,
Vndiq; dicatur merito. Quid discrepat iste?
Qui nummos aurumq; recondit: nescius uti
Compositis, metuensq; uelut contingere sacrum?
Si quis ad ingentem frumenti semper aceruum,
Porrectus uigilet cum longo fuste: neq; illinc
Audeat esuriens dominus contingere granum,
Ac potius folijs parcus uescatur amaris.
Si positis intus Chij, ueteris Falerni
Mille cadis, nihil est, tercentum millibus, acre
Potet acetum. Age, si et stramentis incubet, unde
Ostoginta annos natus, cui stragula uestis,
Blattarum ac tinearum epule putrefact in arca,
Nimirū

SERMONVM LIB. II. 303
Nimirum insanus paucis uideatur: eò quèd
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
Filius aut etiam libertus aut ebibat hæres,
Dis inimice senex custodis, ne tibi desit?
Quantulum enim summae curtabit quisq; dierum?
Ungere si cauleis oleo meliore, caputq;
Cœperis impexa foedum porragine? Quare
Si quiduis satis est periuras, surripis, aufers
Vndiq; Tun sanus? Populum si cædere saxis
Incipias, seruosue tuos, quos ære pararis,
Insanum te omnes pueri, clametq; puellæ.
Quum laqueo uxorem interimis, matremq; ueneno,
Incolumi capite es? Quid enim neq; tu hoc facis Ar-
Nec ferro, ut demes genitricē occidit Orestes. Cgis,
An tu reris eum occisa insanisse parentes?
Ac non antè malis dementem auctum furij, quam
In matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin ex quo est habit' malè turæ metis Orestes,
Nil sane fecit, quod tu reprendere possis:
Non Pyladen ferro uiolare, aususue sororem
Electran: tantum maledicit utriq; uocando
Hanc Furiam, hunc aliud. iussit quod splendida bilis.
Pauper Opimus argenti positi intus, et auri
Qui Veientanum festis portare diebus
Campana solitus trulla, uappamq; profestis:
Quondam lethargo grandi est oppressus: ut hæres
Iam

304 Q. HORATII FLACCI

Iam circum loculos & claucis latus, ouansq;
 Curreret: hunc medicus multum celer, atq; fidelis
 Excitat hoc pacto: mensam ponit iubet, atq;
 Effundi saccos numinorum: accedere plureis
 Ad numerandum. Hominem sic erigit, addit & illud:
 Ni tua custodis, auidus iam hoc auferet haeres.
 Men' uiuo? Ut uiuas igitur uigila. Hoc age. quid uis?
 Deficient inopem uenae te, ni cibus atq;
 Ingens accedit stomacho fultura ruentis.
 Tu cessas? Age dum sume hoc ptisanarium Orize.
 Quāti emptae? Paruo. Quāti ergo? Octussibus. Eheu,
 Quid refert morbo, an furtis, per eamne rapinis?
 Quis' nam igitur sanus? Qui nō stultus. Quid ana
 Stultus, & insanus. Quid si quis nō sit avar^r? (rus)
 Continuò sanus? Minime. Quur Stoicē? Dicam:
 Non est Cardiacus, Craterum dixisse putato,
 Hic aeger. Recte est igitur? surgetq;? Negabit:
 Quod latus, aut renes morbo tententur acuto.
 Non est periurus, neq; sordidus. Immolet equis
 Hic porcum laribus. Verūm ambitiosus, & audax
 + Vnq; alii, Hoc est, & - Nauiget Anticyram. Quid enim differt, Barathrone
 quē infa- Dones quicquid habes: ant nunquam utare paratis?
 zus eris, vel prodi- Seruius Oppidius Canusi duo prædia diues
 gus fueris, Antiquo censu natu: diuisse duobus
 vel auari- Fertur: & hoc moriens pueris dixisse uocatis
 tię deditus Boni. Ad lectum: Postquam te talos Aule, nucesq;
 + Alias de- Ferre

SERMONVM LIB. II. 503

Ferre sinu laxo, donare, & ludere uidit
 Te Tyberi numerare? cautis abscondere tristem.
 Extimui, ne uos ageret uesania discors:
 Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
 Quare per diuos oratus uterq; penateis,
 Tu caue ne minuas: tu ne maius facias, id
 Quod satis esse putat pater, & natura coercet.
 Præterea ne uos titillet gloria, iure
 Iurando obstringam ambos: uter ædilis fuerit, uel
 Vestrum prætor: ist int̄stabilis, & sacer esto.
 In cicere, atq; faba, bona tu perdasq; lupinis,
 * Latus ut in circos spaciare, aut æneus ut stes
 Nndus agris, nudus numinis insane paternis?
 Scilicet ut plausus, quot fert Agrippa, feras tu
 Astuta ingenuum uulpes imitata leonem?
 Ne quis humasse uelit Aiacem Atrida uetas quur?
 Rex sum. nil ultra quero plebeius, et æquam
 Rem imperito: ac si cui uideor non iustus, inulto
 Dicere que sentit, permitto. Maxime regum
 Dij tibi dent capta classem deducere Troia:
 Ergo consulere, & mox respondere licebit?
 Consule. Quur Ajax heros ab Achille secundus
 Putrescit, toties seruatis clarus Achiuist?
 Gaudeat ut populus Priami, Priamusq; inhumato,
 Per quem tot iuuenes patrio caruere sepulchro?
 Mille ouium insanus morti dedit, inclytum Ulyssen.

In te stabit
 Iis legit
 Bonfinis,
 ut sint due
 partes. Is
 pronome
 vt ipse, ad
 omnes per
 sonas refer
 ri potest.
 Idem.
 Latus legē
 dum cœles
 Bonfin.

306 Q. HORATII FLACCI

Et Menelaum unā mecum se occidere clamans.

Tu quum pro uitula statuis dulcem Aulide natam
 Ante aras, spargisq; mola caput improbe salsa,
 Rectū animi seruas? quorsum insanus? Quid enim A-
 Fecit, quū stravit ferro pecus? Abstinuit uim (iux
 Vxore & ghato, mala multa precatus Atridis:
 Non ille aut Teucrum, aut ipsum uiolauit Vlyssem.
 Verū ego, ut harenteis aduerso littore nauis
 Eriperem, prudens placui sanguine diuos,
 Nempe tuo furiose? Meo, sed non furiosus.
 Qui species alias ueri, scelerisq; tumultu
 Permisas capiet, commotus habebitur: atq;
 Stultitia ne erret, nihilum distabit, an ira.
 Ajax immeritos dum occidit, desipit, agnos?
 Quam prudens scelus ob titulos admittis inaneis,
 Stas animo et purū est uicio tibi, quū tumidū est cors

Si quis lectica nitidam gestare amet agnam,
 Huic uestem ut grata, paret arcillas, paret aurum:
 Rufam, aut pusillam appellat, fortisq; marito
 Destinet uxorem, interdicto huic omne adimat ius
 Prætor, & ad sanos abeat tutela propinquos.
 Quod si quis gnatum promuta deuouet agna,
 Integer est animi? Ne dixeris. Ergo ubi prava
 Stultitia, hic est summa insania. Qui sceleratus
 Et furiosus erit, quem cepit uitrea fama,
 Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.

Nunc

SERMONVM LIB. II. 307

Nunc age luxuriā, et Nomentanum arripe mecum:
 Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
 Hic simul accepit patrimonī mille talenta,
 Edicit, pector uti, pomarius, auceps,
 Vnguentarius, ac Tuscī turba impia uici,
 Cum scurris fartor, cum Velabro omne macellum,
 Mane domum ueniant. Quid tum? Venere frequētes,
 Verba facit leno, quicquid mihi, quicquid & horum
 Cuiq; domi est, id crede tuum: uel nunc pete, uel cras.

Accipe quid contrā iuuenis responderit æquus?
 In niue Lucana dormis ocreatus, ut aprum
 Canem ego, tu pisceis hyberno ex æquore uellis:
 Segnis ego, indignus qui tantum possideam: aufer,
 Sume tibi decies, tibi tantudem, tibi triplex,
 Vnde uxor media currat de nocte uocata.

Filius Aesopi detractam ex aure Metelle,
 Scilicet ut decies solidum exorberet, aceto
 Dilat infinem baccam: qui sanior, ac si
 Illud idem in rapidum flumen iaceretue cloacam!

Quinti progenies Arri, par nobile fratum,
 Nequitia & rugis, prauorum & amore gemellū,
 Luscinias soliti impenso prandere coemptas,
 Quorsum abeant sani? Creta an carbone notandi?

Aedificare casas, plostello adiungere mures,
 Ludere par impar, equitare in arundine longa,
 Si quem delectet barbatura, amentia uerset.

V 2

Sis

308 Q. HORATII FLACCE

Sic puerilius his ratio esse euincet amarè,
Nec quicquam differre: utrumne in puluere trimus
Quale prius ludas opus, an meretricis amore
Sollicitus plores. Quero facias' ne, quod olim
Mutatus Polemon? Ponas insignia morbi,
Fasciolas, cubitale, focalis: potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carplisse coronas:
Postquam est impransi correptus uoce magistri.

Porrigis irato puero quum poma, recusat.
Sume catelle: negat si non des, optat. Amator
Exclusus qui distat? Ait ubi secum, eat, an non
Quò redditurus erat non arcessitus: & haret
Inuisis soribus. Ne nunc cùm me uocet ultrò
Accedam: an potius mediter finire dolores?
Excludit, reuocat, redeam: Non si obsecrat. Ecce
Seruus non paulò sapientior: O here: quæ res
Nec modum habet, neq; consilium, ratione modoq;
Tractari non uult. In amore hæc sunt mala: bellum,
Pax rursum. Hæc si quis tempestatis propè ritu
Mobilia, & cæca fluitantia sorte, laboret
Reddere certa: sibi nihil plus explicet, ac si
Insanire paret certa ratione, modoq;.

Quid? quum Picenis excerpens semina pomis
Gaudes, si cameram percusi fortè: penes te es?
Quid, quum balba feris annos uerba palato?
Aedificante casas qui sanior? Adde cruorem

Stula

SERMONVM LIB. II. 309

Stultitia, atq; ignem gladio scrutare. modo inquam
Hellade percussa Marias cùm præcipitat se,
Ceritus fuit? An commotæ criminis mentis
Absolues hominem, & sceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata uocabula rebuc?

Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis manè senex manibus currebat, & unum
Quoddam magnum addens, unum me surpite morti.
Dis etenim facile èst, orabat sanus utrisq;
Auribus, atq; oculis: mentem nisi litigiosus
Exciperet dominus, quum uideret. Hoc quoq; vulgus
Chrysippus ponit fœcunda in gente Meneti.

Iuppiter ingenteis qui das admisq; dolores,
Mater ait pueri menseis iam quinq; cubantis,
Frigida si puerum quartana reliquerit, illo
Mane die, quo tu indicis ieiunia, nudus
In Tyberi stabit, casus, medicus ue leuarit
Aegrum, ex præcipiti; mater delira necabit
In gelida fixum ripa, febrimq; reducit:
Quo ne modo mentem concussastimore deorum.

Hæc mihi Stertinius sapientum octauus amico
Arma dedit: post hac ne compellarer inultus:
Dixerit insanum qui me, totidem audiet, atq;
Respicere ignoto disset pend n i a tergo.

Stoice post damnum sic uendas omnia pluris:
Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)

V 3 Insanire

310 Q. HORATII FLACCI

Insanire putas? ego nam uideor mihi sanus.

Quid caput abscissum demens quū oportet Agave
Gnati infeliceis, sibi tum furiosa uidetur?

Stultum me fateor (liceat concedere ueris)

Atq; etiani insanum, tantum hoc ediscere, quo me

Aegrotare putas animi uicio. accipe, primum

Aedificas, hoc est, longos imitaris, ab imo

Ad summum totus moduli bipedalis, & idem

Corpo maiorem rides Turbonis in armis

Spiritum, & incessum: qui ridiculus minus illo?

An quodcunq; facit Meccenas, te quoq; uerum est,

Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?

Absentis ranæ pullis uituli pede pressis,

Vnus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens

Bellua cognatos eliserit, illa rogare,

Id est, adde majoris in Quanta' neñum tādem, se inflans, sic magna fuisse

fanię mate Major dimidioñum tanto cum magis, atq; riam. Nam

oleum ad Se magis inflaret: non, si te ruperis, inquit,

dere cami Par eris: hæc à te non multum abludit imago.

no, idē est Adde poēmata nunc, hoc est, *oleum adde caminos

qd ignem Quid si quis sanus fecit: sanus facis & tu?

malo somē Non dico horrendam rabiem, iam define cultum

tum seu ali Maiores censu. teneas Damasippe tuis te,

quo magis Mille puellarum, puerorum mille flures.

ac magis O maior tandem parcas insane minori.

augescat. Eras.

Postquā omnis res.) Hic introducit Damasippū sermo-

SERMONVM LIB. II. 311

sermocinante, qui ostendere volens se ēre alieno, & fœnatorum viuris omne patrimonium perdidisse, per quam eleganter ait: Postquam omnis res, &c. Nam Romæ in regione basilicæ Pauli consistebant fœnatores, qui locus latius dicebatur. Quoniam quinque in eo lani simulachra collocata visebantur, cuius rei meminit Porphyrio, vt alibi signat Horat. sic scribent in I. Epistola I. Hæc lanus summus Perdocet. Cicero in 7 Antonianarum, lanum medium, sicut Horatius, nuncupauit, & pro eodem significatu accepit, &c Ad lanum igitur medium ait Damasippus se rem suam, hoc est, patrimonium fregisse, quoniam sub fœnatoribus corruebat in vicis lani consistentibus. Qui ad medium lanum, pro mercatura exponunt, qd sibi velint igno-
rio. Sabellicus,

Aliena negōcia curo.) Præfert hic Damasippus bal-
neatoris, vt vulgo dicitur, exemplar, qui quoniam in ocio viuit, neq; suis negōcijs distinetur, aliena curare solet. Eras. in proverb. Balneator.

Incubet vnde octoginta.) In hac Satyra perquā scitè dictiōnem diuīt, ita vt partem in fine dictio-
nis superioris, partem in principio inferioris car-
minis collocaret. Nam illud Vnde octoginta, pro
vna tantum dictiōne dictum accipere debemus, si-
cūt vnde uiginta, vnde triginta veteres dictiōtarū.
Vnde octoginta dixit Horatius, id est, 78. annos ha-
bens ætatis, hoc est, octoginta, vnde deest vnum, si-
cūt interpretatur Priscianus in li. de Ponderibus,
&c. Sabellicus.

Immolet equis hic.) Loquitur de eo Poeta, qui
iam ab insania resipuisse videretur. Inde translatū,
quod qui actus intemperis irati numinis, hoc pia-
culo se confuerit purgare. Eras.

Nauiget Anticyram.) Huic orationi Poeta subes-
se prouerbiū innuit, quo Stoicum insanum no-
tat. Nam Strabo lib. Geographie 9. duas Anticyras
comēnstrat. Et in altera, quæ sit post Cristam oppi-

HALKOBA
312 Q. HORATII FLACCI
dum, elleborum nasci: in altera eiusdem nominis,
qua sit ad finum Maliacum & Oetam montem, o-
ptim temperari, atq; in ea quamplurimis e regio-
nibus ad nauigari sanitatis gratia. Lege de his plu-
ra apud Eraf.

Antiquo censu natis.) Nulli dubium esse debet,
Horatiu[m] his veribus velle homines ad auream me-
diocritatem ac virtutes, quae in illa plerisque con-
sistunt, hortari, & vice[m] detergere. Et propterea Au-
li & Tyberij filiorum Serui Oppidi exemplo pro-
digalitatem opponit avaricie, & utrumque vicium
detestatur. Bonfinis.

Postquam te talos.) Talis ac nucibus olim lusitas
se pueros, vel Horatius testis est: unde nuces relin-
quere, et omisis studijs ac nugis puerilibus ad gra-
viora magisq; seria conuerti. Eraf.

Titillat gloria iure.) Hoc est, ne nimia gloria cu-
piditas & ambitio præcipites vos agat. Significat
enim titillare sensum aliquem cum voluptate mo-
uere, & ad cupiditatem nimiam trahere. Bonfinis.

Filius Aesopi detractam.) Horum versuum talis
est intellectus: Clodius Aesopi Tragœdi filius, ut
experiretur in gloria palati (ut inquit Plinius) qd
saperent margaritæ, singulos yniones conuisi ab
sorbendo dedit. Cælius libro 15. cap. 3.

S A T Y R A I V I I I .

Inducit Catium Epicureum, qui quatuor libros
de natura scripsit, arroganter de secta sua differen-
tem, quam hac Satyra ridet poeta, vt pote quæ in
voluptate poneret summum bonum.

Vnde, et quò Catius? nō est mihi tēpus Auëti
Ponere signa nouis præceptis, qualia uincunt
Pythagoram, Anytiq[ue] reum, doctumq[ue] Platona.
Peccatum fateor, quum te sic tempore lauo

Inter.

S E R M O N U M L I B . II . 313

Interpellari, sed des ueniam bonus oro.
Quod si intercederit tibi nunc aliquid, repetes mox,
Sive est naturæ hoc, sive artis, mirus utroq[ue].
Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem,
Vtpote res tenucis, tenui sermone peractas.
Aede hominis nomen, simul an Romanus, an hospes.
Ipsa memor præcepta canam, celabitur autor.

Longa quibus facies ouis erit, illa memento,
Ut succi melioris, & ut magis alba rotundus
Ponere, namq[ue] marem cohibent callosa uitellum.
Caule suburbano, qui siccis crevit in agris,
Dulcior, irriguo nihil est elutius horto.

Si uespertinus subito te oppresserit hospes,
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris, uiuam misto mersare falerno.
Hoc teneram faciet, Pratenibus optima fungis
Natura est, alijs male creditur. Ille salubreis
Aestates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante grauem que legerit a bore solem.

Aufidius fortis miscet mellæ falerno
Mendoza, quoniam uacuis committere uenis
Nil nisi lene decet, leni præcordia mulso
Prolueris molius. Si dura morabitur alius,
Mugilus, & uiles pellent obstantia conchæ,
Et lapathi brevis herba, sed albo non sine Coo.

Lubrica nascentes implet conchyliæ luna.

V 5 Sed

HAYKO

314 Q. HORATII FLACCI

Sed non omne mare est generosæ fertile testæ.

Murice Baiano melior Lucrina Peloris,

Ostrea Circeis, Miseno oriuntur echini.

Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.

Nec sibi coenarum quiuis temerè arrogat artem,

Ni prius exacta tenui ratione saporum.

Nec satis est chara pisces auertere mensa,

Ignarum quibus est ius aptius, & quibus assis

Languidus in cubitum iam se coniuia & reponet.

Reponet in cubitu & consurget. Curuet aper lanceis carnem uitantis in vertem.

get. Bonf. Nam Laurens malus est, ulnis, & arundine pinguis.

Hic vt, vel vbi, p. Vinea summittit capreas non semper eduleis.

& reponē Fœcundi leporis sapiens sectabitur armos.

dum, alias, nec Lat. Piscibus, atq; avibus, quæ natura, & foret etas,

ma nec Ho. Ante meum nulli patuit quesita palatum.

xatianavi Sunt quorum ingenium noua tantū crustula promitt

debitur es se lectio, Ne quaquam satis in re una consumere curam.

qua & co-pula, ni-

hil opera Quali perfundat pisces securus oliuo.

retur. Bō. Maſſica ſi cælo ſupponas uina ſereno,

Nocturna, ſi quid craſi eſt, tenuabitur aura,

Et dedecet odor neruis inimicus, at illa

Integrum perdunt lino uiciata ſaporem.

Surrentina uifer, qui miſcat ſece falerna

Vina, columbino limum bene colligit ouo,

Q. 315

SERMONVM LIB. II. 315

Quatenus ima petit, uoluens aliena uitellus.

Tostis marcentem squillis recreabis, & Afra

Potorem cochlea. nam lactuca innatat acri

Post unum ſtomacho. perna magis ac magis hillis,

Flagitat in morsus refici: quin omnia malit,

Quæcunque immundis feruent allata popinis.

Est operæ pretium duplicitis pernoſcere iuris

Naturam: simplex è dulci conſtat oliuo,

Quod pingui miſcere mero, muriaq; decebit,

Non alia, quam quæ Byzantia putruit orca.

Hoc ubi confusum ſectis inferbuit herbis,

Corycioq; croco ſparsum ſtetit, in ſuper addes

Preſſa Venafranæ quod bacca remiſit oliue.

Picenis cedunt pomis Tyburtia ſucco,

Nam facie preſtant. Venucula conuenit ollis,

Rectius Albaham ſumo duraueris uiam.

Hanc ego cum malis, ego fecem primus & alec,

Primus & inueni piper album, cum ſale nigro

Incertum, puris circumpoſuſſe catillis.

Immanc eſt uicum, dare millia terna macello,

Angustoq; uagos pisces urgere catino.

Magna mouet ſtomacho fastidia, ſeu puer undis

Tractauit calicem manibus, dum florta ligurit:

Siue grauis ueteri crateræ limus adhæſit,

Vilibus in ſcopis, in mappis, in ſcopo, quantus

Conſtitit ſumptuſneglectis flagitium ingens.

Ten^o

HAYKOBA

Ten' lapides uarios lutulentia radere palma:
 Et Tyrias dare circum illota toralia uesteis:
Oblitum quanto curam sumptumq; minorem
Hæc habeant, tanto reprendi iustius illis,
Quæ, nisi diuitibus nequeunt contingere mensiss
 Docte Cati per amicitiam, diuosq; rogatus
 Ducere me auditum, perges quo cunq; memento.
 Nam quamuis referas memori mihi pectora cuncta,
 Non tamen interpres tantundem iuueris, adde
 Vultus, habitumq; hominis: quem tu uidi se beatus
 Non magnipendis: quia contigit: at mihi cura
 Non mediocris inest, soneis ut adire remotos,
 Atq; haurire queam uitæ præcepta beatæ.

Vtpote res tenuis.) Huc pertinere videtur proverbiū, Tenuiter diducis: quod dici solitum de
 his, qui pauperum more tenuiter vicitant, Translatum
 appetat à mulieribus lanam carminantibus.
 Interdum tamen ad exactam curam: e'erunt ac subtilitatem, vt est hic apud Horatium. Eral.

SATYRA V.

Ingeniose auaros carpit sub Ulyssis persona, quæ
 apud inferos inducit sciscitantē, qua arte possit di-
 tescere.

Hoc quoq; Tiresia præter narrata petenti
 Responde, quibus amissas reparare queāres
 Artibus, atq; modis, quid rideas? iamne doloso
 Non satis est Itharam reuehi, patriosq; penates
 Aspicere: nuli quicquam mentite, uides ut
 Nudus inopsq; domum redeam te uate, neq; illuc,

Aut

Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. atquæ
Et genus et virtus, nisi cum re, uilior alga est.

Quando pauperiem missis ambagibus horres,
 Accipe, qua ratione queas ditescere. turdus,
 Siue aliud primum dabitur tibi, deuole illuc,
 Res ubi magna nitet domino sene, dulcia poma,
 Et quoscunq; feret cultus tibi fundus honores,
 Ante larem gustet uenerabilior Lare diues:
 Qui quamuis periurus erit, sine gente, cruentus
 Sanguine fraterno, fugitiuus: ne tamen illi
 Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.

Vis' ne tegam spurco Dame latus haud ita Troie
 Me gesti, certans semper melioribus. ergo
 Pauper eris: fortè hoc animum tolerare iubebo.
 Et quandam maiora tuli: tu protinus, unde
 Diuitias, ærisq; ruam, dic augur, aceruos.
 Dixi equidem, et dico: captes astutus ubiq;
 Testamenta senum: ne si uafer unus et alter

Insidiatorēm* præroso fugerit hamo,
 Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
 Magna minorè foro si res certabitur olim,
 Viuet uter locuples sine gnatis, improbus ultrò
 Qui meliorem audax uocet in ius, illius esto
 Defensor: fama ciuem, caussaq; priorem
 Sperne, domi si gnatus erit, forundāue coniunx.
 Quinte puta, aut Publi (gaudent prænomine molles

Præroso
 hamo, hoc
 est, acceptra
 à te præda
 frauderis
 sperata hæ
 reditate. }

Auris

Auriculae) tibi me nirtus tua fecit amicum.
Ius anceps noui, caussas defendere possum.
Eripet quiuis oculos citius mihi, quam te
Contemptum cassa nuce pauperet: hec mea cura est,
Ne quid tu perdas, neu sis iocus: ire domum, atq;
Pelliculam curare iube: sis cognitor ipse,
Persta atq; obdura: seu rubra canicula findet
Infanteis statuas, seu pingui tentus omaso.

*Furius hybernas cananive conspuet Alpeis.
Versus est Furi biba Nonne uides: aliquis cubito stantem propè tangens
culi, tacitum, at patiens, ut amicus aptus, ut acer.
tè detor-
tus, pau- Plures amabunt thunni, & cetaria crescent.
cis muta- Si cui præterea ualidus male filius iure
Præclara sublatus aletur: ne manifestum
Cœlibis obsequium nudet te, leuiter in spem
Arripe, ut officiosus, ut & scribare secundus
Hæres: & si quis casus puerum egerit Orco,
In uacuum uenias: perraro hæc alea fallit.
Qui testamentum tradet tibi cinq; legendum,
Abnuere, & tabulas à te remouere memento:
Recoque Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
re est in cu- Cera uelit uersu, solus, multis ne cohæres
di redde re, qd est Veloci percurre oculo: plerunq; *recoctus
refingere Scriba ex quinq; uiro coriūm deludet hiantem.
atq; muta Captatorq; dabit risus Nasica Corano.
re, corri-
gereq; Num furis: an prudens ludis me, obscura canendo?

O Laertiade quicquid dicam, aut erit, aut non.
Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ipsa uelit sibi fabula, si licet, ede.
Tempore quo iuuenis Parthis horrendis ab alto
Demissum genus Aenea Tellure, mariq;
Magnus erit, fortinubet procerus Corano
Filia Nasica metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet: Tabulas socero dabit, atq;
Ut legat, orabit, multum Nasica negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget, inuenietq;
Nil sibi legatum, preter plorare, suisq;.

Illud ad hæc iubeo: mulier si fortè dolosa
Libertus ue senem delirum temperet, illis
Accedas socius: laudes, lauderis ut absens.
Adiuuat hoc quoq;: sed uincit longè prius ipsum
Expurgare caput, scribet mala carmina uecors:
Laudato, scortator erit: caue te roget, ultrò
Penelope facilis potiori trade, putas' ne
Perduci poterit, tam frugi, tamq; pudica?
Quam nequiere proci recto depellere cursu,
Venis enim magnum donandi parca iuuentus,
Nec tantum Veneris, quantum studiosa culinæ:
Sic tibi Penelope frugi est, quæ si semel uno
Desene gustarit tecum partita lucellum,
Ut canis à corio nunquam absterrebitur uncto.

Me sene quod dicā, factū est, anus improba Thebis

HAJKOBA

320 Q. HORATII FLACCI

Ex testamento sic est elata cadauer
Vinctum oleo largo nudis humeris tulit hæres,
Scilicet elabi si posset mortua, credo,
Quod nimium institerat uiuenti, cautus adito,
Ne desis opera, neue immoderatus abundes.
Difficilem & morosum offendet garrulus, ultrò
Non etiam sileas. Dauus sis comicus, atque
Stes capite obstipo, multum similis metuenti.

Obsequio grassare:mone, si increbuit aura,
Cautus uti uelet charum caput:extrahe turba
Oppositis humeris, aurem substringe loquaci.
Importunus amat laudari, donec obo iam
Ad cælum manibus sublati dixerit:urge, &
Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.

Quum te seruitio longo, curaq; leuarit,
Et certum uigilans, quartæ sit partis Vlysses
Audieris hæres. Ergo nunc Dama sodalis
Nusquam est: Vnde mihi tam fortē, tamq; fidelem
Sparge subinde: & si paulū potes, illachrymare est
Gaudia prodentem uultum celare. Sepulchrum
Commisum arbitrio sue sordibus extrue. Funus
Egregie factum laudet uicinia. Si quis
Fortè cohæredem senior malè tuſiet: huic tu
Dic, ex parte tua seu fundi, siue domus fit
Emptor, gaudentem nummo te addicere. Sed me
Imperiosa trahit Proserpina: uiue, ualeq;

SERMONVM LIB. II. 321

Tucomes exterior.) Hic sciendum est, comitem
exteriorem videri ab Horatio dictum, à sinistris af
fstantem. Cælius lib. 5, cap. 29.

Pelliculam curare iube.) Qui voluptati student
magis quam formæ, vnum hoc curant, vt cutis
summa niteat, eaq; gratia lauitoribus epulis, bal-
neis, vnguentis, somno, coniuījs, alijsq; id genus
delitijs vtuntur: & hinc prouerbio dicitur, curare
cuticulam. Eras.

Viro coruum deludet.) Hoc dictum est ab Horatio
in eum, qui captatorem suum arte frustratus
fuerat. Lege prouerb. Coruum, &c.

Vt canis a corio.) Haud dissimili figura dictum
est illud à Græcis ad nos delatum: Intestina canem
semel degustasse periculum est. Admetet hoc, haud
facile temperare à peccando, qui semel illecebram
illam velut authoramentum vitiorum degusta-
rit. Eras.

Ergo nunc Dama.) Ordo est: Sparge subinde,
hoc est, frequenter dicio, hæc scilicet: Ergo nunc
Dama sodalis nusquam est. Vnde mihi tam fortē
& tam fidelem habeo. Aldus. Bonfinis autem, tunc
clama sodales, legendum censem, vt sodales sit ve-
candi casus numero multitudinis.

S A T Y R A VI.

Vita rusticæ laus, qua se p̄cipue delectari ait:
paucis interim contentum.

Hoc erat in uotis, modus agrinon ita magnus,
Hortus ubi, & tecto uicinus iugis aquæ fons,
Et paulum sylue super his foret. Auctius, atq;
Dimelius fecere. Bene est, Nihil amplius oro

X Maij

HAJKOBA

HALYKOVA

Q. HORATII FLACCI

322
Maiestate, nisi ut propria hæc mibi munera faxis:
Si neg̃ maiores feci ratione mala rem:
Nec sum facturus uicio culpāue minorem:
Si ueneror stultus nihil horum: ô si angulus ille,
Proximus accedat, qui nunc deformat ocellum:
O si urnam argenti fors qua mibi monstret, ut illi
Thesauro inuento, qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus aruit diues amico
Hercule, si quod adest, gratū inuat, hac prece te oro
Pingue, pecus domino facias, & cetera, præter
Ingenium, ut q̃ soles, custos mihi maximus adfis,
Ergo ubi me in monteis, & in arcem ex urbere-
moui,

Quid prius illustrem Satyris, Musa q̃ pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, oec plumbeus Auster,
Autumnus q̃ grauis, libitinæ questus acerba.
Matutine pater, seu Ianē libentius audis,
Vnde homines operum primos, uitæ q̃ labores
Instituunt (sic dīs placitumtu) carminis esto
Principium. Romæ sponsorem me rapis, cia
Ne prior officio quisquam respondeat, urge.
Siue Aquilo radit terras, seu Eruma niudent
Interiorē diem gyro trahit, ire neesse est:
Post modō, quod mi ob sit clare, certumq̃ locuto,
Luctandum in turba, facienda iniuria tardis.

Quid uis ins ne, & quares agis? imp̃ ob us urget
Iratis precibus. Tu pulses omne quod obstat,

Ad

SERMONVM LIB. II. 323

Ad Mecœnatem memori si mente recursas.
Hoc iuuat, & melli est, non mentiar. At simul atras
Ventum est Aesquitas, aliena negotia centum
Per caput, & circa saliunt latus. Ante secundam
Roscius orabat sibi adeſes ad puteal cras.
Dere communi* scribæ magna, atq; nouate
Orabant, hodie meminisse Quinte reuerti.
Imprimat his cura Mecœnas signa tabellis.
Dixeris, experiar: si uis, potes addit, & instat.

Septimus octauo propior iam fugerit annus,
Ex quo Mecœnas me coepit habere suorum
In numero: duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet iter faciens, & cui concredere nugas,
Hoc genus hora quota est? Thrax est Gallina Syros
Matutina parū cautos iam frigora mordent. (parē
Et quærimosa bene deponuntur in aure,
Per totum hoc tempus subiectior in diem, & horam Fortunæ
Inuidiae, noster ludos spectauerat, unā
Luserat in campo, Fortunæ filius omneis.
Frigidus à rostris manat per compita rumor,
Quicunq; obuius est, me consultit: ô bone (nam te
Scire, deos quoniam proprius contingit oportet)
Nu iquid de Dacis audisti? Nil equidem. Vt tu
Semper eris derisor ad omneis. Di exagitent me,
Si quicquam. Quidam militibus promissa, Triquetra
X 2 Prae- gruum,
Bonf.

4 Post nō
men scri-
bæ & co-
pulam ad
dit Bonf.
4 Alias
nouatae.

HALKOBA

324 Q. HORATII FLACCI

Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?
Iurantem me scire nihil mirantur, ut unum
Scilicet egregij mortalem, altiqt; silenti.

Perditur hæc inter misero lux, non sine uotis.
Orus, quando ego te spiciam? Quandoq; licebit
Nunc ueterum libris, nunc somno, & inertibus horis
Ducere sollicitæ iucunda obliuia uitæ?
O quando faba Pythagora cognata, simulq;
Vncta satis pingui ponentur oluscula lardo;
Onoctes, cœnæq; deum: quibus ipse meiq;
Ante larem proprium uescor, uerna q; procaceis
Pasco libatis dapibus, prout cuiq; libido est.

Siccat inæqualeis caliceis conuua, solutus
Legibus insanis: seu quis capit acria fortis
Pocula, seu modicis humescit lætius. Ergo
Sermo oritur non de uillis, domibus ue alienis:
Nec male nec net Lepos saltet, sed quod magis ad nos
Pertinet, & nescire malum est, agitamus: utrumne
morio Au Diuitijs homines, an sint uirtute beati:
gusti.

Quid ue ad amicitias, usus; rectum ne trahat nos.
Et quæ sit natura boni, sumnumq; quid eius.
Ceruius hæc inter uicinus garrit anileis
Ex re fabellas: nam si quis laudat Arelli
Sollicitas ignarus opets, sic incipit: Olim
Rusticus urbanum murem ius, paupere fertur
Accepisse cano, ueterem uetus hospes amicum.

Affer

SERMONVM LIB. II. 325

Aasper & attentus que sitis: ut tamen arctum
Solueret hospicijs animum. Quid multa? Neque ille
Sepotiti ciceris, nec longæ inuidit arenæ.

Aridum & ore ferens acinum, semesaq; lardi
Frusta dedit, cupiens uaria fastidia ceena
Vincere, tangentis malè singula dente superbo:
Quum pater ipse domus palca porrectus in horna
Eset ador, loliumq; dapis meliora relinquens.

Tandem urbanus ad huc: Quid te iuuat (inqt) amice
Prærupti nemoris patientem iuuere dorso?

*Vis tu homines urbemq; feris præponere syluis?
Carpe uitam(mibi credo) comes, terrestria quando
Mortaleis animas uiuunt sortita: neq; illa est
Aut magno, aut paruo leti fuga, quo bone circa
Dum licet, in rebus iucundis uiue beatus:

Vive memor quæm sis cui breuis. Hæc ubi dicta
Agrestem pepulere domo leuis exilit, inde
Anabo propositum peragunt iter, urbis auentes
Moenia nocturni subrepere: iamq; tenebat
Nox medium cœli spacium, quum ponit uterq;
In locuplete domo uestigia, rubra ubi cocco
Tincta super lectos canderet uestis eburnea
Multaq; de magna superessent fercula cœna,
Que procul extractis inerauit hesterna canistris.
Ergo ubi purpurea porrectum in ueste locauit
Agrestem, ueluti succinctus cursitat hospes:

+ Vin. i.
visne, pro
vis repo-
nendum
affirmat
Bonfinis.

X 3 Cons.

HAYKOBA

326 Q. HORATII FLACCI

Continuatq; dapeis: nec non uernaliter ipsis
Furgitur officijs, prelambens omne quod adfert.

Ille cubans gaudet mutata sorte, bonisq;
Rebus agit letum coniuiam: quum subito ingens
Valuarum strepitus lectis excusit utrumq;
Currere per totum pauidi conclave, magisq;
Exanimis trepidare, simul domus alta moloſis
Personuit canibus. Tum rusticus: Haud mibi uita
Est opus hac(ait) & ualeas me sylua, cauisq;
Tutus ab insidijs tenui solabitur eruo.

Cœnæq; deûm.) Θεδυτροφi, id est, cibus deorum,
de præautis epulis dicebatur, propterea Ὡμε-
rus singit deos nectare atq; ambrosia visitare,
nec ob id uquam senescere. Eras.

Cœnæq; deûm.) Cœnas deorū in hoc loco, qua
citra omnem sunt sollicitudinem intelligo. Cœ-
nius lib. 15. cap. 7.

S A T Y R A VII.

Inducitur seruus, qui data per Saturnalia liber-
tate stomachabatur in herum, quod ex re nata, a
liud dicat, aliud faciat.

Sunt yba **I** AMDUDUM ausculto, & cupiens tibi dicere seruus
ba dñi.
+ Dauus, **P**AUCA, reformido. *Dauus ne? Ita Dau*, *amicū
scilicet sū Mancipium domino, & frugi, quod sit satis, hoc est,
Sunt yba **V**t uitale*putes. Age libertate Decembri,
terui.
+ Putes. i. (Quando ita maiores uoluerunt) utere, narra.
eximenes

Pars

SERMONVM LIB. II. 327

Pars hominum uicijs gaudet constanter, & urget & iudices
Propositū: pars multa natat, modò recto capessens, vt acron
Interdum prauis obnoxia Sæpe notatus exponit.
Bonifinis.

Cum tribus auellis: modò lœua Priscus inani
Vixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas,
Aedibus ex magnis subito se conderet: unde
Mundior exiret uix libertinus honestè.
Iam mœchus Romæ, iam mallet doctus Athenis
Viuere. Vertumnis, quotquot sunt, natus inquis.
Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
Contudit articulos, qui pro se tolleret, atq;
Mitteret in pyrgum talos mercede diurna
Conductum pauit. Quanto constantior idem
In uicijs, tanto leuius miser, ac prior ille,
Qui iam contento, iam laxo fune laborat.

Non dices hodie, quorsum hæc tam putida tendat
Furcifer? Ad te inquam. Quo pacto pessime? Laudas
Fortunam & mores antiquæ plebis & idem
Si quis ad illa deus subito te agat, usq; recuses:
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse:
Aut qui non firmus rectum defendis, & heres,
Ne quicquam cœno cupiens euellere plantam.

Romæ rus optas, absentem rusticus urbem
Tollis ad astra leuis: sin usquam es forte uocatus
Ad cœnam, laudas securum holus, ac uelut usquam
Vinctus eas, ita te felicem dicas: amasq;

X 4 Quod

HAYKOBA

328

Q. HORATII FLACCI

Quod nusquam tibi sit potandum, iussit ad se
 Meccenas serum sub lumina prima uenire
 Coniuam. nemor' oleum feret oxyus? Hæc quis
 Audit? Cum magno blateras clamore, fugisq.
 *Milius, & scurr et tibi non referenda precati.
 Discedunt. Etenim fatior, me dixerit ille
 Duce uentre leuem, nasmu nidore supinor
 Imbecillus, iners, sim quiduis, adde popino.
 Tu quum sis quod ego, & fortassis nequior, ultrâ
 Insectere uelut melior, uerbisq; decoris
 Obuoluas uicum; quid si me stultior ipse
 Quid gentis empo drachmis deprehenderis? Aufa
 Me uult terrere, manum stomachumq; teneto;
 Dum que Crispini docuit me ianitor, edo.

Te coniunx aliena capit, meretricula Dauum:
 Peccat uter nostri um cruce dignius? Acris ubi me
 Natura incendit, sub clara nuda lucerna,
 Quæcumq; exceptit turgentis uerbera caudæ
 Clunibus, aut agitant equum lasciuia supinum,
 Dimittit neq; famosum, neq; sollicitum, ne.
 Ditior, aut forme melioris meiat eodem.

Tu cum proiectis insignibus, annulo equestri,
 Romanoq; habitu prodis ex iudice Dama
 Turpis, odoratum caput obscurante lacerna:
 Non est quod simulax; metuens induceris, atq;
 Altercante l. bidinibus tremis ossa pauore.

Quid

SERMONVM LIB. II.

329

Quid refert uirgine ferroq; necari?
 Auctoratus eas? An turpi clausus in arca,
 Quo te dimisit peccati conscientia herilis
 Contractum, genibus tangas caput? Est' ne marito
 Matronæ peccantis in ambos iusta potestare?
 In corruptorem uel iustior? illa tamen se
 Non habitu, mutatue loco, peccatue superne.
 Qum te formidet mulier, neq; credat amanti.
 Ibis sub furcam prudens, dominoq; furenti
 Committes rem oem, et uitam, et cum corpore famam.
 Euasti? Credo metuens, doctusq; cauebis.
 Quæres quando iterum pauas, iterumq; perire
 Possis o toties seruus. Quæ belluaruptis
 Qum semel effugit, reddit se prava catenis?

Non sum moechus, ait. Neq; ego. Hercule fur, ubi
 Prætero sapiens argentea. Tolle periculum, Cuaja
 Iam uana profiliat frenis natura remotis.
 Tunc mihi dominus, rerum imperijs, hominumq;
 Tot, tantisq; minor; quem ter uindicta quaterq;
 Imposita haud unquam misera formidine priuet?
 Adde supradictis, quod non leuius ualeat. Nam
 Siue uicarius est, qui seruo paret, uti mos
 Vester ait, seu conseruus: tibi quid sum ego? Nempe
 Tu mihi qui imperitas, alijs seruis miser, atq;
 Duceris, ut neruis alienis mobile lignum.

Quisnam igitur liber? Sapientis, sibi qui imperiosus,

X 5

Quidem

330 Q. HORATII FLACCI
Quem neq; pauperies, neq; mors, neq; vincula terrel
Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in se ipso totus, teres atq; rotundus:
Externi ne quid ualeat per laue morari:
In quem menca ruit semper fortuna. Potes' ne
Ex his, ut proprium quid noscere? Quinq; talenta
Poscit te mulier, uexat, foribus q; repulsum
Perfundit gelida. Rur' sus uocat: eripe turpi
Colla iugo, Liber Liber sum, dic age. Non quis:
Urgit enim dominus mentem non lenis, & acreis
Subiectat lasso stimulos, uersuq; negantem:
Vel quum Pausiaca torpes insane tabella,
Qui peccas minus. atq; ego: quum Fului, Rutubeq;
Aut Placidiani contento poplite miror
Prælia, rubrica picta, aut carbone: uelut si
Reuera pugnant, feriant, uitentq; mouentes
Arma uiri: nequam, & cessator Dauus: at ipse
Subtilis ueterum iudex, & callidus audis.
Nilego, si ducor libo sumante, tibi ingens
Virtus atq; animus coenis responsat opimis.
Obsequium uentris mihi perniciosius est quir:
Tergo plector enim, qui tu impunitior illa,
Quæ paruo sumi nequeunt quum obsonia captar:
Nempe in amare scunt epulæ sine fine petite:
Illusiq; pedes uicio sum ferre recusant
Corpus, an hic peccat, sub nostrem qui pueriuam
Furtiuia

SERMONVM LIB. II. 331

Furtiuia mutat strigili: qui prædia uendit
Nil servile gulæ parens habet: adde, quod idem
Non horam tecum esse potes: non ocia rectè
Ponere: teq; ipsum uitas fugitiuus, ut erro,
Iam uino quærens, iam somno fallere curam,
Fustra: nam comes atra premit, sequiturq; fugacem.
Vnde mihi lapidem: quorū sum est opus: unde sagittas?
Aut insanit homo, aut uersus fecit. ocyus hinc te
Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

Mitteret in Pyrgum.) Quæri solet ab eruditis
quid significat hic pyrgus. Namq; non pauci ex eru
ditioribus pyrgum esse dixerūt alueolum, hoc est,
tabulam lusoriam, quam & fritillum appellari exi
stauerunt. In quo duplice errore labuntur, cum
neq; pyrgus significet alueolum, neq; aluculus pro
fritillo accipiatur. Nos autem pyrgum esse dicimus
illud vasculum, quo coniecti tali agitati mittun
tur, cuius effigies instar turriculæ est, vnde nomen
mutuatur. Pyrgos enim Græcæ, turris Latinæ signi
ficat. Martialis Latino verbo vt maluit, & turri
culum appellauit. Namq; in Apophoretis lemma est
turricula, quæ in eodem significatu, quo pyrgum
acepit Horatius, &c. Sabellicus.

SATYRA VIII. AD

FUNDANIVM.

Fundanum amicum alloquitur, qui Nasidieni
Epicurei coniuua fuerat, sectam ridens & importu
num luxum. Nam honestos & sordidos eodem con
uiuio acceperat.

VT Nasidieni iuuit te cena beatæ
Nam mihi quærenti coniuua, dictus here illo

De

HAYKOBA

EZ Q. HORATII FLACCI

De medio potare die, sic ut mihi nunquam
In uita fuerit melius; da, si graue non est,

Quia prima iratum uentre in placauerit esca.

In primis Lucanus aper, leni fuit Austro

Captus, ut aiebat coenæ pater: acria circum

Rapula, lactuca, radices, qualia lassum

Peruellunt stomachum, siser, alec, fcula Coa.

Lis ubi sublatis puer altè cinctus, aceruam

Gausape purpureo mensam pertersit; & alter

Sublegit quodcunq; iaceret inutile, quodq;

Possit coenanteis offendere: ut Attica virgo

Quum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes

Cæcuba uina ferens, Alcon Chium maris expers.

Hic herus, Albanum Mecœnas, siue falernum:

Te magis adpositis delectat, habemus utrumq;

Diuitias miserias. Si quis coenantibus una

Fundani pulchre fuerit tibi, nosse laboreo.

Summus ego, & propè me Viscus Turinus, & infra,

Si memini, Varius, cum Seruilio Balatrone

Vibidius, quot Mecœnas adduxerat umbras.

Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,

Ridiculus totas simul absorbere placentas.

Nomentanus ad hoc, qui si quid forte lateret,

Indice monstraret digito nam cætera turba,

Nos inquam, coenamus aueis, conchylia, pisces,

Longè dissimilem noto celantia succum.

SERMONVM LIB. II. 333

¶t uel continuò patuit: quum pasceris, atq;
ingustata mibi porrexerit ilia rhombi.

Post hoc me docuit melimella rubere minorem

Ad lunam delecta: quid hoc intersit, ab ipso

Audieris melius. tum Vibidius Balatroni:

Hos nisi damno se bibimus, moriemur inulti.

Et calices poscunt maiores: uertere pallor

Tum Parochi faciem nil sic metuentis, ut acreis

Potores: uel quod maledicunt liberiūs: uel

Feruida quod subtile exudant uina palatum.

Inuertunt Aliphanis uinaria tota

Vibidius Balatrocq;, secutis omnibus imis.

Coniuia lecti nihil nocuere lagenis.

Adferrur squillas inter murena natanteis

In patina porrecta. sub hoc herus: hæc grauidæ inq;

Capta est, deterior post partum carne futura.

His mistum ius est oleo, quod prima Venafri

Presit cella, garo de succis piscis Iberi,

Vino quinquenni, uerum citra mare nato,

Dum coquitur, cocto Chium sic conuenit, ut non

Hoc magis ullum aliud, pipere albo, non sine aceto.

Quod Methymneam uicio mutauerat uiam.

Erucas uirideis, inulas ego primum amaras

Monstravi incoquere, illatos Cotillus echinos,

Vt melius muria quam testa marina remittat.

anterea suffensa graueis aulæs ruinas

parochus,
q sumptu
præbet, &
coniuas
pascit, hoc
loco.

HAYKOBA

In patinam fecere, trahentia pulueris atria.
 Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
 Nos magis ueriti, postquam nihil esse pericli
 Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, ut si
 Filius immaturus obisset, flere quis esset
 Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
 Tolleret? heu fortuna, quis est crudelior in nos
 Te Deus? ut semper gauas illudere rebus
 Humanis, Varius mappa compescere risum
 Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso:
 Hac est conditio uiuendi, aiebat, eoq;
 Responsura tuo nunquam est par fana labori.
 Te' ne, ut ego accipiar laute, torquerier omni
 Sollicitudine districtumne panis adustus,
 Ne male conditum ius adponatur ut omnes
 Præcincti recte pueri, competiq; ministrent
 Adde hos præterea casus, aulae ruent, si
 Ut modò, si patinam pede lapsus frangat agaso.
 Sed coniuuatoris, uti ducis, ingenium res
Aduersæ nudare solent, celare secunde.

Nasidienus ad hæc: tibi Di, quæcumq; preceris,
 Commoda dent, ita uir bonos es, coniuiaq; comis.
 Et soleas poscit, tum in lecto quoq; uideres
 Stridere secreta diuisos aure susurros.
 Nullos hic mallem ludos spectasse, sed illa
 Redde age, quæ deinceps risisti. Vibidiuſ dum

Querit

Querit de pueris, num sit quoq; fracta lagena,
 Quod sibi poscenti non dentur pocula, dumq;
 Ridetur fictis rerum Balatrone, secundo
 Nasidiene redis mutata frontis, ut arte
 Emendaturus fortunam, deinde sequuti
 Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
 Membra gruīs sparsi sale multo, non sine farre,
 Pingibus & fici pastum, iecur anseris albi,
 Et leporum auulos, ut multò suauius, armos,
 Quām si cum lumbis quis edat: tum pectore adusto
 Vidimus & merulas ponere, & sine clune palūbes.
 Suavis res, si non caussas narraret earum, &
 Naturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
 Ut nihil omnino gustaremus, uelut illis

Canidia adflasset peior serpentibus Afri:

Cæcuba vina ferens.) Ut cuius nodus iste pateat, cuiusdam piscatoris visum est apponere oraculum percelebre: Esse Dionysium demergendum innare. Id autem significabat, vino marinam aquam affundi oportere. Facit enim ea defecatus vinum, firmius, & incorruptius. Quoniam aquæ marinem exigit videri potest ea, quod frigiditatem illius exigit caliditas innata, quæ maximè vini restinguunt vim, corruptitq;. Quod & Plinius lib. 14. cap. 19. probat. Necnon Varro, quum circa Liberum patre delphinos scribit verari. Att vina esse quædam, quæ non patientur admixtionem aquæ, his prædictis verbis Horatius docet. Cœlius libro decimo quarto, capite octauo.

Adduxerat ymbras.) Ymbra pro cōuiua nōnumquam

Mazōnomus
 lancis ge-
 nus præ-
 grande di-
 citur, quo
 cibi inferū
 tur in com-
 uiuiū. Eraſ
 in adag. A-
 mazonum
 cantilena.

HAJKOBA

336 Q. HORATII FLACCI
quam accipitur, ut hic. Est enim ordo. Summus ego
(eram in mensa) & propè me Viscus Turinus, &, si
memini, infra (erat) Varius & Vibidius cum Serui-
lio Balatrone. Nomentanus erat super Meccena-
tem. Porcius ridiculus absorbendo totas placen-
tas (erat) infra. Nomentanus ad hoc, ut digito in-
dice monstraret, si quid (cibi suavis) forte lateret.
Quos ipse Meccenas adiunxerat umbras, hoc est,
secum duxerat ad conuinium. Coniuæ autem
umbræ dicuntur, quod sequantur invitatos in con-
uinium, non ipsi etiam invitati, ut umbra corpus.
Aldus.

Q. HORATII FLACCI
SERMONVM LIBRI
SECUNDI
Finis.

337
Q. HORA-
TII FLACCI DE
ARTE POETICA LIBER.
AD PISONES

VMANO capiti cervicem
pictor equinam
Iungere si uelit, et uarias indu
cere plumas,
Vndiq; collatis membris, ut
turpiter atrum
Desinat in pisces, mulier formosa superne:
Spectatum admisi risum teneatis amici?
Credite Pisones isti tabulæ fore librum
Persimilem: cuiusuelut ægris orationia, uane
Flingentur species, ut nec pes, nec caput uni
Redeatur formæ. Pictoribus, atq; poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus, et hanc ueniam petimusq; damusq; uicissim.
Sed non, ut placidis coeant immitia: non ut
Serpentes aubus geminentur, tygribus agni.
Incepitis grauibus plerisque & magna professis
Purpureus, latè qui splendeat, unus & alter
Adsuicit pannus: quum lucus & aræ Dianeæ

Ad prouerbium allu
sit poeta,
Opus simile
Græcis ci-
tatur.
Liberi Poe
tae atq; pi-
ctores.

X E

HAJKOBA

HAYKOBA

338

Q HORATII FLACCI

Et properantis aquæ per amoenos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.
Sed nunc non erit his locus, et fortasse cupressum,
Scis simulare. Quid hoc? Si fractis enatat expes
Nauibus, ere ato qui pingitur? Amphora coepit
Institui: currente rota quur urceus exit?
Deniq; sit quod uis simplex duntaxat, et unum.
Maxima pars uatū, pater et iuuenes patre digni,
Decipimur specie recti, by cuius esse labore,
Obscurus fio. Sectante in leuia, nerui
Deficiunt, animiq; profesis grandia turget,
Serpit humi, tutus nimium, timidusq; procellæ.

Qui uariare cupid rem prodigaliter unam:
Delphinum sylvis appingit, fluctibus aprum.
In uicium dicit culpæ fuga, si caret arte.

Aemilium circa ludum faber imus et ungueis
Exprimet: et molleis imitabitur ære capillos.
Inselix operis summa est, quia ponere totum
Nesciet: bunc ego me, si quid componere curem,
Non magis esse uelim, quam prauo uiuere naso,
Spectandum nigris oculis, nigroq; capillo.

Sumite materiam uestris qui scribitis et quam
Viribus, et ueritate diu, quid ferre recusent,
Quid ualeant humeris cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret bunc, nec lucidus ordo:
Ordinis hæc uirtus erit, et Venus, aut ego fallor:

Vt iam

DE ARTE POET. LIB.

339

Vt iam nune dicat, iam nunc debentia dici
Pleraq; difforat, et præsens in tempus omittat.
Hoc amet, hoc spernat promissi carminis author.
In uerbis etiam tenuis, cautusq; ferendis
Dixeris egregiè, notum si callida uerbum
Reddiderit iunctura nouum, si forte necesse est
Indicijs monstrare recentibus abdita rerum:
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget: dabiturq; licentia sumpta pudenter.

Et noua, fictaq; nuper habebunt uerba fidem, si
Greco fonte cadant parcè detorta. Quid autem
Cæcilio, Plautoq; dabit Romanus: ademptum
Virgilio, Varioq; Ego quur, acquirere pauca
Si possum, inuidoreq; quum lingua Catonis et Enni
Sermonem patrium ditauerit, et noua rerum
Nomina protulerit? Licuit, semperq; licebit
Signatum præsente nota producere nomen.

Vt sylæ folijs pronus mutantur in annos
Prima cadunt, ita uerborum uetus interit et as:
Etiuenum ritu florent modo nata, uigentq;.

Debemus incertinos, nostraq; siuereceptus
Terra Neptunus classeis Aquilonibus arctet,
Regis opus, sterilis' ue diu palus, aptaq; remis
Vicinas urbis alit, et graue sentit aratrum:
Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis
Doctus iter melius. Mortalia facta peribunt

X 2

Nendum

n6

HAYKOBA

340 Q. HORATII FLACCI

Nedum sermonum stet honos, & gratia uiuax.
 Multa renascentur, quæ iam cecidere: cadentq;
 Quæ nunc sunt in honore uocabula, si uolet uis,
 Quem penes arbitriū est, et uis, & norma loquendi.
 Res gestæ, regumq; ducumq; & tristia bella
 Quo scribi possent numero, monstrauit Homerus.

Versibus impariter iunctis querimonia primū,
 Post etiam inclusa est uoti sententia compos,
 Quis tamen exiguo Elegos emiserit author
 Grammatici certant, & adhuc sub iudice lis est.

Archilochum proprio rabies armavit lambo,
 Hunc socci cepere pedem, grandesq; cothurni,
 Alternis aptum sermonib; & popularis
 Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.

Musa dedit fidibus diuos, puerosq; deorum,
 Et pugilem uictorem, & equum certamine primū:
 Et inuenium curas, & libera uina referre.

Descriptas seruare uiceis, operumq; colores,
 Quir ego, sine quo, ignoroq; poeta salutor?
 Quir nescire prudens prauè, quād discere malo?
 Versibus exponi Tragicis res Comica non uult.
 Indignatur item priuatis, ac propè socco
 Dignis carminibus narrari ccena Thyestæ.
 Singula queq; locum teneant sortita decenter.
 Interdum tamen & uocem Comœdia tollit:
 Iratusq; Chremes tumido delitigat ore,

Et Tra-

DE ARTE POET. LIB.

341

Et Tragicus plerunq; dolet sermone pedestri.

Telephus & Peleu, quum pauper et exul uterq;

Proijcit ampullas, & sesquipedalia uerba

Si curat cor spectantis tetigisse querela?

Non satis est pulchra eſe poēmata, dulcia ſunto,

Et quoconq; uolent, animam auditoris agunto.

V Tridentibus adrident: ita flentibus adsunt

Humani uultus. Si uis me flere, dolendum est

Primum ipſi tibi: tunc tua me infortunia lalent.

Telephe uel Peleu, male si mandata loquēris,

Aut dormitabo, aut ridebo. Trifitia mœſtum

Vultum uerba decent: iratum, plena minarum:

Ludentem laſciua: ſeu erum, ſeria dictu.

Format enim natura prius nos intus ad omnem

Fortunarum habitum; iuuat aut impellit ad iram:

Aut ad humum mœſore graui deducit, & angit.

Post effert animi motus interprete lingua.

Si dicentis erunt fortunis abſona dicta,

Romani tollent equites, peditesq; cachinnum.

Intererit multum Dauis ne loquatur, an Heros?

Maturus ne ſenex, an adhuc florente iuuenta

Feruidus? an matrona potens, an ſedula nutrix?

Mercator ne uagus, cultor ne uirentis agellie?

Colchus, an Aſyrijs? Thebis nutritus an Argis.

Aut famam ſequere, aut ſibi conuenientia finge

Scriptor, honoratum ſi forte reponis Achillem.

X 3

Impi-

Ibi grandi
loquentiā
ampullas
& ſequipe
dalia ver-
ba vocat,
Eras. in p-
uerb. Ne
magna lo-
quaris.

342 Q. HORATII FLACCI

Impiger, iracundus, inexorabilis, acer:

Iura neget sibi nata, nihil non arroget armis.

Si M dea ferox, inuictaq; flebilis Ino,

Perfidus Ixion, lō uaga, tristis Orestes.

Si quid inexpertum scene committis, et audes

Personam formare nouam: seruetur ad imum

Qualis ab incepto processerit, et sibi constet.

Difficile est propriè communia dicere, tuq;

Rectius Iliacum carmen deducis in actus,

Quām si proferres ignota, indictaq; primus.

Publica materies priuati iuris erit, si

Adimitati onē Pytha Nec circa uilem, patulumq; moraberis orbem:

gorici sym Nec uerbum uerbo curabis reddere fidus

boli iuben Nec uerbum uerbo curabis reddere fidus

ris publicā Interpres: nec desilies imitator in arctum,

viā ingre- Vnde pedem proferre pudor uetet, aut operis lex.

di, respexit Nec sic incipies, ut scriptor Cycl. eus olim:

Poeta. E Fortunam Priami cantabo, et nobile bellum,

ratis in Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?

prouerb. Nemo que Parturient montes, nascetur ridiculus mus.

quam &c. Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte:

Dic mihi Musa uirum, captæ post tempora Troi,

Qui mores hominū multorum uidit, et urbis,

Non sumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem

Cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,

Antiphatē, Scyllamq; et cum Cyclope Charybdim!

Nec redditum Diomedis ab interitu Meleagri,

DE ARTE POET. LIB.

345

Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.

Semper ad euentum festinat, et in medias res

Non secūs ac notas auditorum rapit: et quæ

Desperat tractata nite scere posse, relinquit.

Atq; ita mentitur, sic ueris falsa remiscet:

Primo ne medium, medio ne discrepet imum.

Tu quid ego, et populus mecum desideret, audi.

Si plausoris eges aulæa manentis, et usq;

Sessuri, donec canor, uos plaudite, dicat:

Aetatis cuiusq; notandi sunt tibi mores,

Mobil busq; decor naturis dandus, et annis.

Redderet qui uoceis iam scit puer, et pede certo

Signat humum, gestit paribus colludere: et iram

Colligit: ac ponit temere, et mutatur in horas.

Imberbis iuuenis, tandem custode remoto,

Gaudet equis, canibusq; et aprici gramine campi,

Cereus in uitium fleti, monitoribus asper,

Vtilium tardus prouisor, prodigus aeris,

Sabrinis, cupidusq; et amat relinquere pernix.

Conuersis studijs ætas, animusq; uirilis

Quærerit opes, et amicitias: inseruit honori:

Commisso cauet, quod mox mutare laboret,

Multa senem circumueniunt incommoda, uel quòd

Quærerit, et inuentis miser abstinet, ac timet uti:

Vel quòd res omneis timide gelideq; ministrat,

Dilator, spe longus, iners, auditusq; futuri,

Id est, sub-

inde, ita

exponit

Eras. in p-

uerb. In di

em viuere

Nec

Y 4 Diff.

HAYKOBA

344 Q. HORATII FLACCI

Huc pertinet. Difficilis, querulus, laudator temporis acti
net illud. Se puerο censor, castigatorq; minorum.
Græcum
ātī τὰ πέρη Multa ferunt anni uenientes commoda secum:
vib. λτιω, id Multa recedentes admunt, ne forte seniles
est, supari. Mandentur iuueni partes, puerοq; viriles.
or annus Semper in adiunctis, æuoq; morabimur aptis.
sempiter reponitur Aut agitur res in scenis, aut acta refertur.
Eras.

Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quamque sunt oculis subiecta fidelibus, et que
Ipse sibi tradit spectator, non tam intus
Digna geri, promes in scenam, multaq; tolles
Ex oculis, quem mox narrat facundia praesens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus:
Aut in auem Progne uertatur, Cadmus in anguem.
Quodcunq; ostendis mihi sic, incredulus odi.

Nœue minor quinto, neu sit productior actu
Fabula, quem posci uult, et spectata reponi.
Nec Deus interficit, nisi dignus uindice nodus
Incederit: nec quarta loqui persona laboret.

Autoris parteis chorus, officiumq; virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat, et hæreat apte.
alijs amici. Ille bonis fauetq; et concilietur *amicis,
cc. Et regat iratos, et amet peccare timenteis.
Ille dapes laudet mensæ breuis, ille salubrem

Iustia

DE ARTE POET LIB.

345

Iustitia, legeisq; et apertis otia portis:
Ille tegat commissa, deosq; precetur et oret.
Vt redeat miseris, abeat fortuna superbis.

Tibia, non ut nunc orichalco uincta, tubæq;
Aemula: sed tenuis, simplexq; foramine paucō
Aspirare, et adesse choris erat utilis: utq;
Nondum spissa nimis complere sedilia flatu.
Quo sane populus numerabilis, utpote parvus
Et frugi castusq; uerecundusq; coibat.

Postquam cœpit agros extendere uictor, et urbē
Latior amplexi murus, uinoq; diurno
Placari Genius festis impunè diebus:
Accesit numerisq; modisq; licentia maior.
Indoctus quin enim saperet, liberq; laborum,
Rusticus urbano confusus, turpis honesto?
Sic priscæ motumq; et luxuriam addidit arti
Tibicen: traxitq; uagus per pulpita uestem.
Sic etiam fidibus uoces creuere seueris:
Et tulit eloquium insolitum facundia preceps:
Utiliumq; sagax rerum, et diuina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.

Carmine qui Tragico uilem certauit ob hircum,
Mox etiam agrestis Satyros nudauit: et asper
Incolui grauitate iocum tentauit, eò quod
Illecebris erat, et grata nouitate morandus
Speculator, functusq; sacris, et potus exlex.

X 5 Verum

346 Q. HORATII FLACCI

Arbitrat Verum ita risores, ita commendare dicaceis
& illud in Conueniet Satyros, ita uertere seria ludo:
ter puer.

Me, quicunq; Deus, quicunq; adhibebitur heros,
Regali conspectus in auro nuper, & ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas:
Aut dum uitat humum, nubeis, & inania captet
Effutire leueis indigna Tragoedia uersus:
Ut festis matrona moueri iussa diebus,
Intererit Satyris paulum pudibunda proteruis.

Non ego inornata & dominantia nomina solum
Verbaq; Pisones, Satyrorum scriptor amabo:
Nec sic enitar Tragico differe re colori,
Ut nihil intersit, Dauisne loquatur, an audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum:
An custos famulusq; Dei Silenus alumni.

Ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quiuis
Speret idem, sudet multum, frustraq; laboret,
Ausus idem, tantum series, iuncturaq; pollet,
Tantum de medio sumptis accedit honoris.

Sylvis deducti caueant me iudice Fauni,
Ne uelut innati triuijs, ac penè forenses,
Aut nimium teneris iuuentur uersibus unquam:
Aut immunda crepent, ignominiosaq; dicta.
Offenduntur enim, quibus est equus, et pater et res
Nec, si quid fracti ciceris probat, & nucis emptor,
Aequis accipiunt animis, donant* he corona.

Syl-

DE ARTE POET. LIE.

347

X Syllaba longa breui subiecta, vocatur Iambus,
Pes citus, unde etiam Trimetris accrescere iussit
Nomen Iambēis, cum senos redderet ictus,
Primus ad extreum similis sibi, non ita pridem,
Tardior ut paulò, grauior q; ueniret ad aureis
Spōdeos stabileis in iura paterna recepit
Commodus, & patiens, non ut de sede secunda
Cederet, aut quarta socialiter, hic & in Acci
Nobilibus Trimetris adparet rarus, & Enni.

In scenam missos magno* cum ponderē uersus
Aut opere celeris nimium, curaq; carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis uidet immodulata poemata iudex:
Et data Romanis uenia est indigna Poetis.
Idcircone uager, scribamq; licenter an omneis
Visuros peccata putem mea? tutus, & intra
Spem ueniæ cautus, uitaui deniq; culpam:
Non laudem merui. Yos exemplaria Græca
Nocturna uerse manu, uerse diurna.

At nostri proaui Plautinos & numeros, &
Laudauere saleis, nimium patienter utrumq;
Ne dicam stulte mirati, si modò ego & uos
Scimus inurbanum lerido seponere dicto:
Legitimumq; sonum digitis callemus & aure.

Ignotum Tragicae genus inuenisse Camœnae
Dicunt, & plaustris uexisse poemata Theffis,

referendū
in homi-
nē de ima-
plebe in-
fimæ &
fortis.
Eras.

Pro cū, φ
cōiunctio
nem legē-
dum iudi-
cat Matt.
Bonfinis.

Quæ

HAYKO

348

Q. HORATII FLACCI

Batrachi. Quæ canerent, agerentq; peruncti fecibus ora,
on color Post hunc personæ, pallæq; repertor honestæ
ris species q; ante ex Aeschylus, & modicis instrauit pulpita tignis,
cogitatas Et docuit, magnumq; loqui, nitidoq; cothurno.
personas obunge Succedit uetus his Comœdia, non sine multa
bant fa. Laude, sed in uitium libertas excidit, & uim
ciem. Dignam lege regi, lex est accepta, chorusq;
Cælius li. 19. cap. 10. Turpiter obticuit sublato iure nocendi.

Nil intentatum nostri liquere poetæ,
Nec minimum meruere decus, uestigia Græca
Ausi deserere, & celebrare domestica facta:
Vel qui Prætextas, uel qui docuere Togatas.
Nec uirtute foret, claris ue potentius armis,
Quam lingua Latium, si non offendret unum
Quenq; poetarum lime labor, & mora, uos ô
Pompilius sanguis carmen reprehendite, quod non
Multæ dies, & multæ litura coercuit, atq;
Perfectum decies non castigauit ad ungue.
Ingenium misera, quia fortunatius arte
Credit: & excludit sanos Helicone poetas
Democritus: bona pars non unguis ponere curat,
Non barbam, secreta petit loca, balnea uitat.
Nanciscetur enim pretium, nomenq; poetæ,
Tres Anti Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
cyras di- Tonsoni Licyno commiserit. O ego læsus,
xit pro vniuerso Qui purgor bilem sub uerni temporis horam.
hellebo-

Non

DE ARTE POET. LIB.

349

Non aliud faceret meliora poemata. uerum
Nil tanti est, ergo fungar uice cotis, acutum
Reddere quem ferrum ualeat exors ipsa secandi.
Munus & officium nil scribens ipse docebo,
Vnde parentur opes: quid alat, formetq; poetam:
Quid doceat, quid non: quò uirtus, quò ferat error,

Scribendi recte, sapere est, et principiū et fons.
Rem tibi Socratice poterunt ostendere chartæ:
Verbaq; prouisam rem non inuita sequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis:
Quo sit amore parens, quo frater amādus, et hospes:
Quod sit Conscripti, quod iudicis officium: que
Partes in bellum missi Ducis: ille profecto
Reddere persone scit conuenientia cuiq;.
Respicere exemplar uite, morumq; iubebo
Doctum imitatorem, & ueras hinc ducere uoces.

Interdum speciosa iocis, morataq; recte,
Fabula nullius Veneris, sine pondere & arte,
Valdus oblectat populum, meliusq; moratur.
Quam uersus inopes rerum, nugeq; canore.

Grajs ingenium, Grajs dedit ore rotundo
Musæ loqui, præter laudem nullius auaris.
Romani pueri longis rationibus assēm
Discunt in parteis centum diducere. Dicat
Filius Albini, si de quicunque remota est
Uncia, quid superat? poterat dixisse triens, heu

ro, signifi
cans de-
ploratam
& imme-
dicabilem
infaniam.
Eras.

Hic nu-
gas cano-
ras appel-
lat, quas
Persius
bullaras
dixit, sic
inquietus:
Bullatis
vt mihi
nugis Pa-
gina tu-
inescat.
Eras.

Rem

HAYKOBA

350 Q. HORATII FLACCI

Rem poteris seruare tuam. redit uncia: quid sit?
Semis. ad hæc animos ærugo, & cura peculi,
Quum semel umbuerit, speramus carmina fangi
Posse linenda cedro, & leui seruanda cupresso:

Aut prodeesse volunt, aut delectare poetæ.
Aut simul & iucunda, & idonea dicere uitæ.
Quicquid præcipes, esto breuis: ut citò dicta
Percipient animi dociles, teneantq; fideles,
Omne superuacuum pleno de pectori manat.

Ficta uoluptatis causa sint proxima ueris.
Nec quodcumq; uolet, poscat sibi fabula credi:
Neu pransæ Lamiae uiuum puerum extrahat alio.
Centuriæ seniorum agitant expertia frugis:
Celsi prætereunt austera poemata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.
Lectorem delando, pariterq; monendo.
Hic meret æra liber Sosijs, hic & mare transit,
Et longum noto scriptori prorogat æcum.

Sunt delicta tamen, quibus ignouisse uelimus.

Bonis-
nis legit
cuiuscunq;
i. omne il-
lud cui mi-
nabit ar-
cus. i. non
semper alle-
qris q; cu
pis. Sic Er.

Nā neq; chords sonū reddit, quē uult manus et mēs:
Poscentiq; grauem persepe remittit acutum.
Nec semper ferite, *quodcumq; minabitur, arcus.
Verū ubi plurā nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cauit natura. quid ergo?
Vt scriptor si peccat idem librarius usq;
Quama

DE ARTE POET. LIB.

351

Quamvis est monitus, uenia caret. & citharœdus
Ridetur corda qui semper oberrat eadem:
Sic mihi qui multum cessat, fit Chœrilus ille,
Quem bis, terq; bonum cum risu miror, & idem
Indignor, quandoq; bonus dormitat Homerus.
Verū opere in longo fas est obrepere somnum.

Vt pictura, poësis erit; quæ si proprius stes,
Te capiet magis, & quedam, si longius abstes.
Hæc amat obscurum: uolet hæc sub luce uideri.
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit semel, hæc decies repetita placebit.

O maior iuuenum, quamvis & uoce paterna
Fingeris ad rectum, & per te sapis, hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium, & tolerabile rebus
Rectè concedi: consultus iuris, & actor
Causarum mediocris, abest uirtute diserti
Messale, nec scit quantum Casellius Aulus,
Sed tamen in precio est, mediocribus esse poetis
Non homines, non dij, non concessere columnæ.

Vt gratas inter mensas symphonia discors.
Et crassum unguentum, & Sardo cū melle papauer.
Offendunt, poterat duci, quia coena sine istis,
Sic animis natum, inuentumq; poema iuuandis,
Si paulum summo discessit, uergit ad imum.

Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis, Ethodier
Indoetusq; pilæ, disciue, trochique quiescit:

nis tēpo-
rib, huius
Ne

No

HAYKOBA

352 Q. HORATII FLACCI

modi yul Ne spissæ risum tollant impunè coronæ.
gō iactat Qui nescit uersus tamen audet fingere, quid nis
prouerb. Qui lusus Liber & ingenuus, præsertim censuſ equeſtrem
nō nouit ſumma numerorum, uitioq; remotuſ ab omni.
legē, abſti Tu nihil inuita dices faciesq; Minerua.
neat. Era. in adag. Id tibi iudicium eſt, ea mens, ſi quid tamen olim
Oportet Scripſeris, in Metiſ deſcendat iudicis aureis,
remū, &c. Inuita Et patris, & noſtras, non umq; prematur in annū
Mi.) Lati- Membranis intuſ poſiti delere licebit,
nis cele- Quod non edideris: nescit uox miſſa reuerti.
bratissi- mū eſt, in Syluestre iſ homiſ ſacer, interpresq; deorum,
uita Mi- Cadibus & uictu foedo deterruit Orpheus,
nerua, „p eo quod Dictuſ ob hoc lenire tigreis, rapidoſq; leones,
eſt, refra- Dictuſ & Amphion Thebae conditor arcis
gante in- Saxa mouere ſono teſtudiniſ, & prece blanda
genio, & repugnā- Ducere quò uellet fuit hæc ſapientia quondam
te natura Publica priuatis ſecernere, ſacra prophanis:
non fauē te caelo. Concubitu prohibere uago, dare iura maritiſ,
Eraſm. Oppida molliri, leges incideſ e ligno:
Sic honor, & nomen diuinis uatibus, atq;
Carminibus uenit, poſt hos inſi gnis Homeruſ,
Tyrtæuſq; mareiſ animos in Martia bella
Lyricus Versibus exacuit, dictæ per carmina ſortes,
ylus quo. Et uitæ monſtrata uia eſt: & gratia regum
Iudi de- Pierij ſtentata modis, luduſq; repertus,
ſcribeban tur. hic Et longoruſ operum finis, ne forte pudori
intelli-

DE ARTE POET. LIB.

353
Sit tibi Muſa lyra ſolers & cantor Apollo.Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quæſitum eſt. ego nec ſtudium ſine diuite uena,
Nec rude quid proſit uideo ingenium: alterius ſic
Altera poſcit opem res, & coniurat amicè.Qui ſtudet optat am curſu contingere metam,
Multa tulit, fecitq; puer, ſudauit et alſit:

Abſtinuit Venere, & uino, qui Pythia cantat

Tibicen, didicit priu, extimuitq; magiſtrum.

Nunc ſatis eſt dixiſſe, ego mira poemata pango.

Occupet extreum ſcabies, mihi turpe relinquere eſt.

Et, quod non didici, ſanè nescire fateri.

Ut preco ad merceis turbam qui cogit emendas,

Aſſentatores iubet ad lucrum ire poeta,

Dives agris, diues poſiti in foenore nummis.

Si uero eſt, uinctum qui recte ponere poſſit,

Et ſpondere leui pro paupere, & eripere atris

Litibus implicitum: mirabor si ſciet inter

Noſcere reuendacem, uerumq; beatus amicum.

Tu ſeu donaris, ſeu quid donare uoles cui,

Nolito ad uersuſ tibi factos duſere plenum

Letitia, clamabit enim pulchrè, bene, recte:

Palleſcat ſuper hiſ, etiam ſtillabit amicis

Ex oculis rorem, ſaliet, tundet pede terram.

Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,

Vt faciunt propè plura dolentibus ex animo, ſic

Z. Derisor

tur ab Ho
ratio, ut
vult Bo.

HAYKOBA

354 Q. HORATII FLACCI

Derisor uero plus laudatore mouetur.

Reges dicuntur multis urgere cululis,
Et torquere mero, quem perspexisse laborent,
An sit amicitia dignus, si carmina condes,
Nunquam te fallant animi sub uulpe latentes.

Quintilio si quid recitares, corrige sodes
Hoc aiebat, et hoc melius te posse negares,

Eleganter Bis terig; expertum frustra, delere iubebat,
Hor. incu Et male tornatos incidi reddere uersus.
di redde Si defendere delictum, quam uertere malles,
re dixit pro eo qd Nullum ultrà uerbum, aut opera sumebat inanem
dst, refin gere, atq; Quin sine riuali teq; & tua solus amares.
mutare Vir bonus & prudens uersus reprehēdet inverteis
corrigere Culpabit duros, incomptis allinet atrum
rech. Erasm. Transuerso calamo signum, ambitiosa recidet
Transuer Ornamenta, parùm claris lucem dare coget,
so calamo Arguet ambiguè dictum, mutanda notabit.
Signum al. Unire. p. Fiet Aristarchus, nec dicet, quur ego amicum
eo qd est, Offendam in nugis hæ nugæ seria ducent
damnare. Erasmus. In mala derisu semel, exceptumq; sinistre.

Vt mala quem scabies, aut morbus regius urget,
Aut phanaticus error, & iracunda Diana:
Vesanum tetigisse timent, fugiuntq; poetam,
Qui sapiunt: agitant pueri, incauti q; sequuntur,
Hic dum sublimis uersus ructatur, & errat.
Si, ueluti merulis intentus decidit auceps,

In pue-

DE ARTE POET LI.

355

In puteum, foueamue, licet succurrите longum
Clamat lo Ciues, non sit, qui tollere curet,
Si quis caret opem ferre, & demittere funem:
Qui scis, an prudens huc se deiecerit, atque
Seruari nolite dicam: Sicutiq; poetæ
Narrabò interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardenter frigidus Aetnam
Insiluit, si ius, liceatq; perire poetis:
Inuitum qui seruat, idem facit occidenti.
Nec semel hoc fecit, nec si retractus erit, iam
Fiet homo, & ponet famosæ mortis amorem.

Nec satis appetet, quur uersus factitet: utrum
Minxerit in patrios cineres, an triste bidental
Mouerit incestus: certè furit, ac uelut ursus
Obiectos caueat ualuit si frangere clathros,
Indoctum, doctumq; fugat recitator acerbis.
Quem uero arripuit, tenet, occiditq; legendo,
Non misera cutem, nisi plena crux hirudo.
Qui int̄-
perijs age
ret, cuiq;
cuncta ce
derent in
feliciter,
in patrios
cineres
mixisse di
cebat. An
tiquitus
Fortasse cypresu.) Simulare cypresu, Acron ad enim pa-
monet prouerbiu esse, à quo pia imperito pictore terni se-
ortu, qui ppter cypresu nihil nouet at pingere. Cō pulchri
cinnæ usurpatitur in eos, qui quod didicerunt, id magna fu-
vbiq; intempestiuiter inculcant, cum ad rem nihil it religio.
attineat. Eras. Vide etiam Cœlium lib. 13. cap. 32. Erasm.

Ni nium, timidusq; procellæ. Serpit hemi ora-
tio que pressior humili or' est, q; oportet, semper
quasi iacens, nunquā a surgens. Ille quidem dicen-
cius à nauigantibus translatus est: aut ab ihs,
qui procumbentes in terram ita repat, ne erectos
turba ventorum auferat. Erasm.

Z 2 Plera

HAYKOBA

356 Q. MORATII FLACCI

Pleraque differat.) Placet mihi ut aut praesens ad autorem referatur, non ad tempus: & sit praesens, id est, operi suo fauens: aut si ad tempus omnino referendum est, vt sit talis ordo: Autor pleraque differat, & omittat praesens, scilicet tempus, in tempore scilicet, aliud: non autem omittat, scilicet pleraque in praesens tempus, id est, in tempore illud, quod nunc erit praesens, in quo deprehendere videat absurdum nescio quid eadem & abscon. Matth. Bononiensis.

Quis tamen exiguo.) Propter inconstantiam, qua inter Graecorum est authores de his rebus sic Horatius loquitur. Sunt enim qui Elegum carmine primitus enunciatum tradunt a Naxio quod odam. Sunt item alii qui a Polymneto Colophonio. Cetius lib. 5. cap. 22.

Grammatici certant.) Huic dubitationi nos (inquit Bononiensis) ex Terentiano illud adiungimus:

Pentametrum dubitant, quis primi finxerit aucto, Quidam non dubitant dice re Gallinoum.

Archilochum proprio.) Fuit Archilochus excellens poeta, si quis auferat obscenitatem ac verborum amarulentiam. Inde apud Cicer. in epistola ad Atticum: Amarulenta, felleaque conspersa multo, imo d. fricta edicta vocantur Archilochia. Cetius lib. 5. cap. 16.

Et Tragicus plerunque.) Allusum arbitor ad Tragici cothurni maiestatem, qui est veluti eques Comicæ humilitatis ratione. Cælius lib. II, cap. 54.

Intererit multum.) Nos (inquit Iaco. Bononiensis) vbi Dauus legitur, diuus reponimus. Nam sensus est, ni fallor: Honestius quadrat si subsequetur accurate penitentur. Poeta enim gradatim variorum rerum ac personarum πρέποντα seruandum ostendens, a diu ad heroem, mox ad senem, aliosque inferiores decurrit, quod carmen infra positum clarissimum exponet: Ne quicunq; Deus, quicunq; adhibebitur heros, &c. Cæterum si Dauus iuxta neotericum interpretem legatur, fatuus erit sensus, nisi statim subsequatur & legatur, heros, hoc est, dominus. Quod si sit, tunc claudicabit versus in syllaba. Bononiensis.

DE ARTE POET. LIB.

357

clarissimum exponet: Ne quicunq; Deus, quicunq; adhibebitur heros, &c. Cæterum si Dauus iuxta neotericum interpretem legatur, fatuus erit sensus, nisi statim subsequatur & legatur, heros, hoc est, dominus. Quod si sit, tunc claudicabit versus in syllaba. Bononiensis.

Intererit multum.) Miror, inquit Aldus, non advertisse quosdam non dici posse an heros ut in multis est exemplaribus, idque repugnante syllaba. Sunt qui legunt, diuēsne loquatur an heros. Sunt qui diuus loquatur an heros. Sed melius legitur: Dauis ne loquatur an heros. Aldus.

Parturient montes.) Dici soliti hoc Flacci carmen in homines glorioeos & ostentatores, qui magnificis promissis, tam vultus vestitusque autoritate miram de se mouent expectatione, verum ubi ad rem ventum est, meras rugas adferunt. Porphyron ex Aesopi quopiam apologo natum existimat, quem Eras. eleganter recenset.

Redderet qui.) Signatur hoc loco tempus & actas qua fiant: non autem ille qui ea faciat. Et propterea, quem scit reddere voces, (id est, quando per se scit reddere voces, hoc est, infantiam ipsam euam fit) legendum est, non qui scit reddere. Matth. Bo.

Secum multa receden.) Hinc Teretus in Phor. ipsa senectus morbus est: quod proverbiali figura dictum videtur. Nam in senib. ut absit morbus, ipsa senectus per se mala valetudo est. Quapropter illud frequens apud Homerum est χαλεπόν γῆρας, id est, molesta senectus.

Productio acta.) Solebant Comediarii poetæ aut tragediarum scriptores fabulas suas in actus quosdam distribuere: unde natum est proverbium: Supremum fabulae actum addere, pro eo quod est, extremum finem imponere. Erasmus.

Vindice nodus.) Homerus Ilia. l. Palladem inducit ut ferocientem Achilleam compescat, alijsque locis

Z 3 cis

358 Q. HORATII FLACCI
eis numina allegat. Ast Ho. vetat hoc in comedie
fieri, nisi rerum difficultas maior sit, quam ut pos-
sit humana ope explicari. Erasm.

Magnō cum pondere.) Ordo est: an idcirco va-
ger, scribamq; licentius? an putē oēs visuros pecca-
ta in ea quod, i. quia, non quiuis iudex, id est, qui
cunq; vidit inmodulata poemata, premit verius
missos magnō pondere in scenā criminē turpi o-
perae nūnūm celeris carentis cura, & supple iterū
quod, id est, quia data est indigna venia Romanis
poetis. Matt. Bonfinis.

Speramus carmina singi.) Digna cedro dicuntur
que promerentur immortalitatem, & eiusmodi
iudicantur ut posteritati consecrari debeant. Ab
arboris natura, cuius succo que sunt illita nō sen-
tiunt cariem. Lege Eras.

Omne tulit punctum.) Pro eo quod est, omnium
sententia & comprobatione. Translatū a consue-
tudine Comitiorum, ubi tabella circumferri con-
suevit, in qua puncto apposito, significabant cui
candidatorum suffragarentur. Eras.

Et cithareodus ridentur.) A cantatoribus ducta
translatio est, quibus vehementer fœdum fit, in e-
isdem fidibus saepius peccare. Et cōcinnē in eos di-
citur: Eadem errant chorda, qui vel in simili re cre-
brius peccant, vel culpam eandem iterum atq; ite-
rum committunt. Primus enim lapsus vel calui-
datur, vel imprudenti, iteratus stultitiae tribui-
tur aut inscrīta. Eras.

Si proprius stes.) Omnino ea vis inest reb. egregi-
is, vt q; saepius ac pressius inspiciatur, hoc magis ac
magis placeant: contrā, que fucata sunt aut vulga-
ria, nonnunq; initio arrident nouitate ipsa, mox
repetita fordescunt. Quemadmodum scribit Plinius lib. 15. cap 14. de sylvestri quodam pointe gene-
re Hec Erasmus in proue: b. Bibas ter, &c.

Cædibus, & victu.) De cædib; hic intelligendum
arbi-

DE ARTE POET. LIB. 359
arbitror, quas inter se illius tempestatis homines
exercebant, non de cædibus bestiarum, & ferarum,
ut voluit Acron. Matth. Bonfinis.

Occupet extremum.) Olim pueri cursu certantes
clamare solebāt, occupet extremum scabies: adhor-
tantes hac voce singulos ad cursum, ac malè precan-
tes ei qui fuerit omnium postremus. Id deductū in
adagium est, quo vtebantur qui significabant se se
quocunq; modo velle vincere, neq; commissuros,
vt inter postremos sint.

Er torqueo mero.) Passim enim vino autores
veritatem attribuunt, quoniam tollit animi fucū,
& quicquid in pectore est conditum, in apertum p
uocat. Vnde diuinæ literæ vertant dari regibus vi-
num, quod ibi nullum sit areanū, ubi regnat ebrie-
tas. Eras.

Tua solus amares.) Sine riali diligere dicuntur,
qui stulte mirantur, quod nemo aliis concupiscat.
Eras.

Non missura cutem.) Prouerbij speciem habet il-
lud Horatianum, quod quadrabit in homines ni-
mium sedulos, & quibusvis in rebus immodicos.
Cuiusmodi nonnullos videas, qui cū semel coope-
rint, nullum faciunt finem, donec defatigati des-
fruant: nec rationem ullam habēt alieni fastidij, sed
suo tantū animo negotij modum metiuntur, haud
quaquam memores vetustissimi sermonis admoē-
tis: Ut tum à ludo desistamus, cū adhuc iucundus
est, ne voluptatem odij molestia consecuta conta-
minet. Nemo nescit hirundinem ubi semel hæserit
corpori, nulla ratiōe posse repellī, donec sucta san-
guinis expleta decidat. De hac Plin. libr. II. cap. 34.
Sic Eras.

Q. HORATII FLACCI
ARTIS POETICAE

FINIS.

Z 4 Q.Ho-

HALKOBA

322 Q. HORATII FLACCI

Stultitia caruisse uides, quæ maxima credis
Esse mala, exiguum censum, turpemq; repulsam,
Quanto deuites animi, capitisp; labore.

Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignis,
Ne cures ea quæ stulte miraris, et optas:

Discere et audire, et meliori credere non uis:
Quis circum pagos, et circum compita pugnax,
Magna coronari contenat Olympia, cui spes,
Cui sit conditio dulcis sine puluere palmae?

Vilius argentum est auro, ut uibus aurum.

O ciues ciues, quæ renda pecunia priuium est,

Post sep Virtus post nummos: haec tanus summus ab imo
te aut co- iunctione Perdocet, haec recinunt iuuenes dictata, senesq;
aduicit, & Leo suspensi loculos, tabulamq; lacerto.

Est, in et si aut quan Si quadringentis sex* septem millia desunt:
qua cōmu Est animus tibi, sunt mores & lingua, fidesq;
tandum tandem Plebs eris: at pueri ludentes, rex erit, aiunt,
censem Bō.

Murus a- Si recte facies, hic murus ab æneus esto:

hæneus, Nil concire sibi, nulla pallescere culpa.

vt usurpa Roscia dic sodes, melior lex, an puerorum
tur p cer- to & im- Nenia: quæ recte regnum facientibus offert,
mutabili Et maribus Curijs, et decantata Camillis?

animi de creto, Is ne tibi melius suadet, qui ut rem facias, rem
scheme Si possem recte: si non, quo cunque modo reme
simirum prouer. Ut propius spectes lacrymosa poemata puppi:

Anqui

EPISTOLARVM LIB. I.

363

An qui fortunæ te responsare superbæ
Liberum, et creditum præsens hortatur, et optat:
Quod si me populus Romanus forte roget: quur
Non ut porticibus, sic iudicijs fruar ijsdem,
Nec sequar, ac fugiam quæ diligit ipse, uel odit:
Olim quod uulpes ægrotō cauta leoni
Respondit, referam: quia me uestigia terrent
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.

Bellua multoru es capitū. nā quid sequar, aut quēs
Pars hominum gestit conducere publica. sunt qui
Fructis, et pomis uiduas uenentur auaras:
Excipiuntq; senes, quos in uiuaria mittant.

Multis occulto crescit res fœnore: uerū
Esto alijs alios rebus studijsq; teneri,
Idem eadem possunt horam durare probantes:

Nullus in orbe sinus Baijs prælucet amoenis.
Si dicit diues, lacus et mare sentit amores

Festinanteis heri. Cui si uitiosa libido
Fecerit auspicium, cras ferramenta Theanum
Tollit fabri. Lectus genialis in aula est:

Nil ait esse prius, melius nil celebre uita.

Si non est, iurat bene solis esse maritis.

Quo teneam uultus mutantem Protea nodo?

Quid pauperi ride: mutat cœnicula lectos,
Balnea, tonsores: conducto nauigio æquè
Nauseat, ac locuples, quem ducit priua triremis,

+ Addēdā
hic arbi-
tror ne
particulā
post verbū
possunt ut
fit: idem
eadem pos-
sunt ne
ho. du. p-
bates. Ali-
ter si per
interroga-
tionem le-
gas vt le-
gi oportet
nō videbit
Horatia-
nus mili
sermo & lo-
cutio. Bō.

Si cur cutio. Bō.

364 Q. HORATII FLACCI

Si curatus in æquali tonsore capillos
 Occurri, rides; si fortè subucula pexo
 Trita subest tunicae, uel si toga dissidet impar,
 Rides. Quid, mea quum pugnat sententia secum?
 Quod petiit, spernit: repetit, quod nuper omisit:
 Aestuat, & uite disconuenit ordine toto:
 Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis:
 Insanire putas solennia me, neq; rides.
 Ut tutores dabant pu-
 nec medici credis, nec curatoris egere
 pillis, ita **A Prætore.** dati, rerum tutela mearum
 curatores **Quum sis:** et præfectum stomacheris ob unguem
 mente ca- ptis. Eras. De te pendens, te respicientis amici,
 in prouer. **Nauiget Ad summam sapiens uno minor est loue, diues,**
Anticyras Liber, honoratus, pulcher, rex deniq; regum,
Præcipue sanus, nisi quum pituita molesta est.

Et donatum iam.) Quicunq; à munere quo quis in
 otium restituuntur, vel ob æstatem, vel imbecillitatem,
 rude donari dicuntur. Inde ducta metaphora,
 quod antiquitus gladiatores virga, quam rudem
 appellabant, donabantur, qui hinc Rudiarij dicti.
 Et rudem accipere, pro dimitti à munere. Rudem i-
 tem donare, pro dimittere. Eras.

Ne populum extréma.) In harenam descendere,
 pro eo quod est, certamen inire. Harena cedere, pro
 defistere à certamine, & victoriam vltro concede-
 re. Translatum à gladiatoria pugna. Eras.

Contēdere Lynceus.) Plutarchus in commenta-
 rio quē scripti aduersus Stoicos, testatur famā inis-
 se de Lynceo, quod saxa & arbores oculorum acie
 penetrarit. Apollonius item in Argonauticis Lyn-
 ceum usque adeo fuisse perspicacē dicit, ut etiā ter-
 ram

365 EPISTOLARVM LIB. I.

rat ipsam oculorum aciem penetrarit, quē apud
 inferos fierent, peruidet. Sunt qui Lynceum pri-
 mum reperisse fodinas metallorū, æris, argenti, &
 auri dicunt. Et hinc vulgo natam fabulam, quod ea
 quoque viderit, que sub terra fierent. Eras.

Sunt verba, &c.) Ex opiniōe Stoicorū, cupidita-
 tes animi morbos appellat: his philosophia medet
 pharacis verbō, id est, monitis salubrib. Ut em̄
 corporis mqrbis pro ratione valetudinis alia atq;
 alia exhibetur pharaca, itidem in animi malis nō
 eadem adhibenda est oratio. Sed interim blandius
 mouendi, interim acrius iurgandum, nonnunquā
 dissimulandum, & imprudenti pharacōn admo-
 uendum. Vide proverb. Animo egrotati, &c.

Per saxa, per ignes.) Cūm significamus quidvis
 periculi subiectum, per saxa, per ignes dicimus, aut
 per enses, per ignes.

Sine puluere palmæ.) Axovit, id est, citra puluere.
 Sic Graci dicunt, quum quis aliqua re citra negotiū
 potitur. Translatum vel ab Aphē, id est, à pulueris
 contactu, quo se spargebat in palestrico certamine
 congressatus. Vel certe à puluere, quo non indeco-
 rē sordidari scripsit Horatius li. i. Odarum, eos qui
 certant olympia, quiue bellum gerunt. Eras.

O ciues ciues.) Hæc per Ironiam dicta sunt: neq;
 enim sentit Horatius prius habendam rationem
 facultatum, quam morum: sed irridet sententiam
 vulgo decantatam, quam his quoq; temporib. ple-
 ricq; parentes liberis suis serio inculcant. Eras, in
 verb. Quærendæ facultates, &c.

AD LOLLIUM.

Homeri poësim philosophicæ arcana complecti,
Troiani belli scriptorem, maxime Lollī,
 Dux tu declamas Ronce, Præfeste relegi:
 Qui quid sit pulchrū, quid turpe, quid utile, qd non,
 Pleniū ac melius Chrysippo, & Crantore dicit.

Quæ

366 Q. HORATII FLACCI

Quis ita crediderim nisi quid te detinet, audi.

Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
Gracia Barbariae lento collisa duello,
Stultorum regum, et populorum continet astus,
Antenor censet belli praecidere causam.
Quid Paris? Ut saluus regnet uiuatque; beatus,
Cogi posse negat. Nestor componere liteis
Inter Peliden festinat, et inter Atriden:
Hunc amor ira quidem communiter urit utrumque;
Quicquid delirant reges, plectuntur Achium.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, et ira,
Iliacos intra muros peccatur, et extra.

Rursus quid uirtus, et quid sapientia possit,

+ Penelope ca Qui domitor Troiae, multorum prouidus urbis,
Stitatis adeo fu Et mores hominum inspexit, latumque per aequor,
it intrupta, ut Dum sibi, dum socijs redditum parat, aspera multa
abiente 29 annis Pertulit: aduersis rerum immersabilis undis.
nos Marito Sirenum uocet, et Circes pocula nosti:
Ulysses nullis Que si cum socijs stultus cupidusque; bibisset,
procordis blan Sub domina meretrice suisset turpis, et excors:
detris prope vixisset canis immandus, uel amica luto sus.
tuerit inues Nos numerus sumus, et fruges consumere nati,
sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique;
fidem, quam In cute curanda plus aequo operata iuuentus:
dimiserat ma Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, et
rito.

Adfretus

367 EPISTOLARVM LIB. I.

Ad strepitum citharae cessatum ducere curam.

Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones;
Vt te ipsum serues, non expurgisceris? At qui
Si nobis sanus, cures hydropticus. Et ni
Posces ante diem librum cum lumine, si non
Intendes animum studijs, et rebus honestis,
Inuidia uel amore uigil torquebere. Nam quis
Quae laudent oculos festinas demere, si quod
Est animum, differs curandi tempus in annum?

Dimidium facti, qui coepit habet, sapere, aude,
incipe, uiuendi qui recte prorogat horam:
Rusticus expectet dum defluat amnis: at ille
Labitur, et labetur in omne uolubilis aenum.

Quæritur argentum, puerisque; beanda creandis
Uxores, et inculta pacantur uomere syluae.
Quod satis est cui contingit, nihil amplius optet.
Non domus, et fundus, non eris acerius et auri
Aegroto domini deduxit corpore febres.
Non animo curas, maleat possessio oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti,

Qui cupid, aut metuit, uiuat illu sic domus aut res,
Vt lippum pictae tabulae, fomenta podagram.
Auriculas citharae collecta sorde dolenteis.
Syncerum est nisi uas, quod cuncti infundis aescit.
Sperne uoluptates, nocet empta dolore uoluptas.
Semper auarus eget; certum uoto petet finem.

Inuidus

+ Aliás ces
santū. Lo-
cus à con-
trario.

+ Cessantū
id est, ad
cessandum
vt legit &
exponit
Bonfinis.

Huc spe-
ctat illud
prou. Pri-
mū recte
valere pro
xima, for-
ma, tertio
loco diui-
tiaz. Era,

Inuidus alterius macrescit rebus opimis.

Inuidus Siculi non inuenere tyranni

Maius tormentum. Qui non moderabitur ire,

Infectum uolet esse, dolor quod suaserit, & mens,

Dum poenas odio per uim festinat inulto.

Ira furor brevis est. Animum rege; qui nisi paret,

Imperat hunc frenis, hinc tu compesce catena.

Fingit equum tenera docilem ceruice magister

Ire uiam, quam monstrat eques. Venaticus ex quo

Tempore ceruinam pellel latravit in aula,

Militat in syluis catulus. Nunc adhuc puro

Pectore uerba puer, nunc te melioribus offer.

Proinde Quo semel est imbuta recens, seruit odorem
monet re- Testa diu. Quòd si cessas, aut strenuus ante is: |

Etè Fabius, vt statim Nec tardum opperior, nec præcedentibus inslo.

optima di Vixisset canis immundus.) Amica Iuto dicit, quia

scant, pro- nihil minus cōuenit rostro suillo, quam delitie vñ

pterea, qd guētariq; quippe cui id demū dulce olet, qd cœnum

nihil hæ- olet. Hec Eral. in proverb. Nihil cum amaricino sui,

ret tenaci- Nos numerus.) Hoies nullius bonæ rei, numerus

us, quam proverbio dicitur. Translatum videri potest à cal-

q; rudibus culis ad nihil aliud vtilibus, nisi ad numerū. Eral.

annis pce- Sponfi Penelopes.) Voluptatibus mācipatos, nec

perimus. villam prorsus rationis lucem capientes sponsos Pe-

Huic non nelopes videtur intellectisse Horatius, antor Celi

dissimile ē us libro 16. cap. 8.

illud: Sal- Dimidiū facti qui.) Αρχὴ μισθωτὸς, id est, prin-

uā imbibe cipium dimidium totius. Hoc prover. significatum

est, maximā difficultatis partē in aggrediendo nego-

tio sitā. Sic Auson. Incipe dimidiū facti est, copiste,

superst. Dimidiū, rursus hoc incipe, & efficies. Eral.

AD IVLIVM FLORVM.

Iulium auatirix latenter accusat hac epistola.

Vli Flore: quibus terrarum militet oris

Claudius Augusti priuignus, scire labore,

Thraca ne nos, Hebrusq; uiuali compede ainctus,

An freta uicinas inter currentia turreis,

An pingues Asie campi, collesq; morantur.

Quid studiosa cohors operū struit: Hæc quoq; euro,

Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit:

Bella quis & paces longum diffudit in æuum.

Quid Tityus Romana breui uenturus in ora,

Pindarici fontis, qui non expalluit haustus,

Fastidire lacus, & riuos ausus apertos.

Vt ualeat! Ut meminit nostri? Fidibus' ne Latinis

Thebanos aptare modis studet auspice Musa?

An Tragica deseuit, & ampullatur in arteis?

Quid mihi Celsus agit: Monitus, multūq; monen- Celsus pla-

Priuatas ut querat opeis, & tangere uitet (dus, giarius.

Scripta, Palatinus quæcumq; recepit Apollo, Aesopī

Ne, si forte suas repetitum ueneat olim est, cœsus, & dici

Grex auium plumas, moueat cornicula risum tur in eū,

Furtis nuda coloribus. Ipse quid audes? qui aliena pro suis v-

Surpat.

Quæ circumvolitas agilis thyma? Non tibi paruum

ingenium non incultum est, nec turpiter hirtum.

Seu linguam causis acuis, seu ciuica iura

Respondere paras, seu condis amabile carmen,

HAYKOP

370 Q. HORATII FLACCI

aliorumq; Prima feres hederæ uictoris præmia. Quòd si
bonis sele Frigida curarum fomenta relinquere posse.
venditat Eras.

Quo te cœlestis sapientia duceret, ires.

Hoc opus, hoc studiū, parui properemus, & ampli,
Si patriæ uolumus, si nobis uiuere chari.

Debes hoc etiam rescribere: si tibi curæ.

Quintæ conueniat Numantius: an malè sarta
Gratia neq; niquam coit, & rescinditur? At uos
Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia uexat,
Indomita ceruice ferōs, ubi cunq; locorum
Viuuitis, indigni fraternum rumpere fœdus.
Pascitur in uestrum redditum uotina iuuencia.

AD ALBIVM TIBULLVM

Elegorum scriptorem.

Monet amicū, quod pueros deperiret. solum ea
amaret, quæ te ad immortalitatem potius accende-
rent expetendam.

A Lbi nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicā facere in regione Pedana?
Scribere quod Casti Parmensis opuscula uincat?
Ant tacitum sylvas inter reptare salubreis,
Curantem quicquid dignum sapiente, bonoq; est?

Id prouer- Non tu corpus eras sine pectori. Dij tibi formam,
biali figu- Dij tibi diuitias dederant, art mīq; fruendi.
ra dixit Horat. & Quid uocat dulci nutricula maius alumno,
est pinde- Qùam sapere, & fari possit, que sentiat, & om-
cītū, qua- Gratia, fama, uale tudo contingat abundē
si sine mē- te. Nam sa

EFISTOLARVM LIB. I.

371

Et mundus uictus, non deficiente crumenæ.

Inter spem curamq; timores inter & iras

Omnem credere diem tibi diluxisse supremum.

Grata superueniet, quæ non sperabitur, hora:

Me pinguem, & nitidum bene curata cute uises,

Quum ridere uoles Epicuri de grege porcum.

AD TORQVATVM.

Cœnæ iucundæ descriptio.

S Ipotes Archiacis coniuua recumbere lectis,

Nec modica cœnare times olus omne patella;

Supremo te sole domi Torquate manebo.

Vinabibes iterum Tauro diffusa, palustreis

Inter Minturnas, Sinuessoanumq; Petrinum.

Sin melius quid habes, accerse, uel imperium fer.

Iamdudum splendet focus, & tibi munda suppellexi.

Mitte leueis spes & certamina diuitiarum,

Et Moschi causam. Cras nato Cæsare festus

Dat ueniam, somnumq; dies. Impunè licebit

Aestiuam sermone benigno tendere noctem.

Quo mihi fortuna, si non conceditur uti?

Parcus ob hæredis curam, nimiumq; seuerus

Adsidet in sono, potare, & flargere flores

Incipiam: patiarq; uel inconsultus haberi,

Quid non ebrietas designat? Operata recludit,

Spes iubet esse ratas, in prelia trudit inermem:

Sollicitis animis oris eximit, addocet arteis.

Et

Ag 2 Foscina

pientiæ &
ingenium
in pectori
atq; corde
constituit
vnde &
cordatos
appella-
mus pru-
dētes. Eras

HAYKOBA

372 Q. HORATII FLACCI

Fœcundi calices, quem non fecere disertum?

Contracta quem non in paupertate solutum?
Corruget nare di re nares di Hec ego procurare, & idoneus imperor, & non
cūtetur, qui Inuitus, ne turpe toral, ne sordida mappa
bilē offendunt. Corruget nareis. Ne non & cantharus, & lanx

Ostendat tibi te, ne fidos inter amicos

Sit, qui dicta foras eliminet: ut coēat par,

Iungaturq; pari Brutum tibi Septitiumq;

Et nisi cœna prior, potiorq; puella Sabinum

Detinet, adsumam. Locus est & pluribus vmbbris,
+ Id est, cō
uiuis.

Sed nimis arcta premunt olida coniuia capre.

Tu quotus esse uelis, rescribe: & rebus omib;is

Atria seruantem postico falle clientem.

Quid nō ebrietas.) Plinius scribit lib. 14. cap. 22.
vinum usq; adeo mentis arcana prodere, ut morti
fera etiam inter pocula loquantur homines, & ne
per iugulum quidem reddituras voces contineant.
Lege prouerb. In vino veritas.

Ne fidos inter amicos.) E coniuio nihil foras
effutire ibi Horatius inter iucundi coniuia com
moditates commemorat. Eras. in prou. Odi memo
rem compotorem.

Brutum tibi Septitiusq.) Aldus Brutā legit, quæ
videf fuisse amica Septitii, vel si maius Septimini nā
vtrunc; legitur. Est aut̄ ordo: vt par coēat, & iun
gatur pari: Adsumam tibi Brutam & Septitium & Sa
binum, nisi prior cœna & potior amica detinet illū
scilicet est locus & pluribus vmbbris, id est, cōuiuis:
sed capræ olida, id est graue oientes, premunt, hoc
est, offendunt coniuia nimis arcta: & hoc propter
malū odorē, qui solet emitti: cum concavitas illa
quæ sub alis est, nimis incalescit. Hac Aldus.

Plu-

375 EPISTOLARVM LIB. I.

Pluribus vmbbris.) Ad hoc prouerb. allusit Horatius, quod Græci dicunt οὐδα, id est, vmbra. Eras.

Sed nimis arcta.) Et ibi ad prouerbium allusio q; est: Septem coniuuiū, nouem coniūtū. Eras.

Sed nimis arcta.) Ibi significat coniuias & coepiones nimis arcta discumbentes, nimisq; ob numerosam multitudinem cōstipatos in mensa lādi factore molestissimo qui modo hircus, modo caper, modo tragos nominatur à poetis, &c. Et ita ab Horatio poetica quadam venustate, olida capræ appellantur malè oientes coniuiae. Autor Sabellicus.

AD NVMITIVM.

Sapiens nihil commouebitur rebus terrenis: sed ne cœlestibus quidem.

Nihil admirari, prop̄ res est una Numici,
Solaq; quæ posse facere, & seruare beatum,
Hunc solem & stellas, & decadentia certis
Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
Imbuti spectent. Quid censes munera terræ?
Quid mare extremos Arabas ditantis, et Indos?
Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis?
Quo spectanda modo, quo sensu creditis, & ore?
Qui timet, his aduersa ferè miratur eodem,
Quo cupiens pacto, pauor est utriq; molestus,
Improuisa simul species exterrit utruncq;
Gaudeat, aī doleat, cupiat, metuat ue, quid ad rem?
Si quicquid uidit melius, peius ue sua spe,
Defixis oculis, animoq; & corpore torpet,
Insani sapiens nomen ferat, equis iniqui,
Ulteri quām satis est, uirtutem si petat ipsam.

¶ 3. In nunc

HAJKOBA

374 Q. HORATII FLACCI

In nunc, argenteus marmor uetus, et aq; et artis
Suspice, cum geminis Tyrios mirare colores.
Gaudet quod spectant oculi te mille loquentem,
Gnauis marie forum, et uestimentus pete tectum,
Ne plus frumenti dotalibus emet a grisis
Autius, indi gnum quod sit peioribus ortus,
Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.

Quicquid sub terra est, in apricum proferet et si,
Defodiet, condet q; nitentia. Quum benè notum
Porticus Agrippæ, et uia te confixerit Appi;
Ire tangent restat. Numa quò deuenit, et Ancus
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi. Vis rectè uiuere? Quid non?
Si uirtus hæc una potest dare, fortis omisit
Hoc age delitijs, uirtutem uerba putas, ut
Lucum ligna, caue ne portus occupet alter,
Ne Cybiratica, ne Bithyna negocia perdas.
Mille talenta rotundentur, totidem altera porro,
Tertia succedant, et quæ pars quadret aceruum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemq; et amicos,
Et genus ex formam regina pecunia donat:
Ac bene numma uen decorat suadela, Venusq;

Mancipijs locuples, eget æris Cappadocum rex
Ne fueris hic tu chlamydes Lucullus, ut aiuit,
Si posset centum scene præbere rogatus,
Qui possum tot sicut; tamen et querā, et quod habeo
Mittam,

PISTOLARVM LIB. I.

375

Mittam, post paulo scribit, sibi millia quinq;

Esse domi chlamydum: partem, uel tolleret omneis.

Exilis domus est, ubi non et multa supersunt,

Et dominum fallant, et profunt furibus. ergo

Si res sola potest facere et seruare beatum,

Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.

Si fortunatum species, et gratia præstat,

Mercemur seruum, qui dicit nomina seuum

Qui fodiat latus, et cogat trans pondera dextram

Porrigeret, hic multum in Fabia ualeat, ille Velina,

Cui libet hic fasces dabit, eripietq; curales

Cui uoleat, importunus ebur frater, pater adde.

Vt cuiq; est etas, ita quenq; facetus adopta.

Si bene qui coenat, bene uiuit, lucet, eamus

Qg; dicit gula, piscemur, uenemur. ut olim

Gargilius, qui mane plaga, uenabula, seruos,

Diffratum transire forum, populumq; iubebat,

Vnus ut è multis populo spectante referret

Emptum mulus aprum, crudi, tumidiq; lauemur,

Quid deceat, quid non oblixi, cerite cera

Digni, remigium uitiosum i thacensis Ulysseni,

Cui potior patria fuit interdicta uoluptas.

Si (Mimerminus uti censet) sine amore, iocisq;

Nil est iucundum: uiuas in amore, iocisq;

Viue uale, si quid nouisti rectius istis,

Candidus imperti, si non, his utere mecum.

A 4

Et ges

+ Id est, q
sciat oim
ferè nomi
na. & sit
quasi no-
menclator
quidam
nobis. Bō.

HAYKOBA

376 Q. HORATII FLACCI

Et genus &c. Omnibus quidem nationibus in ore fuit olim isthæc sententia, quæ nūc in vsu est: Pe cunæ obediunt omnia. Eras.

Mancipijs locuples.) Hoc versu significat quodā esse famulos & famulitio numero copiosos, sed rei numerari egrissimos. Et ita rex Cappadocum non accipitur pro rege Cappadocię, sed pro eo, qui maximā habet familiam seruorum. Rex em̄ alias dñs alias regnator, alias diues significat, &c. Cappadoces vero seruos appellamus à nomine regionis, ex qua venales optimi deportabantur, Sabellicus.

Cerite cera digni.) Olim notari dignos atq; improbos at nequam homines, Cerite cera dignos, puerbio vocabant Nimirum ceritem ceram, insignē ignominiam appellates. Acron & Porphyrius huiusmodi tradunt originem ad agū. Romani Ceribus bello subactis eam dixere conditionem, ne suffragij ius haberent: ne leges villas aut æderent aut haberent, eamq; ignominiam abijisse in adagū. De tabulis Ceribus scribit A. Gellius libr. 16. cap. 13. Eras. Plura de hac re inuenies apud Petrum Crinitum de honesta disciplina libro 7. cap. 6.

AD MECOENATEM.

Rationem reddit quur promissa non præstiterit,
mensagin Augusti Q. Vinq; dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax desyderor. atqui
Si me uiuere uis senum, recte q; ualentem,
Quam mibi das ægro, dabis ægrotare timenti
Meccnas ueniam, dum fucus prima, calorq;
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet:
Officiosaq; sedulitas, & opella forensis
Adducit febreis, & testamenta resignat.

Quod

377 EPISTOLARVM LIB. I.

Quod si bruma niueis Albanis illinet agris:

Ad mare descendet uates tuos, & sibi parcer:

Contractusq; leget, te dulcis amice rcuiset

Quum Zephyris, si concedes, & hirundine prima, Ibi de pri-

mo vere

sentit po-

eta. Nā hī

rundo ve-

ris nūcia

fertur.

Erasm.

in prou.

Vna hiru-

do, &c.

Calaber iubet hospes.

Tu me fecisti locupletem, uescere sodes.

Iam satis est, at tu quantumvis tolle benignè

Non inuisa sires pueris munuscula paruis.

Tam teneor dono, quam si dimittar onustus.

Ut libet, hæc porcis hodie comedenda relinques.

Prodigus, & stultus donat que spernit & odit.

Hac seges ingratis tulit, & feret omnibus annis.

Vir bonus & sapiens dignis ait esse paratum,

Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis,

Dignum præstato me etiam pro laude merentis,

Quod sine me nolles usquam discedere, reddes

Fortè latus, nigros angusta fronte capillos.

Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum, &

Inter uina fugam cynaræ mœrere proteruæ.

Fortè per angustum tenuis uulpecula rimam

Repserat in cameram frumenti, pastaq; rursus

Ire foras pleno tendebat corpore frustra.

Cui mustela procul: si uis ait effugere istinc,

Macra cauum repetes arctum, quem macra subisti,

Hac ego si complestar imagine, cuncta resigno:

Nec somnum plebis laudo satyr altilium, nec

His verbis
iuuenilis
indicatur
ætas. Au-
tor Cœli
us lib. 10;
cap. 12.

A 4 5 Otid

HAYKOBA

378 Q HORATII FLACCI

Otia diuitijs Arabum liberrima muto.

Sæpe uerecundum laudasti rexq; paterq;

Audisti coram, nec uerbo parcus absens

Inspice, si possum donata reponere latus.

Haud male Telemachus proles patietis Vlyssi,

Non est aptus equis Ithacæ locus: ut neq; planis

Porrectus spatijs, nec multæ prodigus herba,

Atrida magis apta tibi tua dona relinquam.

Paruum parua decent mihi iam non regia Roma,

Sed uacuum Tybur placet, aut imbelli Tarentum.

Strenuus & fortis, causisq; Philippus agendis

Clarus, ab officijs octauam circiter horam

Dum reddit, atq; foro nimium distare carinas

Iam grandis natu queritur: conspexit, ut aiunt,

Adrasum quendam uacua tonsoris in umbra,

Cultello proprios purgantem leniter ungueis.

Demetri (puer hic non leue iussa Philippi

Accipiebat) abi, quære & refer, unde domo, quis,

Cuius fortune, quo sit patre, quoque patrono:

It, reddit, & narrat Vulteium nomine Menam,

Preconem tenui censu, sine crimine notum,

Et properare loco, & cessare, & querere, & uti,

Gaudentem paruisq; sodalibus, & lare certo,

Et ludis, & post decisa negotia campo.

Scitari libet ex ipso quodcumq; refers, dic

Ad coenam ueniat, non sanè credere Mena:

Mirari

EPISTOLARVM LIB. I.

379

Mirari secum tacitus, quid multæ benignè

Respondet, negat ille mihi, negat improbus, & te

Negligit, aut horret. Vulteiu manè Philippus

Vilia uidentem tunicato scruta popello,

Occupat, & saluere iubet prior, ille Philippo

Excusare laborem, & mercenaria vincia,

Quòd non manè domum uenisset; deniq; quòd non

Præuidisset eum, sic ignouisse putato

Metibi, si coenas hodie mecum, ut libet: ergo

Post nonam uenies, nunc j. rem strenuus auge.

Vt uentum ad coenam est, dicenda, tacenda locutus,

Tandem dormitum dimittitur, hic ubi sepe

Occultum uisus de currere pisces ad hamum,

Manè cliens, etiam certus conuia, iubetur

Rura suburbana indictis comes ire Latinis.

Impositus mannis, aruum cœlumq; Sabinum

Non cessat laudare, uidet, ridetq; Philippus,

Et sibi dum requiem, dum risus undiq; querit

Dum septem donat sextertia, mutua septem

Promit tit, persuadet uti mercetur agellum,

Mercatur, ne te longis ambagibus ultra,

Quam sat is est movere: ex nitido fit rusticus atq;

Sulcos, & uinel a crepat mera, preparat ulmos,

Immoritur studijs, & amore senescit habendi.

Verum ubi oves farto, morbo periene capellæ,

Spem mentita seges, bos est enectus arando,

Scruta ve
teramēta
oifaria si
gnificari
puto, q; cū
visuā de
trita sint,
ptio item
diminuta
censemur
Scrutaria
item inde
vilissima
quæq; di
cuntur.

Quod &
Apuleius
fabulæ græ
canicæ li.
4. testimo
nio cōfir
mat. Cœli
us li. 10. c.

56. Vide
itē Politī
anū Misc.
centaria
I. cap. 30.

Offens

380 Q. HORATII FLACCI

Offensus damnis, media de nocte caballum
Arripit, iratusq; Philippi tendet ad ædeis.
Quæ simul aspergit scabrum, intonsunq; Philippus,
Durus ait *Vul*tei nimis attentusq; uideris
Esse mihi. *P*ol me miserum patrone uocares,
Si uelles, inquit, uerum mihi dicere nomen.
*Q*uod te per genium, dextramq; deosq; penates
Obsecro & obtestor, uit e me redde priori.
Qui simul aspergit, quantum di missa petitis
Prætent, mature redeat, repet atq; relicta.
*M*etiri se quenq; suo modulo, ac pede uerum est.

*D*esignatorē decorat.) Designare vetustissimo si gnificat, est rem nouā facere, in utrāq; partē, & bonā & malam, sicut docet Donatus. *I*nde designatores dicti sunt curatores funerū, qui ludis funebrib. præsunt, ob eā causam, & in his ludis multa fiant noua & spectanda &c. *S*ensu aut Horati est: Dabis mihi Mecenas veniā diutius villicāti, & in agro cōmoranti, quām promiserā: qm̄ ægrotare Romæ formido per diem autumni pestiferos, dū designatores, hoc est, præfecti ludorum funebrium lictoribus atris decorantur, & per multorū mortes munia frequenter usurpant, funebribus ludis præsidendo. *S*abellicus.

Non quo more pyris.) Ex his versiculis prouerbiū subesse videtur. Calabri nanq; hospitē mune ra rusticana, leuiāq; quæ magis onerant accipientem, qiuuant, recte dixeris: aut quæ donantur, cōtempta. Siquidē Calabri, quod pyris abundant, cōsueuerūt ea hospitibus affatim apponere. Deinde saturos belliorum vice domum auferre iubent. Quod si recuses eadem porcis obiciuntur.

*N*ec tam ignorat.) Habet & illud prouerbij sym bolum

PISTOLARVM LIB. I. 381

bolum. Vult enim Horatius q talis sciat discrimē terum vilium & preciosarū. Agit enim Horatius de his, qui beneficia non ita conferunt in q̄o suis, velut ab̄sciant: sed ita collocant, vt expendant & eius meritum ac dignitatem cui præstant, & premium muneris quo largiuntur. Porro lupini vtilitatem prouerbialiter notauit & luuenalis sic:

Tunicam mihi malo lupini

Quam si me toto laudet vicinia pago. Eras.

Patientis Ulyssi.) Hic laudat Telemachū Homericum, qui equos à Menelao oblatis recusauit: cū non solum in accipiendis muneribus verecundia haberet debeat, sed etiam delectum, iuxta proverbium: Nec omnia, nec paſſim, &c.

*M*etiri se quenq;.) Huc respexit Horatius, quod vulgo dicitur: Tuo te pede metire. *Q*uod monet, ne quis se dilatet ultra conditionem tuam, neve se ipsum ex assentatorum laudibus, ac vulgi opinione, aut formæ fauore, verū proprijs ac veris dotibus animi q; virtutibus æstimet. Translatum ab his, qui corporis humani modum, pedum numero æstimant. Eras.

AD CELSVM ALBI-

NOVANVM.

Indicat animi se ægritudine laborare, neq; que cuncte eorum quæ recte essent, sibi placere.

*C*ibis gaudere & bene re gerere Albinouano

*M*usa rogata refer comiti, scribæq; Neronis. *E*xpresit Si quæret quid agā: dic multa, et pulchra minantem, rō tū πρωτεύειν. *G*regorū Viuere, nec recte, nec suauiter, haud quia grando *T*er. Contuderit uiteis, oleumq; momorderit æstus: Nec quia longinquis armentum ægrotet in aruis, Sed quia mente minus halidus, quām corpore toto,

Nil

HALKOBA

382 Q. HORATII FLACCI

Nil audire uelim, nil discere, quod leuet ægrum,
Fidis offendar medicis, irascer amicis,

Quir me funesto properent arcere ueterno:

Instabiles que nocuere sequar, fugiam quæ profore credam,
ventosos Roma Tybur amem uentosus, Tybure Roman
dicimus. Posthæc ut ualeat, quo pacto rem gerat, et se:
illi vitio se noxiū. Ut placeat iueni percontare, atq; cohorti.
fatetur. Si dicet recte, primum gaudere subinde
Hor. Eras. in prou. Preceptum auriculis hoc instillare memento:
Venti cā- Vt tu fortunam, sic nos te Celse feremus.
pus, &c.
Cinips in
loco.

AD CLAUDIVM

Neroneū.

Septimum Claudium, Claudio Augusti pœn:
gno commendat.

Tradatur Septimiū Claudi nimirū intelligit unus,
q; cōmen- Quanti me facias, nā me rogat, et prece cogit:
datur, le- Scilicet ut tibi laudare, et tradere coner,
ge Eras. in Dignum mente, domoq; legentis, honesta Neronis:
prouerb. De manu Munere quum fungi propioris censem amici.
in manū. Quid possum uidet, ac nouit me ualidius ipso.

Multa quidem dixi, quir excusatus abirem:
Sed timui, mea ne finxisse minora fu' arer,
Dissimulato opis propriæ, mihi commodus uni.
Sic ego maioris fugiens opprobria culpa,
Frontis ad urbanæ descendi præmia: quòd si
Depositum laudas ob amici iussa pudorem,

Scrl

EPISTOLARVM LIB. I. 383

Scribe tu gregis hunc, et fortem crede, bonumq;. De grege
AD FVSCVM ARISTIVM. illo est. i.
eiudem
Varietas in genere vite, etiam inter ciudē stu:
dij homines.

10

V Rbis amatorem Fuscum saluere iubemus
Ruris amatores: hac in re scilicet una
Multū disimiles, ad cætera penè gemelli,
Fraternis animis quicquid neget alter, et alter,
Adhucimus pariter uetuli, notiq; columbi.
Tunidum seruas, ego laudo ruris amoëni
Riuos, et musco circumlita saxe, nemusq;.
Quid queris? uiuo et regno: simul ista reliqui,
Quæ uos ad cælum effertis rumore secundo,
Vtq; sacerdotis fugitiuus liba recuso,
Panæ egæo iam mellitis potiore placentis.

Viuere naturæ si conuenienter oportet:
Ponendæ q; domo querenda est area primū:
Nouisti ne locum potiore rure beato?
Est ubi plus tepeant hyemes? ubi gratior aura
Leniat et rabiem canis et momenta leonis,
Quum semel accepit solem furibundus acutumq;
Est ubi diuellat somnos minus inuidia cura?
Deterius Libycis olet, aut niter herba lapillis?
Purior in uicis aqua tendit rumpere plumbum.
Quam quæ per pronū trepidat quū murmure riuis
Nempe inter uarias nutritur syria columbas.

Lau-

384 Q. HORATI FL ACCI

Laudaturq; domus, longos que prospicit agros,
Naturam expellas furca, tamen usq; recurret:

Et mala perrumpit furtim fastidia uictrix.

Non qui Sidonio contendere callidus Ostro
Nescit Aquinatem potentia uellera fucum,
Certius accipiet danum, propius ue medullis,
Quam qui non poterit uero distinguere falso,
Quem res plus nimio delectuere secunde,
Mutatae quatient, si quid mirabere, pones
Inuitus, fuge magna, licet sub paupere tecto
Rages, & regum uita præcurrere amicos.
Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis, frenumq; recepit
Sed post quam uictor uiolens discessit ab hoste,
Non equidem dorso, non frenum depulit ore.
Sic qui pauperiem ueritus, pœtiore metallis
Libertate caret, dominum uehit improbus, atq;
Seruict æternum, qui paruo nesciet uti.

Cui non conueniet sua res, ut calceus olim
Si pede maior erit, subuertet; si minor, urget,
Letus sorte tua uiues sapienter Aristi.
Nec me donites incastigatum, ubi plura
Cogere quam satis est ac non cessare videbor.
Imperat, aut seruit collecta pecunia cuiq;
Tortum digna sequi potius, quam ducere funem.

HRC

EPISTOLARVM LIB. I.

385

Hæc tibi dictabam post fauum putre Vacune,
Excepto quod non simul esses, cetera letus.

Naturam expellas furca) Sensus est, haud facile
dedisci quæ nobis natura penitus indidit atq; in-
sevit. Duxa metaphora à ramis, quæ apposita fur-
ca torquetur alio, quam natura posuerat: qua sub
lata rursum vergunt eodem quo prius. Sic alibi li-
bro 2. sermon. Satyra 7. dixit idem poeta:

Tolle periculum
Iam vaga profiliat frenis natura remotis. Eras.

AD BVLLATIVM.

Taxat quæstus cupiditatem in Bullatio: cuius
gratia missus non currebat.

Q Vid tibi uisa Chios Bullati, notaq; Lesbos
Quid coccina Samos? Quid Crœsi regia Sar-
dis?

Smyrna quid & Colophon? Maiora minoraque fan-
Cunctane præ campo, & Tyberino flumine fordent?
An uenit in uotum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas odio maris atq; uiarum?
Icis Lebedus quam sit Gabijs desertior, atque
Eridis uicus, tamen illi uiuere uellem,
Oblitusq; meorum, obliuiscendus & illis,
Neptunum procul è terra spectare furentem.

Sed neq; qui Capua Roman petit imbre, lutoq;
Apersus, uolet in caupona uiuere, nec qui
Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
Ut fortunatam plenè præstantia uitam.
Nec si te ualidus iactauerit Auster in alto:

Bb

Preuer-
rat prio-
ribus in
Idcir-
pauges, q

HALKOBA

386 Q. HORATII FLACCI

assidue fri idcirco nauem trans Aegaeum mare uendas.
geret, tre Incolumi Rhodos & Mitylene pulchra facit, §
mereti eos de bal. Penula solstitio, campestre niualibus auris,
ne cogi Per ornam T yberis, sextili mense caminus.
tare & far no condus Dum licet, & uultum seruat fortuna benignum:
cendo di Roma laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absens:
titabant. Caelius li Tu quocunq; Deus tibi fortunauerit horam
bro 26.ca. Grata same manu, nec dulcia differ in annum:
47. Vt quocunq; loco fueris, uixisse libenter
Celi hic Te dicas. Nam si ratio & prudentia curas,
p regiōe Non locus effusi latē maris arbiter ausert.
accipi ait Cœlum, nō animum, mutant, qui trans mare currū.
Eras. in p Strenua nos exercet inertia nauibus atq;
uerb. To Quadriges petimus bene uiuere. Quod petis, hic est
to cælo Errare. Est vñbris, animus si te non deficit æquus.

Campestre niualibus.) Apud Hieronymum pro
femorale hoc positum complices. quod vulgo su
cinctorum aut campestre vocant. Augustinus ci
uitatis diuinæ lib 14. Campestria, inquit, latinum
verbū non est, sed ex eo dictū, quo iuuenes, qui
nudi exercebantur in campo, pudenda operiebāt.
Vnde qui ita succincti sunt, campestres vulgus ap
pellat. Cœlius lib. 10. cap. 21.

AD ICCIVM.

Iccium Agrippæ procuratorem fortunatum di
cit, si fortuna bene vtatur.

F Ructibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icc
Si rectè frueris, non est ut copia maior
Ab Ioue donari posset tibi. Tolle querelas

12

Pall

EPISTOLARVM LIB. I. 387

Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
Si ueniri bene, si lateri est, pedibusq; tuis, nil
Divitiae poterunt regales addere maius.

Si forte in medio positorum abstemius herbis
Viuis & urtica, sic uiues, protinus ut te
Confestim liquidus fortune riuus inaureret:
Vel quia naturam mutare pecunia nescit,
Vel quia cuncta putas una uirtute minora.

Miramur si Democriti pecus edit agellos,
Cultaq; dū peregrē est animus sine corpora ueloxq;
Quum tu inter scabiem tantam, & contagia lucri
Nil paruum sapias, & adhuc sublimia cures
Quia mare compescant cause, quid tēperet annum,
Stelle & ponte sua iussē ne uagentur, & errent.
Quid premat obscurum Lunæ, quid proferat orbēs
Quid uelit, & possit rerum concordia discors:
Empedoclis, an Stertinij deliret acumen.
Verum seu pisces, seu porrum, & cæpe trucidat.
Vtere Pompeio Grospho, & si quid petet, ultrō
Debet. Nil Grosphus nisi uerum orabit, & equum.
Vilis amicorum est annona, bonis, ubi quid deest.

Ne tamen ignores quo sit Romana locores,
Cantaber Agrippæ, Claudi uirtute Neronis
Armenius cecidit. Ius imperiumq; Phraates
Cesaris accepit genibus minor. Aurea fruges
Italia pleno diffudit copia cornu,

B6

2

Vilio

HAYKOB

388 Q. HORATII FLACCI

Vilis amicorum est. Apponendum hoc Gracōrum proverb. censuimus: Ανδρός καρδῶσ πρέσσονται εκπλάκω φίλοι. id est, viri siti in malis amici sunt procul. Hęc parceria nota mores amicorum vulgarium, qui hirundinum ritu pro ratione tempore aduolant, ac deuolant. Erasmus.

123 AD VINNIVM ASELLAM.
Quām opportūne & prudentēr munus offerendū.

VT proficiscentem docū te ſepe, diuq;
Augusto reddeſ signata uolumina Vinni.
Si ualidus, ſi letus erit, ſi deniq; poſcet,
Ne ſtudio noſtri pecces, odiumq; libellis
Sedulus importes, opera uehementē minister.
Si te forte meæ grauiſ uret ſarcina chartæ,
Abiſci potius, quām quō perferre iuberis
Clitellas feru impingas. Aſineq; paternum
Cognomen uertas in riſum, & fabula fias.
Viribus uteris per cliuos, flumina, lamas.
Victor propositi ſimul ac peruereris illuc,
Sic poſitum ſeruabis onus, ne forte ſub ala
Fafciulum portes librorum, ut rufſticus agnum.
Vt uinosa globos furtiuæ Pyrrhia lanæ:
Vt cum pileolo ſoleas conuiua tribulis.
Ne uulgō narras te ſudauiffe ſrendingo
Carmina que poſſunt oculos, aureisq; morari
Cesaris. Oratus multa prece nitere porrò,
Vade, uale. Caue ne titubes, mandataq; frangas.

389 RPISTOLARVM LIB. I.

AD VILLICVM SVVM.
Villaticæ vitæ laudes enumerat.

Villaticaſ ſylvarū, & mihi meredentis agelli,
Quem tu fastidiſ habitatum quinq; focis, &
Quinq; bonos ſolitum Bariam dimittere patres,
Certemus, ſpinas animo ne ego fortius, an tu
Euellas agro, & melior ſit Horatius, an res.

Me quamuis Lamiæ pietas, & cura moratur
Fratrem merentis, rapto de fratre dolentis
Insolabiliter, tamen iſtuc mens, animusq;
Fert, & amat ſpacij obſtantia rumpere claſtra.
Rure ego uiuentem, tu dicis in urbe beatum.

Cui placet alterius, ſua nimirum eſt odio ſors.
Stultus uterq; locum immeritum cauſatur iniquè.
In culpa eſt animus, qui ſe non effugit unquam:
Tu mediastinus tacita prece rura petebas:
Nunc urbem, & ludos, & balnea uillicus optas.
Me conſtare mihi ſeis, & diſcedere tristem,
Quando cunq; trahunt inuifa negotia Romam.

Non eadem miramur, eò diſconuenit inter
Meq; & te. Nam quæ deferta, & inhospita Teſqua
Credis, amoena uocat mecum qui ſentit, & odit
Quæ tu pulchra uocas. Fornix tibi, & uicta popina
Inciuit urbis deſiderium uideo: & quod
Angulus iſte feret piger, & thus oxyus uia,
Nec uicina ſubeft uinum præbere taberna

AB 3 QUS

14

Quæ posuit tibi: nec meretrix tibicina, cuius
 Ad strepitum salias terræ grauis, & tamen urges
 Iam pridem non tacta ligonibus arua bouem.
 Disjunctum curas, & strictis frondibus exples.
 Addit opus pigro riuis, si decidit imber,
 Multa mole docendus aprico parcere prato,
 Nunc age quid nostru*c*oncentum diuidat, audi.
 Quem tenues decuere togæ, nitidique; capilli,
 Quem scis immunem Cynara placuisse rapaci,
 Quem bibulum liquidi media de luce falerni,
 Cœna brevis iuuat, & prope riui*s* sonus in herba.
 Nec lusiss*e* pudet, sed non incidere ludum.
 Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
 Limat, non odio obscuro, morsuque uenenat.
 Rident uicini glebas & saxa mouentem.
 Cum seruis urbana diaria rodere mavis,
 Horum tu in numerum uoto ruis. Inuidet usum
 Lignorum, & pecoris tibi calo argutus, & horti.
 Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
 Quam scit uterque, libens censebo, exerceat artem.
 Optat ephippia bos.) Hoc carmine eleganter no-
 tavit Horatius vitiæ, quod naturaliter omnibus est
 insitum, vt quippe semper alienam sortem magis mi-
 rentur, ac suam contemnant & fastidian t: optent
 item inexperta, experta damnent. Siquidem ephip-
 pia vocatur, quas vulgo sellas equestres appellat,
 additas in hoc vt commodius sedeat eques. Vete-
 res bubus arabant, non equis Eras.

Quam scit uterque) Pronubium est apud Grecos

cos: Epdol^o Tio ñp̄exas Θ èideint χ vñ. i. quā quisque no-
 uit artē, in hac se exerceat. Quo monemur, vt qua-
 rū rerum sumus periti, in his duntaxat disputādis
 tractādisque versemur, quarū vero sumus rudes, eas
 doctoribus cōcedamus, necque professionē alienā no-
 bis vindicemus, necque in messem alienā mittamus
 saltē, nē eū futores vltra crepidā iudicemus. Eras.

AD VALLAM.

Consulit Vallā de salubritate regionis Lucaniae.

Ve sit hyems Veliæ, quod cœlū **Valla Saler-**
Quorum hominum regio & qualis **Cni,**
 via Nam mihi Baias

Musa superuacuas Antonius & tamen illis
 Me facit inuisum, gelida quam perluor unda
 Per medium frigus. Sanè Myrteta relinqui,
 Dictaque cessantem neruis elidere morbum
 Sulfura contemni, uicus gemit, inuidus ægris,
 Qui caput & stomachum supponere forsibus. audent
 Clusinis, Gabiosque petunt, & frigida rura.

Mutandus locus est, & didorsiora nota
 Præter agendus equus. Quò tendis? Nō mihi Cumas
 Est iter, aut Baias, lœua stomachosus habena
 Dicit eques. Sed equi frenato est auris in ore.
 Maior utrum populum frumenti copia pascat,
 Collectos ne bibant imbrevis, puteos ne perenneis
 Iugis aquæ: nam una nihil moror illius oræ.
 Rure meo possum quiduis perferre, patique.

Ad mare quum ueni, generosum, & lene requiro,

Diuerso-
 ria nota
 hic nō syl-
 lepsis, vt
 Porphy-
 rto dicit,
 sed accu-
 sandi ca-
 sus est, &
 regitur à
 præter p-
 positione
 vt sit or-
 do: equus
 agéndus p-
 ter, id est,
 vltra di-
 ue. nota,
 Bonfi.

392 Q. HORATII FLACCI

Quod curas ambigat, quod cum spē diuite manet
In ueras, animumq; meum, quod uerba ministret;
Quod me Lucanæ iuuenem commandet amicæ,
Tractus uter plureis lepores uter educet apos:
Vtra magis pisces, & echinos, & quora celent.
Pinguis ut inde donum possum Phœaxq; reuerti,
Scribere te nobis, tibi nos ad credere par est.

Menius, ut rebus maternis atq; paternis
Fortiter absuntis, urbanas coepit haberi
Scurra uagus, non qui certum præsepe teneret;
Impransus, non qui ciuem dignoscere hoste,
Quelibet in quemuis opprobria fingere scens
Pernicies, & tempestas, barathrumq; macelli,
Quicquid quesierat, uentri donabat auaro.
Hic ubi nequitiae fautoribus, & timidis nil,
Aut patum abstulerat, patinas coenabat omnes
Vilis & agnini, tribus ursis quod satis esset.
Scilicet & uentre lamha cadente nepotum
Diceret urendos correctus. Menius idem
Quicquid erat natus preda maioris, ubi omne
Verterat in sumum, & cinerem, non hercule miror
Aiebat, si qui comedunt bona, quum sit obeso
Nil melius turdo, nil uulua pulchrius ampla.

Nimirum hic ego sum, nā tuta & paruula laudo,
Quum res deficiunt satis inter uilia fortis,
Verum quid melius contingit, & unctius, idem

EPISTOLARVM LIB.

393

Vos sapere, & solos aio bene uiuere, quorum
Conficitur nitidis fundata pecunia uillis.

Iugis aquæ nam.) In antiquo exemplari apud me
legitur, dulcis aquæ, quod placet: tum quia præce-
dit: Collectos &c. Nā nō possunt putei pennæ esse,
nisi etiam sint iugis aquæ. Iugis em & perennis, id
est, sic iugiter & penniter, i. perpetuo & assiduo. Ne
videatur igitur bis idem dicere legendum, dulcis
aque. Tum etiam ad imitationem Vergili in Buco.
Dulcis aquæ saliente sitim restinguere riuo. Aldus.

AD QUINTIVM.

Insinuatione vtitur occasione capta ex agri sui
descriptione.

NE perconteris fundus meus optime Quinti,
Aruo pascat herū, an baccis opulentet oliue:
Pomis'ne, & pratis, an amicta uitibus ulmo
Scribetur tibi forma loquaciter & citus agri.

Continui montes, nisi discentur opaca
Valle; sed ut ueniens dextrum latus adspiciat Sol.
Læuum discedens currū fugiente uaporet.
Temperiem laudes. Quid si rubicunda benignè
Cornu uipres, & pruna ferant; & quercus, & ilex,
Multæ fruge pecus, multæ dominum iuuet umbras
Dicas adductum propius frondere Tarentum.
Fons etiam riuo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus:
Infirmo capiti fluit utilis, utilis alio.
Ha latebræ dulces, etiam (sicredis) amœnæ
Incolumem tibi me præstant septembribus horis.

VOS

Bb 5 T8

394 Q. HORATII FLACCI
Cura esse
qd audis:
Conuenit lactamus iam pridem omnis te Rome beatum,
in diuites, Sed uere or ne cui de te plus, quam tibi credas,
qui ita de- Ne*ue putas alium sapiente, bonoq; beatum.
mum felici-
ces fue- Neu si te populus sanum, recteq; ualentem
rint, si id Dicitur, occultam febrem sub tempus edendi
studeant esse quod Disimules, donec manibus tremor incidat unctis
audet ab Stultorum incurata pudor malus fulcera celat.
adulatori
bus, Eras.

Si quis bella tibi terra pugnata, mariq;
Dicat, & his uerbis uacuas p. r nulceat auris:
Te'ne magis saluum populus uolit, an populum tu,
Seruet in ambiguo qui consilit & tibi, & urbi.
Iuppiter, Augusti laudes agnoscere possit?
Quum pateris sapiens, emendatusq; uocari:
Respondes ne tuo, dic sodes, nomine? Nempe
Vir bonus, ac prudens dici delector ego, actu.
Qui dedit hoc hodie, cras (si uolet) auferet: ut si
Detulerit fasceis indigno, detrahet idem.
Pone, meum est (inquit) pona, trijstisq; recedo.
Idem si clamet furem, neget esse pudicum.
Contendat laqueo collum pressisse paternum:
Mordet opprobrijs falsis, mutemq; colores?
Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret
Quē, nisi mendosum, et mendacē? uir bonus est quis?
Qui consulta patrum qui leges, iuraq; seruat:
Quo multæ, magnaq; secantur iudice lites:

Q. 395

PISTOLARVM LIB. I. 395

Quo responfore, & quo causa teste tenentur.
Sed uidet hunc omnis domus, & uicinia tota
Introsum turpem, speciosum pelle decora.

Nec furtum faci, nec fugi, si mihi dicat
Seruus, habes pretium, loris non ueris, aio.
Non hominem occidi, non pasces in cruce coruos.
Sum bonus, & frugis renuit, negat atq; Sabellus.
Cautus enim metuit foueam lupus, accipiterq;
Suspectos laqueos, & opertum miluius bamum.
Oderunt peccare boni uirtutis amore.

Tunib[us] admittes in te, formid[er] ne pœne.
Sit spes fallendi, misericordia profanis.
Nam de mille fab[er] modijs quum surripis unum,
Damnum est, non facinus mihi pacto lenius isto.
Vir bonus, omne forū quē spectat, et omne tribu-
Quando cūq; deos uel porco, uel boue placat, (nal,
lane pater clare, clarē quum dixit Apollo,
Labra mouet metuens audiri pulchra Lauerna
Da mali fallere, da iustum, sanctumq; uideri,
Noctem peccatis, & fraudibus obijce nubem.

Quō melior seruo: quō liberior sit avarus,
In triujs fixum quum se dimittet ob assēm,
Non uideo, nam qui cupiet, metuet quoq; porrō.
Qui metuens uiuit, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma, locum uirtutis deseruit, qui
Semper in augenda festinat, & obruitur re.

Vnde

In eos qua
drabunt
hæ ,puer-
biales me-
taphore, q
nō ex ani-
mo, sed
mali metu
continente
se à malefi-
cio. Eras.

HAJKOBA

396 Q. HORATII FLACCI

Vendere quum possis captiuum, occidere noli.
Seruier utiliter, sine pascat durus, aretq;
Nauiget, ac medijs hyemet, mercator in undis:
Annona prospicit, portet frumenta, penusq;
Vir bonus & sapiens audebit dicere, Pentheū
Rector Thebarum, quid me perferre, patiq;
Indignum coges? adimam bona, nempe pecus, rem,
Lectos, argentum, tollas licet. In manicis &
Compedibus saeuo te sub custode tenebo.
Ipse deus, simul atq; uolam, me soluet opinor.
Hoc sentit, moriar, mors ultima linea rerum est.

Introrsum turpem. Pellem aut cutedem, primam il
lam rei quasi frontem ac speciem aliquando voca-
mus, vnde prou. Intus & in cutedemnotus, de eo q; est
omnibus modis cognitus, perinde quasi dicas, soris
atq; intus. Eras.

Oderunt peccare boni.) Hoc signatè dictū ait Por-
phyrio: primum non timent peccare, sed oderunt:
deinde non metu pœnae, sed amore virtutis. Absti-
nent igitur boni à vitis illorum odio, & amore
virtutis. Praui autem, quia timent pœnas, lupori,
accipitrum, miliorum simileis, quum abstinent à
cibis, quos audi deuorent: idq; aut fouearum, aut
laqueorum, aut hamorum metuentes, & propter eadē
subiungit statim. Tu nihil, &c. Aldus.

Tu nihil admittes in.) Sensus est, tu non peccas.
Quia times pœnam: nam si sperares posse homines
fallere, & latere peccatum tuum, nihil non malis
ceres. Aldus.

AD SAEVAM.

Hæc epistola ciuilem facilitatem seueræ austeri-
tati præfert.

Quamuis

397 EPISTOLARVM LIB. I.

Q Vamnis sœua satis per te tibi consulis, & scis
Quo tandem pacto deceat maioribus uti,
Disce docendus adhuc, quæ censem amiculus: ut si
Cecus iter monstrare uelit, tamen affice. Si quid
Etnos, quod cures proprium fecisse loquamur.

Si te grata quies, & primam somnus in horam
Delectet: si te puluis, strepitusq; rotarum,
Si laedit caupona, Ferentinum ire iubebo,
Nam neq; diuitibus, contingunt gaudia solis,
Nec uixit male, qui natus moriensq; felicit.
Si prodesse tuis, pauloq; benignius ipsum
Te tractare uoles, accedes siccus ad unctum.

Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Aristippus: si sciret regibus uti,
Fastidet olus, qui me notat. utrius horum
Verba probes & facta, doce, uel iunior, audi,
Quur sit Aristippi potior sententia, nanq;
Mordacem Cynicum sic eludebat(ut aiunt)
Scurror ego ipse mihi, populo tu, rectius hoc, &
Splendidius multò est, equus ut me portet, alat rex.
Officium facio: tu poscis utilia: uerū es

Dante minor: quamuis fers te nullius egentem:

Omnis Aristippum decuit color, & status, et res
Tentantem maiora, ferè præsentibus æquum.
Contrà, quem duplici panno patientia uelat,
Mirabor uitæ uia si conuersa decebit.

Ad hoc Ho-
ratianum
multa re-
peries a-
pud Eras-
mū in pro-
verb.

Aliter

Græcorum
est prouer.
ΜΗΤΕ ΤΥ-
ΦΛΟΥ ὁ ΔΗ-
ΥΩΝ ΜΗΤΕ
ΕΚΝΟΙΤΟΥ
ΟΥΜΕΙΛΟΥ,
id est, neq;
cæcum du-
cem, neque
amentem
consulto -
rē, scilicet
adhiveas.
Disce sed à
doctis. Cō
siliūm pe-
te, sed à cō
sultis. Eras

HALKOBA

398.

Q. HORATII FLACCI

Oim hora
rū homo.
Hie vestē
molliculā
& parū se-
verā signi
fīat, qm.
Milesiorū
mollicies
in vestitu
principua
erat. In ce-
teris de
cane rabio
so sentit.
Eras.
Alter purpureum non expectabit amictum,
Quidlibet induitus celeberrima per loca uadet.
Personamq; feret non inconcinnus utrang;. Alter Miletii textam, cane peius & angui
Vitabat chlamydem, morietur frigore, si non
Retuleris pannum. refer, & fine uiuat ineptus.
Res gerere, & captos ostendere ciuibis hostiis.
Adtingit solium iouis, & cœlestia tentat.
Principibus placuisse uiris, non ultima laus est.
Non cuius homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit, ne non succederet esto.
Quid? qui peruenit, fecit ne uiriliter? at qui
Hic est, aut nusquam q; querimus, hic onus horret,
Ut paruis animis, & paruo corpore maius;
Hic subit, & præfert. aut virtus nomen inane est,
Aut decus, & pretium recte petit experiens uir.
Coram rege suo de paupertate tacentes
Plus poscente ferent. distat, sumas' ne pudenter,
An rapias, at qui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec uendibilis, nec pascere firmus,
Qui dicit, clamat uictum date. succinit alter,
Et mihi diuiduo fundetur munere quadra.
Sed tacitus pasci si posset coruus, haberet
Plus dapi. & rixæ multo minus inuidiæq;.
Brundusium comes aut Surrentum ductus amœnum,

EPISTOLARVM LIB. I.

399

Qui queritur salebras, & acerbum frigus, et imbrevis
Aut cista effractam, & subducta uiatica plorat,
Nota refert meretricis acumina, sœpè catellam,
Sœpè perischelidem raptam sibi flentis: uti mox
Nulla fides dannis, utrisq; doloribus adsit.
Nec semel irrigus triujs attollere curat
Fracto crure planum: licet illi plurima manet
Lachryma, per sanctum iuratus dicat Osirim,
Credite, non ludo, crudeles tollite claudum.
Quere p. regrinum uicinia, rauca reclamat.

Nec vixit male.) Allusit ad prouerbius Horatius, λα-
θιδωσ, id est, falle viuens. Quod admonet, in hu-
mili fortuna vitâ esse feliciorem ἡς, qui obscurè vi-
uunt, & à publicis negotiis ita semoti, vt cū vita de-
cessisset, nemo illos vixisse sentiret. Oui. in li. Trist. lib. 3.
Crede mihi, benè qui latuit, benè vixit, & intra-
stare peris
chelidas
scribit Cœ
lius lib. 3.
cap. 43.

Fortunam debet quisq; manere suam. Eras.
Slendidus multo est.) Horatius sub persona Ari-
ippi ad hoc græcorum allusit prouerbiū: τὸ πονεύει
πόπε, βασιλεὺς μὲ τρίφε, id est, me rex alit, ac me por-
tat equus. Lege Eras. ibidem.

Non cuius homini.) Veruſtum iuxta ac venustū
adagium est, de rebus arduis, & aditu periculosus,
quasi non sit cuiuslibet hominis affectare. Inde na-
tum, quod (vt refert apud Suidam) nec facilis, nec
satis tutus sit nautis in Corinthiacum portum ap-
pulsus. Eras.

Sed tacitus pasci.) Et hoc prouerbiū annumerā-
dum quidam existinat. Cuius originē ex apolo-
(quē in lib. de deo Socratis refert Apuleius) venisse
testatur, de coruo prædam nacto, quam vulpes do-
lo intercepit. Quadrabit in eos, qui si qd bonæ rei
nacti sint, cōtinuo iactant ostentantq; atq; ad eum
modū effutiūt, vt alij tū obſtant, quo minus eius.

Obiter ne
tandum
perischeli-
das dici,
quæ vulgo
gremialia
vel trauer-
sias dicti-
tant. Me-
nander q; ge
puellas ge

HALKOBA

HAYKOBA

400 Q. HORATII FLACCI
modi plura commoda nanciscantur, tum quæ
et sunt interuertant. Eraf.
Fracto crure planum.) Vocem hæc Planus A. Ce-
lius lib. 16. cap. 7. commemorat inter verba inustri-
ea, quibus usus sit Mimus Laberius, aitq; significa-
re lycophantam. Quanquam eodem nomine usus
est M. Tullius, eodem significatu in oratione, quam
dixit pro Cluentio. Est aut dictio Graeca πλεύρα,
significatq; tum erronem, tum impostorem. Eraf
in prou. Tollet te qui non nouit. Vide item Cœli
lib. 5. cap. 29. & Sabellicum.

18

AD LOLLIVM.

Taxat Lollij importunam libertatem & ni-
mis odiosam.

Si bene tenoui, metues liberrime Lollij
Scurrantis speciem præbere, professus amicum.
Ut matrona meretrici disper erit, atq;
Discolor infido scurræ distabit amicus.

Est huic diuersum uitio uitium propè maius.
Asperitas agrestis, & inconcinna, grauisq;
Quæ se commendat tonsa cute, dentibus atris,
Dum uult libertas mera dici, ueraq; virtus.
Virtus est medium uitiorum, & utrinq; reductum.

Alter in obsequium plus & quo pronus, & ini-
Derisor lecti, sic nutum diuitis, horret,
Sic iterat uoces, & uerba cadentia tollit,
Ut puerum sœuo credas dictata magistro
Reddere, uel parteis minum tractare secundas.

Alter rixatur de lana sèpè caprina:
Propugnat nugis armatus, scilicet ut non

EPISTOLARVM LIB. I. 401

Sit mihi prima fides, & uerè quod placet, ut non
Acriter elatrem, pretium etas altera sordet.
† Ambigitur quid enim? Castor sciat, an docilis plus:
Brundusium Numici melius uia ducat, an Appi.

Quem dannosa Venus, quem præceps alea nudat:

Gloria quem supra uireis, & uestit, & ungit:

Quem tenet argenti sitis importuna, famesq;

Quem paupertatis pudor, & fuga, diues amicus

Sepe decem uitijs instructior, odit, & horret

Aut si non odit, regit, ac ueluti pia mater

Plus quam se sapere, & uirtutibus esse priorem

Vult, & ait propè uera, mīla contendere noli,

Stultitiam patiuntur opes, tibi paruula res est.

Arcta decet sanum comitem toga, desine mecum

Certare. Eutrapelus cuiuscunq; nocere uolebat,

Vestimenta dabat pretiosa. beatus enim iam

Quum pulchris tunicis sumet noua consilia, & spes:

Dormiet in lucem, scortum postponit honestum

Officium, rummos alienos poscit: ad imum

Traxerit, aut olitoris aget mercede caballum.

Arcanum neq; tu scrutaberis ullius unquam:

Commissumq; teges, & uino tortus, & ira.

Nec tua laudabis studia, aut alieha reprehendes,

Nec quum uenari uolet ille, pocimata panges.

Gratia sic fratrum geminorum Amphionis, atq;

Zethi disfluit, donec suspecta seuero.

Si

Co

Conti

Id est,
quasi cla-
trando a-
 criter de-
fendā. Bōsi.
+ Hec Ho-
ratij sunt
verba, nō
seueri & al-
peri homi-
nis, quem
fixxit Bō.

X

HAYKOBA

Conticuit lyra, fraternis cessisse putantur
 Moribus Amphion, tu cede potentis amici
 Lenibus imperijs: quotiesq; educet in agros
 Actolis onerata plagis iumenta, canesq;
 Surge, et in humanae senium depone camœna:
 Cœnes ut pariter pulmenta laboribus empta,
 Romanis solenne uiris opus, utile famæ,
 Vitæq; et membris: præsertim quum ualeas, et
 Vel cursu superare canem, uel uiribus a prum
 Possis. adde, uirilia quod speciosius arma
 Non est qui tractet, scis quo clamore corone
 Prælia sustineas campestria: deniq; se uam
 Militiam puer, et Cantabrica bella tulisti
 Sub duce, qui templis Parchorum signa refixit:
 Et nunc, si quid abest Italica adiudicat armis.
 Ac ne te retrahab, et inexcusabilis absis,
 Quamvis nil extra numerum fecisse, modumq;
 Curas, interdum nugaris rure paterno,
 Partitur lntres exercitus. Actia pugna
 Te duce per pueros hostili more refertur,
 Aduersarius est frater, lacus Adria, donec
 Alterutrum uelox uictoria fronde coronet.
 Consentire suis studijs qui crediderit te,
 Fautor utroq; tuum laudabit police ludum.
 Protinus ut moneam (si quid monitoris egestu)
 Quid de quoq; uiro, et cui dicas sepè uideto,

Percontatorem fugito, nam garrulus idem est:
 Nec retinent patulae commissæ fideliter aures:
 Et semel emissum uolat irrevocabile uerbum.
 Non ancilla tuum iecur ulceret ulla, puer' ue
 Inter marmoreum uenerandi limen amici,
 Ne dominus pueri pulchri, charæ ue puellæ
 Munere te paruo beet, aut incommodus angat.

Qualem cōmendes etiā atq; etiā affice, ne mon
Inciuant aliena tibi peccata pudorem.
 Fallimur et quondam non dignum tradimus, ergo
 Quem sua culpa premet, deceptus omittit tueri,
 Ut penitus notum si tentet crimina serues,
 Tuterisq; tuo fidentem præsidio, qui
 Dente Theonino quara circumroditur, ecquid
 Ad te post paulò uentura pericula sentis?
 Nam tu a res agitur, paries quum proximus ardet:
 Et neglecta solent incendia sumere uires.

Duleis inexpertis cultura potentis amici:
 Expertus metuit, tu dum tua nauis in alto est,
 Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
 Oderunt hilarem tristes, tristemq; iocosi,
 Sedatum celeres, agilem gnauumq; premisi,
 Potores bibuli media de nocte falerni
 Oderunt porrecta negantem pocula, quamvis
 Nocturnos iures te formidare uapores.
 Demi supercilie nubem, plerung; modestus

Theonino
dente rodi
dicunt, q
conuictis
lacerant.
Sumptum
à Theone
poeta quo
dam rabio
sa loquaci
tatis, per u
latisimq;
maledicen
tiz. Eras.

404 Q. HORATII FLACCI

Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
 Inter cuncta leges, et percontabere doctos:
 Qua ratione queas traducere leniter auum.
 Ne te semper inops agitet, uexetque; cupidus,
 Ne paucor, et rerum mediocriter utilium spes,
 Virtutem doctrina paret, naturae donet:
 Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum,
 Quid pure tranquillus, bonos, an dulce lucellum,
 An secretu n iter, et silentis semita uite.
 Me quoties reficit gelidus Digenia riuus,
 Quem Mandela bibt rugosus rigore pagus,
 Quid sentire putas, quid credas amice precari?
 Sit mihi, quod nunc est, etiam minus, ut mihi uiuam
 Quid superest cui, si quid superesse uolunt Di.
 Sit bona li' rorun, et prouise frugis in annum
 Copia, nea fluitem dubiae spe pendulus horae.
 Sed satis est orare Iouem, quid donat, et auferit:
 Det ultam, det opcis, equum mi animu ipse parabo.

Mimum trastare secundas.) Prima primarum partium intelligitur, que iepius actu ingreditur, cum habeat commedia quinq; actus. Secundarum vero, que minus minusque procedit. Quia in parte (Porphyron inquit) secundarum partium actores oia submissi agunt. Caelius lib 5. cap 8.

Alter rixatur.) Loquitur poeta de morosis amicis, qui quantumlibet friuola de causa lite cum amico suscipiunt. Eras.

Mam tua res.) Et hodiernis temporib. indocto vulgo passim in ore est. Tum nobis esse caendum, cum vicini domus ardet. Admonet prou. vt ex alterius

405 EPISTOLARVM LIB. I.

terius malo sumamus exemplum, alienoque periculo discamus nostris rebus consulere. Eras.
 Dulcis inexper.) Hic videoas Eras. prouerbia: Mus picem gestans, &c. Dulce bellum inexperto.

AD MECOENATEM.

In eos qui magnorum virorum vitia imitantur, quum virtutem assequi non possunt.
 P Risco si credis Mecoenas docte Cratino,
 Nulla placere diu, nec uiuere carmina possunt,
 Quæ scribuntur aquæ potoribus: ut male sanos
 Adscribit Liber Satyris, Faunisque; poëtas,
 Vina ferè dulces oluerunt manè Camœne.
 Laudibus arguitur uini uinosus Homerus.

Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
 Profiluit dicenda: forum, putealque; Libonis
 Mandabo siccis, adimam cantare seu eris.
 Hoc simul edixit, non cessauere poëtae

Nocturno certare mero. putere diurno.

Quid est quis uult toro ferus, et pede nudo,
 Exiguaeque togæ simulet textore Catonem,
 Virtutem ne representet, moresque; Catonis?

Rupit Hyarbitam Timagenis emula lingua,
 Dum studeat urbanus, tenditque; disertus haberi.
 Decipit exemplar uitius imitabile. Quod si
 Pallerem casu, biberent ex angue cuminum.

O imitatores seruum pecus, ut mihi sepe
 Bilem, sepe iocum uestri mouere tumultus.
 Libera per uacuum posui uestigia princeps,

Puteal est
 quo putei
 apenunt,
 hoc est, ve
 lut vmbel
 la quedam
 aut petaf
 sus, qualè
 pyramidæ
 libus im
 positum.
 Plin.li.36.
 scribit. Vi
 de de his
 plura apud
 Cœlium
 li.6.ca.17.

406 Q. HORATII FLACCI
Non aliena meo pressi pede. Qui sibi fudit
Dux regit examen. Parios ego primus & ambos
Ostendi Latio, numeros, animosq; sequutus
Archilochi, non res, & agentia uerba Lycambem.
At ne me folijs ideo breuioribus ornes,
Quod timui mutare modos, & carminis artem:
Temperat Archilochi Musam pede mascula Sappho:
Temperat Alceus, sed rebus & ordine diffar:
Nec sacerum querit, quem ueribus oblinat atris:
Nec sponsæ laqueum famoso carmine nestit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinis
Vulgari fidicen. Iuuat immemorata ferentem
Ingenijs, oculisq; legi, manibusq; teneri.

Scire uelis mca quur ingratus opuscula lector
Louis aurij) Lude, metq; domi, premat extra limen iniquum,
Lege prou. Non ego uento, & plebis suffragia uenor
ad deorum Non ego nobilium scriptorum auditor, & ultor
aures per- venit. Tibi Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
pulcher di Hinc illæ lachrymæ. Spifis indigna theatris
placet, le- Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus
ge, pu. Sub Si dixi, ride ait, & Louis auribus ista
cuique pul chrum. Seruas. Fidis enim manere poëtica mella
Te solum, tibi pulcher. Ad hæc ego naribus uti
Formido, & luctantis acuto ne fecer ungu:
Duplicet iste locus clamor, & diludia posco.

Ludus

EPISTOLARVM LIB. I. 407

Ludus enim genuit trepidum certamen & iram,
Ira truces iniurias, & funebre bellum.

Laudibus arguitur vini.) Non adeat hilaritas cum
deest vinum: languet poetarum ingenium nisi vino
calefacat. Vnde refert Plutar. in Symposiaco, Aeschylum
suas comedias potando scripsisse. Excitat enim
vini calor inueniendi vim, que torpet nonnunquam
in ieiunis, mouet phantasias, addit impetus, submis-
strat fidutiam. Erat in proverb. Non est Dithy-
rambus, &c.

O imitatores seruum.) Hic imitationis genus ve-
lut abiecum ac seruile ridet Hora. Itē Fabius nihil
putat ad benedicendum inutilius, quam ita seruire
præceptis artis, ut non ausis digitum latum ab illis
discedere, si quando causa ratio postulabit. Erat.

AD LIBRVM SVVM.

20

V Ertuminum, Ianumq; liber spectare uideris:
Scilicet ut prostes Sofiorum pumice mundus.
Odisti claveis, & grata sigilla pudico:
Pancis ostendi gemis, & communia laudas,
Non ita nutritus. Fuge, quo discedere gestis:
Non erit amissio redditus tibi. Quid miser egis?
Quid uolui dices: ubi quis te laserit, & scis
In breve te cogi. Quum plenus languet amator,
Quod si non odio peccantis desipit augur,
Charus eris Roma, donec te deserat atas.
Contrectatus ubi manibus sordescere uulgi
Cœperis, aut tineas pasces taciturnus inverteis,
Aut fugies Uticam, aut uictus mitteris Illeldam.

Tineas pas-
cere dicat
que neg-

Cc 4 Ride

HAJKOBA

408 Q. HORATII FLACCI
lecta situ Ridebit monitor non exauditus, ut ille
pereunt.
Ductum à Qui malè parentem in rupeis detrusit a sellum
vestibus iratus. Quis enim in uitum seruare laboreb^t?
aut libris Hoc quoq; te manet, ut pueros elementa docentem
dia recon ditis & in- Occupet extremis in uiciss balba senectus.
tactis. Era, Quam tibi sol tepidus plureis admouerit aureis,
Me libertino natum patre, & in tenuire
Maiores pennas nido extendisse loquérис,
Vt quantum generi demas, uirtutibus addas.
Me primis urbis belli placuisse, domiq;
Corporis exigui, præcanum, solibus aptum,
Irasci celerem, tamen ut placabilis essem:
Fortè meum si quis te percontabitur æcum,
Me quater undenos sciat impluisse Decembreis.
Collegam Lepidm quo duxit Lollius anno.

Qui malè parentē.) In rupes protrudere, quadra-
bit in quosdā peruerso natos ingenio, qui cūm ipsi
non sapiunt, nolunt tamē bene consulentiū moni-
tis obtemperare. Natum à rustico quopiā, qui cum
asiniū suū per alpes niuibus obtrectas duceret, isq;
freno non obediret, iratus in rupes protrusit. Era,

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARVM LI.
BRI PRIMI
FINIS.

409
Q. HORA-
TII FLACCI EPISTO-
LARVM LIBER
SECUNDVS.

AD AVGUSTVM.
Tacitè commendat se & poetas Augusto ratio-
ne redditā, quod minus sāpe eum in-
terpellauit suis literis.

VVM tot sustineas, & tanta
negotia solus:
Res Italas armis tuteris, mo-
ribus ornes:
Legibus exmendes, in publica
commoda peccem,

Si longo sermone morer tua tempora Cæsar.
Romulus & liber pater, & cum Castore Pollux,
Post ingentia facta, deorum in templo recepti,
Dum terras, hominumq; colunt genus, aspera bella
Componunt, agros adsignant, oppida condunt,
Plorauere suis non respondere fauorem
Speratum meritis. Diram qui condidit hydram.
Notaq; fatali portenta labore subegit,
Comperit inuidiam supremo fine domari.
Vrit enim fulgore suo, qui pregrauat arteis.

Ex Hercu-
lanis labo-
ribus oīm
difficili-
mus exti-
tisse fert,
quem in

Cc. 5 Infra quem in

HAYKOBA

410 Q. HORATII FLACCI

hydra do*intra* se positas, extinctus amabitur idem.
mandah*præsent*i tibi maturos largimur honores;
buit. Erat iurandas p*ro* tuum per nomē ponimus aras,
ēm malū pertinax, Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
ac prope. Sed tuus hic populus sapiens, & iustus in uno
modū in- expugna. Te nostris ducibus, te Graijs anti-ferendo,
bile. Cu Cetera nequaquam simili ratione, modoq;
ius syombo loveteres Aestimat: & nisi que terris semota, suisq;
īnuidiam Temporibus defuncta, uidet, fastidit, & odit.
expresse. Si sautor ueterum, ut tabulas peccare uetanteis
runt, qd satis in Quis bis quinq; uiri sanxerunt: fœdera regum
his Hora- Vel Gabijs, uel cum rigidis æquata Sabiniis,
tianis ver- Pontificum libros, annosa uolumina uatum
sibus ex- pressum Dicit Albano Musas in monte loquatas.
est Eral.

Eadem p*er* scri- Scripta, uel optima, Ro nani pensantur eadem
fari truti Scriptores trutina, non est quod multa loquamur,
na, idem Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri,
est quod eadem le Venimus ad summum fortunæ. Pingimus, atq;
ge. Eral. Psallimus, & luctamur Achius doctius unctis.

Si meliora dies, ut uina poemata reddit,
Scire uelut pretium chartis quotus arroget annus.
Scriptor ab hinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos, ueteresq; referri debet, an inter
Vileis, atq; nouos? Excludat iurgia finis.
Est uetus, atq; probus centum qui perficit annos.
Quid

411 EPISTOLARVM LIB. II.

Quidque deperiit minor uno mense, uel anno,
Inter quos & præsens, & postea respuet etas?
An quod & præsens, & postea respuet etas?
Iste quidem ueteres inter ponetur honestè,
Qui uel mense breui, uel toto est iunior anno.

Vtor promisso, caudæq; pilos, ut equinæ
Paulatim uello, & demo unum, demo etiam unum,
Dum cadat elus sratione ruentis acerui,
Qui redit ad fastos, & uirtutem estimat annis:
Miraturq; nihil, nisi quod libitina sacravit,

Ennius & sapiens, & fortis, & alter Homerus,
Ut critici dicunt, leuiter curare uideatur,
Quo promissa cadant, & somnia Pythagorea.
Neuius in manibus non est, & mentibus hæret
Penè recens, adeò sanctum est uetus omne poema.

Ambigitur quoties uter utro sit prior. Aufert
Pacuvius docti famam senis, Accius alti
Dicitar Afrani toga conuenisse Menandro,
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi,
Vincere Cecilius grauitate, Terentius arte.

Hos ediscit, & hos arcto stipata theatro
Spectat Roma potens. Habet hos, numeratq; p*ro*etas
Ad nostrum tempus Livi scriptoris ab ævo.
Interdum uulgas rectum uidet, est ubi peccat,
Si ueteres ita miratur, laudatq; poetas,
Ut nihil anteferat, nihil illi comparet, errat.

Caudæ pi-
los equi-
næ paula-
tim vellit
q; quod vi-
rib. atque
imperu-
eri neqt,
id tēpore
atq; alsi-
ditate
conficit.
Natū cfa-
cto quodā
ducis Ser-
torij, cu-
ius rei me-
minit
Plutar-
chus in e-
ius vita.
Erasm.

Si

412 Q. HORATII FLACCI

Si quedam nimis antiquè, si pleraque dure
Dicere si credat eos. Ignave multa fatetur,
Et sapit, & necum facit, & Ioue iudicat æquo.
Non equidem insector, delendaq; carmina Lui
Esse reor, memini quæ plagosum mibi paruo
Orbilium dictare, sed emendata uideri,
Pulchraq; & exactis mininum distantia, mi or.
Inter quæ uerbum emicuit si fortè decorum, &
Si uersus paulo concinnior unus, & alter,
Iniuste totum dicit, uenitq; poema.
Indignor quicquam reprehendi, non quia crassè
Compositum, illepidæne putetur, sed quia nuper,
Nec ueniam antiquis sed hon rē & præmia posci.
Rectè, nécne crocun floresq; pambulet Atte
Fabula, si dubitem, clament perijse pudorem.
Cuncti penè patres, ea quin reprehend re coner,
Quæ grauis Aesopus, quæ doctus Roscius egit:
Vel qui nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt:
Vel quia turpe putant parere minoribus, & quæ
Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
iam saliare Numæ carmen, qui laudat, & illud,
Quod mecum ignorat. solus uult scire uideri:
Ingenijs non ille fauet, plauditq; sepultis:
Nostra sed impugnat; nos, nostraq; liuidus odit.
Quod si tam Græcis nouitas inuisa fuisset,
Quam nobis, quid hanc esset uetus, aut quid haberet

Quod

413 EPISTOLARVM LIB. II.

Quod legeret, terror etq; uiritim publicus usus
Ut primum positis nugari Græcia bellis
Cœpit, & in uitium fortuna labier æqua,
Nunc Athletarum studijs, nunc arsit e quorum:
Marmoris, aut eboris fabros, aut ærli amauit,
Suspendit picta uultum, mentemq; tabella:
Nunc tibicinibus, nunc est gauisa tragœdis:
Sub nutrice puella, uelut si luderet infans:
Quod cupidè petijt, mature plena reliquit.
Quid placet, aut odio est, quod nō mutabile credas?
Hoc paces habuere bone, uentiq; secundi.
Rome dulce diu fuit, & solenne, recluse
Manè domo uigilare, clienti promere iura:
Cautos nominibus certis expendere nummos:
Maiores audire: minori dicere, per quæ
Crescere res posset, minui damnoſa libido.
Mutauit mentem populus leuis, & calet uno
Scribendi studio. Pueri, patresq; seueri
Fronde comas uincti coenant, & carmina dictant.
Ipse ego qui nullos me adfirmo scribere uersus,
Inuenio Par his mendacior: & prius orto
Sole, uigil calamus, & charas, & scrinia posco.

Vide Eras.
Nuen agere ignarus nauis timet: ab rotanu agro prou. Quā
Non audet, nisi qui didicit dñe. Quod medicorū est qsc norit
Promittunt medici. Tractant fibris fabri.
Scribimus indocti, docti q; poemata paſſim.
In dolio artē agu-

Hic

HAYKOBA

414 Q. HORATII FLACCI

Iare disce-
re &c. Fa-
ber cū his,
&c. Hic error tamen & leuis hæc insania, quantas
Virtutes habeat, sic collige: uatis avarus
Non temere est animus, uersus amat: hoc studet unū:
Detimenta, fugas seruorum, incendia ridet:
Non fraudem socio, puer non cogitat ullam
Pupillo: uiuit sū quis, & pane secundo:
Militiae quanquam piger & malus, utilis urbi.
Si das hoc, paruis quoq; rebus magna iuuari,
Os tenerum pueri, balbumq; poetæ figurat.
Torquet ab obscenis iā nunc sermonibus aurem:
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Aperitatis, & inuidiae corrector, & iræ.
Recte facta resert, orientia tempora notis.
Instruit exemplis, inopem solatur, & agru-
Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret unde preses, uatem ni Musa dedisset?
Poscit opem chorus, & præsentia numina sentit,
Cœlestes implorat aquas docta prece blandus.
Auertit morbos, metuenda pericula pellit,
Imperat & pacem, & locupletem frugibus annum.
Carmine dij superi placantur, carmine manes.
Agricolæ prisci, sortes, paruoq; beati,
Condita post frumenta, leuantes tempore festo
Corpus, & ipsum animum se frais dura ferentem
Cum socijs operum, & pueris, & coniuge fida
Tellurem porco Sylvanum lacte piabant.

Floria

EPISTOLARVM LIB. II. 415

Floribus & uino Genium memorem breuis æui,
Fescenina per hunc inuenta licentia morem,
Versibus alternis opprobria rustica fudit,
Libertasq; recurrentes accepta per annos
Lusit amabiliter, donec iam saeuus apertam
In rabiem uerti coepit iocus, & per honestas
Ire domos, impunè minax doluere cruento
Dente lacestii. fuit intactis quoq; cura
Conditione super communi. quin etiam lex,
Pœnaq; lata, malo que nolle carmine quenquam
Describi. uertere modum formidine fustis
Ad benedicendum, delectandumq; redacti.

Græcia capta, ferum uictorem coepit, & arteis
Intulit agresti Latio: sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius, & graue uirus
Mundiciae pepulere, sed in longum tamen æuum
Manerunt, hodieq; manent uestigia ruris,
Sensim enim Græcis admouit acumina chartis,
Et post Punica bella quietus, querere coepit, (rent.
Quid Sophocles, & Thesspis, & Aescylus utile fer.

Tentauit quoq; rem si dignè uertere posset,
Et placuit sibi natura sublimis, & acer.
Nam spirat Tragicum satis, & feliciter audet,
Sed turpem putat in scriptis, metuitq; lituram.
Creditur ex medio quia res accepit, habere
Sudoris nimium, sed habet comœdia tanto

In reb. hæ
manis fre
quenter v-
suuenire
solet, vt q
cepisse vi-
deatur, ip
se captus
fit. Lege
prouerb.
Cornix
scorpium
&c. Cap-
tantes ca
pti sumus

Plus

HAYKOBA

416 Q. HORATII FLACCI

Plus oneris, quanto ueniae minus, aspice Plautus
 Quo pacto parteis tuctur amantis Ephœbi,
 Ut patris attenti, lenonis, ut insidiosi,
 Quantus sit Dorsennus edacibus in parasitis:
 Quem non ad stricto percurrat pulpita socco
 Gestit enim numinum in loculos dimittere, post haec
 Securus cadat, an recto stet fabula talo.
 Quem tulit ad scenam uento gloria currū
 Exanimat latus spectator, sedulus inflat:
 Sic leue, sic paruum est, animum quod laudis auarū
 Subruit, aut reficit, ualeat res ludicra, si me
 Palma negata macrum, donata reducit opimum.

Sæpe etiam audaciem fugat hoc, terretq; pectus:
 Quod numero plures, uirtute & honore minores
 Indocti, stolidi q; & depugnare parati,
 Si discordet eques, media inter carmina poscunt
 Aut ursum, aut pugiles, his nam plebecula gaudet.
 Verū equitis quoq; iam migravit ab aure uoluptas
 Omnis, ad incertos oculos, & gaudia uana.
 Quatuor aut plures aulæa premuntur in horas,
 Dum fugiunt equitum turmæ, peditumq; ceteræ.
 Mox trahitur manibus regum fortuna retortis,
 E seda festinant, pilenta, petorita, naues.
 Captiua portatur ebur, captiua Corinthus.

Si foret in terris, rideret Democritus, seu

Lege sup ea re Poli. Diuersum confusa genus panthera camelio,

sine

EPISTOLARVM LIB. II.

Siue elephas albus uulgi conuerteret ora:
 Spectaret populum ludis adtentius iphis,
 Ut sibi præbentem Mimo spectacula plura.
 Scriptores autem narrare putaret asello
 Fabellam surdo, nam quæ per uincere uoces
 Euanuere sonum, referunt quem nostra theatrae
 Garganū mugire putas nemus, aut mare Thuscum:
 Tanto cum strepituludi spectantur, & artes,
 Divitiae q; peregrinae, quibus oblitus actor
 Qum stetit in scena, concurrat dextera leue,
 Dixit adhuc aliquid nil sanè, quid placet ergo?
 Lana Tarentino uiolas imitata ueneno.
 Ac nè forte putas me, quæ facere ipse recusem,
 Qum recte tractent alij laudare malignè:
 Ille per extentum funem mihi posse uidetur
 Ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,
 Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
 Ut magus, & modò me Thebis, modò ponit Athenis
 Verum age, & his, qui se lectori credere malunt,
 Quam spectatoris fastigia ferre superbi,
 Curam redde breuem, si munus Apolline dignum
 Vis complere libris, & uatibus addere calcar,
 Ut studio maiore petant Helicona uirentem.

Multa quidem nobis facimus mala sæpe poetæ,
 Ut uineta egomet cædam mea, quum tibi librum
 Sollicito damus aut fesso: quum lædimur, unum

Dd

Si

HAYKOBA

418 Q. HORATII FLACCI

Si quis amicorum est ausus reprehendere uersum,
Quum loca iam recitate reuoluimus irrevocati,
Quum lamentamur, non adparere labores
Nostris, & tenui deducta poemata filo,
Quum speramus cōrem uenturā, ut simulatq;
Carmina rescieris nos fugere, commodus ultrō
Accersas, & egere uetus, & scribere cogas.

Sed tamen est operæ pretium cognoscere, qualeis
Aedituos habeat bellī spectata, domiq;

Virtus, indigno non committenda poetæ.

Gratus Alexandro regi magno fuit ille

Cherilus, in cultis qui uersibus, & malè natis

Infamiam Retulit acceptos, regale numisma, Phelippos.

atramēti Sed ueluti tractata notam, labemq; remittunt

symbolo poetae si Atramenta, serè scriptores carmine fœdo

gnificant. Splendida facta linunt, idēni rex ille, poema

Lege pro- uer. Sato- Qui tam ridiculum, tam carè prodigus emit, i

xiū atra- Edicto uetuit, ne quis se, præter Apellem

mentum. Pingeret, aut aliis Lysippo duceret ora

Fortis Alexandri uultum simulantia, quod si

Iudicium subtile uidendis artibus illud

Bœotium Ad libros, & ad hæc Musarum dona uocares,

legit Bon Bœotum in crasso iurares aëre natum.

fins pro At neq; dedecorant tua de se iudicia, atq;

Bœotio- rū per syn Munera: quæ multa dantis cum laude tulerunt

copen. Dilecti tibi Virgilius, Variusq; poetæ,

Nel

EPISTOLARVM LIB. II. 419

Nec magis expressi uultus per ahenea signa,
Quā per uatis opus mores, animiq; uirorum
Clarorum ad parent, nec sermones ego mallem
Repentes per humum quā res componere gestas
Terrarumq; situs, & flumina dicere, & arces
Montibus impositas, & Barbara regna, tuisq;
Auspicijs totum confecta duella per orbem,
Clustraq; custodem pacis cohidentia Ianum.
Et formidatam Parthis te principe Romam,

Si quantum cuperem, possem quoq; sed neq; paruu

Carmen maiestas recipit tua; nec meus audet

Rem tentare pudor, quā uires ferre recusent.

Sedulitas autem, stultè quem diligit, urget:

Præcipue quum se numeris commendat, & arte.

Dicit enim citius, meminitq; libentius illud,

Quod quis deridet, q; quod probat, & ueneratur.

Nil moror officium, quod me grauat; ac neq; ficto

In peius uultu, proponi cereus usquam.

Nec præfactis decorari uersibus opto:

Nerubeam pingui donatus munere, & una

Cum scriptore meo exp̄si porrectus aperta,

Desfrar in uicum uendentem thus, & odores,

Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis.

Nil intra est.) Versus iste, puerialis est, dicēdus

in eos, qui ad infamia v̄sq; impudentes, nō reue-

rentur & confessi negare, & manifestè falsa pro-

certis affirmare: deniq; quiduis dicere, ne vici in

disputando videantur. Eras.

Dd 2 Floresq;

Ad hoc re
spexit He
ratus qd
vulgō di-
cit apud
Gr̄cos
ēkaiρος ή
νεα ουσιη
ἐχρηστός σια
Φίρε, id
eit, paro-
dio im-
portuna
benevolē
tia Eras.

Nel

420 Q. HORATII FLACCI

Floresq; perambulet Attē.) Constat Attā ipsam Comediarum authorem fuisse haud incelebrē, ex quo (inquit Horatius) si velim nunc Attā fabulas (vt Crīcī solent) reprehendere, q; in scēnā vix asserfi debeant, omnes me inscitiae atq; imprudentiae arguent. Videbor enim addubitatē haud satis in scēna suas parteis absoluere, hoc est, crocum & flores perambulare. Quoniam consuetudo apud veteres fuit, uti cū fabulā agerentur, flores ibidem aliaq; odoramenta inspargerentur. Hinc Lucretia num illud in lib. ad Memmīum 2. Et cū scēna croco cilici perfusa recens est. Petr. Crinitus lib. de honesta disciplina 18. cap. 4.

Os tenerum pue.) Si quis veteres diligentius euoluerit, certe doctissimū quenq; sic de poetica p; disse animaduertet, veluti sit ea prima quædam philosophia, quæ nobis ab incunabulis quodāmo do vitæ rationē cōmōdūtret, quid agendū, quid uē declinandum, adeo vt nonnulli pottea dicere minus addubitauerint, poetam solum esse sapientem, quod etiam cum Pythagoriciis comprobat Aristoxenes. Cœlius lib. 4. cap. I.

Panthera camelopardalis) Hoc versu planè Camelopardalis poetica circūlocutione descripsit. Est aut̄ Camelopardalis collo similis equo, pedib. & cruribus boui, capite camelo, albis maculis rutilū colorem distinguentibus, vnde appellata Camelopardalis. Sēsus est. Horat. risum fuisse Democritū, cui oia mortaliū ridēda videbantur, sicut Heraclito fēda, si pop. Ro stupere vidisset aspectu Camelopardalis. Et hoc ideo dictū est, q; Plin. & Solino auct. primū visa fuit Romę, iudicis Circensib. Cæsar. dictatoris, &c. Errant qui existimāt ab Horatio significari camelū cum Panthera cocuntē Sabel.

Vile pér extētum.) Id prouerbiali figura, dixit Horatius, pro eo quod est, rein factu perquam dīctū cilem præltare, neq; vel tantillum aberrare. Sumptum à funambulis. Eras.

EPISTOLARVM LIB. II. 421

Vt vineta egomet.) Huic prou. Vineta cädere, similissū illud gr̄corum est. τὸ δίκαιον θεοφόρον Διαβέλλος, id est, domesticum thesaurum calumniaris, tunc traducis, hoc est, tua ipsius carpis lacerasq; Eras.

Tenui deducta.) Tenui filo, p; stylo subtiliori, minusq; grandiloqua oratione. Nā rhetores tres faciunt orationis χαρακτήραs, grandē, tenuē, & medio crē. Sumpta metaph. à nentibus aut texentib. Eras.

At alijs Lysippo.) Hic Lysippum pro Polyclete ad iecit Horatius, vt ait Petrus Crinitus libro 15. de honesta disciplina.

Brotum in Crasso.) Brotū apud antiquos malē audierunt vulgo. Brutos em̄ dicebant stupidos ac pingues, idq; ppter edacitātē & studium. q; istis in exercēdis corporibus magis fuit v̄statū, quam ammis excolendis. Eras. in prouer. Broticum ingenio.

AD IV LIVM FLORVM.

Dicit se nō magis teneri vt p̄stet, quenq; non promisit, quam mangō aliquis, qui seruū fugitiū uenidit, non dissimulato vitio legibus obnoxius est,

Flore bono, claroq; fideli amice Neroni,

Si quis fortē uelit puerum tibi uendere, natum Tybure, uel Gabijs tecum sic agat: hic

Candidus, talos à uertice pulcher ad imos,

Fiet, eritq; tuus. nummorū millib; octo

Verna ministerijs ad nutus aptus herileis,

Litterulis Gracis imbutus, idoneus arti

Culibet: argilla quiduis imitabitur uida.

Quinetiam canet indoctum sed dulce bidenti,

Multa fidei promissa leuant, ubi pleniū equo

Laudat uenales, qui uult extrudere merces.

Resurget me nulla: meo sum pauper in ere,

Dd 3 Nemo,

Cū rē totā significamus à capite usq; ad calcē, dicimus. E: al. Argilla, syllabe quantitas oñdit septuni esse calus, non nominādi

422 Q. HORATII FLACCI
ut alij vo Nemo hoc mangonum fa eret tibi, non temere ame-
lunt, au- tor Matt.
Bon. Quius ferret idem: semel hic cessauit, & ut sit,
In scalis latuit metuens pendentis habent.
Des nimirum, excepta nihil te si fuga ladedet,
Ille ferat pretium poene securus opinor.
Prudens emisti uitiosum, dicta tibi est lex.
In sequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua
Dixi me pigrum profici scendi tibi, dixi
Talibus officijs propè mancum, ne mea saeuus
Iurgares ad te quod epistola nulla ueniret.
Quid tum profeci mecum facientia iura
Si tamen attendas: quereris super hoc etiam, quod
Expectata tibi non mittam carmina mendax.
+ Luculli miles collecta uiatica multis
Aerumnis, laffus dum noctu sterit, ad asem
Perdiderat: post hoc uhemens lupus, & sibi, et hosti
Iratus pariter, iejunis dentibus acer,
Presidium regale loco deiecit, ut aiunt,
Summè munito, & multarum diuite rerum,
Clarus ob id factum donis ornatur honestis:
Accipit & bis dena super festertia nummum.
Fortè sub hoc tempus castellū euertere prætor
Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, que timido quoque possent addere mentem:
I bone, quò uirtus tua te uocat, i pede fausto,
Grandia latus meritorum præmia quid stus?

Post

EPISTOLARVM LIB. II. 423

Post hec ille catus, quantumuis rusticus ibit,
Ibit ed, quò uis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutritri mihi contigit, atq; doceri, ^{nb}
Iratus Graijs quantum nocuisse Achilles.
Adiecere bonæ paulò plus artis Athene:
Scilicet ut possem curuo dignoscere rectum:
Atq; inter sylvas Academi querere uerum.
Dura sed amore loco me tempora grato:
Civilisq; rudem belli tulit astus in arma,
Cæsar is Augusti non responsura lacertis.
Vnde simul primum me dimisere Philippi ^{nb}
Decisis humilem pennis, in openiq; paterni
Et laris, & fundi paupertas impulit audax,
Ut uersus facerem, sed quod non desit, habentem
Quæ poterunt unquam satis expurgare eicutæ,
Ni melius dormire putem, quam scribere uersus. +
Singula de nobis anni prædantur eentes:
Eripuerè iocos, Venerem conuiua, ludum,
Tendunt extorquere poemata, quid faciam uise?
Deniq; non omnes eadem mirantur, amantq;
Carmine tu gaudes, hic delectatur Iambis:
Ille Bioneis sermonibus, & sale nigro.

^{nb} Tres mihi conuiua propè dissentire uidentur,
Poscentes uario multum diversa palato.
Quid dem? quid nō dem? renuis tu, quod iubet alter.
Quod petis, id sanè est iniuissum, acidumq; duobus.

Dd 4 Prae tas. Eral.

Conueni-
unt hæc
duo: Bion
aūt (vt A-
cron scri-
bit) philo-
sop. exti-
tit, q; mor-
daciſi-
mis dialo-
gis lacera-
uit poe-
tas. Eral.

HAYKOBA

422 Q. HORATII FLACCI

Præter cætera, Romæ me' ne poemata censes
Scribere posse, inter tot curas, totq; labores? +
Hic sponsum uocat: hic auditum scripta, relicts
Omnibus officijs, cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Aventino, uisendus uterq;
Inter rualla uides humanè commoda. uerū
Plures sunt platee, nihil ut meditantibus obstat,
Festinat calidus multis, gerulisq; redemptor:
Torqu' et nunc lapidem: nunc ingens machina tignū: +
Tristia robustis luctantur funera plaustris:
Hac rabiosa fugit canis, hac lutulentia ruit fas. +

In nunc, et uersus tecum meditare canoros,
Scriptorū chorus omnis amat nemus, et fugit urbeis
Rite cliens Bacchi somno gaudentis, et umbra.
Tu me inter strepitus nocturnos atq; diurnos
Vis canere, et contracta se qui uestigia uatum?
Ingenium sibi quod uacuus de sumpsi Athenas:
Et studijs annos septem dedit, insenuitq;
Libris et curis, statua taciturnius exit
Plerunq; et risu populum quatit: hic ego rerum
Fluctibus in medijs, et temp' statibus urbis
Verba lyræ motura sonum connectere digneret

Frater erat Romæ consuli rhetor, ut alter
Alterius sermone meros audire honores:
Gracchus ut hic illi foret, hic ut Mutius illi.
Qui minus argutos uexat furor iste poetæ?

Car-

EFISTOLARVM LIB. II. 423

Carmina compono, hic Elegos; mirabile uisu,
Celatumq; nouem Musis opus. a spice primum
Quanto cum factu, quanto molimine circum
Spectemus uacuam Romanis uatibus ædem, +
Mox etiam, si fortè uacat, sequere, et procul audi
Quid ferat, et quare sibi nequat uterq; coronam,
Cædimur, et totidem plagis consumimus hostem.
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Discedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis, nisi Callimachus? Si plus ad poscere uisus
Fit Mimermnus; et optino cognomine crescit.

Multa fero ut placem genus irritabile uatum
Qgum scribo, et supplex populi suffragia capto,
Idem finitis studijs et mente recepta,
Obtarem patulas impunè legentibus aureis.

Ridentur, mala qui componunt carmina: uerū
Gaudent scribentes, et se ueuerantur, et ulro
Si taceas, laudant, quicquid scripsere beati.

At qui legitimum cupiet fecisse poëma:
Cum tabulis animum censoris sumet honesti.
Audebit que cung; parum splendoris habebunt,
Et sine pondere erunt, et honore indigna ferentur,
Verba mouere loco, quamuis inuita recedant,

Et uersentur adhuc intra penetralia Veste:
Obscurata diu populo, bonus eruet, atq;
Proferet in lucem speciosa uocabula rerum:

Ibi notat
Poetas in-
doctos, qui
inuicem se
recitantes
audiebant
ac lauda-
bant. Eras.
in adagi.
Mutuum
muli, &c.

Dd 5 Que

426 Q. HORATII FLACCI

Quæ prisca memorata Catonibus, atq; Cethegis
 Nunc situs informis premit, & deserta uetus tuis.
 Addiscet noua, quæ genitor produxerit usus:
 Vehemens, & liquidus, puroq; simillimus amni
 Fundet opeis, Latiumq; beabit diuite lingua
 Luxuriantia compescet, nimis affera sano
 Leuabit cultu, uirtute parentia tollet,
 Ludentis speciem dabit, & torquebitur: ut qui
 Nunc satyrum, nunc agrestem Cyclopa mouetur,
 Prætulerim scriptor delirus, inersq; uideri
 Dum mea delectent mala me, uel deniq; fallant,
 Quam sapere, & ringi. Fuit haud ignobilis Argis
 Qui se credebat miros audire tragœdos
 In uacuo latus sessor, plausorq; theatro.
 Cetera qui uitæ seruaret munia recto
 More, bonus sanè uicinus, amabilis hospes,
 Comis in uxorem, posset qui cognoscere seruis,
 Et signo læso non insanire lagene,
 Posset qui rupem, & puteum uitare patentem. +
 Hic ubi cognatorum opibus, curisq; restitus,
 Expulit helleboro morbum, bilemq; meraco,
 Et reddit ad se. Pol me occidisti amici,
 Non seruasti (ait) cui sic extorta uoluptas,
 Et demptus per vim mentis gratissimus error.
 Namirum sapere est abiectis utile nugis,
 Sim dicit. Et tempestiuum pueris concedere ludum,
 Etsi

PISTOLARVM LIB. II. 427

Ac non uerba sequi fidibus modulanda Latinis,
 Sed ueræ numerosq; modosq; ediscere uite.
 Quocirca mecum loquor hæc, tacitusq; recordor,
 Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ, +
 Narrares medicis, quod quantò plura parasti,
 Tantò plura cupis: nulli ne faterier audes?
 Si uulnus tibi monstrata radice uel herba
 Non fieret leuius: Fugeres radice uel herba
 Proficiente nihil curarier. Audieras cui
 Rem si donarent, illi decidere prauam
 Stalitiam, & quam sis nihil sapientior, ex quo
 Plenior es, tamen uteris monitoribus ijsdem.
 At si diuine prudentem reddere possent,
 Si cupidum, timidumq; minus te: nempe rubores,
 Viueret in terris te si quis auarior uno.

Si proprium est, quod quis libra mercatur, et ære:
 Quædam (si credis consultis) mancipat usus.
 Qui te pascit ager tuus est, & uilicus Orbi
 Quam segetes occat tibi mox frumenta daturus, +
 Te dominum sentit: Das nummos, accipis uiam,
 Pollos, oua, cadem temeti: nempe modo isto
 Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis
 Aut etiam supra nummorum millibus emptum.
 Quid refert uiuas numerato nuper, an olim
 Emptor Aricini, quondam Venientis & arui,
 Emptum coenat olus, quamvis aliter putat: emptis

Sub

426 Q. HORATII FLACCI

Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed uocat usq; suum, qua populus adsita certis
Limitibus vicina refugit iurgia tanquam
Sit proprium cuiquam punto quod mobilis horæ.
Nunc prece, nunc precio, nunc ui, nunc sorte suprema
Permutet dominos, & cedat in altera iura:
Sic quia perpetius nulli dat urus, & hæres
Hæredem alterius, uelut unda superuenit undam.
Quid uici prosunt, aut horrea? Quid' ue Calabris
Saltibus adieci, Lucani? Si metit Orcus
Grandia cum paruis non exorabilis auro?
Gemmae, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellæ,
Argentum, uestis, Geulo murice tintas,
Sunt qui non habeant, est qui non curat habere.

Quar alter fratum cessare, & ludere, & ungi
Præferat Herodis palmetis pinguis; alter
Dives & importunus, ad umbram lucis ab ortu,
Sylvestrem flammis, & ferro mitiget agrum:
Scit Genius, natale comes qui temperat astrum.
Naturæ deus humanae, mortalis in unum
Quodq; caput, uultu mutabilis, albus, & ater.

Vtar, & ex modico, quantum res poscet, aceruo
Tollam, nec metuam, qui de me iudicet hæres:
Quod non plura datis inuenerit. Et tamen idem
Scire uolam, quantum simplex, hilarisq; nepoti
Discrepet: & quantum discordet parcus auaro.

Distat

EPISTOLARVM LIB. II.

427
Distat enim, spargas tua prodigis, an neq; sumptum
Inuitus facias: neq; plura parare labores.
Ac potius, puer ut fustis Quinquatribus, olim
Exiguo, gratoq; fruaris tempore raptim.

Pauperies immunda domus procul absit. Ego utru

Nave ferar magna, an parua, ferar unus, & idem.

Non agimur tumidis uelis Aquilone secundo.

Non tamen aduersis etatem ducimus Austris.

Viribus, ingenio, specie, uirtute, loco, re,

Extremi primorum, extremis usq; priores,

Non es auarus abi. Quid cætera? Num simul isto

Cum uitio fugere? Caret tibi pectus inani

Ambitione? Caret moris formidine, & ira?

Somnia, terrores magicos, miracula, sagax,

Nocturnos lemores, portentaq; Thessala rideat?

Nataleis gratè numeras? Ignoscis amicis?

Lenior, & melior sis, accidente senecta?

Quid te exempta iuuat spinis de pluribus una?

Viuere si rectè nescis, decede peritis.

Lufisti satis, edisti satis, atq; bibisti:

Tempus abire tibi. ne potum largius aquo?

Rideat, & pulset lasciuia decentius etas.

Argilla quiduis.) Argillæ similis est rudis etas pri
mo quidem fingi potest cum tenera est: verum vbi
duruit ingenium, non facile resingitur in alienam
speciem. Eras. in prouerb. Cera tractabilior.

Qui zonam perdidit.) Zonam perdidit, castrense
prouerbii est, in ἀχειματο, id est, in eos qui nihil
habent

Nauigare
secundis
ventis, &
Aquilone
secundo,
dicitur Il-
le, cuius
res ex sen-
tentia suc-
cedunt. Er.

HAYKO
n° 1048
MECHNIKOVA

430 Q. HORATII FLACCI

habent numeros. Porphyron à militum cōsueta
dine dicit esse tractum. qui quicquid habent, in zo
na seū portant. Eras. Lege Sabellicum, q inter alia
at Horat. inducere militē Lucullianum, qui factus
erat diues & benēfūniatus, recusantē ire ad castel
lum oppugnādūm, & ita imperatori Lucullo respō
dītem. Ibit ad oīne periculam rusticanus miles &
inops, & qui zona perdidit, hoc est, qui aureos am
bit, quos in zona milites portare cōsueuerunt, pro
pterea q mendicitas militaris in omnem despera
tionem vocat armatum, qui vero satur est, & aliqd
habet in zona, timet periculum subire, &c.

Et sale nigro.) Quod ibi per sal nigrum, id alio
loco per succum loliginis vult intelligi. Erasm. in
proverb. Theonino dente rodī.

Tres mili conui.) Nihil vel hodie tritiū est, quā
hāc Terentij sententia: Quot homines, tot senten
tētiæ. Et eiusdem: Suus cuiq; mos est, quibus quā
proximè accedit illud Persianum:

Mille hominum species, & rerum discolor usus.

Velle suum cuiq; est, nec yoto viuitur uno. Eras.

Ignobilis Argis.) Argis pro Argiuis exponit Por
phyron. Mihi vero id minimè placet, cum locum
hic Horat. significet, non gentem: vt Argi vrbis sit,
Argiui vero Argorum incolæ. Bonfinis.

Expulit helleboro. (Bibe helleborum, hoc dicto
significatur insanire quempiam, propterea quod
antiquitus plurimus usus fuerit hulus herbe ad le
uanda mentis & capitis vitia. Eras.

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARVM LI.
BRI SECUNDI
FINIS.

H-299768 1948

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА